

Kuusikko-
työryhmä

Kuuden suurimman kaupungin
**kehitysvammahuollon ja
vammaispalvelulain
mukaisten palvelujen ja
kustannusten vertailu**
vuonna 2016

Esipuhe

Kuusikko-työssä vertaillaan kuutoskaupunkien (Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere ja Oulu) lasten päivähoitoa, lastensuojelua, aikuissosiaalityötä, toimeentulotukea, työllistämispalveluja, päihdehuoltoa, kehitysvammahuoltoa, vammaispalveluja sekä vanhuspalveluja. Kaupunkien edustajista koostuvat eri palvelukokonaisuuksien asiantuntijaryhmät tuottavat vuosittain tilastollisia raportteja asiakasmääristä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista.

Kuutostyö alkoi vuonna 1994, jolloin Helsinki, Espoo ja Vantaa päättivät alkaa toteuttaa vertailuja sosiaali- ja terveystalouksista sekä niiden kustannuksista. Turku ja Tampere tulivat mukaan vertailuihin vuonna 1996, minkä jälkeen ryhmä nimettiin Viisikoksi. Vertailuraportteja alettiin julkaista omassa julkaisusarjassaan vuonna 1999. Kuutosyhteistyö alkoi vuonna 2002, kun Oulu liittyi kuudenneksi jäseneksi ryhmään. Kuusikko-työ alkoi lasten päivähoitoa, toimeentulotuen sekä vanhuspalvelujen vertailulla, mutta ajan myötä mukaan on tullut uusia palvelukokonaisuuksia.

Kuusikko-tiedonkeruu sisältää sosiaali- ja terveystalouksien osalta ainoastaan osan kustannuksista ja toimintatiedoista. Sosiaali- ja terveystaloukset muodostavat omanlaisensa kokonaisuuden, jossa erityisesti sosiaalipalvelut ovat vahvasti limittyneet toisiinsa. Kunta voi panostaa esimerkiksi ehkäiseviin toimintamuotoihin, mutta ehkäisevään työhön laitettut resurssit eivät näy välttämättä Kuusikko-raportoinnissa.

Raporttien tarkoituksena on palvella ensisijaisesti kuntien päättäjiä ja ne ovat yksi väline toiminnan ohjaamiseen. Kuusikko-raportit nostavat esiin eroavaisuuksia, jotka vaativat tarkempaa analyysia. Tavoitteena ei ole vertailla esimerkiksi omien ja ostopalvelujen kustannuksia. Omien ja ostopalvelujen tiedonkeruu poikkeaa merkittävästi esimerkiksi asiakasmaksujen, vuokrien, tilaamiseen liittyvien kustannusten ja hallinnon vyörytysten osalta. Kunnan omaa tuotantoa voi verrata toisen kunnan omaan tuotantoon, mutta omien ja ostopalvelujen tiedot eivät ole vertailukelpoisia, koska ne sisältävät eri kustannuseriä.

Kuutosraporttien tiedot asiakasmääristä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista on pääasiassa koottu kuntien omista tietojärjestelmistä ja tilinpäätöksistä. Kuusikko-työn keskiössä on työryhmissä tehtävä määrittelytyö, jonka ansiosta kerättävät tiedot saatetaan mahdollisimman vertailukelpoiksi. Määrittelytyö on välttämätöntä, sillä palvelut poikkeavat kuntien välillä nimikkeiltään ja sisällöiltään, ja ne on organisoitu hallinnollisesti eri tavoin. Lisäksi kunnilla on käytössä toisistaan poikkeavia tietojärjestelmiä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tieto, joka yhdessä kunnassa saadaan automaattisesti, voi toisessa kunnassa vaatia paljon manuaalista työtä tai sitä ei ole edes mahdollista saada. Määrittelytyössä täytyy huomioida myös kuntien erilaiset kirjaamiskäytännöt. Vertailutyön pitkän historian avulla on kuitenkin saavutettu hyvä taso vertailtavuudessa.

Kuutosyhteistyön lisäksi tilastotietoja kuntien sosiaali- ja terveystalouksista tuotetaan monilla tahoilla, kuten Tilastokeskuksessa, Terveystalouden ja hyvinvoinnin laitoksessa sekä Suomen Kuntaliitossa. Kuutos-tiedonkeruun ja raportoinnin erityispiirteet liittyvät yhdessä sovittuihin määritelmiin ja sopimukseen tietosisällöstä, suorite- ja taloustietojen yhdistämiseen yhteen raporttiin, palvelua koskevien tietojen kattavuuteen ja pyrkimykseen tietojen vertailukelpoisuuden yksityiskohtaiseen arviointiin. Lisäksi edellisen vuoden tietoja käsittelevät raportit ilmestyvät yleensä nopeammalla aikataululla kuin valtakunnalliset yhteenvedot.

Kuuden suurimman kaupungin
**kehitysvammahuollon ja
vammaispalvelulain
mukaisten palvelujen ja
kustannusten vertailu**
vuonna 2016

Kuusikko-työryhmä
Vammaispalvelut
Auri Lyly
11.5.2017

Kuusikko-työryhmän julkaisusarja

Teksti: Auri Lyly

ISSN 1457-5078

Edita Prima Oy 2017, Helsinki

Tekijä(t)		
Kuusikko-työryhmän vammaispalvelujen asiantuntijaryhmä, kirjoittanut Auri Lyly		
Nimike		
Kuuden suurimman kaupungin kehitysvammahuollon ja vammaispalvelulain mukaiset palvelut ja taloudelliset tukitoimet 2016		
Julkaisija (virasto tai laitos)	Julkaisuaika	Sivumäärä, liitteet
Helsingin sosiaali- ja terveystoimi, Espoon sosiaali- ja terveystoimi, Vantaan sosiaali- ja terveystoimi, Turun hyvinvointitoimiala, Tampereen hyvinvointipalvelut sekä Oulun hyvinvointipalvelut.	5/2017	47 s. + 71 s. liitteitä
Sarjanimike	Osanumero	
Kuusikko-työryhmän julkaisusarja	1/2017	
ISSN-numero	Kieli	
1457-5078	Suomi	
Tiivistelmä		
<p>Kuusikko-työryhmän kehitysvammahuollon raportissa kuvataan pääasiassa kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) mukaisia palveluja. Tarkasteltavat palvelut ovat kehitysvammaisten henkilöiden laitoshoidon, asumispalvelut eli autettu, ohjattu ja tuettu asuminen, perhehoito sekä työ- ja päivätoiminta. Muita, asiakasmääriltään ja kustannuksiltaan pienempiä palveluja kuvataan pääosin yhtenä kokonaisuutena. Laajimmin tarkastellaan laitoshoidon ja asumispalveluja. Vuoden 2016 tietojen lisäksi esitetään aikasarjoja vuosilta 2012–2016 ja osittain myös vuosilta 2006–2016. Erillisinä liitteinä raportissa esitetään tiedonkeruutaulukot ja aikasarjoja.</p> <p>Kuusikko-työryhmän vammaispalvelujen raportissa tarkastellaan vammaispalvelulain (380/1987) mukaisia palveluja ja tukitoimia. Tietoja kootaan lisäksi sosiaalihuoltolain (1301/2014) mukaisista kuljetuspalveluista. Mukana ovat seuraavat palvelut: kuljetuspalvelut, asunnon muutostyöt, asunnon välineet ja laitteet, palveluasuminen, vaikeavammaisten päivätoiminta sekä henkilökohtainen apu. Subjektivisia palveluja tarkastellaan laajimmin. Määrärahasidonnaisista palveluista ilmoitetaan vain kokonaiskustannukset. Raportissa esitetään lisäksi vammaispalvelulain mukaisten palvelusuunnitelmien määrät. Raporttitekstissä kunnat kuvaavat henkilökohtaisen avun ja kuljetuspalvelujen toteuttamista. Vuoden 2016 tietojen lisäksi esitetään aikasarjoja vuosilta 2012–2016.</p> <p>Kustannustietojen vertailukelpoisuutta parannetaan korottamalla aiempien vuosien kustannukset vuoden 2016 arvoon.</p> <p>Vuonna 2016 kehitysvammahuollon palveluja käytti 6 905 asiakasta, mikä on 143 asiakasta enemmän kuin edellisvuonna. Deflatoidut nettokustannukset kasvoivat edellisvuodesta 3,1 prosenttia ollen yhteensä noin 242,2 miljoonaa euroa. Laitoshoidon deflatoidut kustannukset pienentyivät edellisvuodesta 13,9 prosenttia, ja olivat 35,4 miljoonaa euroa. Laitoshoidon purkamisen jatkuminen näkyi asumispalvelujen deflatoiduissa kustannuksissa, jotka kasvoivat 6,8 prosenttia edellisvuodesta. Työ- ja päivätoiminnan deflatoidut kustannukset kasvoivat 2,9 prosenttia edellisvuodesta.</p> <p>Kehitysvammahuollon palveluja käyttäneiden asiakkaiden määrä on kasvanut 548 henkilöllä vuosien 2012–2016 välillä, mikä tarkoittaa 8,6 prosentin kasvua. Deflatoidut kokonaiskustannukset ovat nousseet vastaavalla aikavälillä 17,7 prosenttia eli noin 36,5 miljoonaa euroa. Laitoshoidon purkamisen johdosta asumispalvelujen deflatoidut kustannukset ovat nousseet 47,1 prosenttia viimeisen viiden vuoden aikana, ja laitoshoidon kustannukset taas laskeneet 37,8 prosenttia ja asiakasmäärät 26 prosenttia. Työ- ja päivätoiminnan asiakkaisiin kuuluu tänä päivänä puolestaan enemmän kuin neljä viidesosaa kaikista työikäisistä ja -kykyisistä kehitysvammahuollon asiakkaista ja työ- ja päivätoiminnan kustannukset ovat kasvaneet 22,8 prosenttia vuodesta 2012. Perhehoidon asiakasmäärä on vähentynyt 3,9 prosenttia (14 asiakasta), ja kustannukset kasvaneet 9,9 prosenttia vuosien 2012–2016 välillä, ollen 4 miljoonaa euroa vuonna 2016.</p> <p>Vuonna 2016 vammaispalvelujen kokonaisasiakasmäärä oli 34 434. Asiakasmäärä supistui edellisvuodesta 2,4 prosenttia. Kuutoskaupunkien väestöstä 2,0 prosenttia oli oikeutettu vammaispalvelulain mukaisiin palveluihin tai tukitoimiin. Vammaispalvelujen kokonaisnettokustannukset olivat 192,2 miljoonaa euroa. Nousua edellisvuoteen oli vuoden 2016 rahan arvossa 0,9 prosenttia. Vuonna 2016 vammaispalvelujen kustannukset olivat keskimäärin 110 euroa kuutoskaupungin asukasta kohti ja 5 581 euroa vammaispalvelujen asiakasta kohti.</p> <p>Palveluittain tarkasteltuna suurimmat kustannukset löytyvät henkilökohtaisen avun palvelusta (74,4 miljoonaa euroa). Kasvua henkilökohtaisen avun deflatoituihin kustannuksiin kertyi vuoteen 2015 nähden 4,6 miljoonaa euroa. Henkilökohtaisen avun asiakkaita oli 6 377, mikä on 8,5 prosenttia enemmän kuin vuonna 2015.</p>		

Palveluasumisen asiakkaita oli 1 049 vuonna 2016 asiakasmäärän pysyessä ennallaan. Palveluasumisen kustannukset olivat vuonna 2016 noin 54,1 miljoonaa euroa, mikä on 1,7 prosenttia vähemmän kuin edellisvuonna.

Asiasanat

Kuusikko, vammaispalvelut, vammaiset, kustannukset, kuntavertailu

Tiedustelut

Työryhmien jäsenet, liitteet 6 ja 13

Jakelu

www.kuusikkokunnat.fi

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	2
OSA 1 KEHITYSVAMMAHUOLTO		
2	KEHITYSVAMMAHUOLLON ASIAKKAAT, SUORITTEET JA KUSTANNUKSET	5
2.1	Kehitysvammaisten henkilöiden määrä ja asumismuoto.....	5
2.2	Kehitysvammahuollon asiakkaat ja suoritteet 2012–2016	6
2.3	Kehitysvammahuollon kustannukset 2012–2016	8
3	LAITOSHOITO.....	11
3.1	Laitoshoidon asiakkaat, käyttöpäivät ja kustannukset.....	11
3.2	Laitoshoidon asiakkaiden hoitoluokkatiedot	12
3.3	Siirtymät laitoshoitoon ja pois laitoshoidosta	14
4	ASUMISPALVELUT.....	15
4.1	Autettu asuminen.....	16
4.2	Ohjattu asuminen.....	17
4.3	Tuettu asuminen	18
5	PERHEHOITO.....	20
6	TYÖ- JA PÄIVÄTOIMINTA.....	22
6.1	Työ- ja päivätoiminnan asiakkaat, suoritteet ja kustannukset.....	22
7	KEHITYSVAMMALAKIMUUTOSTEN VAIKUTUKSIA	26
OSA 2 VAMMAISPALVELUT		
8	VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET PALVELUT JA TUKITOIMET	28
8.1	Palvelujen ja kustannusten kokonaisuus vuosina 2012–2016	28
8.2	Palvelusuunnitelmat ja palvelutarpeen arviointi vuonna 2016	32
9	VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET KULJETUSPALVELUT VUONNA 2016.....	33
9.1	Kuljetuspalvelujen kustannukset ja asiakkaat.....	33
9.2	Kuljetuspalvelujen käyttäjät ikäryhmittäin.....	35
10	HENKILÖKOHTAINEN APU VUONNA 2016	37
10.1	Henkilökohtaisen avun asiakkaat, kustannukset ja järjestämistavat.....	37
11	VAIKEAVAMMAISTEN PALVELUASUMINEN VUONNA 2016.....	40
11.1	Palveluasumisen asiakkaat ja kustannukset.....	40
12	DIGITAALISEN ASIOINNIN KEHITTÄMINEN	43
13	YHTEENVETO.....	45
14	LÄHTEET.....	47
LIITTEET	48	
	Liite 1: Kehitysvammahuollon tiedonkeruun määritelmät vuodelle 2016.....	48

Liite 2: Kehitysvammahuollon toiminta- ja kustannustiedot vuodelta 2016	54
Liite 3: Kehitysvammahuollon toiminta- ja kustannustietojen aikasarjat 2012–2016.....	68
Liite 4: Kehitysvammahuollon deflatoidut kustannustietojen aikasarjat vuosilta 2012–2016	76
Liite 5: Kuvioita kehitysvammahuollon palvelujen ja taloudellisten tukitoimien käytöstä ja kustannuksista sekä niiden kehityksestä 2006–2016.....	78
Liite 6: Kehitysvammahuollon Kuusikko-työryhmän jäsenten yhteystiedot.....	81
Liite 7: Vammaishuollon tiedonkeruun määritelmät vuodelle 2016	83
Liite 8. Vammaispalvelulain mukaiset asiakkaat, suoritteet ja kustannukset 2016.....	88
Liite 9. Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tukitoimien asiakkaat ja kustannukset 2012–2016	99
Liite 10. Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tukitoimien deflatoidut kustannukset 2012–2016	105
Liite 11. Kuvioita vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tukitoimien käytöstä ja kustannuksista sekä niiden kehityksestä 2012–2016.....	107
Liite 12. Yhteenveto Kuusikko-mittarin sisältävistä vammaispalvelujen asiakaskyselyistä	116
Liite 13. Vammaispalvelujen Kuusikko-työryhmän jäsenten yhteystiedot 2015	117

TEKSTIN TAULUKOT

Taulukko 1. Kehitysvammahuollon asiakkaat vuosina 2012, 2015 ja 2016 sekä asiakasmäärien muutos kuutoskaupungeissa	7
Taulukko 2. Kehitysvammahuollon eri palvelumuotojen käyttöpäivät vuosina 2012, 2015 ja 2016 sekä käyttöpäivien muutos kuutoskaupungeissa	7
Taulukko 3. Kehitysvammahuollon käyttöpäivien jakautuminen kunnallisesti tuotettuihin ja ostettuihin palveluihin kuutoskaupungeissa vuonna 2016	7
Taulukko 4. Kehitysvammahuollon nettokustannukset (Milj. €) vuosina 2012, 2015 ja 2016 sekä deflatoitujen kustannusten muutos kuutoskaupungeissa	9
Taulukko 5. Kehitysvammahuollon nettokustannukset vuonna 2016, niiden muutos vuodesta 2015 (DEFL.) sekä kunnan tuottamien palvelujen ja ostopalvelujen kustannusten osuus kokonaiskustannuksista.....	9
Taulukko 6. Yhteenveto kehitysvammahuollon palvelujen käyttöpäiväkohtaisista nettokustannuksista kuutoskaupungeissa vuonna 2016	10
Taulukko 7. Laitoshoidon asiakkaat ja käyttöpäivät vuonna 2016 sekä muutos vuodesta 2015	11
Taulukko 8. Laitoshoidon kustannukset vuonna 2016 sekä niiden muutos vuodesta 2015 (DEFL.).....	12
Taulukko 9. Pitkäaikaisten laitoshoidoasiakkaiden määrä ja prosenttiosuus ikäryhmän ja hoitoisuuden mukaan kuutoskaupungeissa 31.12.2016 HUOM! Vantaan tiedot puuttuvat.....	13
Taulukko 10. Siirtymät pitkäaikaiseen laitoshoidon ja pois laitoshoidosta asumismuodon mukaan vuonna 2016 kuutoskaupungeissa	14
Taulukko 13. Autetun asumisen kustannukset vuonna 2016 sekä muutos vuodesta 2015 (DEFL.) sekä kallein ja halvin käyttöpäivähinta.....	16
Taulukko 23. VpL:n mukaisista palveluista ja tukitoimista myönteisen päätöksen saaneiden määrä ja muutos vuosina 2012, 2015 ja 2016 kuutoskaupungeissa.....	28
Taulukko 24. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien myönteisen päätöksen saaneiden osuus väestöstä ikäryhmittäin vuonna 2016, %	28
Taulukko 25. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien myönteisen päätöksen saaneet ja jakautuminen ikäryhmittäin vuonna 2016 kuutoskaupungeissa.....	29
Taulukko 26. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien asiakkaat ja muutos vuosina 2012, 2015 ja 2016 palveluittain kuutoskaupungeissa	29
Taulukko 27. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien nettokustannukset ja muutos vuosina 2012, 2015 ja 2016 kuutoskaupungeissa vuoden 2016 rahan arvossa (milj. €).....	29
Taulukko 28. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien kustannukset ja muutos vuosina 2012, 2015 ja 2016 palveluittain kuutoskaupungeissa vuoden 2016 rahan arvossa (milj. €)	30
Taulukko 29. Asiakaskohtaiset kustannukset palveluittain kuutoskaupungeissa vuonna 2016.....	32
Taulukko 30. Vuosina 2012–2016 tehtyjen palvelusuunnitelmien määrä kuutoskaupungeissa	32
Taulukko 31. VpL:n ja ShL:n mukaisia kuljetuspalveluja vuonna 2016 käyttäneet sekä käyttäjämäärien muutos 2015–2016	33
Taulukko 32. VpL:n ja ShL:n mukaisten kuljetuspalvelujen yhdensuuntaisten matkojen määrät vuonna 2016 sekä matkamäärien muutos 2015–2016	34
Taulukko 33. VpL:n ja ShL:n mukaisten kuljetuspalvelujen nettokustannukset vuonna 2016 sekä muutos 2015–2016 vuoden 2016 rahan arvossa	34
Taulukko 34. ShL-tulorajat yhden ja kahden henkilön talouden osalta, € / kk (brutto)	34
Taulukko 35. Henkilökohtaisen avun asiakasmäärä sekä nettokustannukset kuutoskaupungeissa vuonna 2016 sekä muutos 2015–2016 vuoden 2016 rahan arvossa.....	37

Taulukko 36. Henkilökohtaisen avun järjestämistavat kuutoskaupungeissa vuonna 2016, % henkilökohtaisen avun asiakkaista (osalla asiakkaista voi olla samanaikaisesti monia henkilökohtaisen avun järjestämistapoja)	38
Taulukko 37. Palveluasumisen asumisyksikköjen asiakasmäärä, lyhytaikaisten asiakkaiden määrä sekä nettokustannukset kuutoskaupungeissa vuonna 2016 sekä muutos 2015–2016 vuoden 2016 rahan arvossa	40
Taulukko 38. VpL:n mukaisen palveluasumisen asiakasmäärän jakautuminen ikäryhmittäin vuonna 2016	41
Taulukko 39. Tilastokeskuksen (SVT 2017a) julkisten menojen hintaindeksi sosiaalitoimelle, kuntatalous	87

TEKSTIN KUVIOT

Kuvio 1. Kehitysvammaisten henkilöiden määrä kuutoskaupungeissa asumismuodon mukaan 31.12.2012 ja 31.12.2016	5
Kuvio 2. Kehitysvammaisten henkilöiden asumismuoto kuutoskaupungeissa, %-osuus eri asumismuodoissa ikäryhmittäin, 31.12.2016	6
Kuvio 3. Laitoshoidon, asumispalvelujen, perhehoidon sekä työ- ja päivätoiminnan asiakkaiden prosenttiosuus kunnan kehitysvammahuollon kokonaisasiakasmäärästä kuutoskaupungeissa vuonna 2016	8
Kuvio 4. Kehitysvammahuollon eri palvelujen kustannusten %-osuus kehitysvammaisten palvelujen kokonaisnettokustannuksista kunnittain vuonna 2016	9
Kuvio 5. Kehitysvammahuollon asiakaskohtaisten kustannusten kehitys vuosina 2012–2016 kuutoskaupungeissa (DEFL.)	10
Kuvio 6. Asumispalvelujen eri asumismuotojen käyttöpäivien %-osuudet kaikista asumisen käyttöpäivistä kuutoskaupungeissa 2016	15

1 JOHDANTO

Tässä raportissa tarkastellaan sekä kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) eli jäljempänä kehitysvammalain (KvL:n) mukaisia palveluja että vammaisille henkilöille tarkoitettuja palveluja keskittyen niihin, joista on säädetty laissa vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista (380/1987). Lakiin viitataan jatkossa vammaispalvelulain (VpL). Raportit julkaistaan ensimmäistä kertaa samoissa kansissa siten, että kehitysvammahuollon raportti muodostaa julkaisun ensimmäisen osan ja vammaispalvelulain palvelut raportin toisen osan. Kvh ja vpL-työryhmät yhdistyvät vuoden 2017 syksyllä, ja vuoden 2017 tiedoista tullaan julkaisemaan yhteinen raportti. Työryhmien yhdistyminen liittyy sekä tulevaan vammaispalvelulain muutokseen, että tulevaan muutokseen sosiaali- ja terveydenhuollon kustannusraportoinnissa; palvelupaketteihin. Ensimmäinen kehitysvammahuollon työryhmän kokoama raportti ilmestyi vuonna 2001 eli varhaisimmat vertailutiedot ovat peräisin vuodelta 2000. Tuolloin mukana olivat Viisikon muodostavat kaupungit Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku ja Tampere. Kuusikon tiedot ovat saatavilla vuodesta 2005 eteenpäin, kun Oulu tuli mukaan kehitysvammahuollon vertailu-työhön. Oulun lukuihin vaikuttaa merkittävästi vuoden 2013 alussa tehdyt kuntaliitokset, joiden seurauksena uuden Oulun väkiluku kasvoi lähes 50 000 asukkaalla. Muutos on nostanut merkittävästi Oulun kehitysvammahuollon asiakasmääriä, suoritteita ja kustannuksia. Vammaispalveluja on vertailtu Viisikko-kaupunkien kesken vuodesta 1998 lähtien. Oulu liittyi mukaan vuoden 2005 vertailuihin.

Kehitysvammahuollon raportissa tarkastellaan kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) eli jäljempänä kehitysvammalain (KvL:n) mukaisia palveluja. Turussa osa näistä palveluista toteutetaan sosiaalihuoltolain (1301/2014) perusteella, minkä vuoksi Turun tiedoissa on mukana sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja. Lisäksi omaishoidon tuen vapaapäiviin liittyvä lyhytaikaishoito on mukana Espoon ja Turun tiedoissa sekä Helsingissä oman toiminnan osalta, sillä lyhytaikaisen omaishoidon kustannukset sisältyvät kehitysvammahuollon kuluihin (ks. laki omaishoidon tuesta 937/2005). Tampereella omaishoidon tuen vapaapäiviin liittyvä lyhytaikaishoito on mukana oman tuotannon lyhytaikaisen asumispalvelun kustannuksissa, mutta ei ostopalveluissa. Raportissa tarkasteltavat keskeiset palvelukokonaisuudet ovat laitoshoido, perhehoito, asumispalvelut sekä työ- ja päivätoiminta.

Molemmissa raporteissa kootaan tiedot palvelujen asiakasmääristä, suoritteista ja kustannuksista. Lisäksi tiedoista esitetään aikasarjoja. Pääasiallisesti tarkastellaan kehitystä vuosina 2012–2016. Kustannustietojen ajallista vertailukelpoisuutta on parannettu esittämällä kustannusaikasarjoissa sekä alkuperäiset luvut että vuoden 2016 rahan arvoon korotetut eli deflatoidut kustannukset.

Kehitysvammahuollon raportissa laitoshoidoa käsitellään luvussa 3. Asumispalveluihin liittyviä lukuja käydään läpi luvussa 4 ja työ- ja päivätoiminnan asiakasmääriä ja kustannuksia tarkastellaan luvussa 5. Kehitysvammahuollon lakimuutoksia tarkastellaan luvussa 6.

Vammaispalvelujen raportissa tarkastellaan kaikkia keskeisimpiä vammaispalvelulain mukaisia määriteltyjä palveluja ja tukitoimia. Painopisteinä ovat lain mukaiset kuljetuspalvelut, palveluasuminen ja henkilökohtainen apu. Henkilökohtainen apu on jatkanut kasvuaan vuoden 2015 osalta vammaispalvelulain 1.9.2009 voimaantulleiden muutosten vuoksi. Kuljetuspalvelujen osalta tarkastellaan myös sosiaalihuoltolain (ShL, 1301/2014) mukaisia kuljetuspalveluja, sillä kyseinen palvelu vaikuttaa vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen käyttöön.

Kunnittain tarkasteltuna ajankohtaisia asioita vuoden 2016 aikana olivat:

Helsingissä vammaispalvelujen kokonaisasiakasmäärä laski edellisvuodesta, mutta nettokustannukset nousivat hieman. Kustannukset kuitenkin laskivat sekä määrärahasidonnaisten palvelujen että subjektiivisen oikeuden piiriin kuuluvien palvelujen osalta henkilökohtaista apua ja päivätoimintaa lukuun ottamatta. Kokonaiskustannuksiin vaikuttivatkin erityisesti henkilökohtaisen avun suuret kustannukset.

Kehitysvammahuollossa asiakasmäärä kasvoi edellisvuodesta, ja samalla kustannukset nousivat. Asumisen palvelurakenteen keventämistä jatkettiin ja jalkautuvaa tehostetun työn mallia kehitettiin edelleen. Jalkautuva tehostetun työn tiimi tukee sekä omien että ostopalveluyksiköiden asiakkaita ja henkilöstöä kriisitilanteissa ja jalkautuu myös perheiden koteihin.

Helsingin kaupungin sosiaali- ja terveyslautakunta on hyväksynyt 7.10.2014 palveluverkkosuunnitelman, jonka mukaan sosiaali- ja terveystoimialan palvelukokonaisuus muodostuu jatkossa perhekeskuksista, terveys- ja hyvinvointikeskuksista ja monipuolisista palvelukeskuksista. Samalla palveluprosessit uudistuvat ja keskeistä on yhteinen työ ja moniammatillinen arviointi. Perhekeskuksissa palvelevat alle 18-vuotiaita lapsia ja lapsiperheitä, terveys- ja hyvinvointikeskuksissa työkäisiä henkilöitä ja monipuolisissa palvelukeskuksissa pääsääntöisesti yli 65-vuotiaita. Vammaisten sosiaalityö on mukana palvelujen uudistamisessa ja vuonna 2016 valmistelutyö eteni nopealla tahdilla. Ensimmäisenä valmistuu Itäkadun perhekeskus kesällä 2017.

Espoon vammaispalveluissa valmistui Asumisen ohjelma 2016–2025, joka linjaa vammaisten kuntalaisten asumisen muotojen ja palveluiden edistämistä Espoossa. Pitkään valmistellun ympärivuorokautisen asumisen kilpailutuksen seurauksena espoolaisten vammaisten henkilöiden asumispalveluihin saatiin mukaan 13 rakenteilla olevaa tai vastavalmistunutta asumisyksikköä Espoossa tai lähikunnissa. Uusien sopimusten myötä kaupungilla on tarkat kriteerit, joiden perusteella vammaisten asumispalvelujen laatua arvioidaan. Kilpailutus toteutettiin siten, että palveluntuottajat pystyivät vertailemaan tarjoustensa hintatasoa keskenään. Kaupungin kustannukset eivät uuden kilpailutusmenettelyn myötä merkittävästi muuttuneet.

Vammaissosiaalityössä hakemusten käsittely on ollut erittäin ruuhkautunut koko vuoden 2016. Saatavuutta on pyritty lisäämään LEAN-työskentelyn kautta. Työskentelyssä on kehitetty asiakasohjausta sekä neuvontaa ja ohjausta. Toimenpiteitä jatketaan vuonna 2017.

Vantaalla jatkui Työllistymistä tukevat toiminnot –projekti, joka on vuosien 2015-2017 aikana toimiva pilotti erilaisten tukipalveluiden tuottamiseen liittyen. Kyseisessä projektissa tuotetaan avustavia ateriapalveluita sekä pesulan ja laitoshuollon palveluita vanhuksille ja vammaisille henkilöille suunnattuihin toimintayksiköihin. Työntekijöinä on vantaalaisia vammaisia tai työttömiä henkilöitä. Vuonna 2016 asiakasmäärä lisääntyi ja samoin tukipalveluiden tuottamista laajennettiin uusiin yksiköihin.

Asumispalveluissa on ollut käynnissä asumisen kehittämishanke. Sen tavoitteena on kehittää toimintaa omassa toiminnassa aikaisempaakin asiakaslähtoisemmäksi ja vahvistaa asiakkaan yksilöllistä ohjaamista. Asumisessa on tavoitteena, että asiakkaalla on oma koti, johon viedään se tuki, mitä hän tarvitsee. Yksilöllisen tuen lisäksi kehitetään yhteisöllisyyttä. Laitoshoidon purkaminen ja asumispalveluiden kehittäminen on jatkunut. Asumisessa on tavoitteena, että asiakkaalla on juuri se tuki, mitä hän tarvitsee, ei enempää.

Vammaissosiaalityössä hakemusten käsittely on ruuhkautunut henkilökunnan saatavuusongelman vuoksi. Asiakaspalvelua on pyritty tehostamaan edelleen ja käytössä on neuvonta- ja palvelupuhelimen rinnalla vammaispalvelujen yhteinen sähköposti. Elokuussa 2016 tapahtunut laajan vesivahinko toimitiloissa aiheutti omalta osaltaan ruuhkaa asiakastyössä.

Turussa jatkettiin henkilökohtaisen avun järjestämistapojen kehittämistä. Sähköisen palvelusetelin ja ostopalvelun käyttö sekä kokonaisasiakasmäärän kasvu lisäsivät henkilökohtaisen avun kustannuksia edelleen merkittävästi. Vammaispalvelulain sekä sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetuspalvelut kilpailutettiin toisen kerran ja puitesopimukset astuivat voimaan 1.9.2016. VpL-kuljetuspalveluissa kustannustaso ja asiakasmäärä pysyivät lähes ennallaan, ShL-kuljetuspalvelussa ikäänntyvien asiakkaiden määrä on kasvanut. Kehitysvammapalveluissa pitkäaikaisen laitoshoidon asiakasmäärä väheni lähes puolella edellisvuoteen verrattuna, kustannukset vähenivät noin 30 prosenttia. Laitoshoidossa olevien ja myös asumispalveluihin siirtyvät asiakkaat tarvitsevat entistä enemmän henkilöstöresursseja ja erityisosaamista. Laitoshoidon purku näkyy vuonna 2016 myös työ- ja päivätoiminnan lisäyksenä, erityisesti ostopalveluissa.

Tampereella neuvontapuhelimen käyttöönotto on parantanut asiakaspalvelua ja tavoitettavuutta. Numerossa sosiaaliohjaaja tai palvelusihteeri vastaa asiakkaiden tiedusteluihin ja ottaa soittopyyntöjä vastaan joka päivä sosiaalityöntekijöiden puhelinaikojen ulkopuolella muutaman tunnin ajan.

Hakemusten käsittelyn määräajoissa pysymisessä on vuoden 2016 aikana ollut haastetta. Tilannetta saatiin parannettua ja loppuvuodesta lähes kaikki hakemukset käsiteltiin määräajassa.

Henkilökohtaisen avun asiakasmäärä on jatkanut kasvua etenkin palvelusetelin osalta. Vammaispalvelulain mukaisen päivätoiminnan päätöksiä on muutettu sosiaalihuoltolain mukaisiksi työiän (yli 65 v) ylittäneiltä asiakailta.

Kustannusten kasvu vammaispalveluiden osalta on ollut kohtuullista ja kasvua selittää suurelta osin henkilökohtaisen avun asiakasmäärän ja omaan kotiin toteutettavan palveluasumisen kustannusten nousu.

Laitoshoidon purku on jatkunut sosiaalityöntekijän työstä irrotetun koordinaattorin johdolla. Uudet asumisyksiköt perustettiin aivan loppuvuodesta 2015 ja keväällä 2016 lähinnä laitoshoidosta tuleville asukkaille. Terveyttä ja toimintakykyä edistävien palveluiden lautakunta päivitti kehitysvammaisten asumispalveluiden toimintasuunnitelmaa ja otti tavoitteeksi lisätä vuosittain kehitysvammaisten asumispaikkoja 20 paikalla. Pirkanmaan maakunnallinen perhehoidon yksikkö jatkaa toimintaansa ja uusia perhehoitajia on valmennettu. Yksikkö on laajentunut koordinoimaan myös ikäihmisten perhehoitoa.

Oulussa uudistettiin palveluohjauksen organisointi 1.1.2016 siten, että erityisryhmien palveluohjaus ja ikäihmisten palveluohjaus eriytettiin eri toimintayksiköihin. Erityisryhmien palveluohjaus vastaa vammaispalveluista ja työntekijät ovat erikoistuneet vammaisten, kehitysvammaisten, ja mielenterveysasiakkaiden palveluihin.

Vammaispalveluiden voimakas kustannusten nousu on tasaantunut ja kustannuskehitys on taittunut palvelurakennetta keventämällä sekä palveluiden järjestämisellä ensisijaisen lainsäädännön avulla ja palveluiden myöntämisperusteiden soveltamisen yhdenmukaistamisella. Palvelusetelien käyttö on laajentunut henkilökohtaiseen apuun ja vaikeavammaisten palveluasumiseen

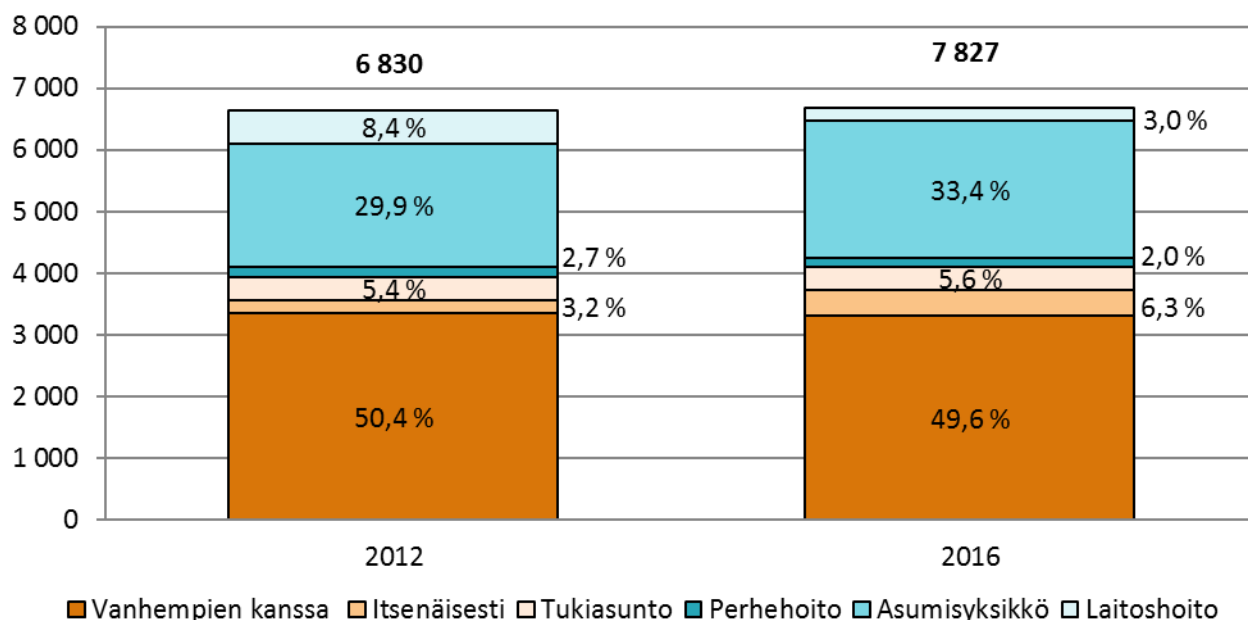
2 KEHITYSVAMMAHUOLLON ASIAKKAAT, SUORITTEET JA KUSTANNUKSET

Kuutoskaupungeissa kehitysvammahuollon asiakkuuden määrittely perustuu ensisijaisesti kehitysvammalakiin. Kehitysvammahuollon asiakkuuden perusteella lasketaan myös kunnissa asuvien kehitysvammaisten henkilöiden määrä. Kehitysvammahuollon palveluja voidaan kuitenkin järjestää myös muille erityisryhmille, esimerkiksi henkilöille, joilla on autismin kirjon oireyhtymä. Toisaalta joitakin palveluja tuotetaan kehitysvammaisille henkilöille muiden ensisijaisten lakien perusteella. Vammaispalvelulain lisäksi esimerkiksi sosiaalihuoltolaki on kehitysvammalakiin nähden ensisijainen laki. Kehitysvammaisten henkilöiden käyttämät ensisijaisten lakien mukaan järjestetyt palvelut eivät kuitenkaan pääsääntöisesti ole mukana raportissa, koska tietoja on vaikeaa erottaa palvelujen käyttöä koskevista kokonaistiedoista. Poikkeukset yleisperiaatteesta on esitetty edellä olevassa johdantoluvussa.

2.1 Kehitysvammaisten henkilöiden määrä ja asumismuoto

Kehitysvammaisten henkilöiden määrä on kasvanut kuutoskaupungeissa viime vuosien aikana niin väestöön suhteutettuna kuin myös absoluuttisesti. Vuonna 2016 kuntien tiedossa olevia kehitysvammaisia henkilöitä oli yhteensä 7 872. Vuonna 2016 kehitysvammaisten henkilöiden osuus kokonaisväestömäärästä oli kuutoskaupungeissa 0,45. Kehitysvammaisten osuus väestöstä vaihteli merkittävästi kuntien välillä. Suhteellisesti eniten kehitysvammaisia oli Oulussa (0,69 prosenttia väestöstä) ja vähiten Espoossa (0,34 prosenttia väestöstä). Väestön ikääntyminen näkyy myös kehitysvammahuollossa, jossa 65 vuotta täyttäneiden osuus on kasvanut eniten viimeisen viiden vuoden aikana.

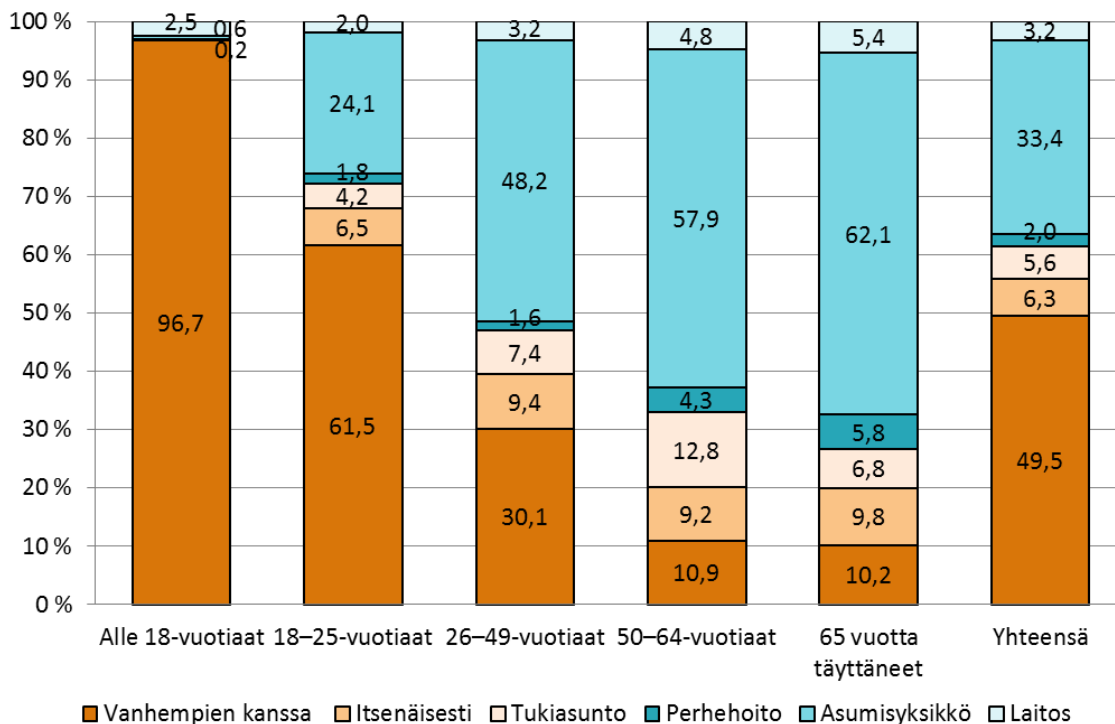
Kuviossa 1 on esitetty kuutoskaupunkien kehitysvammaiset henkilöt asumismuodon mukaan. Kehitysvammaisista noin joka toinen asuu vanhempiensa kanssa. Asumispalveluja käyttävien määrä on noussut ja laitoshoidon määrä on supistunut vuosien 2012–2016 välillä.

Kuvio 1. Kehitysvammaisten henkilöiden määrä kuutoskaupungeissa asumismuodon mukaan 31.12.2012 ja 31.12.2016

Huom! Vantaan tiedot asumismuodosta puuttuvat.

Kuviossa 2 on tarkasteltu kehitysvammaisten henkilöiden asumismuotoa ikäryhmittäin. Alle 18-vuotiaista kehitysvammaisista vanhempiensa kanssa asuu 96,7 prosenttia ja laitoshoidossa on ikäryhmästä 2,5 prosenttia. Mitä vanhemmista ikäryhmistä on kysymys, sitä todennäköisemmin asumismuotona on ryhmämuotoinen asumispalvelu. Laitospurun eteneminen vaikuttaa siihen, että kotoa siirrytään yhä useammin muualle kuin laitokseen. Kuutoskaupunkien tiedonkeruumenetelmät eivät mahdollista itsenäisesti asuvien ja perheenjäsenen tai perheenjäsenten kanssa asuvien kehitysvammaisten tarkkaa erottelua. (Kuvio 2.)

Kuvio 2. Kehitysvammaisten henkilöiden asumismuoto kuutoskaupungeissa, %-osuus eri asumismuodoissa ikäryhmittäin, 31.12.2016

Huom! Helsingin osalta vanhempien kanssa asuvat -luku sisältää myös itsenäisesti asuvat. Vantaan tiedot asumismuodosta puuttuvat.

2.2 Kehitysvammahuollon asiakkaat ja suoritteet 2012–2016

Vuonna 2016 kehitysvammahuollon palveluja käytti kuutoskaupungeissa 6 905 henkilöä. (Taulukko 1). Kokonaisasiakasmäärä kasvoi edellisvuodesta 2,1 prosenttia ja 8,6 prosenttia vuosien 2012–2016 välillä. Valtioneuvosto teki 21.1.2010 periaatepäätöksen ohjelmasta kehitysvammaisten asumisen ja siihen liittyvien palvelujen järjestämiseksi ja linjasi vuonna 2012, että kehitysvammahuollon laitospalvelut käytännössä lakkautetaan vuoteen 2020 mennessä (STM 2012). Tämä on vaikuttanut eri palvelujen asiakasmääriin. Pitkäaikaisten asumispalvelujen asiakkaiden määrä on noussut useamman vuoden ajan, ja pitkäaikaisen laitoshoidon määrä väheni viime vuoteen nähden 23,5 %.

Taulukko 1. Kehitysvammahuollon asiakkaat vuosina 2012, 2015 ja 2016 sekä asiakasmäärien muutos kuutoskaupungeissa

	Muutos %				
	2012	2015	2016	2012–16	2015–16
Kokonaisasiakasmäärä	6 357	6 762	6 905	8,6	2,1
Laitoshoido yhteensä	762	656	564	-26,0	-14,0
Josta pitkäaikaista	440	357	273	-38,0	-23,5
Josta lyhytaikaista	329	309	299	-9,1	-3,2
Asumispalvelut	3 575	3 821	3 783	5,8	-1,0
Josta pitkäaikaista	2 744	3 091	3 143	14,5	1,7
Joista lyhytaikaista	831	779	698	-16,0	-10,4
Perhehoito	323	333	346	7,1	3,9
Työ- ja päivätoiminta	3 624	3 660	3 786	4,5	3,4

Huom! Asiakkaat sisältyvät kokonaisasiakasmäärään kertaalleen, mutta sama asiakas on voinut saada useita eri palveluja.

Käyttöpäivissä tapahtuneet muutokset mukailevat asiakkuuksissa tapahtuneita muutoksia (Taulukko 2). Laitoshoidon käyttöpäivien määrä on laskenut, kun taas asumispalvelujen ja perhehoidon käyttöpäivät ovat lisääntyneet.

Taulukko 2. Kehitysvammahuollon eri palvelumuotojen käyttöpäivät vuosina 2012, 2015 ja 2016 sekä käyttöpäivien muutos kuutoskaupungeissa

	Muutos %				
	2012	2015	2016	2012–16	2015–16
Laitoshoido yhteensä	160 308	124 395	100 182	-37,5	-19,5
Josta pitkäaikaista	143 797	109 535	84 630	-41,1	-22,7
Josta lyhytaikaista	16 511	14 860	15 552	-5,8	4,7
Asumispalvelut	973 795	1 038 228	1 093 082	12,2	5,3
Josta pitkäaikaista	943 048	1 012 131	1 070 741	13,5	5,8
Joista lyhytaikaista	30 747	26 097	22 341	-27,3	-14,4
Perhehoito	58 865	59 658	61 630	4,7	3,3
Työ- ja päivätoiminta	577 541	594 362	586 928	1,6	-1,3

Taulukossa 3 on kuvattu suoritteiden jakautumista sen mukaan, ovatko palvelut kunnallisesti tuotettuja vai ostopalveluja. Mukana olevat palvelut ovat laitoshoido, perhehoito, asumispalvelut sekä työ- ja päivätoiminta. Taulukossa tarkastellaan suoritteiden eli käyttöpäivien jakautumista kunnallisesti tuotettuihin ja ostettuihin palveluihin. Ostopalveluna tuotettujen käyttöpäivien osuus on suurin Turussa (72,7 %) ja pienin Oulussa (38,0 %).

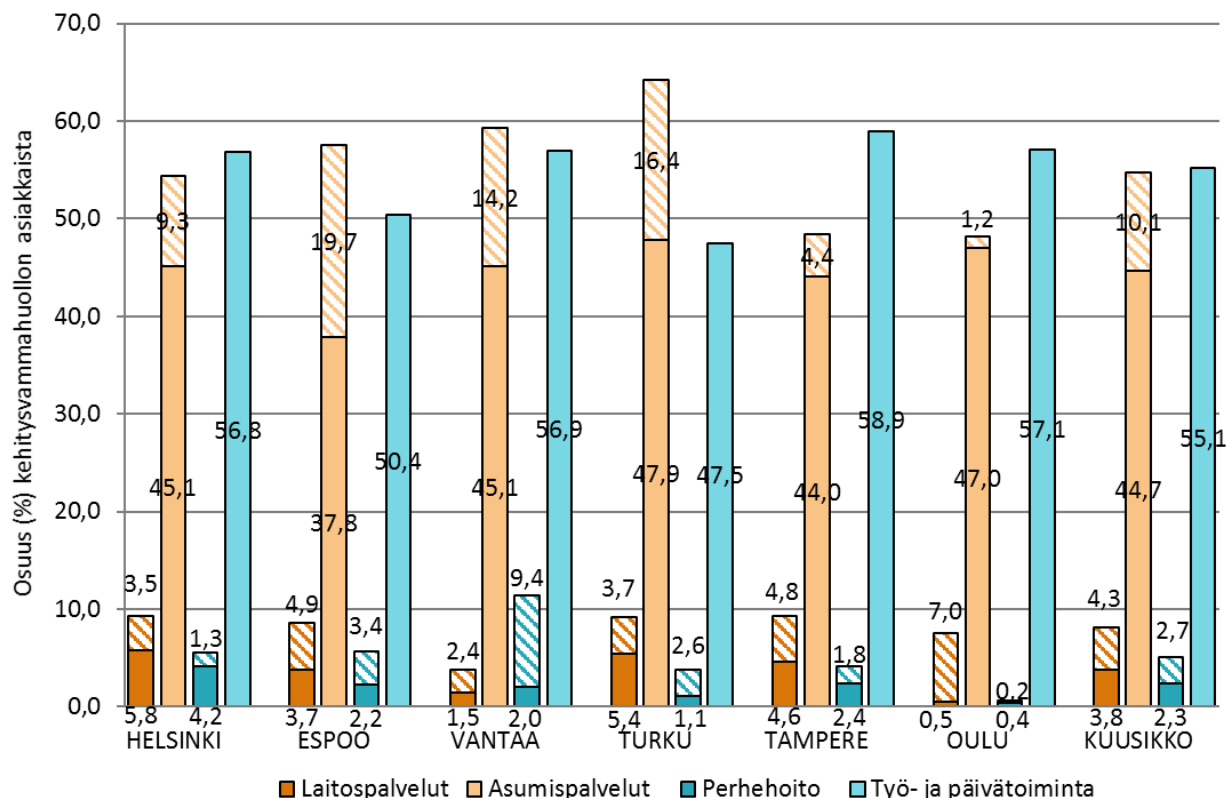
Taulukko 3. Kehitysvammahuollon käyttöpäivien jakautuminen kunnallisesti tuotettuihin ja ostettuihin palveluihin kuutoskaupungeissa vuonna 2016

Palvelut, (%)	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kunnan tuott.	53,3	29,0	40,0	27,3	29,5	62,0	43,5
Ostopalvelut	46,7	71,0	60,0	72,7	70,5	38,0	56,5
Suoritteet, (N)	590 226	228 691	224 206	229 731	263 470	305 498	1 841 822

Kuviossa 3 on esitetty kaupungeittain eri palveluja käyttäneiden asiakkaiden osuudet kehitysvammahuollon palveluja käyttäneiden asiakkaiden kokonaisasiakasmäärästä vuonna 2016. Laitoshoidon pitkäaikaisten asiakkaiden määrä vaihtelee Oulun 0,5 prosentin ja Helsingin 5,8 prosentin välillä. Kuutoskaupunkien tasolla pitkäaikaisen laitoshoidon asiakkaita oli 3,8 prosenttia kaikista asiakkaista. Asumispalveluissa pitkäaikaisasiakkaita on eniten Turussa (47,9 prosenttia kaikista asiakkaista) ja vähiten Espoossa (37,8 prosenttia kaikista asiakkaista).

Pitkäaikaisen perhehoidon asiakasmäärät vaihtelevat 0,2–4,2 prosentin välillä kaikista asiakkaista kunnasta riippuen. Työ- ja päivätoiminnan palveluja käytti enemmän kuin joka toinen kehitysvammahuollon asiakas ja neljä viidestä työikäisestä asiakkaasta.

Kuvio 3. Laitoshoidon, asumispalvelujen, perhehoidon sekä työ- ja päivätoiminnan asiakkaiden prosenttiosuus kunnan kehitysvammahuollon kokonaisasiakasmäärästä kuutoskaupungeissa vuonna 2016.

Huom! Lyhytaikaisen palvelun asiakkaiden osuus on erotettu viivakuviolla. Lisäksi on huomioitava, että sama asiakas on voinut käyttää vuoden aikana useampaa palvelua, joten prosenttiosuudet kuvaavat kulloistakin palvelua käyttäneiden määrää kaikista palvelujen käyttäjistä ja kokonaisprosentti menee yli sadan.

Tampereella oli suhteellisesti eniten työ- ja päivätoimintaa käyttäneitä asiakkaita, Turussa vähiten. Kaikissa kunnissa on ikääntyneitä kehitysvammaisia, jotka eivät enää osallistu työ- ja päivätoimintaan, vaan heille järjestetään toimintaa asumisyksiköissä tai kerhoissa.

Omaishoidon tuen lakisääteisiin vapaisiin liittyvä lyhytaikaishoito järjestetään kuutoskaupungeissa eri tavalla. Omaishoidon tuen vapaat eivät ole mukana lyhytaikaishoidon tiedoissa Oulussa ja Tampereella lyhytaikaishoidon tiedoissa on mukana kaupungin omissa yksiköissä järjestetyt omaishoidon vapaat, mutta ei ostopalveluyksiköissä järjestetyt. Espoossa omaishoidon tuen vapaat ovat mukana kaikissa oman toiminnan lyhytaikaisjaksojen tiedoissa ja ostopalvelun osalta laitoshoidon lyhytaikaisjaksoissa. Vantaalla omaishoidon vapaat ovat mukana lyhytaikaishoidon tiedoissa. Helsingissä omaishoidon tuen suoritteet ovat mukana ainoastaan oman toiminnan osalta. Turussa omaishoidon tuen vapaat ovat mukana tiedoissa silloin, kun kustannukset sisältyvät kehitysvammahuollon kustannuksiin. Erilaiset käytännöt ja niiden muutokset vaikeuttavat lyhytaikaishoidon vertailua kuutoskaupunkien tasolla.

2.3 Kehitysvammahuollon kustannukset 2012–2016

Vuonna 2016 kehitysvammaisten henkilöiden palveluihin ja tukitoimiin käytettiin kuutoskaupungeissa 242,4 miljoonaa euroa (Taulukko 4). Deflatoidut nettokustannukset eli vuoden 2016 arvoon korotetut nettokustannukset ovat nousseet 17,7 prosenttia vuodesta 2012 ja 3,2 prosenttia vuodesta 2015. Kustannusten nousu suuntautuu vahvasti kasvaviin palvelumuotoihin, kuten asumispalveluihin ja työ- ja päivätoimintaan, mikä osaltaan kuvastaa laitoshoidon purun vaikutuksia.

Taulukko 4. Kehitysvammahuollon nettokustannukset (Milj. €) vuosina 2012, 2015 ja 2016 sekä deflaoitujen kustannusten muutos kuutoskaupungeissa

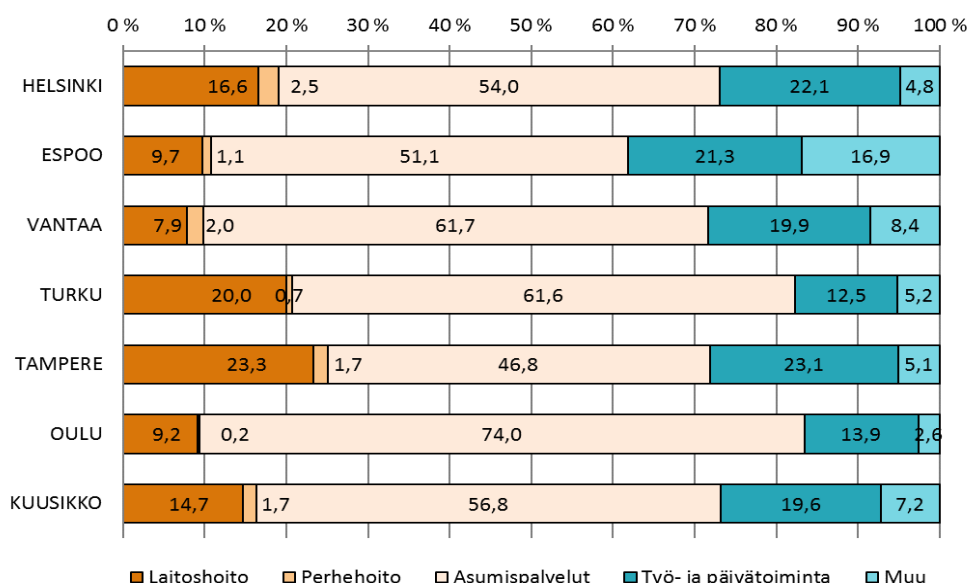
	Miljoonaa euroa			Muutos %	
	2012	2015	2016	2012–16	2015–16
Kokonaiskustannukset	205,7	235,0	242,4	17,9	3,2
Laitoshoido	56,9	41,1	35,6	-37,4	-13,3
Asumispalvelut	93,7	129,0	137,8	47,1	6,8
Perhehoito	3,7	3,8	4,0	9,9	5,4
Työ- ja päivätoiminta	38,8	46,3	47,6	22,8	2,9
Muut palvelut	12,7	14,7	17,4	36,9	17,7

Kuntakohtaiset nettokustannukset kasvoivat edellisvuodesta kaikissa muissa kuutoskaupungeissa paitsi Tampereella. (Taulukko 5). Helsingissä suurin osa palvelukustannuksista on oman palvelutuotannon kustannuksia. Muissa kuutoskaupungeissa ostopalvelut muodostavat 62,8–81,5 prosenttia kehitysvammahuollon nettokustannuksista.

Taulukko 5. Kehitysvammahuollon nettokustannukset vuonna 2016, niiden muutos vuodesta 2015 (DEFL.) sekä kunnan tuottamien palvelujen ja ostopalvelujen kustannusten osuus kokonaiskustannuksista

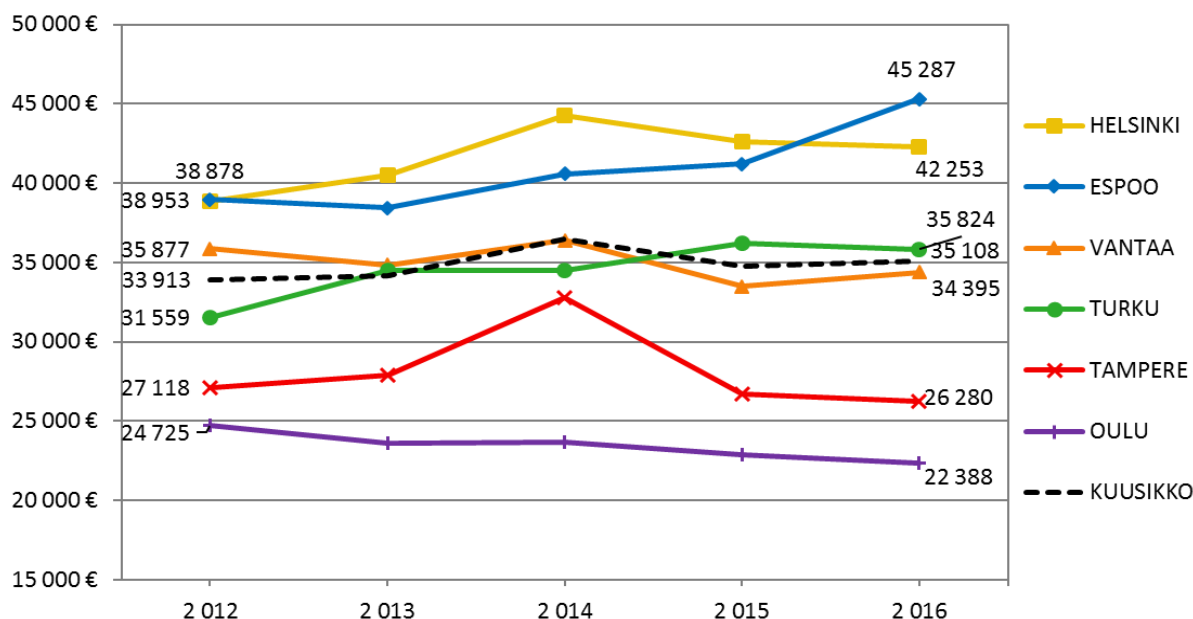
	Nettokustannukset, milj. €	Muutos 2015–16, %	Kunnan tuottamat palvelut, %	Ostopalvelut, %
Helsinki	86,3	0,9	50,6	49,4
Espoo	41,1	13,2	25,8	74,3
Vantaa	30,5	5,2	23,3	76,7
Turku	31,7	2,2	19,0	81,1
Tampere	26,5	-1,1	18,5	81,5
Oulu	26,3	0,1	37,2	62,8
Kuusikko	242,4	3,2	33,8	66,2

Kustannukset painottuvat kunnissa asumispalveluihin ja työ- ja päivätoimintaan. (Kuvio 4). Laitoshoidon kustannukset muodostavat kuutoskaupunkien tasolla seuraavaksi suurimman kustannuserän. Työ- ja päivätoiminnan kustannukset vaihtelevat Turun 12,5 ja Tampereen 23,1 prosentin välillä kokonaiskustannuksista. Laitoshoidon osuus kokonaiskustannuksista vaihtelee Vantaan 7,9 prosentin ja Tampereen 23,3 prosentin välillä. Espoossa muiden palvelujen suurta osuutta (16,9 %) selittävät kehitysvammapsykiatristen palvelujen ostot Eteva kuntayhtymältä.

Kuvio 4. Kehitysvammahuollon eri palvelujen kustannusten %-osuus kehitysvammaisten palvelujen kokonaisnettokustannuksista kunnittain vuonna 2016

Asiakasta kohden jyvitetty kokonaisnettokustannukset olivat matalimmat Oulussa (22 388 euroa) ja korkeimmat Espoossa (45 287 euroa) ja Helsingissä (42 253 euroa) (Kuvio 5). Espoossa viimeisen kolmen vuoden kustannusten nousua selittää pitkäaikaisten asumispalvelujen lisääntyminen. Tämä näkyy asiakaskohtaisen hinnan kohtausena. Vantaalla kustannusten lasku selittyy oman toiminnan kehittämällä sekä asumispalveluissa että työ- ja päivätoiminnassa. Lisäksi vaikuttamassa on lääkärin ja sairaanhoitajan työpanos, joka hillinnyt hieman ostopalvelujen tarvetta poliklinikkakustannuksissa. Tampereen palvelut eivät tarkasteluajana ole oleellisesti lisääntyneet. Laitoshoidon on purettu ja asiakkaita on muuttanut avohuoltoon. Päivätoiminta ei ole kuitenkaan merkittävästi lisääntynyt. Oulun aikasarjassa erottuva asiakaskohtaisten kustannusten vähäisyys selittyy useiden vuosien aikana toteutetulla laitoshoidon purulla ja siihen liittyen koko asiakaskunnan palvelurakenteen keventämisellä. Turussa laitoshoidon väheneminen tasoitti asumispalveluista tulevaa kustannusten nousua.

Kuvio 5. Kehitysvammahuollon asiakaskohtaisten kustannusten kehitys vuosina 2012–2016 kuutoskaupungeissa (DEFL.)

Korkeimmat käyttöpäiväkustannukset löytyvät laitoshoidosta, jonka keskimääräinen päiväkustannus vaihteli Espoon 247 euron ja Oulun 533 euron välillä (Taulukko 6). Suuri kustannusero johtuu Oulussa tehtävästä laitoshoidon purusta. Laitoshoidon supistamisen myötä vain erittäin paljon hoitoa tarvitsevat asiakkaat ovat jääneet laitoshoidon. Vuoden 2016 lopussa laitoshoidon pitkäaikaisia asiakkaita oli enää kuusi henkilöä. Autetun asumisen päiväkohtaiset kustannukset vaihtelivat Tampereen 130 euron ja Espoon 195 euron välillä. Pääkaupunkiseudun päiväkohtaiset kustannukset nousevat työ- ja päivätoiminnassa selvästi muita kaupunkeja korkeammiksi. Oulussa työ- ja päivätoiminnan kustannukset ovat poikkeuksellisen matalat suhteessa muihin kuutoskaupunkeihin. Oulussa työ- ja päivätoiminnan palveluiden alhainen kustannus (32 €) aiheutuu monista eri tekijöistä. Palveluun on laskettu mukaan avotyötoiminta, joka on kaupungissa laajamittaista ja erittäin edullista. Etenkin työtoiminnassa on suuret asiakasryhmät ja henkilöstöresurssit sekä toimitilat ja niiden käyttö on tarkkaan mitoitettu.

Taulukko 6. Yhteenveto kehitysvammahuollon palvelujen käyttöpäiväkohtaisista nettokustannuksista kuutoskaupungeissa vuonna 2016

	Laitushoito, €/ päivä	Perhehoito, €/ päivä	Autettu asuminen, €/ päivä	Ohjattu asuminen, €/ päivä	Tuettu asuminen, €/ päivä	Työ- ja päivätoim., €/ päivä
Helsinki	339	71	179	89	34	105
Espoo	247	60	195	68	28	112
Vantaa	398	60	172	65	25	93
Turku	374	57	157	78	11	69
Tampere	431	62	130	38	14	68
Oulu	533	46	136	69	8	32
Kuusikko	356	65	164	72	22	81

3 LAITOSHOITO

Valtioneuvosto teki vuonna 2010 periaatepäätöksen ohjelmaksi kehitysvammaisten asumisen ja siihen liittyvien palvelujen järjestämiseksi vuosina 2010–2015. Ohjelman tavoitteena on muun muassa ”vähentää laitospaikkoja nopeasti, suunnitelmallisesti ja hallitusti sekä mahdollistaa muuttaminen lapsuudenkodeista tuottamalla kehitysvammaisten henkilöiden tarpeita ja toiveita vastaavia asumisratkaisuja ja tarjoamalla yksilöllisiä palveluja ja tukea” (Valtioneuvosto 2010). Kuutoskaupunkien laitospurun etenemisen seuraamista varten on kerätty poikileikkaustiedot vuoden 2016 lopusta.

Laitoshoidon rakennemuutos on jatkunut kuutoskaupungeissa. Laitoshoidon käyttöä supistetaan ja asumispalvelujen paikkoja lisätään. Muutosten seurauksena laitoshoidon asiakkaiden määrä ja kustannukset ovat laskeutuneet. Kuutoskaupungeissa on selvitetty laitoshoidossa olevien asiakkaiden tilannetta ja laadittu suunnitelmia uusista asumisratkaisuksista. Tavoitteena on vähentää laitoshoidossa olevien asiakkaiden määrää muodostamalla uusia asumisratkaisuja paljon hoitoa ja huolenpitoa tarvitseville asiakkaille. Tavoitteena on myös, ettei laitoshoidon ole asumisen ratkaisu kehitysvammaiselle henkilölle. Lyhytaikaisen laitoshoidon sijaan asiakkaille pyritään tarjoamaan muita lyhytaikaishoidon paikkoja.

3.1 Laitoshoidon asiakkaat, käyttöpäivät ja kustannukset

Laitoshoidon palveluja käytti kuutoskaupungeissa vuoden 2016 aikana 564 asiakasta, mikä on 91 asiakasta vähemmän kuin edellisvuonna. (Taulukko 7). Pitkäaikaisasiakkaita oli 273; määrä supistui kuutoskaupunkien tasolla edellisvuodesta 23,5 prosenttia ja käyttöpäivien määrä 19,5 prosenttia. Lyhytaikaisen laitoshoidon asiakkaita kaikista asiakkaista oli eniten Oulussa (93,2 prosenttia) ja vähiten Helsingissä (37,6 prosenttia). Käyttöpäivien määrä on laskenut edellisvuodesta kaikissa kuutoskaupungeissa, mutta erityisesti Turussa ja Tampereella.

Taulukko 7. Laitoshoidon asiakkaat ja käyttöpäivät vuonna 2016 sekä muutos vuodesta 2015

	Asiakkaita yhteensä	Pitkäaik. asiakk.	Pitkäaik. asiakk. muutos 2015–16, %	Lyhytaik. asiakk.	Lyhytaik. asiakk. %-osuus kaikista	Käyttö-päivät yhteensä	Käyttöpäivien muutos 2015–16, %	Lyhytaik. päivien %-osuus
Helsinki	189	120	-7,0	71	37,6	42 207	-9,4	10,1
Espoo	78	37	0,0	44	56,4	16 119	-4,8	22,4
Vantaa	34	13	-13,3	21	61,8	6 033	0,2	42,5
Turku	81	51	-48,5	33	40,7	16 955	-39,8	5,3
Tampere	94	46	-32,4	48	51,1	14 348	-35,1	12,3
Oulu	88	6	-33,3	82	93,2	4 520	-1,1	54,7
Kuusikko	564	273	-23,5	299	53,0	100 182	-19,5	15,5

Laitoshoidon nettokustannukset olivat kuutoskaupungeissa yhteensä noin 35,6 miljoonaa euroa. Laskua edellisvuoteen on 13,3% (Taulukko 8). Deflatoidut kustannukset laskivat edellisvuodesta eniten Turussa (26,7 prosenttia) ja Tampereella (21,4 prosenttia). Laskennallinen vuosikustannus laitosasiakasta kohden vaihteli Espoon 90 054 euron ja Oulun 194 727 euron välillä. Todellisuudessa laitoshoidon päivähinta vaihtelee huomattavasti asiakkaan hoidontarpeesta riippuen, mikä ei tule esille keskimääräistä käyttöpäivähintaa tarkasteltaessa. Vantaalla ja Oulussa laitoshoidon on supistettu merkittävästi viime vuosina, jonka seurauksena vain erittäin paljon hoitoa tarvitsevat asiakkaat ovat jääneet laitoshoidon. Tämä on nostanut käyttöpäiväkohtaiset hinnat korkeiksi (ks. myös liitetaulukko 1). Myös sisällöltään saman tasoisen laitoshoidon kustannusten vertailu on vaikeaa.

Taulukko 8. Laitoshoidon kustannukset vuonna 2016 sekä niiden muutos vuodesta 2015 (DEFL.)

	Nettokustannukset, milj. €	Muutos 2015–16, %	€/käyttöpäivä	€/365 käyttöpäivää	Halvin laitosvrk, €	Kallein laitosvrk, €
Helsinki	14,3	-3,8	339	123 674	182	990
Espoo	4,0	-8,4	247	90 054	186	1 015
Vantaa	2,4	-14,5	398	145 422	252	720
Turku	6,3	-26,7	374	136 634	204	1 071
Tampere	6,2	-21,3	431	157 332	183	1 011
Oulu	2,4	-6,5	533	194 727	255	626
Kuusikko	35,6	-13,3	356	129 794	182	1 071

Huom! Kustannukset / 365 käyttöpäivää viittaavat laskennallisiin asiakaskohtaisiin vuosikustannuksiin, jotka muodostuvat, kun käyttöpäivän pyöristämätön hinta kerrotaan 365:lla.

3.2 Laitoshoidon asiakkaiden hoitoluokkatiedot

Asiakkaiden toimintakyvyn ja hoitoisuuden määrittelyyn on olemassa monia eri mittareita, muttei yhtä yhteismitallista mittaria. Tästä syystä kunnat ovat kuvanneet, miten hoitoluokkatiedot on kerätty kunnan sisällä. Tiedot eroavat hieman perustiedonkeruun vastaavista laitostiedoista.

Helsingissä oman laitostoiminnan asiakkaiden hoitoluokkatiedot on saatu laitoksen sosiaalityöstä, ja oman laitoksen henkilökunta on tehnyt hoitoisuusarviot. Ostopalvelujen asiakkaiden hoitoisuustiedot on saatu yksiköiden henkilöstön ja kaupungin sosiaaliohjaajan arvioimina.

Espoo ostaa laitoshoidon Rinnekoti-Säätiöltä ja Kärkulla samkommunilta. Laitoshoidossa olevien asiakkaiden hoitoluokkatiedot on saatu palveluntuottajilta.

Vantaalla asiakkaiden hoitoluokkatiedot on määritelty yhteistyössä kunnan palveluohjaajien ja palveluntuottajien kesken. Laitoshoidossa olevat lapset ovat monisairaita kehitysvammaisia, joiden hoitaminen ei onnistu hoidon vaativuuden vuoksi eikä tilapäishoitoratkaisut ole olleet riittäviä. Aikuisilla laitoshoidon tarpeet johtuvat haasteellisista käyttämishäiriöistä ja/tai mielenterveysongelmista.

Tampereella laitoshoidossa olevien asiakkaiden toimintakykyä arvioidaan yhteistyössä laitoksen moniammatillisen henkilökunnan kanssa.

Turun osalta erityishuoltoapiiri on tehnyt arvion laitosasiakkaiden hoitoisuudesta. Käyttäytymisongelmiin painottuvan laitoshoidon osuus on kasvanut. Vuoden aikana pitkäaikaiseen laitoshoittoon ja laitoshoidosta pois muuttaneista asiakkaista on saatu asiakastietojärjestelmästä.

Oulussa hoitoluokkien arviointi on tehty yhteistyössä sosiaalityön ja laitospalveluiden henkilökunnan kesken. Erityistä hoitoisuutta tai toimintakykyä mittavaa arviointimittaria ei ole ollut käytössä, arvioinnissa on pyritty jatkuvuuteen samalla linjalla kuin aikaisempina vuosina.

Taulukossa 9 on kuvattu kuutoskaupunkien laitosasiakkaat kolmeen eri hoitoluokkaan kuuluvina. Käyttäytymisongelmiin painottuvan laitoshoidon ja monivammaisten laitoshoidon asiakkaat muodostavat kolme neljäsosaa kaikista laitoshoidon asiakkaista. Heidän osuutensa on edelleen kasvanut laitoshoidon purun aikana.

Taulukko 9. Pitkäaikaisten laitoshoidon asiakkaiden määrä ja prosenttiosuus ikäryhmän ja hoitoisuuden mukaan kuutoskaupungeissa 31.12.2016

Ikäryhmä	Monivammaisten laitoshoido		Käyttäytymisongelmiin painottuva laitoshoido		Perustason laitoshoido		Yhteensä asiakasta N
	N	%	N	%	N	%	
Alle 18-vuotiaat	11	31,4	22	62,9	3	8,6	35
18–25-vuotiaat	5	18,5	20	74,1	2	7,4	27
26–49-vuotiaat	23	38,3	31	51,7	6	10,0	60
50–64-vuotiaat	18	39,1	12	26,1	16	34,8	46
65 vuotta täyttäneet	7	29,2	3	12,5	14	58,3	24
Yhteensä	64	33,2	88	45,6	41	21,2	193

Huom! Vantaan tiedot puuttuvat

Kuusikkokaupunkien kokemusten mukaan pitkäaikaisen laitoshoidon purkamisessa haastavinta on järjestää avopalveluissa asumispalvelut asiakkaille, jotka ovat laitoshoidossa vaikeiden käyttäytymisongelmien vuoksi. Heidän käyttäytymisensä aiheuttaa vakavia uhka- ja vaaratilanteita sekä heille itselleen, että muille ihmisille, minkä vuoksi asumisyksiköiltä edellytetään erityisratkaisuja niin tilojen kuin henkilöstön osalta.

3.3 Siirtymät laitoshoitoon ja pois laitoshoidosta

Kuutoskaupungeissa on kerätty lisäksi omana kohtanaan laitoksiin siirtyneet ja laitoksista pois muuttaneet asumismuodon mukaan (Taulukko 10). Seuranta osoittaa, että laitosasiakkaiden määrä väheni 74 asiakkaalla edellisvuodesta kuutoskaupunkien tasolla. Laitosasiakkaiden määrä on vähentynyt vastaavassa seurannassa 77 asiakkaalla vuonna 2015, 117 asiakkaalla vuonna 2014, 97 asiakkaalla vuonna 2013, 36 asiakkaalla vuonna 2012, 54 asiakkaalla vuonna 2011 ja 37 asiakkaalla vuonna 2010 kuutoskaupunkien tasolla.

Taulukko 100. Siirtymät pitkäaikaiseen laitoshoitoon ja pois laitoshoidosta asumismuodon mukaan vuonna 2016 kuutoskaupungeissa

Laitokseen siirtyneet edeltävän asumismuodon mukaan			Laitoksesta siirtyneet kohteen tai syyn mukaan		
	(N)	(%)		(N)	(%)
Vanhempien luota	3	21,4	Asumisyksikköön	45	71,4
Asumisyksiköstä	5	35,7	Muualle	5	7,94
Muualta	6	42,9	Kuolleet	13	20,6
Yhteensä	14	100,0	Yhteensä	63	100,0

Kuusikon laitosasiakkaiden määrä väheni 74 asiakkaalla vuodesta 2015

Helsingissä laitoshoidon kokonaisasiakasmäärä väheni edellisvuodesta 9,6 %. Pitkäaikaisessa laitoshoidossa asuvien asiakkaiden määrä väheni 9 henkilöllä ja lyhytaikaisten 14 asiakkaalla. Laitosasumisen purkua on hidas-tanut kaupungin omien asumishankkeiden viivästyminen. Laitosasuminen saataneen purettua kokonaan vuo-teen 2019 mennessä.

Espoossa asui vuoden 2016 lopussa 30 henkilöä laitoshoidossa. Tavoitteena on vähentää laitoshoidossa olevien asiakkaiden määrää muodostamalla uusia asumisratkaisuja paljon hoitoa ja huolenpitoa tarvitseville asiakkaille. Tehdyn linjauksen mukaan uusia asiakkaita ei sijoiteta asumaan laitoshoitoon, vaan laitoshoidon kohdennetaan terveydellisiin perusteisiin sitä tarvitseville. Vuoden 2016 lopulla Espooseen valmistui asumisyksikkö 16 asiakkaalle. Yhdeksän asiakasta siirtyi asumisyksikköön pitkäaikaisesta tai lyhytaikaisesta laitoshoidosta.

Vantaalla oli 14 pitkäaikaista laitosasiakasta ja erityisesti aikuisten osalta on pyritty löytämään asumisyksikkö, joka tarjoaa riittävää tukea yhteistyössä palveluntuottajien kanssa.

Turussa laitoshoidon purku jatkui vuonna 2016, mutta edellisvuotta hillitymmin. Laitoshoidosta asumispalveluihin muutti 10 turkulaista vuonna 2016 (44 vuonna 2015). Vuonna 2014 suoritetun kilpailutuksen myötä kehitysvammaisten asumispalvelutarjonta kasvanut, mikä on vauhdittanut laitosasumisen purkua. Yhteistyössä KTO, Varsinais-Suomen erityishuoltoapiirin kanssa on asiakaskohtaisesti kartoitettu vielä laitoshoidossa olevien palvelun tarvetta ja heille sopivia asumisratkaisuja. Suunnitelmien mukaan laitosasumista ei enää ole vuodesta 2018.

Tampereella laitoshoidosta on siirtynyt asumisyksiköihin vuonna 2016 yhteensä 12 henkilöä, joista 9 asumisyksiköihin ja 3 muualle (lähinnä perhehoitoon). Vuoden 2015 lopulla aloitti Tampereen kaupungin oma asumisyksikkö, jonne siirtyi laitoksesta 10 vaikeavammaista asiakasta. Vuonna 2016 aloitti Tampereen omana yksikkönä toimiva seutukunnallinen yksikkö, jonne muutti laitoksesta 7 tamperelaista.

Oulussa ei siirtynyt laitoshoidosta pitkäaikaisia asiakkaita lainkaan asumispalveluiden piiriin vuoden 2016 aikana. Laitoshoidon käyttöpäivät eivät muuttuneet oleellisesti vuoteen 2015 verrattuna. Lyhytaikaisen laitoshoidon asiakasmäärä lisääntyi 9 asiakkaalla.

4 ASUMISPALVELUT

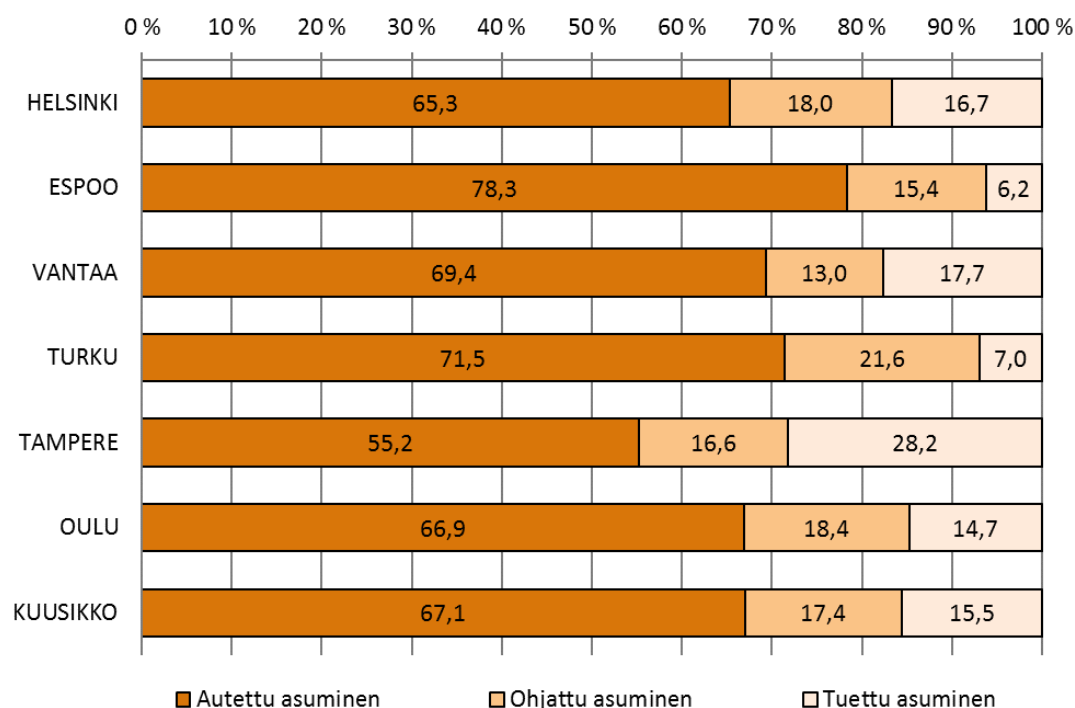
Asumispalvelujen käyttöpäivät ja kustannukset ovat jatkaneet kasvuaan kuutoskaupungeissa. Vuonna 2016 kuutoskaupungeissa oli asumispalvelujen asiakkaana yhteensä 3 783 kehitysvammaista henkilöä (Taulukko 11). Asiakkaiden määrä on kuutoskaupunkien tasolla hieman vähentynyt edellisvuodesta, eniten laskua on Vantaalla (-11,3 %) ja Oulussa (-9,4 %) ja kasvua Tampereella (7,0 %). Kaikkien kuusikkokuntien kustannukset kasvoivat edellisvuodesta. Näin oli myös Vantaalla ja Oulussa, jossa asiakkaiden määrä väheni. Kustannusten kasvu oli pienintä Oulussa (0,5 %) ja suurinta Turussa (16,5 %).

Taulukko 11. Asumispalvelujen lyhyt- ja pitkäaikaiset asiakkaat yhteensä, käyttöpäivät ja kokonaisnettokustannukset vuonna 2016 sekä muutos vuodesta 2015 (DEFL.)

	Asiakkaat yhteensä	Muutos 2015–16, %	Käyttöpäivät yhteensä	Muutos 2015–16, %	Kustannukset yhteensä, milj. €	Muutos 2015–16, %
Helsinki	1 112	1,2	335 621	5,7	46,6	1,7
Espoo	522	6,1	127 134	5,2	21,0	13,8
Vantaa	526	-11,3	142 389	-0,1	18,8	12,9
Turku	569	2,3	150 970	10,6	19,6	16,5
Tampere	488	7,0	151 411	7,3	12,4	3,9
Oulu	566	-9,4	185 557	3,3	19,5	0,5
Kuusikko	3 783	-1,0	1 093 082	5,3	137,8	6,8

Kehitysvammaisten henkilöiden tarvitsemat erityispalvelut järjestetään ensisijaisesti vammaispalvelulain nojalla silloin kun ne ovat riittäviä ja sopivia sekä kehitysvammaisen henkilön edun mukaisia. Tämän seurauksena kunnissa myönnetään kehitysvammaisille asiakkaille asumispalveluja myös vammaispalvelulain perusteella. Edellisessä taulukossa ei ole otettu mukaan näitä asiakkaita.

Kuviossa 6 on tarkasteltu eri asumismuotojen käyttöpäivien suhteellisia osuuksia kuutoskaupungeissa. Kokonaiskustannuksiltaan selvästi muita kuutoskaupunkeja edullisemmin asumispalvelut tuottava Tampere käyttää muita kuntia enemmän tuettua asumista, jota käyttää 28,2 prosenttia kaikista asumispalvelujen asiakkaista.

Kuvio 6. Asumispalvelujen eri asumismuotojen käyttöpäivien %-osuudet kaikista asumisen käyttöpäivistä kuutoskaupungeissa 2016

4.1 Autettu asuminen

Niin pitkä- kuin lyhytaikaisetkin autetun asumisen asiakasmäärät ovat kasvaneet kuutoskaupunkien tasolla vuodesta 2011 alkaen ja pitkäaikaisasiakkaiden määrä kasvoi 3,0 % edellisvuoteen nähden. Pitkäaikaisen autetun asumisen asiakkaita on kolme neljäsosaa kaikista autetun asumisen asiakkaista. Käyttöpäivien kokonaismäärä on kasvanut kuutoskaupungeissa edellisvuodesta 7,2 prosenttia. (Taulukko 12.)

Taulukko 12. Autetun asumisen asiakkaat ja käyttöpäivät vuonna 2016 sekä muutos vuodesta 2015

	Asiakkaita yhteensä	Pitkäaik. asiakk.	Pitkäaik. asiakk. muutos 2015–16, %	Käyttö-päivät yhteensä	Käyttöpäivi-en muutos 2015–16, %	Lyhytaik. asiakk. %-osuus kaikista	Lyhytaik. päivien %-osuus
Helsinki	782	610	3,2	219 071	4,0	23,0	2,7
Espoo	433	280	7,3	99 599	6,4	38,3	7,6
Vantaa	409	283	7,6	98 752	7,2	30,8	4,2
Turku	443	305	5,9	107 870	19,1	33,2	2,8
Tampere	285	242	6,1	83 550	12,7	15,1	0,8
Oulu	340	326	-8,4	124 098	-7,9	4,1	0,0
Kuusikko	2 692	2 046	3,0	732 940	7,2	25,1	2,9

Autetun asumisen deflatoidut nettokustannukset olivat kuutoskaupungeissa noin 120,3 miljoonaa euroa, mikä on 6,7 prosenttia enemmän kuin vuonna 2015 (Taulukko 13). Autetun asumisen keskimääräiset kuntakohtaiset kustannukset käyttöpäivää kohden vaihtelivat Tampereen 130 euron ja Espoon 195 euron välillä.

Taulukko 13. Autetun asumisen kustannukset vuonna 2016 sekä muutos vuodesta 2015 (DEFL.) sekä kallein ja halvin käyttöpäivähinta

	Nettokustannukset, milj. €	Muutos 2015–16, %	€/käyttöpäivä	Kallein käyttöpäivä / €	Halvin käyttöpäivä / €
Helsinki	39,2	0,8	179	585	75
Espoo	19,4	15,1	195	533	117
Vantaa	17,0	15,0	172	348	119
Turku	16,9	17,6	157	418	80
Tampere	10,9	3,5	130	398	112
Oulu	16,9	-2,4	136	371	55
Kuusikko	120,3	6,7	164	585	55

Helsingissä autetun asumisen asiakasmäärä väheni hieman edellisvuodesta, samalla ohjatun ja tuetun asumisen asiakasmäärät kasvoivat. Autetun asumisen kustannukset kuitenkin hivenen kasvoivat, mikä johtuu asiakkaiden suurista palvelutarpeista. Siirtymiä tapahtui autetusta asumisesta ohjattuun ja ohjatusta tuettuun. Palvelurakenteen keventämistä edisti myös yohoitoa korvaavan teknologian käyttöönotto.

Espoossa valmistui loppuvuonna 2015 uusi asumisyksikkö, joka tarjoaa ostopalveluna erittäin runsasta ympärivuorokautista tukea 15 asiakkaalle. Autetun asumisen asiakkaiden kokonaismäärää ja -kustannuksia vähentää kirjaamismuutos, jossa Eteva kuntayhtymältä hankittavaa kuntoutus- ja kriisihoitoa saavia asiakkaita ei enää kirjata kehitysvammaisten asumispalvelun asiakkaiksi.

Vantaalla autetun asumisen pitkäaikaisessa asumisessa olevista 283 asiakkaasta 26 (9,2%) on omassa palvelussa. Kustannukset omassa palvelussa 130 € käyttövuorokautta kohden. Ostopalveluissa autetun asumisen vuorokausihinnoista halvin on 119 €, kallein 348 €. Lyhytaikaisessa asumispalvelussa vantaalaisia kehitysvammaisia on 123 asiakasta. Ostopalveluissa vakituisten asukkaiden kokonaismäärä on lisääntynyt 21, sen sijaan lyhytaikaisten asujien määrä on pudonnut 15, mikä selittyneen toisaalta asukkaiden muuttamisella pitkäaikaiseen asumiseen ja toisaalta lisääntyneen lyhytaikaisen laitoshoidon käyttönä.

Turussa asumispalvelujen kustannusten nousu kohdistuu pääosin autettuun asumiseen. Sekä laitoshoidosta että kotoa muuttaneet henkilöt ovat pääsääntöisesti siirtyneet ympärivuorokautiseen ryhmäkoti-tyyppiseen asumispalveluun. Osa uusista asiakkaista vaatii erityisen paljon resursseja, asumispalvelujen kilpailutuksessa määriteltäviä vaativia autettua asumista. Asumispalvelujen kilpailutus vuonna 2014 toi markkinoille uusia asumispalveluyksiköitä ja vaihtoehtoja. Vuoden 2016 aikana Turun seudulla aloitti toimintansa kaksi autettua tai vaativaa autettua asumista tarjoavaa ryhmäkotia (kuusi uutta yksikköä vuonna 2015). Vaikutukset viime vuoden muutoista näkyvät täysimääräisenä asumispalvelujen kustannuksissa vasta vuonna 2016, koska suurin osa muutoista tapahtui kesken vuotta tai loppuvuodesta 2015.

Tampereelle avattiin vuonna 2016 seutukunnallinen, Tampereen kaupungin omana palveluna toimiva asumisyksikkö laitoksesta avohuoltoon siirtyville asiakkaille. 14-paikkaiseen yksikköön siirtyi vuonna 2016 7 tamperelaista. Tamperelaisille on ostettu autetun asumisen paikkoja myös lähikunnista. Uudet runsaasti resursoitua asumisyksiköt ovat nostaneet hieman autetun asumisen kokonaisnettokustannuksia.

Oulussa palvelurakennetta kevennettiin lopettamalla raskasta asumispalvelua ja laajentamalla kevyttä ohjatun asumisen palvelua sekä ohjaajapalveluita. Alppilan asumispalveluita kevennettiin vaiheittain vuoden 2016 aikana autetun asumisen palvelusta palveluasumiseen yöaikaisella hälytysmahdollisuudella. Vuonna 2015 autetun asumisen asiakasmäärään on laskettu myös kehitysvammaiset omaishoidontuen tilapäishoidon asiakkaat. Tästä syystä autetun asumisen asiakasmäärä on vähentynyt vuonna 2016. Lyhytaikaista tilapäishoitoa on järjestetty Oulun kaupungin omassa vuonna 2015 toimintansa aloittaneessa tilapäishoidonyksikkö Paussissa. Tilapäishoitoyksikkö Paussi on pilotoinut syksyn 2016 aikana päivätoiminnan tiloissa järjestettävää viikonloppu leiritoimintaa kehitysvammaisille nuorille. Asumispalvelurakenteen keventämisestä johtuen autetun asumisen asiakkaat ovat yhä hoidollisempia tai haastavasta käyttäytymisestä johtuen heidän hoivan ja huolenpidon tarve on erittäin suuri vuorokauden kaikkina aikoina.

4.2 Ohjattu asuminen

Ohjatun asumisen pitkäaikaisten asiakkaiden määrä kasvoi kuutoskaupunkien tasolla 5,4 prosenttia edellisvuoteen nähden. Käyttöpäivien määrä kasvoi 1,4 prosenttia samalla aikavälillä. Ohjatun asumisen pitkäaikaisasiakkaat muodostavat kuutoskaupunkien tasolla 94,9 prosenttia koko ohjatun asumisen asukaskunnasta (Taulukko 14). Oulussa ohjatun asumisen asiakasmäärä (34,1%) ja käyttöpäivien määrä (40,7%) kasvoivat prosentuaalisesti kuutoskaupungeista eniten.

Taulukko 14. Ohjatun asumisen asiakkaat ja käyttöpäivät 2016 sekä muutos vuodesta 2015

	Asiakkaat Pitkäaik.		Pitkäaik. asiakk.	Käyttöpäivät	Käyttöpäivien	Lyhytaik. asiakk.	Lyhytaik.
	yhteensä	asiakk.	muutos 2015–16, %	yhteensä	muutos 2015–16, %	%-osuus kaikista	päivien %-osuus
Helsinki	200	184	4,0	60 559	3,0	8,0	0,8
Espoo	71	58	-1,7	19 600	-3,4	21,1	2,6
Vantaa	57	57	-10,9	18 452	-14,8	0,0	0,0
Turku	108	108	-0,9	32 586	-6,7	0,0	0,0
Tampere	78	77	4,1	25 132	2,3	1,3	0,0
Oulu	118	118	34,1	34 115	40,7	0,0	0,0
Kuusikko	632	602	5,4	190 444	3,3	5,1	0,5

Vuonna 2016 ohjatun asumisen nettokustannukset olivat kuutoskaupunkien tasolla noin 13,8 miljoonaa euroa, mikä on noin 7,4 prosenttia enemmän kuin deflatoidut nettokustannukset vuonna 2015. (Taulukko 15). Ohjatun asumisen kuntakohtaiset käyttöpäiväkustannukset vaihtelivat Tampereen 38 euron ja Helsingin 89 euron välillä käyttöpäivää kohden.

Taulukko 15. Ohjatun asumisen kustannukset 2016 sekä muutos vuodesta 2015 (DEFL.)

	Nettokustannukset, milj. €	Muutos 2015–16, %	€/käyttöpäivä	Muutos 2015–16, %
Helsinki	5,4	1,0	89	-2,0
Espoo	1,3	-4,5	68	-1,2
Vantaa	1,2	4,2	65	22,3
Turku	2,5	11,4	78	19,4
Tampere	1,0	12,6	38	10,0
Oulu	2,4	30,3	69	-7,4
Kuusikko	13,8	7,4	72	4,1

4.3 Tuettu asuminen

Tuetun asumisen asiakasmäärät kunnittain ovat pieniä. Asiakkaiden määrä lisääntyi kaikissa kuutoskaupungeissa paitsi Vantaalla (-6,9 %). Kuutoskuntien tasolla asiakkaiden määrä kasvoi 15,1 %, kunnista Oulussa lisäystä oli eniten, 36,5 %. Myös käyttöpäivien määrä on kuutoskaupunkien tasolla kasvanut, vaikka määrät ovat sekä Vantaalla (-12,5 %) että Turussa (-4,0 %) vähentyneet. Kustannukset ovat kuutoskuntien tasolla kasvaneet, mutta kuntien tasolla kasvua on kahdessa kunnassa (Helsinki ja Espoo), muissa kustannukset ovat laskeneet. Pienimmät kustannukset käyttöpäivää kohden on Oulussa (8€), kalleinta tuettu asuminen on pääkaupunkiseudulla (Taulukko 16).

Taulukko 16. Tuetun asumisen asiakkaat, käyttöpäivät ja nettokustannukset vuonna 2016 sekä muutos vuodesta 2015 (DEFL.)

	Asiakkaat yhteensä	Muutos 2015–16, %	Käyttöpäivät yhteensä	Muutos 2015–16, %	Nettokustannukset, milj. €	Muutos 2015–16, %	€/käyttöpäivä
Helsinki	170	25,0	55 991	16,1	1,9	28,0	34
Espoo	29	26,1	7 935	13,2	0,2	44,8	28
Vantaa	81	-6,9	25 185	-12,5	0,6	-15,8	25
Turku	36	20,0	10 514	-4,0	0,1	-18,8	11
Tampere	125	3,3	42 729	0,6	0,6	-2,5	14
Oulu	101	36,5	27 344	32,8	0,2	-11,3	8
Kuusikko	542	15,1	169 698	7,4	3,7	8,8	22

Helsingissä tuetun asumisen osuus asumispalvelujen kokonaisuudesta kasvoi 23,5 %, ja oman toiminnan osalta kasvua asiakasmäärässä oli 31,7 %. Oman tukiasumisen lisäämiseen on panostettu, ja rakenteita on muokattu vastaamaan asukkaiden tarpeisiin. Oman toiminnan asukkaat saavat tarvittavan tuen asumiseensa sosiaaliohjaajilta tai ryhmäkodeista. Myös teknologiaa hyödynnetään enenevässä määrin.

Espoossa tuetun asumisen asiakkaat saavat asumisessaan tarvitsemansa tuen pääsääntöisesti alueensa asumisyksiköistä. Palvelu järjestetään pääsääntöisesti omana toimintana. Omassa toiminnassa kustannuksiin sisältyvät tukea antaneiden ohjaajien ja hoitajien palkkamenot. Espoo siirtyy myöntämään kaikille vammaispalvelun asiakkaille, myös kehitysvammaisille henkilöille, tuetun asumisen palvelut sosiaalihuoltolain mukaisena tuettuna asumisena.

Vantaalla tuetussa asumisessa oma tuotanto on vahvaa ostopalveluihin verrattuna. Omissa palveluissa on 73 tukiasukasta, ostopalveluissa viisi (5). Kustannuksiltaan oma tuotanto on ostopalveluita edullisempaa, nettokustannus ollessa 14 €/käyttövuo-rokausi. Ohjautuminen tukiasumiseen tapahtuu pääsääntöisesti asumisharjoittelun kautta. Vantaalla tuetun asumisen määrä on tilastollisesti vähentynyt (-6,9%), koska tilastoista on poistettu itsenäisesti, ilman säännöllistä tukea asuvat asiakkaat. Näilläkin asiakkailla on mahdollisuus ottaa yhteyttä tarvitessaan asumisohjaajaan.

Turussa omana tuotantona on kaksi ohjaaja, joille kuuluu noin puolet tuetun asumisen asiakkaista. Sen lisäksi palvelua hankitaan muutamalta palveluntuottajalta. Oman tuetun asumisen kustannuksena huomioidaan kah-

den ohjaajan palkkakustannukset sivukuluineen. Rajanveto satunnaisen ohjauspalvelun ja tuetun asumisen välillä ei ole aina täysin selkeä ja tilanne voi asiakaskohtaisesti vaihdella. Ostopalveluna hankitun tuetun asumisen kustannusten lasku on todennäköisesti yhteydessä ohjatun asumisen ja tuetun asumisen välisen asiakasjaottelun muutoksesta.

Tampereella on panostettu tuetun asumisen palveluun, jota on hankittu pääosin ostopalveluna. Myös kaupungin omana toimintana järjestetään tuettua asumista. Asunnot sijaitsevat niin, että asiakas voi käyttää jonkun ympärivuorokautista palvelua tarjoavan asumisyksikön palveluja tukipalveluina. Asiakas saa sieltä ohjausta ja voi käydä esimerkiksi syömässä ja pesemässä pyykkiä. Tuetun asumisen palvelu voidaan järjestää myös asiakkaan itsenäisesti vuokraamaan asuntoon.

Oulussa on lisätty omaan tuotantoon ohjaajapalvelua ja tavoitteena on edelleen lisätä tuetun asumisen osuutta asumispalveluissa. Tuetun asumisen asiakasmäärässä ovat mukana ohjaajapalveluiden turvin omassa kodissa asuvat asiakkaat. Ohjaajapalveluiden asiakkaita oli vuonna 2016 57 asiakasta.

5 PERHEHOITO

Perhehoito muodostaa pienimmän yksittäisen kustannusryhmän, ja myös asiakasmäärät ovat pieniä. Perhehoidon asiakkaiden määrä on pysynyt melko samanlaisena viime vuosina. Vuonna 2016 kuusikkokunnissa oli yhteensä 346 asiakasta, kun lukumäärä vuonna 2012 oli 360. Perhehoitoa ollaan kunnissa lisäämässä, ja viime vuoteen nähden asiakkaiden määrä kasvoi 13 henkilöllä. Perhehoidon asiakkaat, käyttöpäivät sekä nettokustannukset esitellään taulukossa 17.

Taulukko 17. Perhehoidon asiakkaat, käyttöpäivät ja nettokustannukset vuonna 2016 sekä muutos vuodesta 2015 (DEFL.)

	Asiakkaat yhteensä	Muutos 2015–16, %	Käyttöpäivät yhteensä	Muutos 2015–16, %	Nettokustan- nukset, milj. €	Muutos 2015–16, %	€/ käyttöpäivä
Helsinki	112	0,9	31 155	-0,1	2,2	7,2	71
Espoo	51	2,0	7 530	-7,4	0,5	-17,0	60
Vantaa	101	8,6	10 192	14,3	0,6	31,1	60
Turku	33	-8,3	4 091	-6,9	0,2	-12,2	57
Tampere	42	20,0	7 344	19,0	0,5	4,3	62
Oulu	7	16,7	1 318	51,8	0,1	47,1	46
Kuusikko	346	3,9	61 630	3,3	4,0	5,4	65

Helsingissä sekä lyhyt- että pitkäaikaista perhehoitoa järjestetään toimeksiantosopimuksin ja ostopalveluin. Uusien perhehoitajien rekrytoinnissa on tehty yhteistyötä lasten sijaishuollon kanssa, mutta uusia perhehoitajia ei ole juuri saatu. Perhehoidon lisäämistä tavoitellaan erityisesti lyhytaikaisen hoidon osalta.

Espoossa perhehoidon palveluja ostetaan Rinnekoti-Säätiöltä ja Eteva kuntayhtymältä. Tilapäistä perhehoitoa järjestetään lisäksi toimeksiantosopimuksin. Espoossa sosiaalihoajaan tehtävä muutettiin lyhytaikaisen hoidon koordinaattoriksi, jonka tehtävänä on mm. rekrytoida lisää perhehoitajia sekä tukea nykyisiä hoitajia. Espoossa valmisteltiin lyhytaikaisen ympärivuorokautisen hoidon toimintaohje, jonka mukaan perhehoito on lapsille (alle 16-vuotiaille) ensisijainen lyhytaikaisen hoidon järjestämismuoto.

Vantaalla järjestettiin Valtiovarainministeriön Kuntakokeilut – hankkeena 2-vuotinen perhehoidon projekti, jota päätettiin jatkaa vuoden 2016 loppuun. Hankkeen tavoitteena oli kehittää perhehoitoa ensisijaisesti lyhytaikaisessa perhehoidossa. Kokeilun piirissä oli myös lyhytkestoisen perhehoitopalvelun tuottaminen sekä toteuttaminen kunnan osoittamissa tiloissa, tästä kuitenkin luovuttiin vähäisen kysynnän vuoksi. Perhehoitajien lukumäärä nousi hankeajaksi, mutta kehitysvammaisten perhehoidettavien määrä ei noussut huomattavasti. Toimeksiantosuhteinen perhehoito lisääntyi muiden vammaisryhmien osalta. Vantaan kaupunki toteutti mm. asiakkaan tarpeisiin räätälöityä perhehoitopalvelua hoidettavan kotiin. Tästä räätälöidystä mallista, jossa on ollut mukana kolme eri hoitajaa sekä kotisairaanhoidon, on saatu erityisen hyviä kokemuksia. Toimeksiantosuhteisen perhehoidon toteuttaminen hoidettavan kotona astui voimaan keväällä 2015 (Perhehoitolaki 236/2015 3§).

Turku on mukana Varsinais-Suomen perhehoitoyksikön toiminnassa 16 muun yhteistyökunnan kanssa. Perhehoitoyksikön tavoitteena on ikäihmisten ja kehitysvammaisten perhehoidon toteuttaminen ja toimintakäytäntöjen kehittäminen maakunnallisesti. Yksikön toiminta vakinaistettiin vuoden 2016 alusta. Keskitetty toimintayksikkö ei ole pystynyt rekrytoimaan tarpeeksi perhehoitajia ja etenkin lyhytaikaisen perhehoidon kysyntä on tarjontaa suurempi.

Tampereella kehitysvammaisten perhehoito on järjestetty kuntien yhteistoimintana vuoden 2015 alusta lukien. Pirkanmaan maakunnallisen kehitysvammaisten perhehoidon yksikkö jatkaa toimintaansa edelleen, ja uusia perhehoitajia koulutetaan säännöllisesti. Yksikkö on laajentunut koordinoimaan myös ikäihmisten perhehoitoa. Kehitysvammaisten perhehoitoa voidaan järjestää perhehoitajan tai asiakkaan kotona.

Oulussa perhehoidossa on 7 asiakasta, joista viisi asiakasta on pitkäaikaisessa perhehoidossa. Oulussa on järjestetty keväällä 2015 kehitysvammaisten perhehoitajien koulutus. Koulutuksesta huolimatta perhehoidon osuus pitkäaikaisen asumispalvelun sekä tilapäishoidon toteuttamistapana ei ole lisääntynyt odotetusti.

6 TYÖ- JA PÄIVÄTOIMINTA

6.1 Työ- ja päivätoiminnan asiakkaat, suoritteet ja kustannukset

Työ- ja päivätoimintaan sisältyvät päivä- ja työtoimintakeskusten toiminta, tuettu työtoiminta (avotyötoiminta) sekä tuettu työllistyminen (tuettu työ). Työ- ja päivätoiminnan käyttö ja kustannukset sekä niissä tapahtuneet muutokset on tiivistetty taulukkoon 18. Työ- ja päivätoimintaan osallistui kuutoskaupungeissa vuoden 2016 aikana yhteensä 3 786 asiakasta. Asiakasmäärä on kuutoskaupunkien tasolla kasvanut 3,4 prosenttia edellisvuodesta. Eniten asiakkaiden määrä on kasvanut Vantaalla, 8,4 %. Käyttöpäivien määrä on kuutoskaupunkien tasolla hieman laskenut, eniten Vantaalla (-10,4 %).

Taulukko 18. Työ- ja päivätoiminnan asiakkaat ja käyttöpäivät vuonna 2016 sekä muutos vuodesta 2015

	Asiakkaat yhteensä	Muutos 2015–16, %	Käyttöpäivät yhteensä	Muutos 2015–16, %
Helsinki	1 161	-0,3	181 243	-0,1
Espoo	457	4,6	77 908	5,0
Vantaa	505	8,4	65 592	-10,4
Turku	399	1,3	57 715	1,6
Tampere	594	5,3	90 367	5,4
Oulu	670	5,5	114 103	-7,3
Kuusikko	3 786	3,4	586 928	-1,3

Työ- ja päivätoiminnan deflatoidut nettokustannukset ovat nousseet 2,9 prosenttia kuutoskaupungeissa edellisvuodesta (Taulukko 19). Kuutoskaupunkien sisäinen vaihteluväli käyttöpäivien hinnoissa on merkittävä ja siihen vaikuttaa muun muassa henkilöstömäärä ja tilakustannukset. Käyttöpäivän kustannukset ovat pienimmät Oulussa (32 € / käyttöpäivä) ja suurimmat Espoossa (112 € / käyttöpäivä).

Taulukko 19. Työ- ja päivätoiminnan nettokustannukset vuonna 2016 sekä kustannusten muutos vuodesta 2015 (DEFL.)

	Nettokustannukset, milj. €	Muutos 2015–16, %	€/käyttöpäivä	Muutos 2015–16, %
Helsinki	19,1	1,1	105	1,2
Espoo	8,7	2,7	112	-2,3
Vantaa	6,1	-4,5	93	6,5
Turku	4,0	6,7	69	5,0
Tampere	6,1	15,7	68	9,7
Oulu	3,7	2,9	32	11,0
Kuusikko	47,6	2,9	81	4,2

Noin neljä viidestä 18–65-vuotiaasta kehitysvammaisten avohuollon piiriin kuuluvasta osallistui työ- ja päivätoimintaan kuutoskaupungeissa vuonna 2016. Osallistumisaste vaihteli Turun 65,2 prosentin ja Vantaan 86,9 prosentin välillä (Taulukko 20.)

Taulukko 20. Avohuollon piiriin kuuluvien 18–65-vuotiaiden työ- ja päivätoiminnan käyttö vuonna 2016

	Asiakkaiden %-osuus avohuollon piiriin kuuluvista	Käyttöpäiviä asiakasta kohti
Helsinki	80,9	156
Espoo	84,2	170
Vantaa	86,9	130
Turku	65,2	145
Tampere	80,2	152
Oulu	73,9	170
Kuusikko	78,6	155

Huom! Käyttäjäosuus on laskennallinen. Jaettavana on ollut työ- ja päivätoiminnan asiakasmäärä. Jakajana on ollut kunnan tiedossa olevien 18–64-vuotiaiden kehitysvammaisten määrä, josta on vähennetty pitkäaikaisessa laitoshoidossa 31.12. olevien 18–64-vuotiaiden henkilöiden määrä.

Työ- ja päivätoiminnan kunnallisen tuotannon kustannukset olivat noin 23,8 miljoonaa euroa vuonna 2016 kuutoskaupungeissa, mikä on noin puolet työ- ja päivätoiminnan kokonaisnettokustannuksista. (Taulukko 21.) Oulussa työ- ja päivätoiminnan kustannuksista 86,7 prosenttia koostuu kunnallisen palvelun kustannuksista, mikä poikkeaa oleellisesti kuutoskaupunkien keskiarvosta.

Taulukko 21. Työ- ja päivätoiminnan nettokustannukset vuonna 2016 sekä kunnallisen tuotannon kustannukset ja kunnallisen tuotannon %-osuus nettokustannuksista

	Nettokustannukset, milj. €	Kunnallisen tuotannon kust., milj. €	Kunnallisen tuotannon kust., %
Helsinki	19,1	9,1	47,5
Espoo	8,7	3,8	43,3
Vantaa	6,1	3,1	50,9
Turku	4,0	2,3	58,8
Tampere	6,1	2,3	37,9
Oulu	3,7	3,2	86,7
Kuusikko	47,6	23,8	49,9

Merkittävä osuus työ- ja päivätoiminnan kustannuksista muodostuu erityishuoltona järjestettävistä asiakaskuljetuksista. Kuljetuskustannuksia suhteessa kunnallisesti tuotetun työ- ja päivätoiminnan kustannuksiin on selvitetty taulukossa 22. Tarkastelu on rajattu kunnan tuottamiin palveluihin siksi, ettei ostopalvelujen kohdalla kuljetuskustannusten erottelu palvelun hinnasta aina onnistu.

Taulukko 22. Kunnallisen tuotannon kuljetuspalvelujen kustannukset ja %-osuus työ- ja päivätoimintaan liittyvistä kunnallisista nettokustannuksista vuonna 2016

	Kunnalliset kuljetuskust. milj. €	Kunnalliset kuljetuskust., %
Helsinki	1,2	13,2
Espoo	0,6	15,2
Vantaa	0,5	17,1
Turku	0,3	13,2
Tampere	0,4	18,9
Oulu	0,5	16,5
Kuusikko	3,6	15,0

Helsingissä kehitysvammaisten työ- ja päivätoiminnassa on suoriteseurannan lisäksi ryhdytty seuraamaan asiakkaiden ohjautumista tavoitteiden ja toimintakyvyn mukaisesti, kevyempiin palveluihin. Tukea opiskeluun haakuun sekä ohjautumiseen tuettuun työhön on tehostettu.

Työ- ja päivätoiminnan yksiköt ovat profiloituneet osallisuutta tukeviin ja työelämään suuntaaviin palveluihin (muutoksilla pystytään/pyritään vastaamaan sote- ja maakuntauudistukseen).

Essoossa päivä- ja työtoiminnan asiakkaista osa on käyttänyt vuoden aikana säännöllisesti tai tilapäisesti useampaa eri palvelua (esim. työtoiminta tai tuettu työtoiminta). Oman toiminnan toisen toimintakeskuksen peruskorjaus- ja laajennushanke alkoi kesällä 2016, ja toiminta siirrettiin kahteen väistötilaan. Poikkeustilanteen takia oman päivätoiminnan asiakasmäärää ei ole juuri voitu lisätä vuoden aikana. Pääosa uudesta päivätoiminnasta hankittiin ostopalveluna.

Vantaalla järjestetään omana toimintana päivä- ja työtoimintaa sekä työllistämistä tukevaa toimintaa. Toiminta perustuu yksilölliseen palvelusuunnitelmaan ja sama henkilö voi liikkua eri toimipisteiden välillä niin, että asiakas on esim. jossakin yksikössä paikalla kaksi päivää ja toisessa yksikössä kolme päivää. Asiakkaan omat toiveet ja kiinnostuksen kohteet otetaan tässä huomioon.

Työ- ja päivätoiminnan toimintakeskuksissa tms. oli asiakkaita 410, lisäys 30 henkilöä (7,9%), joista omassa toiminnassa 258 (lisäys 24). Henkilökunnan määrässä ei ole tullut lisäystä viime vuoteen nähden. Vantaalla järjestetään päivä- ja työtoimintaa myös osa-aikaisesti sekä aamu- että iltapäiväpainotteisesti erilaisina täsmä- ja pajoimintoina kunkin tarpeen ja tilanteen mukaan. Tällä on pyritty sekä yksilöllisyyden lisäämiseen, että taloudellisuuteen.

Asiakkaita on ostopalveluissa 152, vähennystä 2 asiakasta. Ostopalveluihin ohjautuu asiakkaat joko heidän toimintakykynsä tai asumisjärjestelyjensä vuoksi. Nettokustannukset ovat laskeneet edellisestä vuodesta 3,7% tehdyillä toimenpiteillä.

Tuetun työllistymisen asiakkaita 88 (vuonna 2015 67 henkilöä) ja tuetun työtoiminnan asiakkaita 118 (vuonna 2015 73 henkilöä). Molemmista on siis tullut kasvua vuonna 2016.

Vuoden 2015 alussa alkoi työllistymistä tukevat toiminnat-projekti. Se pitää sisällään tukipalveluiden tuottamista vammaispalveluiden ja hoivan yksiköille ja on työllistänyt paljon vammaispalveluiden asiakkaita palkkatyösuhteeseen ja tuettuun työtoimintaan. Lisäksi Työllisyyspalveluiden kautta on ohjautunut asiakkaita työhön. Projekti kestää ainakin vuoden 2017 loppuun asti. Tukipalveluina on järjestetty pesulapalveluita Simonkylän ja Korson vanhustenkeskuksissa sekä Myyrinkodissa ja Malminiityn asumis- ja toimintakeskuksessa. Avustavien ateriapalveluja on tarjottu Malminiityn asumis- ja toimintakeskuksessa. Sen lisäksi laitoshuoltoa tukipalveluna on järjestetty Malminiityn asumis- ja toimintakeskuksessa sekä useissa muissa vammaispalveluiden yksiköissä.

Päivätoimintaa on järjestetty sekä erityishuoltolain että vammaispalvelulain nojalla useassa yksikössä sekä itä- että länsi-Vantaalla. Suurin osa asiakkaista on erityishuoltolain mukaisessa toiminnassa. Kasvua on tapahtunut molemmista.

Turussa laitoshoidon purku näkyy ensimmäistä kertaa selkeästi työ- ja päivätoiminnan kasvuna. Työ- ja Oma toimintaa ei ole voitu laajentaa, joten kasvu näkyy ostopalveluissa. Erityisjärjestelyin ja ostopalveluna on kuitenkin pystytty järjestämään päivätoimintaa asiakkaille, joilla on yhä haasteellisempia palvelutarpeita.

Tampereella kehitysvammaisten työ- ja päivätoimintaa järjestetään sekä kaupungin omana, että ostopalveluna. Tampereen omassa tuotannossa on vuoden 2016 aikana pilotoitu musiikkipainotteista päivätoimintaa muutamalle asiakkaalle ja tämä vakiinnutettiin 2017 alusta. Yhteistyötä kulttuuritoimen kanssa on tehty. Tarvetta työ- ja päivätoimintapaikoille tulee tulevina vuosina olemaan n. 30 asiakaspaikkaa vuodessa mm. laitoksessa asuvien siirtyessä avohuollon piiriin. Sekä oman tuotannon että ostopalveluna hankittavien työ- ja päivätoimintakeskusten kuljetukset on keskitetty Tampereen kaupungin liikelaitos Tuomi Logistiikalle. Kuljetuskustannuksista vastaa kaupunki. Itsenäisesti liikkuville asiakkaille yksiköt hankkivat bussikortit.

Oulussa työ- ja päivätoimintaa järjestettiin pääosin kaupungin omana toimintana. Työ- ja päivätoiminnan asiakasmäärä on lisääntynyt edellisvuodesta. Työ- ja päivätoiminnan asiakasmäärässä ovat mukana avotyötöiminnassa olevat asiakkaat, joita oli vuonna 2016 94 asiakasta sekä tuetussa työllistämisessä 4 asiakasta. Palvelun käyttöpäivähinta oli kuutoskaupunkien alhaisin (32 €). Palvelua järjestettiin muita kaupunkeja runsaammin yhtä asiakasta kohden.

7 KEHITYSVAMMALAKIMUUTOSTEN VAIKUTUKSIA

Itsemääräämisoikeuden vahvistamiseen ja rajoitustoimenpiteiden käyttöön liittyvät kehitysvammalain muutokset astuivat voimaan 10.6.2016. Laki astui voimaan kunnissa ilman siirtymäaika, ja se johti merkittävään hallinnollisen työn lisääntymiseen. Lain soveltaminen ei ole ollut yksiselitteistä, ja selkeät soveltamisohjeet puuttuvat. Se on johtanut erilaisiin toimintatapoihin ja käytäntöihin. Esimerkiksi lain vaatimus moniammatillisesta asiantuntija-arviosta rajoitustoimenpiteitä toteutettaessa on osassa kuntia toteutettu erillisinä hankintoina ja osassa sen on oletettu kuuluvan peruspalveluun. Osa kunnista on tarjonnut omia asiantuntijapalveluita myös ostopalvelutoimijoille, ja osa ei. Tämä tulee vaikuttamaan vuoden 2017 palvelujen käyttöpäivien hintoihin.

Helsinki: joulukuussa 2016 järjestettiin IMO-koulutukset omalle ja palveluntuottajien henkilöstölle. Koulutus videoitiin ja on julkisesti nähtävissä Helsinki-kanavalla. Rajoitustoimenpiteisiin ja tahdosta riippumattomaan erityishuoltoon liittyvää pysyväisohjetta ja IMO-käsikirjaa valmisteltiin oman toiminnan ja ostopalvelukumppaneiden käyttöön. Kaikille autetun asumisen asiakkaille tullaan tekemään IMO-suunnitelmat, ja niiden laadinnassa tehdään yhteistyötä kehitysvammapoliklinikan asiantuntijoiden kanssa. Erityisesti kiinnitetään huomiota ennaltaehkäiseviin toimiin. Rajoitustoimenpidepäätökset tehdään kehitysvammapoliklinikan moniammatillisen asiantuntijaryhmän konsultaatiossa.

Espoo on kouluttanut lakimuutoksesta oman toiminnan yksiköiden esimiehet, jotka vastaavat ohjeistuksesta yksiköissä. Henkilöstöä on koulutettu itsemääräämisoikeuden edistämisestä säännöllisesti aiempina vuosina. Vammaispalvelut on ohjeistanut ostopalvelutoimijoita kirjeitse ja tavannut Espoossa toimivat palveluntuottajat. Vammaispalveluihin on perustettu asiantuntijaryhmä, joka vastaa kehitysvammalain 42 §:n rajoitustoimenpiteisiin liittyen päätösten arvioinnista oman toiminnan yksiköiden osalta sekä yleisestä seurannasta. Ryhmässä toimivat lääkäri, psykologi, vammaissovityön asiantuntija, oman toiminnan johtava ohjaaja sekä lakimies. Ryhmä kokoontuu kerran kuussa. Kaupungin omien toimintayksiköiden pyynnöstä kunnan virkalääkäri tai virkasosiaalityöntekijä arvioi, täytyvätkö yksittäisen henkilön kohdalla toistuvan rajoitustoimenpiteen käytön edellytykset. Espoo on sopinut, että virkalääkärin vastuulla olevat rajoituspäätökset tekee toistaiseksi terveyskeskuksen lääkäri. Jos henkilö asuu muualla kuin Espoossa, päätöksen tekee asuinkunnan terveysasema. Virkasosiaalityöntekijän vastuulla olevat rajoituspäätökset tekee Espoon vammaispalvelun johtava sosiaalityöntekijä. Espoo on valmistellut päätöslomakkeet, jotka toimintayksikkö esitää valmistelessaan päätöstä. Kaupungin oman toiminnan yksiköissä on päivitetty kaikkien asiakkaiden asumisen tukisuunnitelmat itsemääräämisoikeuden ja rajoitustoimenpiteiden osalta.

Vantaalla on valmisteltu ohje palveluntuottajille ja omaan asumiseen koskien 10.6.2016 lakia itsemääräämisoikeudesta ja rajoittamistoimenpiteistä. Asiaa on valmisteltu ja käsitelty asumisen järjestämisestä vastaavassa APU-ryhmässä, jossa on mukana sosiaalityöntekijä, palveluohjaaja sairaanhoitaja, psykologi, asumisyksiköiden esimiehet ja asumispalvelujen päällikkö. Avopalvelujen johtava sosiaalityöntekijä ja viranhaltijat ovat kommentoineet ohjeistusta.

Rajoittamispäätöksiä on uusittu tarpeen mukaan uuden lain mukaisesti. Keskustelua on käyty siitä, milloin on kyse turvallisuuden lisäämisestä ja mikä on rajoittamistoimenpide. Asumispalveluissa on otettu käyttöön palvelu- ja tukisuunnitelmiin osio rajoittamistoimenpiteiden käytöstä. Erityistä painoa laitetaan ennakoiville toimenpiteille, joilla on tarkoitus vähentää rajoittamistoimenpiteitä ja lisätä kuntouttavalla työotteella tehtävää ennakkoivaa työtä.

Turussa lakimuutoksista on pidetty koulutustilaisuuksia sekä sosiaalityöntekijöille että omien yksiköiden työntekijöille. Sen lisäksi yksiköiden henkilöstö on kehittämispäivillään pohtinut, miten lakimuutokset vaikuttavat käytännössä yksikön arjessa sekä itsemääräämisoikeuksien vahvistamista ja rajoittamistoimenpiteiden ennaltaehkäisemistä ja mahdollista käyttöä. Palvelu- ja asiakassuunnitelmiin on lisätty otsikko itsemääräämisoikeuden vahvistaminen ja mahdolliset rajoittamistoimenpiteet. Rajoittamistoimenpiteitä koskevia päätösmalleja on laadittu asiakastietojärjestelmään. Tilanteiden jälkikäsitteilyyn ja raportointiin soveltuvien dokumenttien suunnittelu ja toimintaohjeiden laatiminen on edelleen kesken.

Ostopalvelupainotteinen rakenne tuo omat haasteensa. Heinäkuussa 2016 ostopalveluyksiköille lähetettiin tiedote lain muutoksista, tieto aluehallintoviraston järjestämästä koulutustilaisuudesta sekä alustava toimintaohje viranhaltijan päätöstä vaativissa tilanteissa. Turussa toimii moniammatillinen tiimi, johon kuuluu kehitysvammapalvelujen sosiaalityöntekijä, psykologi ja lääkäri. Tiimin resurssit on mitoitettu kuntoutus- ja palvelusuunnitelmien ja erityishuolto-ohjelmista päättämistä varten, mutta tiimiä on tähän mennessä voitu hyödyntää moniammatillista arviointia vaativissa tilanteissa. Ostopalvelujen käyttämästä moniammatillisesta arvioinnista ei ole vielä tehty toimintaohjeita. Kehitysvammapalvelujen sosiaalityöntekijä tekee tarvittaessa viranhaltijapäätöksen yksiköltä tuleen esityksen ja arvioinnin perusteella.

Tampereella lakimuutoksen painopisteeksi nähdään itsemääräämisoikeuden vahvistaminen ja tukeminen. Rajoitustoimista pyritään pääsemään pois aina kun mahdollista mm. tilanteita ennakoimalla. Rajoitustoimenpiteitä koskevien lakipykälien osalta käytännöt ovat vielä muotoutumassa. Kaupunki ei ainakaan tässä vaiheessa tarjoa asiantuntijaryhmän palveluita ostopalvelutuottajille. Ostopalveluyksiköille tarjotaan koulutusta, opastusta ja niiden kanssa tehdään tarvittaessa tiivistä yhteistyötä rajoitustoimenpideoissa.

Kaupungin omia yksiköitä palvelevan asiantuntijaryhmän kokoonpano ei ole vielä vakiintunut. Yhteistyötä tehdään kaupungin oman päihde- ja mielenterveyspuolen lääkärin ja psykologin kanssa ja akuuteissa tilanteissa kehitysvammapoliklinikan kanssa. Sosiaalityön asiantuntijuutta tarjotaan asiakkaan oma sosiaalityöntekijä kehitysvammahuollossa.

Yksiköistä kuukausittain toimitettavat raportit/koosteet eivät vielä kaikilta osin toimi, ja tähän ollaan kaupunkitasolla tekemässä yhteistä lomaketta sekä kaupungin omien, että ostopalveluyksiköiden käyttöön, jotta saadaan koostettua yhteiset tiedot järjestelmään myöhempää käyttöä varten. Sosiaalityöntekijät ovat kommentoineet yksiköiden lähettämiä rajoitustoimenpideraportteja.

Valmisteilla olevaa itsemääräämisoikeuslakia ollaan asiantuntijoina kommentoimassa.

Oulussa on valmisteltu Oulun kaupungin ja Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiirin kanssa kehitysvammahuollon toimintaohjetta itsemääräämisoikeuden rajoittamisesta. Oulun kaupungin henkilöstöä on koulutettu laki muutoksen vaikutuksista asiakkaan itsemääräämisoikeuden vahvistamiseen. Rajoitustoimenpidepäätösten tekninen valmistelu on aloitettu syksyn 2016 aikana.

8 VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET PALVELUT JA TUKITOIMET

8.1 Palvelujen ja kustannusten kokonaisuus vuosina 2012–2016

Vuonna 2016 kuutoskaupungeissa oli 34 434 myönteisen VpL-palvelupäätöksen saanutta henkilöä (Taulukko 23). Määrä supistui 1,2 prosenttia edellisvuodesta. Kasvua oli ainoastaan Espoossa (3,9 %), jossa kuitenkin edelleen VpL-päätöksen saaneiden määrä väestöön suhteutettuna oli Oulun ohella kuutoskaupunkien pienin. Vuosien 2012–2016 välillä myönteisen päätöksen saaneiden asiakkaiden määrä kuutoskaupungeissa supistui 3,3 prosentilla eli 1 159 henkilöllä. Pidemmän aikavälin muutokseen vaikuttaa Oulussa vuoden 2013 alussa tapahtunut kuntaliitos. Vantaalla vuotta 2012 aiempien vuosien asiakasmäärät perustuvat kuljetuspalvelupäätöksiin. Vuoden 2012 jälkeisiin Vantaan lukuihin on laskettu kaikki VpL-asiakkaat, mikä selittää myönteisten päätösten saaneiden tilastoitua kasvua Vantaan osalta.

Turun ja Tampereen myönteisen vammaispalvelupäätöksen saaneiden määrä on pudonnut merkittävästi viime vuosina. Taustalla on Turun osalta jo useampana vuotena tehty asiakastilanteiden selvittäminen niissä tapauksissa, jolloin kuljetuspalvelua ei ole käytetty yli vuoteen ja tarpeettomien päätösten lakkauttaminen. Tampere on puolestaan lisännyt luonnollisesta syystä poistuneiden tai kunnasta pois muuttaneiden asiakkaiden poistamista kerätyistä tilastoista, muiden kuntien tapaan.

Taulukko 12. VpL:n mukaisista palveluista ja tukitoimista myönteisen päätöksen saaneiden määrä ja muutos vuosina 2012, 2015 ja 2016 kuutoskaupungeissa

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Asiakkaita yhteensä 2012	12 455	3 994	4 963	4 310	6 834	3 037	35 593
Asiakkaita yhteensä 2015	12 302	4 515	4 904	3 676	6 017	3 449	34 863
Asiakkaita yhteensä 2016	12 012	4 691	4 728	3 613	5 997	3 393	34 434
Muutos 2015–2016, %	-2,4	3,9	-3,6	-1,7	-0,3	-1,6	-1,2
Muutos 2012–2016, %	-3,6	17,5	-4,7	-16,2	-12,2	11,7	-3,3

Myönteisen VpL-päätösten määrä väestöön suhteutettuna vaihtelee Espoon ja Oulun 1,7 prosentin ja Tampereen 2,6 prosentin välillä (Taulukko 24). Kuutoskaupunkien 65 vuotta täyttäneiden asukkaiden myönteisen VpL-päätöksen saaneiden prosenttiosuus vastaavan ikäisestä väestöstä vaihtelee Vantaan ja Tampereen 9 prosentin ja Espoon 6,3 prosentin välillä.

Taulukko 13. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien myönteisen päätöksen saaneiden osuus väestöstä ikäryhmittäin vuonna 2016, %

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
0–17-vuotiaat asiakkaat	0,4	0,8	0,4	0,9	1,0	0,3	0,6
18–64-vuotiaat asiakkaat	0,9	1,0	1,1	0,9	1,2	1,0	1,0
65 vuotta täyttäneet asiakkaat	7,3	6,3	9,0	5,8	9,0	6,6	7,3
Koko väestö yht., %	1,9	1,7	2,2	1,9	2,6	1,7	2,0
Yht., N	12 012	4 691	4 728	3 613	5 997	3 393	34 434

Ikäryhmistä suurin oli 65 vuotta täyttäneet, joita oli noin kaksi kolmasosaa kaikista myönteisen VpL-palvelupäätöksen saaneista (Taulukko 25). Espoossa joka kymmenes myönteisen päätöksen saaneista oli alle 18-vuotias.

Taulukko 14. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien myönteisen päätöksen saaneet ja jakautuminen ikäryhmittäin vuonna 2016 kuutoskaupungeissa

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
0–17-vuotiaat asiakkaat	3,9	11,2	4,1	7,2	5,9	3,9	5,6
18–64-vuotiaat asiakkaat	31,9	36,8	33,5	31,6	30,4	37,9	33,1
65 vuotta täyttäneet asiakkaat	64,1	52,0	62,4	61,3	63,7	58,2	61,3
Yht., %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yht., N	12 012	4 691	4 728	3 613	5 997	3 393	34 434

VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien asiakasmäärä on edelleen jatkanut kasvuaan voimakkaasti henkilökohtaisen avun osalta (Taulukko 26). Vuosien 2007 ja 2009 lainmuutokset ovat taanneet vammaisille henkilöille subjektiivisen oikeuden kyseisiin palveluihin.

Taulukko 15. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien asiakkaat ja muutos vuosina 2012, 2015 ja 2016 palveluittain kuutoskaupungeissa

Palvelut ja tukitoimet	2012	2015	2016	Muutos, %	
				2012–16	2015–16
Kuljetuspalvelut	23 883	24 443 *	23 966 *	0,3	-2,0
Palveluasuminen	926	1 054	1 049	13,3	-0,5
Vaikeavammaisten päivätoiminta	502	606	615	22,5	1,5
Henkilökohtainen apu**	4 044	5 878	6 377	57,7	8,5
Asunnon muutostyöt**	1 597	1 596	1 586	-0,7	-0,6
Asunnon välineet ja laitteet**	1 600	1 565	1 551	-3,1	-0,9
Asiakkaita yht. (N)	35 593	34 863 *	34 434 *	-3,3	-1,2

* = Oulun osalta kuljetuspalvelujen lukuun sisältyy päätösten määrä, ei asiakasmäärä. Muutos nostaa kokonaisasiakasmäärää noin 500:llä.

** = Asiakkaita, joilla on päätös

VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien nettokustannukset olivat kuutoskaupungeissa vuonna 2016 noin 192,2 miljoonaa euroa (Taulukko 27). Kokonaiskustannuksiin on vuonna 2016 lisätty Tampereen ja Oulun osalta kustannukset ostetun kotihoidon tuella yksittäiseen asuntoon toteutettavasta palveluasumisesta vuosien 2008–2016 ajalta. Deflatoidut kustannukset ovat kuutoskaupungeissa nousseet vuosien 2012–2016 välisenä aikana 19,7 prosenttia. Kustannukset ovat nousseet vastaavalla aikavälillä eniten kuntaliitoskunta Oulussa (42,9 %). Edellisvuoteen nähden kustannukset ovat nousseet eniten Tampereella (5,0 %) ja laskeneet eniten Vantaalla (-4,7 %). Vantaan kustannusten laskua selittää tarkennetut linjaukset päätöksen teossa, joiden mukaisesti asiakkaan tarpeisiin vastataan kunnalle kustannuksiltaan edullisemmalla vaihtoehdolla, esimerkiksi joissain tilanteissa henkilökohtaisen budjetoinnin käytöllä.

Taulukko 16. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien nettokustannukset ja muutos vuosina 2012, 2015 ja 2016 kuutoskaupungeissa vuoden 2016 rahan arvossa (milj. €)

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kustannukset yhteensä 2012	65,8	23,7	20,5	13,7	21,8	15,1	160,6
Kustannukset yhteensä 2015	77,3	28,8	22,4	14,7	25,7	21,5	190,4
Kustannukset yhteensä 2016	78,3	28,8	21,3	15,1	26,9	21,6	192,2
Muutos 2015–2016, %	1,3	-0,1	-4,7	2,8	5,0	0,4	0,9
Muutos 2012–2016, %	19,1	21,8	4,0	10,4	23,4	42,9	19,7

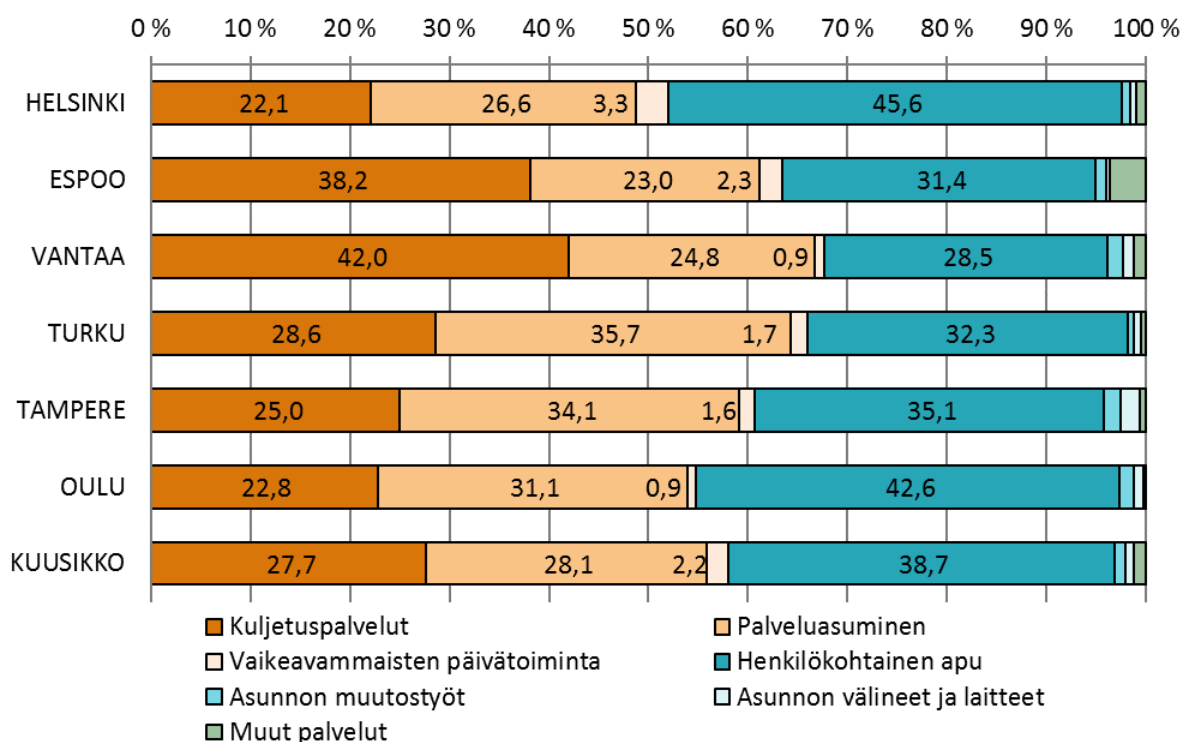
Kustannukset ovat nousseet eniten nopeimmin kasvaneissa palveluissa (Taulukko 28). Henkilökohtaisen avun kustannukset muodostavat 39,5 prosenttia kaikista vammaispalvelujen ja tukitoimien kustannuksista ja prosenttiosuus on kasvanut yhtäjaksoisesti viime vuosina.

Taulukko 17. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien kustannukset ja muutos vuosina 2012, 2015 ja 2016 palveluittain kuutoskaupungeissa vuoden 2016 rahan arvossa (milj. €)

Palvelut ja tukitoimet	Miljoonaa euroa			Muutos, %	
	2012	2015	2016	2012–16	2015–16
Kuljetuspalvelut	53,8	55,4	53,2	-1,1	-4,0
Palveluasuminen*	48,3	55,0	54,1	11,9	-1,7
Vaikeavammaisten päivätoiminta	2,8	3,9	4,3	55,4	11,0
Henkilökohtainen apu	47,8	69,8	74,4	55,7	6,7
Asunnon muutostyöt	2,6	2,3	2,1	-21,5	-8,8
Asunnon välineet ja laitteet	1,6	1,3	1,7	6,6	31,5
Muut kustannukset	3,7	2,8	2,4	-35,2	-14,9
Kustannukset yht. (€)	160,6	190,4	192,2	19,7	0,9

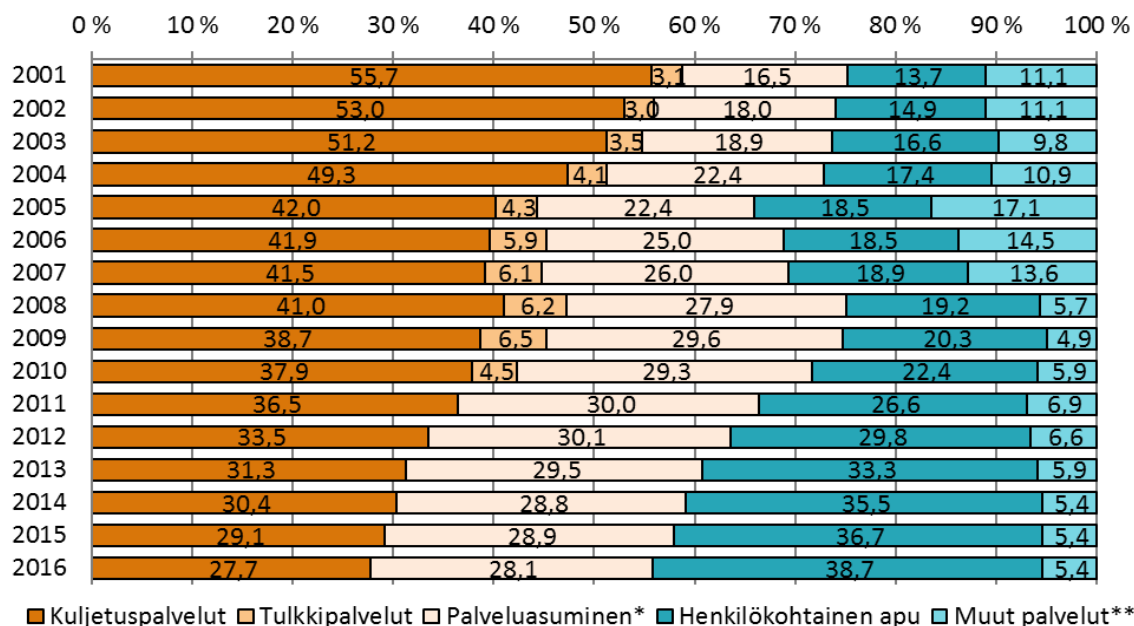
*Luku sisältää Tampereen ja Oulun osalta myös kustannukset ostetun kotihoidon tuella yksittäiseen asuntoon toteutettavasta palveluasumisesta

Kuviosta 7 näkyy, miten vammaispalvelujen kustannukset keskittyvät kolmen keskeisimmän palvelumuodon ympärille. Henkilökohtaisen avun kustannusten osuus on suurin Helsingissä, Oulussa ja Tampereella, kun taas Espoossa ja Vantaalla suurimman osan muodostavat kuljetuspalvelut.

Kuvio 7. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien kustannusten jakautuminen palveluittain kuutoskaupungeissa vuonna 2016

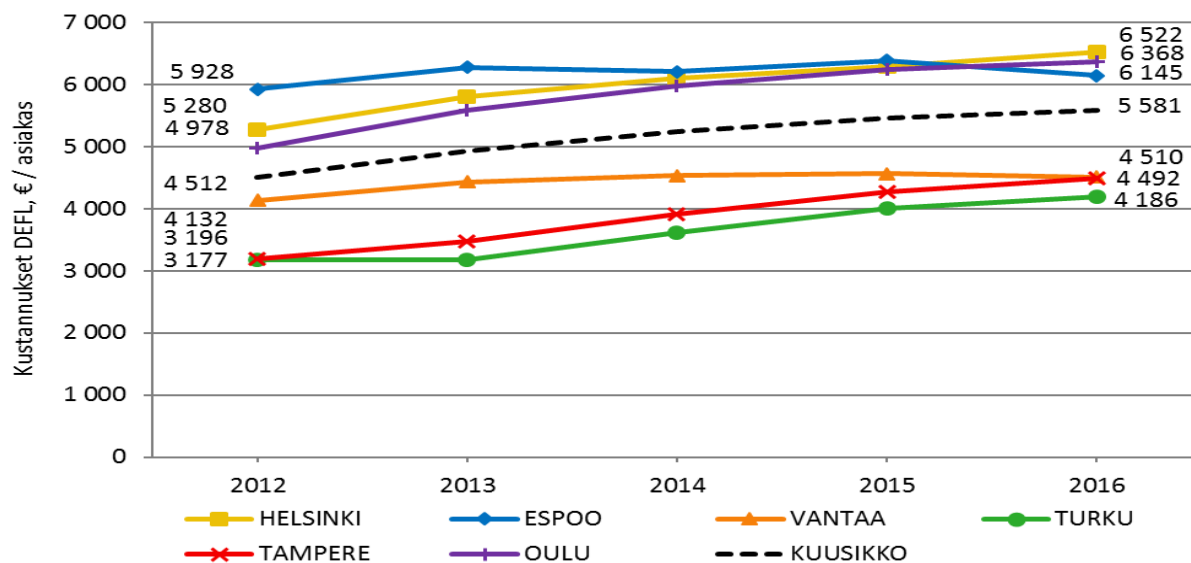
Pidemmän aikavälin 2001–2016 tarkastelu osoittaa, miten kuljetuspalvelujen suhteellinen osuus on vuosien varrella vähentynyt ja vastaavasti palveluasumisen ja henkilökohtaisen avun suhteellinen määrä ja kustannukset ovat kasvaneet kuutoskaupungeissa (Kuvio 8).

*Luku sisältää Tampereen ja Oulun osalta myös kustannukset ostetun kotihoidon tuella yksittäiseen asuntoon toteutettavasta palveluasumisesta ** = muodostettu laskennallisesti

Kuvio 8. VpL:n palvelujen ja tukitoimien kustannusten %-osuus kokonaiskustannuksista vuosina 2001–2016

Päätöksen saaneiden asiakkaiden määrä ei kuvaa palvelujen käyttöä eikä palvelujen käytön laajuutta, sillä kaikki myönteisen päätöksen saaneet eivät käytä palveluja. Päätöksen saanutta asiakasta kohden jaetut kustannukset antavat kuitenkin suuntaa kuntien välisistä eroista. Vuonna 2016 kustannukset vammaispalvelujen asiakasta kohden vaihtelivat Turun 4 186 euron ja Helsingin 6 522 euron välillä (Kuvio 9). Turku, Tampere ja Vantaa erottuvat kuutoskaupungeista matalilla luvuillaan. Turun osalta matalat asiakaskohtaiset kustannukset on saatu aikaan kuljetuspalvelujen palvelurakenteen muutoksen kautta. Tampereen osalta matalaa kustannustasoa selittää myönteisten päätösten määrä erityisesti kuljetuspalveluissa, mikä on palvelujen todellista käyttöä huomattavasti korkeampi. Deflatoitujen kustannusten kasvu taittui vuonna 2014 Espoossa ja Vantaalla.

Kuvio 9. VpL:n mukaisten palvelujen vuosikustannukset myönteisen päätöksen saanutta asiakasta kohti vuosina 2012–2016 vuoden 2016 rahan arvossa kuutoskaupungeissa

Asiakasta kohden jyvitettyt kustannukset nousevat odotetusti korkeimmiksi palveluasumisen osalta (Taulukko 29). Palveluasumisen kustannukset vaihtelevat Turun 38 539 euron ja Vantaan 51 778 euron välillä. Turun henkilökohtaisen avun asiakaskohtaiset kustannukset ovat matalimmat, 7 129 euroa, kun Helsingissä vastaavat kustannukset olivat lähes tuplasti korkeammat, eli 14 492 euroa asiakasta kohden. Helsingissä henkilökohtaisen avun kustannusten muita kuntia suurempi asiakaskohtainen kustannus johtuu erityisesti ostopalvelujen suuresta osuudesta henkilökohtaisessa avussa. Espoo nousee esiin kuljetuspalvelujen korkeimmilla vuosikustannuksilla, 3 438 euroa. Espoolaiset 18–64-vuotiaat tekivät selvästi enemmän matkoja kuin muiden kuutoskaupunkien vastaavan ikäiset. Tämä selittää osaltaan myös Espoon suurempia kustannuksia. Vaikeavammaisen päivätoiminnassa kuntien väliset erot ovat suuria. Pienimmät kustannukset ovat Tampereella ja Vantaalla, ja suurimmat Helsingissä, jossa kuljetuskustannukset ovat muista kuutoskunnista poiketen mukana päivätoiminnan kustannuksissa. Kustannuksiin on kohdentunut myös hallinnon vyörytyksiä.

Taulukko 18. Asiakaskohtaiset kustannukset palveluittain kuutoskaupungeissa vuonna 2016

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kuljetuspalvelut	2 096	3 438	2 547	1 671	1 936	1 673 *	2 220
Palveluasuminen	51 160	50 120	51 778	38 539	41 603	48 572	47 783
Vaikeavammaisten päivätoiminta	11 862	4 454	3 647	6 906	3 672	4 471	6 975
Henkilökohtainen apu*	14 492	11 284	9 539	7 129	10 311	10 624	11 674
Asunnon muutostyöt*	1 403	1 411	944	1 041	1 637	1 280	1 310
Asunnon välineet ja laitteet*	870	1 064	2 316	857	1 283	839	1 084
Kaikki palvelut, €	6 522	6 145	4 510	4 186	4 492	6 368	5 581

*Oulu: Nettokustannukset suhteutettu päätösten määrään, kun muilla kunnilla kustannukset on suhteutettu palveluja käyttäneiden asiakkaiden määrään

8.2 Palvelusuunnitelmat ja palvelutarpeen arviointi vuonna 2016

Palvelusuunnitelma tarkoittaa suunnitelmaa, jossa käydään kokonaisvaltaisesti läpi vammaisen henkilön tarvitsemat palvelut ja tukitoimet, jotka ovat tarpeen jokapäiväisestä elämästä selviytymiseksi (Ahola & Konttinen 2009, 12). Kuutoskaupunkien keräämä tieto palvelusuunnitelmista sisältää vuoden aikana tehdyt tai tarkistettut palvelusuunnitelmat.

Taulukossa 30 on esiteltyä vuosina 2012–2016 tehtyjen palvelusuunnitelmien määrät kuutoskaupungeissa. Oulussa on jatkettu vuonna 2015 aloitettua toimintamallia, jossa käydään tehostetusti läpi vanhojen asiakkaiden palvelutarpeen arviointia, ja tarkistetaan heidän palvelusuunnitelmiaan. Uusien asiakkaiden osalta palvelusuunnitelmien laatiminen on ollut vakiintunut käytäntö. Espoossa perhe- ja sosiaalipalveluissa on yhdenmukaistettu asiakastyön menetelmiä, mistä johtuen vammaispalvelun asiakkaille on tehty sosiaalihuoltolain mukainen palvelutarpeen arviointi ja tarvittaessa asiakassuunnitelma vammaispalvelulain mukaisen palvelusuunnitelman sijaan.

Taulukko 19. Vuosina 2012–2016 tehtyjen palvelusuunnitelmien määrä kuutoskaupungeissa

Suunnitelmat, N	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
2012	645	1 064	..	333	336	1 321	..
2013	639	999	..	349	487	1 591	..
2014	1 080	989	506	416	454	1 774	5 219
2015	1 055	890	..	345	492	2 467	..
2016	1 020	958	..	397	577	3 106	..

9 VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET KULJETUSPALVELUT VUONNA 2016

Kuljetuspalveluja on järjestetty vaikeavammaisille henkilöille subjektiivisena oikeutena vammaispalvelulain (VpL) perusteella. ”Kuljetuspalveluihin niihin liittyvine saattajapalveluineen kuuluu vaikeavammaisen henkilön työssä käymisen, opiskelun, asioimisen, yhteiskunnallisen osallistumisen, virkistyksen tai muun sellaisen syyn vuoksi tarpeelliset, jokapäiväiseen elämään kuuluvat kuljetukset” (Suomen asetuskokoelma 1987/759, §4–6).

Liikkumista tukevia palveluja järjestetään vammaisille henkilöille myös sosiaalihuoltolain (ShL 1301/2014) perusteella. Vertailun vuoksi myös ShL:n perusteella myönnetyn liikkumista tukevan palvelun käyttöä tarkastellaan tässä raportissa.

Kaikissa kuutoskaupungeissa toimii nykyisin keskitetty kuljetuspalvelujen tilausjärjestelmä. Tällä tavoin on pyritty järjeistämään ja tehostamaan kuljetuspalvelujärjestelmän toimivuutta. Lisäksi Helsingissä, Tampereella ja Oulussa toimii keskitetty matkojenyhdistämispalvelu, jonka tehtävänä on yhdistää samaan suuntaan ja samaan aikaan matkustavien kuljetus.

Kuljetuspalveluasiakkailla tarkoitetaan vuoden aikana kuljetuspalveluja käyttäneiden määrää. Päätösten määrästä puhuttaessa tarkoitetaan myönteisen kuljetuspalvelupäätöksen saaneiden asiakkaiden määrää. Päätösten määrä kuvastaa palvelun käyttöä ainakin jossain määrin, sillä myönteisen palvelupäätöksen saaneista noin 70–82 prosenttia käyttää kuljetuspalveluja kaupungista riippuen. Oulun osalta saadaan ainoastaan myönteisen päätöksen saaneiden määrä, ei palvelun todellista käyttäjämäärää.

9.1 Kuljetuspalvelujen kustannukset ja asiakkaat

Vuonna 2016 VpL:n mukaisia kuljetuspalveluja käyttäneitä asiakkaita oli 23 966 ja ShL:n mukaisten kuljetuspalvelujen asiakkaita oli 6 483 (Taulukko 31). Kuutosten tasolla käyttäjämäärät ovat VpL-asiakkaiden osalta hieman laskeneet, kun taas ShL-asiakkaiden osalta hieman nousseet. Kuntien sisäisistä muutoksista merkittävimpiä ovat Helsingin ShL-asiakkaiden määrän supistuminen jo kolmatta vuotta peräkkäin. Helsingissä sosiaali- ja terveystalutakunnan päätöksellä sosiaalihuoltolain mukaisten matkojen määrää vähennettiin kahdeksasta neljään vuonna 2014. Tämä näkyy asiakasmäärien, matkamäärien ja kustannusten muutoksena. Myös Vantaalla ShL-asiakkaiden määrä on vähentynyt vajaan viidenneksen. Oulussa sosiaalihuoltolain mukaisten matkojen määrä on kasvanut voimakkaasti johtuen muun muassa ikäihmisten palveluiden myöntämisestä pääsääntöisesti ensisijaisen lainsäädännön nojalla. VpL-kuljetuspalvelua käyttäneiden asiakkaiden tai asiakaspäätösten määrä on pudonnut edellisvuoteen nähden kaikkialla muualla paitsi Espoossa.

Taulukko 20. VpL:n ja ShL:n mukaisia kuljetuspalveluja vuonna 2016 käyttäneet sekä käyttäjämäärien muutos 2015–2016

	VpL-asiakkaat	Muutos 15–16, %	ShL-asiakkaat	Muutos 15–16, %
Helsinki	8 248	-3,1	2 189	-10,9
Espoo	3 201	0,8	1 006	0,7
Vantaa	3 513	-0,5	573	-18,3
Turku	2 586	-1,9	610	0,7
Tampere	3 478	-1,8	562	-1,7
Oulu	2 940 *	-3,4	1 262 *	20,9
Kuusikko	23 966	-2,0	6 202	-2,8

* = Päätösten määrä

*Oulu: päätösten määrä kun muilla kunnilla palveluja käyttäneiden asiakkaiden määrää

Yhdensuuntaisten matkojen määrä on vähentynyt VpL-kuljetuspalvelua käyttävien osalta ja kasvanut ShL-matkojen osalta (Taulukko 32). Eniten ShL-matkat ovat lisääntyneet Oulussa (29,8 %), ja vähentyneet Vantaalla (21,3 %) ja Helsingissä (14,8 %). Vantaalla matkojen vähentymistä selittää tarkennetut palvelujen myöntöperusteet.

Taulukko 21. VpL:n ja ShL:n mukaisten kuljetuspalvelujen yhdensuuntaisten matkojen määrät vuonna 2016 sekä matkamäärien muutos 2015–2016

	VpL-matkat	Muutos 15–16, %	ShL-matkat	Muutos 15–16, %
Helsinki	535 174	-6,8	38 535	-14,8
Espoo	325 374	0,4	42 425	1,8
Vantaa	286 045	-11,5	25 004	-21,3
Turku	203 764	-9,7	32 990	16,2
Tampere	265 556	-3,3	24 372	5,4
Oulu	145 100	-12,9	29 300	29,8
Kuusikko	1 761 013	-6,8	192 626	-0,1

Kuutoskaupungeissa vammaispalvelulain mukaiset kuljetuspalvelukustannukset laskivat 4 prosenttia ja sosiaalihuoltolain mukaiset kustannukset 23,5 prosenttia vuodesta 2015 (Taulukko 33). Merkittävin muutos alaspäin on tapahtunut Helsingissä, jossa VpL-kuljetuspalvelujen kustannukset supistuivat 6,1 prosenttia ja ShL-kuljetuspalvelujen 39,4 prosenttia.

Taulukko 22. VpL:n ja ShL:n mukaisten kuljetuspalvelujen nettokustannukset vuonna 2016 sekä muutos 2015–2016 vuoden 2016 rahan arvossa

	VpL, €	Muutos 15–16, %	ShL, €	Muutos 15–16, %
Helsinki	17 288 758	-6,1	2 115 980	-39,4
Espoo	11 004 177	-2,8	543 285	-6,5
Vantaa	8 947 349	-5,7	496 893	5,6
Turku	4 320 217	-0,8	315 895	0,8
Tampere	6 733 196	-1,9	367 619	1,2
Oulu	4 919 751	-1,8	573 014	4,6
Kuusikko	53 213 448	-4,0	4 412 686	-23,5

ShL-kuljetuspalvelu on harkinnanvarainen palvelu, jonka saaminen on riippuvainen hakijan toimintakyvystä ja edellytyksistä palvelun hakemiseen sekä hakijan ja hänen mahdollisen puolisonsa kuukausituloista ja Vantaalla myös varallisuudesta (Taulukko 34). Tulo- ja varallisuusrajat eivät ole ehdottomia, vaan ainoastaan suuntaa antavia. Päätös perustuu aina harkintaan.

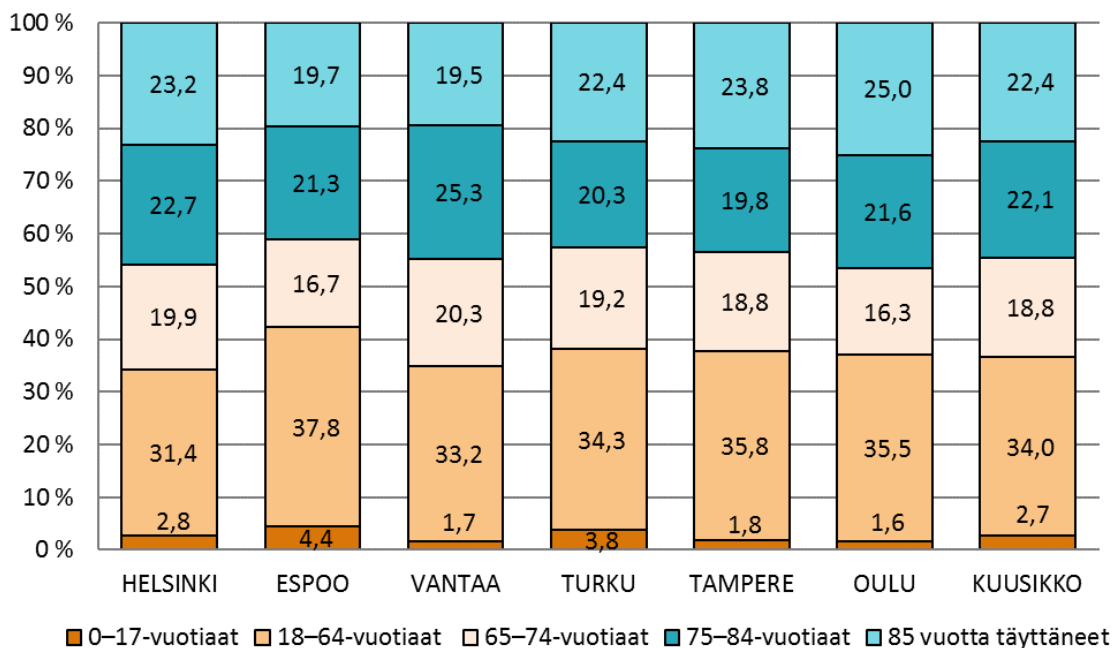
Taulukko 23. ShL-tulorajat yhden ja kahden henkilön talouden osalta, € / kk (brutto)

	1-henkilön	2-henkilön	Lisäehto
Helsinki	1 689	3 117	Varallisuusraja*
Espoo	1 719	3 171	
Vantaa	1 820	3 360	Varallisuusraja**
Turku	1 300	2 200	
Tampere	1 278	2 382	
Oulu	1 406	2 270	

*tilisäästöt 5000 €/yhden hengen talous, 7000 €/kahden hengen talous, muu varallisuus yhteensä 25 000 €/talous. Varallisuuteen ei lueta hakijan vakituista asuntoa. **1.7.2016 alkaen 1 henkilö 5000 e ja 2 henkilöä 8000 e

9.2 Kuljetuspalvelujen käyttäjät ikäryhmittäin

Ikäryhmittäinen tarkastelu osoittaa, että kuljetuspalvelujen käyttäjistä lähes joka toinen on täyttänyt 75 vuotta (Kuvio 10). Kaikkiaan kuutoskaupungeissa oli 10 664 75 vuotta täyttänyttä kuljetuspalvelujen käyttäjää.

Kuvio 10. VpL:n mukaisia kuljetuspalveluja käyttäneet asiakkaat ikäryhmittäin, %-osuus kaikista kuljetuspalveluasiakkaista vuonna 2016 (Oulun osalta päätösten määrä)

Kuljetuspalvelujen järjestäminen kunnittain

Helsingissä sekä sosiaalihuoltolain että vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelupäätöksen saaneiden asiakkaiden määrä väheni edellisvuodesta, ja samalla myös kustannukset laskivat. Kuljetuspalvelun palvelutarpeen arviointia on tarkennettu, koska arviointiin on osoitettu myös fysioterapeuttien resurssia koematkojen tekemiseen ja liikuntakyvyn arviointiin. Lisäksi käytössä on alueen kuljetuspalvelun moniammatilliset tiimit, joissa on sosiaalihuollon ammattilaisten lisäksi lääkäri ja fysioterapeutti. Helsingissä kuljetuspalvelujen välitystoiminnasta ja toteutuksesta vastaa Helsingin Matkapalvelu. Matkapalvelusta irrotettujen asiakkaiden uudelleen arviointia on jatkettu 2016 ja irrotettujen määrä on laskenut noin 340 asiakkaaseen vuoden 2016 lopussa. Matkapalvelun käytöstä irrottamisen edellytyksenä on, että asiakkaan tai muiden kydyissä olevien henkilöiden turvallisuus vaarantuu, ellei asiakasta irroteta Matkapalvelun käytöstä tai Matkapalvelu ei tosiasiallisesti pysty toteuttamaan asiakkaan kuljetuspalvelumatkoja. Kustannusten laskuun vaikuttanee myös yhdistettyjen matkojen määrän lisääntyminen. Muista kuutoskunnista poiketen Helsingissä päivätoiminnan matkat kohdentuvat päivätoiminnan kustannuksiin eivätkä siten ole mukana kuljetuspalvelukustannuksissa.

Espoossa kuljetuspalvelujen nettokustannukset pienenevät, vaikka asiakasmäärä kasvoi. Vammaispalvelut ja Espoo Logistiikka seuraavat vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun matkojen käyttöä. Asiakkaat, joiden tekemät matkat olivat joko huomattavan kalliita tai pitkiä, saivat kirjeen, jossa muistutettiin kuljetuspalvelukortin käytön ehdoista. Espoon sosiaali- ja terveystoimi arvioi vuosina 2016–2017 vaikeavammaisten kuljetuspalveluja tavoitteenaan parempi kustannushallinta. Selvitystyön tavoitteena on myös löytää mahdollisia muita liikumista tukevia ratkaisuja.

Sosiaalihuoltolain mukaisesta kuljetuspalvelusta ja siihen liittyvistä päätöksistä vastaa Espoossa vanhuspalvelujen kotihoidon keskitetyt palvelut. Sosiaalihuoltolain mukaisessa kuljetuspalvelussa taksimatkoista korvataan enintään 21 €/matka. Helsingin seudun liikenteen (HSL) lähibuslinjat (palvelulinjat) ovat erityisesti ikäihmisille ja liikuntarajoitteisille suunniteltua liikennettä. Vuonna 2016 Espoossa kulki 11 lähibuslinjaa.

Vantaalla aloitti syksyllä 2015 osana julkista liikennettä lähibusseiliikenne, jonka käyttöön kuljetuspalvelun asiakkaita ja kuntalaisia on ohjattu systemaattisesti. Asiakkaita on ohjattu myös julkisen liikenteen käyttämiseen, jos heillä on siihen mahdollisuuksia. Asiakkaiden kuljetuspalvelumatkoja ja niiden määrää on tarkistettu.

Turussa vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen käyttäneiden asiakkaiden ja ajettujen matkojen määrä väheni edelleen ja kustannukset pysyivät lähes samana. Ikääntymisestä aiheutuva toimintakyvyn alenemisen perusteella ikäihmiset ohjataan pääsääntöisesti ShL –kuljetuspalvelun piiriin, jossa asiakasmäärä on hieman kasvanut. VpL ja ShL kuljetuspalvelut kilpailutettiin niin, että matkojen välitystoiminta ja kuljetukset kilpailutettiin yhdessä. Tarjoukset annettiin alennusprosenttina kulloinkin voimassa olevasta taksitaksasta. Kustannustaso pysyi edellisten puitesopimusten tasoisena eikä 1.9.2016 voimaan tullut sopimuskausi nostanut kustannuksia.

Ensisijaisesti asiakkaita ohjataan käyttämään julkista joukkoliikennettä. Matalalattialinja-autot liikennöivät Turun ja lähikuntien (Föli –joukkoliikenne) alueella ja lisäksi Turussa liikennöi arkipäivisin kolme palvelulinjastoa.

Turussa kuljetuspalvelupäätökset oikeuttavat käyttämään taksia tai invataksia. Kuljetuspalvelu tulee pääsääntöisesti tilata joko tavallisen taksin tai invataksin keskuksen kautta. Sosiaalityöntekijä voi tehdä myönteisen päätöksen tietyn taksin käytöstä vamman tai sairauden aiheuttaman erityisen avustamistarpeen perusteella. Vakiotaksipäätöksiä tavalliseen tai invataksiin oli 333 asiakkaalla, mikä on hieman enemmän kuin aikaisempina vuosina. Taksin voi myös ottaa taksiasemalta, jolloin on varmistettava, että kuljetuspalvelukortti käy ko. taksiin. Mikäli samassa taksissa ja samaan suuntaan matkustaa enemmän kuin yksi kuljetuspalvelukorttia käyttävä asiakas, otetaan vain yhden asiakkaan kortilta matka. Kaikki kuljetuspalvelukortin omaavat maksavat kuitenkin omavastuun.

Tampereella ei kuljetuspalveluiden järjestämisessä tapahtunut vuoden 2016 aikana suuria muutoksia. Pääsääntöisesti asiakas tilaa matkansa etukäteen Kuljetustenohjauskeskuksesta, josta yhdistellään samaan suuntaan samaan aikaan menevien asiakkaiden matkoja. Noin joka neljäs matka saatiin yhdisteltyä.

Asiakkaan matkoja voidaan asiakkaan suostumuksella yhdistää myös kaupungin alueella liikennöiviin palvelubusseihin. Tällöin asiakas maksaa matkasta bussimatkan hinnan, mutta kuljetuspalvelumatkat ei vähene. Yhdistelyyn otettiin vuonna 2016 mukaan 5 uutta bussia.

Osalle asiakkaista on vammaan tai sairauteen liittyvistä erityistarpeista johtuen myönnetty oikeus tutun taksin käyttämiseen tai ns. yksinkulkuoikeus, jolloin matkoja ei yhdistellä. Yksinkulkuoikeus on myönnetty 592 asiakkaalle ja yksinkulkuoikeus 465 asiakkaalle. Lisäksi pienelle määrälle asiakkaita on myönnetty oikeus matkustaa auton etupenkillä.

Kuljetuspalvelupäätöksen saaneiden ja palvelua käyttävien asiakkaiden määrät ovat pysyneet lähes ennallaan edellisvuoteen nähden.

Oulussa vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen asiakasmäärä väheni ja samoin kustannukset laskivat. Toisaalta SHL:n mukaisen liikkumisen tuen asiakasmäärä ja kustannukset nousivat. Ikäihmisten palvelut järjestettiin pääsääntöisesti sosiaalihuoltolain mukaisesti. Ensisijaisesti asiakkaita ohjataan käyttämään julkista joukkoliikennettä ja siihen kuuluvia palvelulinjoja. Palveluliikenne Onni on osa kaikille avointa joukkoliikennettä ja siinä on erityisesti otettu huomioon ikääntyneiden ja toimintaesteisten henkilöiden tarpeet. Liikkumisen tuen saattajapalveluja pyritään kehittämään asiakkaiden joukkoliikenteen käytön mahdollistamiseksi.

Oulussa on käytössä matkojen keskitetty tilaamisjärjestelmä, jota hoitaa kaupungin matkapalvelukeskus ja virka-ajan ulkopuolella ulkopuolinen toimija. Kuljetuspalvelut on kilpailutettu mutta täysimääräinen toimeenpano odottaa markkinaoikeuden ratkaisua.

10 HENKILÖKOHTAINEN APU VUONNA 2016

Henkilökohtaista apua koskeva lainsäädäntö

”Henkilökohtaisella avulla tarkoitetaan (...) vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avustamista kotona ja kodin ulkopuolella: 1) päivittäisissä toimissa; 2) työssä ja opiskelussa; 3) harrastuksissa; 4) yhteiskunnallisessa osallistumisessa; tai 5) sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä” (Ahola & Konttinen 2009, 23).

Laissa (2008/981) säädetään myös henkilökohtaisen avun toteuttamisen tavoista: ”Kunta voi järjestää henkilökohtaista apua: 1) korvaamalla vaikeavammaiselle henkilölle henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta aiheutuvat kustannukset (...) 2) antamalla vaikeavammaiselle henkilölle avustajapalveluiden hankkimista varten (...) palvelusetelin, jonka arvo on kohtuullinen; taikka 3) hankkimalla vaikeavammaiselle henkilölle avustajapalveluita julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta tai järjestämällä palvelun itse taikka sopimuksin yhdessä muun kunnan tai muiden kuntien kanssa.”

10.1 Henkilökohtaisen avun asiakkaat, kustannukset ja järjestämistavat

Henkilökohtaisen avun nettokustannukset ja asiakasmäärät ovat jatkaneet kasvuaan muissa kuutoskaupungeissa paitsi Vantaalla, jossa kustannukset ovat hieman laskeneet. (Taulukko 35). Suhteellisesti eniten uusia asiakkaita on tullut Turussa ja Tampereella, joissa kustannukset ovat myös nousseet eniten. 65 vuotta täyttäneiden asiakkaiden osuus on kasvanut viime vuosina. Vuonna 2016 henkilökohtaisen avun saajista 28,1 prosenttia oli täyttänyt 65 vuotta, kun vuonna 2011 vastaava luku oli 22,6 prosenttia ja vuonna 2008 11,7.

Taulukko 24. Henkilökohtaisen avun asiakasmäärä sekä nettokustannukset kuutoskaupungeissa vuonna 2016 sekä muutos 2015–2016 vuoden 2016 rahan arvossa

	Asiakkaat	Muutos 15–16, %	Kustannukset, €	Muutos 15–16, %
Helsinki	2 467	8,2	35 751 688	7,7
Espoo	803	10,6	9 061 251	8,8
Vantaa	638	4,8	6 085 676	-3,2
Turku	685	14,5	4 883 224	9,2
Tampere	918	14,2	9 465 266	9,8
Oulu	866	0,6	9 200 472	3,3
Kuusikko	6 377	8,5	74 447 577	6,7

Henkilökohtaisen avun osalta on huomioitava, että alle 20 tuntia kuukaudessa apua saavien määrä on kasvanut voimakkaasti viime vuosien aikana kuutoskaupunkien tasolla. Vuonna 2010 alle 20 tuntia kuukaudessa henkilökohtaista apua saavien määrä oli ensimmäistä kertaa yli puolet kaikista henkilökohtaista apua saavien määrästä.¹ Vuonna 2016 73 % asiakkaista kuului samaan ryhmään. (Liite 5, Kuvio 12.)

Henkilökohtaisen avun järjestämismuodoista kuusikkokaupunkien tasolla selvästi käytetyin malli on asiakas työnantajana (Taulukko 36). Tämän järjestämistavan mukaan palvelee noin 62 prosenttia asiakkaista kuutoskaupunkien tasolla. Palvelusetelillä järjestettävää henkilökohtaista apua saavien määrä on noussut viime vuosien aikana merkittävästi erityisesti Espoossa ja Helsingissä, Helsingissä palveluseteliasiakkaat muodostavat jo enemmistön. On huomioitava, että kokonaisasiakasmäärä poikkeaa alla esitetystä asiakkuuksien määrästä, sillä osalla asiakkaista voi olla samanaikaisesti monia henkilökohtaisen avun järjestämistapoja: henkilö toimii itse työnantajana, mutta hänellä on ostopalvelu tai palveluseteli vakituisen avustajan sairais- tai vuosiloman ajan.

¹ Pasila, A (2011): Kuuden suurimman kaupungin vammaispalvelulain mukaiset palvelut ja taloudelliset tukitoimet 2010. Helsinki: Edita.

Taulukko 25. Henkilökohtaisen avun järjestämistavat kuutoskaupungeissa vuonna 2016, % henkilökohtaisen avun asiakkaista (osalla asiakkaista voi olla samanaikaisesti monia henkilökohtaisen avun järjestämistapoja)

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Asiakas työnantajana	42,1	55,2	92,0	82,5	48,1	69,6	57,7
Palveluseteli	45,8	53,8	0,0	9,3	24,6	2,7	29,4
Ostopalvelu	24,2	4,6	8,0	9,2	46,5	30,4	22,5
Kunnan oma toiminta	0,0	-	0,0	-	-	2,0	0,3

Henkilökohtaisen avun järjestäminen kunnittain

Helsingissä henkilökohtaista apua järjestetään työnantajamallilla, palvelusetelillä sekä ostopalveluna. Kokonaisasiakasmäärä kasvoi lähes 9 % edellisvuodesta 2467 henkilöön, joista suurin osa saa henkilökohtaista apua alle 20 h/vko. Palvelusetelin käyttö henkilökohtaisen avun järjestämistapana lisääntyi edelleen jopa ohi työnantajamallin, ja samalla ostopalvelujen osuus pieneni. Asiakkailla voi olla käytössä useampi järjestämistapa henkilökohtaisessa avussa. Työnantajamallin asiakas voi tarvita palveluseteliä esimerkiksi vakituisen avustajan sairauspoissaolon ajaksi. Ostopalveluasiakkaita on myös pyritty siirtämään palvelusetelin käyttäjiksi, mikäli palvelusetelin käyttö on ollut asiakkaalle mahdollinen järjestämistapa. Henkilökohtaisen avun palvelusetelin arvo on 22 €/h, ja palvelusetelituottajia oli vuonna 2016 noin 25. Uusille asiakkaille järjestämistavaksi tarjotaan pääsääntöisesti joko työnantajamallia tai palveluseteliä, ja henkilökohtaisen avun ostopalvelut kilpailutetaan vain jäljellä olevien ostopalveluasiakkaiden osalta.

Espoossa henkilökohtaisen avun asiakasmäärä, osuus kaikista vammaispalvelun asiakkaista sekä osuus väestöstä jatkoi kasvuaan. Valtaosalla asiakkaista avun määrä oli alle 20 tuntia / viikko (87,0 %). Lasten ja ikääntyneiden osuuden kasvu henkilökohtaisen avun asiakkaista taittui. Suurimmalla osalla henkilökohtaisen avun asiakkaista järjestämistapana on työnantajamalli (48,6 prosentilla asiakkaista ainakin yhtenä järjestämismuotona). Palvelusetelin käyttäjiä oli lähes yhtä suuri osuus (47,4 prosenttia). Espoossa palveluseteliä on viime vuosina tarjottu aiempaa useammalle asiakkaalle järjestämistavaksi, myös suuriin tuntimääriin. Lisäksi palveluseteliä on myönnetty suurelle osalle työnantajia sijaistamisten järjestämiseksi. Työnantajamallilla palvelua on järjestetty asiakkaille, jotka haluavat ja kykenevät toimimaan työnantajina. Ostopalveluasiakkaiden määrä väheni edelleen. Henkilökohtaisen avun palveluseteli siirtyi Parasta palvelua -järjestelmään, jonka kautta laskutus ja palvelun käytön seuranta helpottui.

Vantaan vammaispalveluissa henkilökohtaisen avun pääasiallinen toteuttamistapa on työnantajamalli. Työnantajamallin lisäksi Vantaa käyttää ostopalvelumallia, jolla hankitaan henkilökohtaisen avun palvelut yksittäisissä tilanteissa. Henkilökohtaisen avun palvelut ostetaan asiakkaille, jotka ovat oikeutettuja henkilökohtaiseen apuun, mutta eivät pysty toimimaan avustajansa työnantajana. Vantaa on kilpailuttanut henkilökohtaisen avun ostopalvelut.

Vantaalla on panostettu henkilökohtaisen avun saajien tarpeenmukaisen palvelukokonaisuuden rakentamiseen ja eri tahoilta myönnettävien palvelujen yhteensovittamiseen. Henkilökohtaisen avun määrää arvioitaessa asiakkaan tilannetta on kartoitettu aiempaa tarkemmin, jotta hänen avuntarpeensa eri toiminnoissa tulisi kattavammin arvioiduksi. Lisäksi Vantaa on panostanut sosiaalihuoltolain mukaiseen tukihenkilötoimintaan ja perhehoitolain mukaiseen perhehoitoon, koska nämä palvelut vastaavat osaan palvelutarpeesta paremmin kuin henkilökohtainen apu. Palvelujen yhteensovittamisen osalta huomiota on kiinnitetty erityisesti kotihoidon palveluiden ja henkilökohtaisen avun palvelujen yhteensovittamiseen tiivistämällä yhteistyötä kotihoidon kanssa.

Vuonna 2016 Vantaan vammaispalvelut jatkaa henkilökohtaisen avun saajien palvelukokonaisuuden ja palvelutarpeen arvioinnin kehittämistä. Vuoden 2016 alussa alle 65-vuotiaiden omaishoidon tuen päätösten tekeminen siirrettiin vammaispalvelun tehtäväksi, mikä omalta osaltaan tukee kokonaisvaltaista palvelutarpeen arviointia ja palvelujen yhteensovittamista. Tukihenkilötoimintaa ja perhehoitoa vahvistetaan henkilökohtaista apua täydentävinä palveluina. Lisäksi kehittämiskohteena on saattajapalvelun laajentaminen osin kuljetuspalveluja ja henkilökohtaista apua täydentävänä tai korvaavana palveluna.

Turussa henkilökohtaisen avun asiakasmäärä ja kustannukset kasvoivat vuonna 2016 edelleen merkittävästi, yli 10 %. Erityisesti pienten avustustuntimäärien osuus on suuri. Yksi selittävä tekijä on ollut kehitysvammaisten henkilöiden laitoshoidon purkamisen viime vuosina asumispalveluihin, jolloin asiakkaille on tullut oikeus henkilökohtaiseen apuun pääsääntöisesti 30 h/kk. 65 – vuotta täyttäneiden osuus asiakkaista on noin neljännes.

Henkilökohtaisen avun pääasiallisena järjestämistapana on edelleen ollut työnantajamalli, jossa kunta korvaa henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta aiheutuvat kustannukset asiakkaalle. Tällöin vaikeavammaisen henkilö valitsee itse avustajansa ja toimii työnantajana kuitenkin niin, että palkanmaksuun yms. liittyvissä toimissa on mahdollista saada apua vammaispalveluista tai palvelua voidaan tarvittaessa ostaa palveluntuottajilta. Suurimmalle osalle asiakkaista vammaispalvelujen yksikkö toimii asiakkaan antamalla valtakirjalla sijaismaksajana ja huolehtii palkanmaksusta sekä lakisääteisistä vakuutuksista ja maksuista. Tuntipalkka oli kaikille avustajille sama 10,61 €/tunti (1.4.2016 alkaen, sitä ennen 10,53 €/h).

Turussa otettiin 1.9.2015 käyttöön henkilökohtaisen avun sähköinen palveluseteli (parastapalvelua.fi). Käyttökohteina voivat olla esimerkiksi vakituisen avustajan väliaikainen sijaisjärjestely, täydentävä henkilökohtainen apu tai pienten tuntimäärien henkilökohtainen apu (pääsääntöisesti enintään 30 tuntia kuukaudessa). Palvelusetelien ja ostopalvelun käyttö on lisääntynyt vuoden 2016 aikana selvästi.

Tampereella henkilökohtaista apua järjestettiin työnantajamallilla, ostopalveluna ja palvelusetelillä. Kokonaisasiakasmäärä kasvoi yhteensä 14 % ja kustannukset 10 % edellisvuoteen nähden. Etenkin pienten tuntimäärien henkilökohtaisen avun asiakkaiden määrä kasvoi. Osaltaan tätä selittää kehitysvammaisten laitoshoidon purku ja asiakkaiden siirtyminen avohuoltoon.

Eniten vuoden aikana nousi palveluseteliä käyttävien asiakkaiden määrä (56 %). Asiakkaita oli vuoden lopulla 226. Palveluntuottajia oli 24. Loppuvuodesta valmistauduttiin siirtymään sähköiseen PSOP-järjestelmään palvelusetelin osalta.

Ostopalvelun asiakasmäärä oli vuoden lopulla 427, joka on lähes yhtä suuri kuin työnantajamallissa. Asiakasmäärä nousi edellisvuodesta 15 %. Sama henkilökohtaista apua toteuttava palveluntuottaja tuottaa ostopalveluna myös lyhytaikaista avustajapalvelua, jolla mahdollistetaan vammaisen lapsen lyhytaikainen hoito kotona sekä vaikeavammaisten pienimuotoinen apu kodin ulkopuolella.

Ostopalvelun palveluntuottaja kilpailutettiin vuonna 2016 ja uusi sopimus tuli voimaan 1.1.2017.

Työnantajamalli on edelleen suosituin järjestämistapa, mutta sen asiakasmäärä (loppuvuonna 2016 442) ei ole vuoden aikana noussut.

Oulussa henkilökohtaisen avun asiakasmäärä pysyi lähes ennallaan mutta kustannukset kasvoivat vuoden 2015 laskun jälkeen. Asiakasmäärän kasvu on hidastunut ja kustannuskehitys on tasaantunut. Henkilökohtaisen avun ostopalveluiden hintaa on tarkistettu yhteistyössä palveluntuottajien kanssa. Ostopalveluna hankitun palveluasumisen asiakkaille on tehty palvelutarpeenarvioinnit ja palveluasumiseen sisältyvän henkilökohtaisen avun määrää ja palveluntuottajien vastuita on tarkistettu.

Oulussa henkilökohtainen apu on myönnetty ensisijaisesti työnantajamallilla. Oulun kaupunki toimii avustajan palkan sijaismaksajana valtaosalla asiakkaista. Henkilökohtaisen avun työnantajamallin tueksi suunniteltiin toimintaa tukevaa kaupungin omaa uutta palvelumallia. Työnantajamallin lisäksi käytössä on laajasti ostopalvelut ja jonkin verran kaupungin omaa toimintaa. Palveluseteli otettiin käyttöön vuonna 2016 ja palvelusetelin käytön otolla pyritään vähentämään ostopalveluja.

11 VAIKEAVAMMAISTEN PALVELUASUMINEN VUONNA 2016

Lainsäädäntö ja palveluasumisen määrittely kuutoskaupungeissa

Vammaispalvelulaissa (1987/380) vaikeavammaisten palveluasumisesta todetaan: ”Kunnan on järjestettävä vaikeavammaiselle (...) palveluasuminen, jos henkilö vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista.” Vammaispalveluasetus (1987/759) määrittelee palveluasumista seuraavasti: ”Palveluasumiseen kuuluvat asunto sekä asumiseen liittyvät palvelut, jotka ovat välttämättömiä asukkaan jokapäiväiselle suoriutumiselle. Edellä 1 momentissa tarkoitettuja palveluja voivat olla avustaminen asumiseen liittyvissä toiminnoissa kuten liikkumisessa, pukeutumisessa, henkilökohtaisessa hygieniassa, ruokataloudessa ja asunnon siivouksessa sekä ne palvelut, joita tarvitaan asukkaan terveyden, kuntoutuksen ja viihtyvyyden edistämiseksi.”

Kuutoskaupungeissa on erilaisia tapoja toteuttaa palveluasumista. Perustietona käytetään niiden asiakkaiden määrää, joille palveluasuminen järjestetään asumisyksiköissä. Lisätietoina kootaan, kuntien mahdollisuuksien mukaan, tieto palveluasumisen asiakkaista, jotka ovat saaneet palveluasumisen päätöksen kotiin. Kotiin palvelua saavista kootaan tieto henkilöistä, jotka saavat kotihoidon palveluja sekä henkilökohtaisen avun osalta ne asiakkaat, jotka saavat henkilökohtaisen avun tuen.

11.1 Palveluasumisen asiakkaat ja kustannukset

Vaikeavammaisten palveluasumisen asiakasmäärä kuutoskaupunkien tasolla väheni puolella prosentilla, ja kustannukset 3,2 prosenttia. (Taulukko 37). Asiakasmäärä kasvoi Turussa ja Tampereella, mutta kustannukset vähenivät kaikissa kaupungeissa. Eniten kustannukset vähenivät Espoossa, vähiten Turussa. Asiakasmäärään suhteutettuna lyhytaikaisia palveluasumisen asiakkaita oli eniten Espoossa (7,6 %).

Taulukko 26. Palveluasumisen asumisyksikköjen asiakasmäärä, lyhytaikaisten asiakkaiden määrä sekä nettokustannukset kuutoskaupungeissa vuonna 2016 sekä muutos 2015–2016 vuoden 2016 rahan arvossa

	Asiakkaat	Muutos 15–16, %	Asiakkaista lyhytaikaisia	Lyhytaik. %-osuus asiak.	Kustannukset, €	Muutos 15–16, %
Helsinki	408	-1,4	11	2,7	20 873 370	-2,5
Espoo	132	-1,5	10	7,6	6 615 787	-7,5
Vantaa	102	-5,6	0	0,0	5 281 398	-4,5
Turku	140	7,7	8	5,7	5 395 526	-0,2
Tampere	145	3,6	7	4,8	6 032 424	-2,6
Oulu	122	-4,7	0	0,0	5 925 738	-2,6
Kuusikko	1 049	-0,5	36	3,4	50 124 243	-3,2

Ikäryhmittäinen kuusikkokuntien tasoinen tarkastelu osoittaa, että noin joka neljäs vammaispalvelulain nojalla palveluasumista saava henkilö oli täyttänyt 65 vuotta vuonna 2016 (Taulukko 38). Kyseisen ikäryhmän prosenttiosuus on noussut kuutoskaupunkien tasolla lähes kymmenen prosenttiyksikköä viimeisten viiden vuoden aikana.

2 Tampereen lyhytaikaisten asiakkaiden määrään sisältyy asumiskokeiluasiakkaat. Espoon lyhytaikaisilla asiakkailla tarkoitetaan omassa palveluasumisessa järjestettävään asumisvalmennukseen osallistuneita asiakkaita. Turun lyhytaikaiset asiakkaat käyvät kuukausittain niin sanotulla intervallijaksolla palveluasumisyksikössä.

Taulukko 27. VpL:n mukaisen palveluasumisen asiakasmäärän jakautuminen ikäryhmittäin vuonna 2016

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Yhteensä
0–17-vuotiaat asiakkaat	0,2	0,0	0,0	0,0	0,7	0,0	0,2
18–64-vuotiaat asiakkaat	74,0	85,6	79,4	80,0	68,3	70,5	76,3
65 vuotta täyttäneet asiakkaat	25,7	14,4	20,6	20,0	31,0	29,5	23,5
Yht., %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Yht., N	408	132	102	140	145	122	1 049

Palveluasuminen kunnittain

Helsingissä palveluasumisen piirissä olevien asiakkaiden määrä väheni yhteensä kolmella asiakkaalla. Yksittäiseen asuntoon palveluasumispäätöksen saaneiden määrä kokonaisuudesta kasvoi hieman, kun taas asumisyksiköissä tapahtuvan palveluasumisen asiakkaiden määrä väheni. Asiakasmäärän vähenemisen ja toteutuneen kilpailutuksen myötä asumisyksiköiden palveluasumisen kustannukset laskivat.

Palveluasumisen kilpailutuksen myötä uudet sopimukset ja palveluluokat tulivat voimaan keväällä 2016. Lisäksi käytössä on palveluasumisen palveluseteli.

Espoon kaupunki järjesti vammaispalvelulain mukaista palveluasumista yhteensä 132 vaikeavammaisille henkilöille kahdessa oman toiminnan yksikössä ja ostopalveluna. Yhdessä kaupungin omassa palveluasumisyksikössä on kolme asuntoa varattuna asumisvalmennukseen. Toteutettu ympärivuorokautisen asumisen tuen kilpailutus laski hieman palveluasumisen hintoja ja toi käyttöön uusia palveluntuottajia.

Vantaalla palveluasumisen piirissä oli yhteensä 135 vaikeavammaista henkilöä. Muutos edelliseen vuoteen on -7,5 %. Muutos selittyy asiakkaiden henkilökohtaisen tilanteen muuttumisella sekä asumispalveluiden uusien toimintatapojen käyttöön ottamisella. Vuonna 2016 palveluasumispäätös omaan kotiin oli voimassa 33 asiakkaalla, muutos vuodesta 2015 oli -13,2 % (5 henkilöä).

Usein palveluasuminen kotiin koostuu erityyppisistä palveluista. Asiakas saattaa saada kotihoidon palveluja, henkilökohtaista apua ja mahdollisesti myös omaishoidontukea. Palveluasumista kotihoidon turvin toteutettiin 22 asiakkaan kohdalla (66,7 %). Vantaan omana ja joiltakin osin ostopalveluna. Kotihoito voi sisältää kotihoidon perustyön lisäksi tukipalveluja ja kotisairaanhoidon palveluja. Asiakkailta oli myös henkilökohtaisen avun päätös.

Keskustelua on käyty muutaman asiakkaan osalta kotiin järjestettävän palveluasumisen edellytyksistä ja vastuukysymyksistä tilanteissa, joissa pitkälle edennyttä sairautta sairastava, ympärivuorokautista valvontaa tarvitseva asiakas tahtoo jatkaa asumista omassa kodissaan asiantuntijoiden arvioimista riskeistä huolimatta. Kahden asiakkaan kohdalla tehtiin henkilökohtainen budjetointi, jolloin asiakas sai hankkia tarvitsemansa avun kotiin. Budjetti laskettiin palvelutarpeen arvioinnin perusteella määritellystä asumispalvelun ja muiden tarvittavien tukitoimien kustannuksista.

Asumisyksiköissä palveluasumisen piirissä oli 31.12.2016 102 asiakasta, vähennystä edelliseen vuoteen 6 henkilöä (5,6 %). Asumisen järjestelyissä on pyritty tukemaan asiakkaan omatoimisuutta ja itsemääräämisoikeutta sekä ohjaamaan heitä mahdollisimman itsenäiseen asumismuotoon. Palveluasumisessa on mahdollisuuksien mukaan pyritty kuntouttavalla työotteella toimien vahvistamaan asukkaan toimintakykyä esim. apulaitteiden käyttöä opettaen niin, että hän pystyy siirtymään vähemmän tuetun asumisen piiriin ja/tai muuttamaan omaan kotiin tukitoimien turvin.

Sekä Vantaan omassa vammaispalvelujen palvelutalossa, että ostopalvelujen asumisyksikössä on toteutettu ”Liukumäkeä” jonka myötä muutamia asukkaita on siirtynyt omaan asuntoon henkilökohtaisen avun ja kotihoidon antaman palvelun turvin. Omassa vammaispalvelujen palvelutalossa on käynnistetty satelliittiasumista, jossa

yksi asiakas saa tukea samoilta työntekijöiltä kuin aiemmin palvelutalossa omaan asuntoon muutettuaan. Toiminta on käynnistynyt vuoden loppupuolella ja toimintaa tullaan lisäämään.

Turussa palveluasumisen järjestämistä yksittäiseen asuntoon pidetään ensisijaisena palvelumuotona, jos asiakas sitä haluaa ja se on mahdollista järjestää esim. henkilökohtaisen avun, päivätoiminnan ja/tai kotihoidon tai omaishoidon tuen avulla. Kotihoidon palvelut järjestetään pääosin kunnan omana toimintana, joissakin tilanteissa kotihoito on ostanut palvelua yksityisiltä palveluntuottajilta. Yksittäiseen asuntoon on tehty palveluasumispäätöksiä noin 52 prosenttia siitä määrästä, joilla on päätös palvelutalopaikasta. Käytännössä vaikeavammaisia henkilöitä asuu yksittäisissä asunnoissa paljon enemmän, mutta kaikki asiakkaat eivät ole tarvinneet erillistä päätöstä palveluasumisesta.

Palvelutaloihin sijoittuu myös aikaisemmin pitkäaikaissairanhoidossa hoidettuja asiakkaita, joiden avustamisen ja hoidon tarve on erittäin runsasta. Asiakasmäärä ja kustannukset ovat pysyneet lähes samalla tasolla edellisvuoteen verrattuna. Vammaispalveluilla on yksi oma palveluasumisen yksikkö, jossa asuu yhdeksän vaikeavammaista henkilöä. Muilta osin palveluasumista ostetaan kilpailutetuilta palveluntuottajilta. Palveluasumisen asiakkaista 65 vuotta täyttäneitä oli viidennes.

Tampereella vaikeavammaisten palveluasumisessa asumisyksiköissä oli vuoden 2016 lopulla 138 asiakasta (kasvua 5 %). Asumisyksiköiden kustannukset laskivat hiukan. Vaikeavammaisten palveluasuminen toteutetaan Tampereella kokonaan ostopalveluna ulkopuolisilta palveluntuottajilta. Palveluasumisen hinnoittelu asumisyksiköissä perustuu 1-5 palveluluokkaan, joiden kriteereinä on asiakkaan tarvitsema avustamisen tuntimäärä vuorokaudessa. Palveluasumisen laadukas toteuttaminen perustuu asiakkaan ja palveluntuottajan väliseen ja yhdessä laatimaan palvelusitoumukseen, joka päivitetään säännöllisesti.

Omassa kodissa palveluasumisessa oli vuoden lopulla 108 asiakasta (kasvua 2%). Palvelu järjestetään kilpailutetun palveluntuottajan, henkilökohtaisen avun ja/tai omaishoidon avulla. Palveluntuottajan tarjoama apu on asiakkaan tarpeista riippuen joko ammatillista tai ei-ammattillista. Ammatillisessa avustamisessa avustavalta henkilöltä edellytetään vähintään sosiaali- ja terveystalouden perustutkinto. Kustannukset kasvoivat edellisvuodesta 31,5 %. Tätä selittää osaltaan se, että osa asiakkaista on halunnut luopua henkilökohtaisen avustajan työnantajuudesta ja saada kaikki tarvitsemansa avut samalta palveluntuottajalta. Kaikkia asiakkaita ei ole myöskään siirretty vuonna 2014 kilpailutetuille palveluntuottajille, vaan erityisin perustein asiakas on voinut jäädä suorahankintapäätöksellä vanhan tutuksi tulleen palveluntuottajan asiakkuuteen.

Palveluasumista voi edeltää arvioivan ja valmentavan asumisen jakso, jonka aikana selvitetään asiakkaan toimintakyky liittyen päivittäiseen toimintaan sekä elämänhallintaan. Arvio tehdään moniammatillisesti ja kokeilujakson päätyttyä palveluntuottaja laatii yhteenvedon asiakkaan palvelutarpeista ja tekee ehdotuksen tarkoituksenmukaisesta asumispalvelusta.

Oulussa kotiin annettavan palveluasumisen asiakasmäärä vuonna 2016 oli 128 (v. 2015 138). Palvelut järjestettiin asiakkaan tarpeen mukaan mm. kotihoidon, henkilökohtaisen avun ja omaishoidontuen turvin. Palveluasumisen asumisyksiköiden asiakasmäärä oli 122 (v. 2015 128). Yhteensä palveluasumisen piirissä oli 250 vaikeavammaista, jossa oli vähennystä edelliseen vuoteen 16 asiakasta. Palveluasumisen asumisyksiköiden kustannukset asiakasta kohti nousivat edelleen.

Vaikeavammaisten palveluasumisen palveluseteli on otettu käyttöön.

12 DIGITAALISEN ASIOINNIN KEHITTÄMINEN

Helsingissä on ollut käytössä sähköinen palvelusetelijärjestelmä PSOP vaikeavammaisten palveluasumisessa ja henkilökohtaisessa avussa. Järjestelmän käyttöä tullaan laajentamaan myös vammaisten harkinnanvaraiseen lyhytaikaishoittoon ja omaishoidon tuen vapaiden järjestämiseen vuonna 2017 (kotiin annettava palvelu ja hoitoyksikössä tapahtuva palvelu) sekä myöhemmin ostopalveluihin.

Espoossa vammaispalvelut siirtyi käyttämään sähköistä palvelusetelijärjestelmä PSOP:ia henkilökohtaisen avun osalta. Palveluun tultaneen siirtämään myös henkilökohtaisen avun ostopalveluasiakkaat. Espoossa on jo joitain vuosia ollut käytössä sähköinen kuljetuspalveluhakemus, jonka käyttö on kuitenkin jäänyt pieneksi (4-11 prosenttia kuukauden hakemuksista). Käyttöönottoa on hidastanut puolesta-asiointimahdollisuuden puuttuminen. Vuonna 2017 suunnitellaan otettavaksi käyttöön sähköinen vammaispalveluhakemus sekä sosiaalihuoltolain mukainen yhteydenotto- ja ilmoitus-lomakkeet. Espoossa aikuissosiaalityössä on käytössä OmaVerkosto-palvelu, joka on sosiaali- ja terveystoimen verkkopalvelu, jossa voi asioida oman verkoston kanssa. Vammaispalveluissa on mietitty palvelun kokeilua tulevaisuudessa.

Vantaalla on käytössä sähköinen ajanvaraus vammaissosiaalityössä, jota ei kuitenkaan ole aktiivisesti otettu käyttöön. Sähköisen vammaispalveluhakemusten käyttöönottoa suunnitellaan toteutettavaksi vuonna 2017.

Turussa on ollut käytössä sähköinen palvelusetelijärjestelmä PSOP vuodesta 2014 mm. omaishoitoa tukevissa palveluissa (hoidettavan henkilökohtaiseen hoitoon ja huolenpitoon). 1.9.2015 alkaen sähköistä palveluseteliä on käytetty vammaispalvelulain mukaisessa henkilökohtaisessa avussa. Sähköinen hakemus on ollut käytössä vammaispalvelulain mukaisessa kuljetuspalvelussa vuodesta 2015 alkaen. Muiden vammaispalveluiden osalta sähköinen hakemus otetaan käyttöön todennäköisesti kesän 2017 aikana.

Tampereella sähköisen hakemisen mahdollisuus on käytössä edelleen ja sitä jatkokehitetään. Loppuvuodesta 2016 valmistauduttiin siirtymään sähköiseen PSOP-järjestelmään henkilökohtaisen avun palvelusetelin osalta. Tampereen vammaispalvelut on mukana hallituksen kärkihanke ODA:ssa vammaispalvelulain mukaisen kuljetuspalvelun osalta. Vuoden 2016 aikana aloitettiin ODA-työskentelyä, jonka tavoitteena on luoda mm. sähköinen itsearviointialusta ja hakijan sähköisen neuvonnan ja polutuksen kanava kuljetuspalvelua hakeville.

Oulu

ODA-hanke

ODA on yksi hallitusohjelman kärkihankeista, jonka tavoitteena on luoda uudenlainen toimintamalli sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalveluihin.

14 kunnan ja sairaanhoitopiirin yhteisessä ODA-hankkeessa kehitetään sähköinen sote-palvelukokonaisuus, jonka avulla kansalainen voi tehdä sähköisen hyvinvointitarkastuksen, itsehoitosuunnitelman ja saada henkilökohtaisia valmennuksia, tehdä sähköisen oire- ja/tai hyvinvoinnin arvion, tallentaa ja hallita omia terveystietojaan sekä osallistua henkilökohtaisen hyvinvointisuunnitelman kautta aktiivisemmin omien tavoitteidensa asettamiseen ja seurantaan.

Oulun osahankkeen tavoitteena on seuraavien pilottien toteuttaminen kehitettävän ODA palvelukokonaisuuden avulla

- hyvinvointitarkastuksen ja – suunnitelman kehittäminen ja pilotointi paljon hyvinvointipalveluja tarvitsevien asiakkaiden ryhmässä
- hyvinvointitarkastuksen – ja suunnitelman sekä hyvinvointiarvioiden kehittäminen ja pilotointi osana ikäihmisten ja vammaisten prosessia ja palveluohjausta.

- älykkään oirearvion kehittäminen ja käyttöönotto osana hoidontarpeen arviota avosairaanhoidossa

PSOP

Oulun kaupungin hyvinvointipalveluissa hallinnoidaan asiakaskohtaisia palveluseteleitä ja ostopalveluita sähköisen Palveluseteli – ja ostopalvelujärjestelmän (PSOP) avulla.

Asiakaskohtaiset setelit ja sopimukset viedään sähköisessä muodossa järjestelmään järjestäjän toimesta, palveluntuottajat kirjaavat antamansa palvelut järjestelmään ja saavat niistä tilityksen automaattisesti. Palveluntuottajat ylläpitävät tietojansa ja ajantasaisia varmenteita järjestelmässä. Vammaispalvelun osalta sähköinen järjestelmä on käytössä tällä hetkellä Oulussa Henkilökohtaisen avun palvelusetelissä sekä Vaikeavammaisten palveluasumisen palvelusetelissä. Käyttöönotto jatkuu ja tulee laajenemaan myös ostopalveluihin.

13 YHTEENVETO

Vuonna 2016 kuutoskaupungeissa kehitysvammahuollon palveluja käyttäneitä asiakkaita oli 6 905. Asiakasmäärä kasvoi edellisvuodesta 143 henkilöllä (2,1 %) ja 548 henkilöllä (8,6 %) vuodesta 2012. Nettokustannuksia kertyi 242,4 miljoonaa euroa. Deflatoidut kustannukset, eli vuoden 2016 rahan arvoon korotetut kustannukset, kasvoivat edellisvuodesta 7,4 miljoonaa euroa (3,2 %) ja 36,5 miljoonaa euroa (17,7 %) vuodesta 2012.

Kehitysvammahuollon laitoshoidon asiakkaita oli 6 905, mikä on 143 vähemmän kuin edellisvuonna. Käyttöpäiviä 100 182, mikä on 24 213 vähemmän kuin edellisvuonna. Laitoshoidon kustannukset olivat 35,6 miljoonaa euroa, mikä on 13,3 % vähemmän kuin edellisvuonna. Vuodesta 2012 laitoshoidon kustannukset ovat vähentyneet 37,4 %. Asumispalvelujen asiakkaita oli 3 783, mikä on 1 % vähemmän kuin edellisvuonna. Vuodesta 2012 asiakkaiden määrä on lisääntynyt 5,8 %, eli 208 asiakkaalla. Asumispalvelujen käyttöpäiviä oli 1 080 838, mikä on 4,1 % enemmän kuin vuonna 2015 ja 11 % enemmän kuin vuonna 2012. Asumispalvelujen kustannukset olivat 137,8 miljoonaa euroa, mikä on 6,8 % enemmän kuin vuonna 2015 ja 47,1 % enemmän kuin vuonna 2012. Laitoshoidon väheneminen näkyy siis asumispalveluissa. Perhehoidon asiakkaita oli 346, jossa lisäystä vuoteen 2015 on 13 asiakasta. Perhehoidon käyttöpäiviä oli 61 630, ja sen kustannukset olivat 4 miljoonaa euroa. Työ- ja päivätoiminnan asiakkaita oli 3 786, missä on lisäystä edellisvuoteen 3,4 %. Käyttöpäivät ovat vähentyneet 1,3 % edellisvuoteen nähden. Työ- ja päivätoiminnan kustannukset olivat 47,6 miljoonaa euroa, ja ne ovat lisääntyneet 2,9 % vuodesta 2015.

Vammaispalvelujen kokonaisasiakasmäärä oli 34 434, joka on 429 asiakasta vähemmän kuin edellisvuonna. Vammaispalvelujen kokonaisnettokustannukset olivat 192,2 miljoonaa euroa. Nousua edellisvuoteen Kuutoskaupunkien tasolla oli 0,9 prosenttia vuoden 2016 rahan arvossa.

VpL:n mukaisten kuljetuspalveluiden käyttäjiä oli 23 966, mikä on 477 asiakasta vähemmän kuin edellisvuonna. Kuljetuspalvelujen kokonaisnettokustannukset olivat 53,2 miljoonaa euroa. ShL:n mukaisten kuljetuspalvelujen käyttäjämäärä kasvoi edellisvuodesta 1,6 prosenttia ja kustannukset supistuivat 22,9 prosenttia. Henkilökohtaisen avun kustannukset muodostivat suurimman yksittäisen kustannuserän vammaispalvelujen palvelurakenteessa, mikä on seurausta asiakasmäärän jatkuvasta kasvusta. Henkilökohtaisen avun deflatoidut kustannukset kasvoivat 6,7 prosenttia edellisvuodesta ollen 74,4 miljoonaa euroa. Asiakasmäärä kasvoi 8,5 prosenttia, eli uusia asiakkaita kuutoskaupunkien tasolla tuli 499. Henkilökohtaisen avun kokonaisasiakasmäärä kuutoskaupungeissa oli yhteensä 6 377. Palveluasumisen asiakasmäärä kuutoskaupungeissa pysyi edellisen vuoden tasolla. Vuoden 2016 rahan arvoon korotetut kustannukset vähenivät 3,1 prosenttia eli 1,6 miljoonaa euroa. Palveluasumiseen kului 50,2 miljoonaa euroa.

Väestön ikääntyminen näkyy myös vammaispalveluissa. Kaikista vammaispalvelujen asiakkaista yli puolet ovat yli 65-vuotiaita. Kuntakohtaista vaihtelua on, ikäryhmän osuus on pienin Espoossa (52 %) ja suurin Helsingissä (64 %). Noin joka neljäs vammaispalvelulain nojalla palveluasumista saava henkilö oli täyttänyt 65 vuotta vuonna 2016. VpL-kuljetuspalvelupäätökset ja ShL-kuljetuspalvelupäätökset eivät näytä lisääntyneen 65 vuotta täyttäneiden osalta.

Helsingissä kehitysvammaisten palveluja käyttäneitä asiakkaita oli 2 043. Asiakasmäärä kasvoi edellisvuodesta 35 henkilöllä (1,7 %) ja 120 henkilöllä (6,2 %) vuodesta 2012. Deflatoidut nettokustannukset nousivat edellisvuodesta 0,9 prosenttia 86,3 miljoonaan euroon. Deflatoidut kustannukset ovat nousseet 15,5 prosenttia vuodesta 2012. Myönteisen päätöksen saaneita vammaispalvelujen asiakkaita oli 12 012. Asiakasmäärä supistui edellisvuodesta 290 henkilöllä (-2,4 %) ja on vähentynyt vuodesta 2012 443 henkilöllä (-3,6 %). Deflatoidut nettokustannukset olivat 78,3 miljoonaa euroa, kasvua edellisvuoteen on 1,3 %. Deflatoidut kustannukset ovat nousseet 19,1 prosenttia vuodesta 2012.

Espoossa kehitysvammaisten palveluja käyttäneitä asiakkaita oli 907. Asiakasmäärä kasvoi edellisvuodesta 26 henkilöllä (2,9 %) ja 52 henkilöllä (6,1%) vuodesta 2012. Deflatoidut nettokustannukset nousivat edellisvuode-

desta 38,6 miljoonaan euroon (6,3 %). Deflatoidut kustannukset ovat nousseet vuosien 2012–2016 välillä Espoossa 15,8 prosenttia. Myönteisen päätöksen saaneita vammaispalvelujen asiakkaita oli 4 691. Asiakasmäärä on kasvanut edellisvuodesta 176 henkilöllä (3,9 %) ja 697 henkilöllä (17,5 %) vuodesta 2012. Deflatoidut nettokustannukset olivat 28,8 miljoonaa euroa, ja ne pysyivät edellisvuoden tasolla. Deflatoidut kustannukset ovat nousseet 21,8 prosenttia vuodesta 2012.

Vantaalla kehitysvammaisten palveluja käyttäneitä asiakkaita oli 887. Asiakasmäärä kasvoi edellisvuodesta 21 henkilöllä (2,4 %), ja on kasvanut 133 henkilöllä (17,6 %) vuodesta 2012. Deflatoidut nettokustannukset nousivat edellisvuodesta 5,2 prosenttia 30,5 miljoonaan euroon. Deflatoidut kustannukset ovat nousseet 12,8 prosenttia vuodesta 2012. Myönteisen päätöksen saaneita vammaispalvelujen asiakkaita oli 4 728. Asiakasmäärä supistui edellisvuodesta 176 henkilöllä (-3,6 %), ja yhteensä 235 henkilöllä (-4,7 %) vuodesta 2012. Deflatoidut nettokustannukset olivat 21,3 miljoonaa euroa, ja ne laskivat edellisvuodesta 4,7 prosenttia. Deflatoidut kustannukset ovat nousseet kuutoskaupungeista vähiten eli 4,0 prosenttia vuodesta 2012.

Turussa kehitysvammaisten palveluja käyttäneitä asiakkaita oli 886. Asiakasmäärä kasvoi edellisvuodesta 29 henkilöllä (3,4%), ja on kasvanut 39 henkilöllä (4,6 %) vuodesta 2012. Deflatoidut nettokustannukset nousivat edellisvuodesta 2,2 prosenttia 31,7 miljoonaan euroon. Deflatoidut kustannukset ovat nousseet 18,7 prosenttia vuodesta 2012. Myönteisen päätöksen saaneita vammaispalvelujen asiakkaita oli 3 613. Asiakasmäärä on vähentynyt edellisvuodesta 63 henkilöllä (-1,7 %) ja 697 henkilöllä (-16,2 %) vuodesta 2012. Deflatoidut nettokustannukset olivat 15,1 miljoonaa euroa, kasvua edellisvuoteen on 2,8 %. Deflatoidut kustannukset ovat nousseet 10,4 prosenttia vuodesta 2012.

Tampereella kehitysvammaisten palveluja käyttäneitä asiakkaita oli 1 008. Asiakasmäärä kasvoi edellisvuodesta 4 henkilöllä (0,4 %) ja 111 henkilöllä (12,3 %) vuodesta 2012. Deflatoidut nettokustannukset vähenivät edellisvuodesta 1,1 prosenttia 26,5 miljoonaan euroon. Deflatoidut kustannukset ovat nousseet 8,9 prosenttia vuodesta 2012. Myönteisen päätöksen saaneita vammaispalvelujen asiakkaita oli 5 997. Asiakasmäärä supistui edellisvuodesta 20 henkilöllä (-0,3 %) ja 837 henkilöllä (-12,2 %) vuodesta 2012. Deflatoidut nettokustannukset olivat 23,8 miljoonaa euroa, kasvua edellisvuoteen oli 2,3 %. Deflatoidut kustannukset ovat nousseet 15,5 prosenttia vuodesta 2012.

Oulussa oli kehitysvammaisten palveluja käyttäneitä asiakkaita 1 174. Lisäystä edellisvuoteen oli 28 henkilöä (2,4 %). Kasvu aikavälillä 2012–2016 on ollut 385 asiakasta eli 48,7 prosenttia. Pidemmän aikavälin kasvu on suureksi osaksi aiheutunut kuntaliitosten aiheuttamasta asiakaslisäyksestä. Oulussa on kuutoskaupungeista suhteellisesti eniten kehitysvammaisia (0,69 % väestöstä), mikä nostaa kehitysvammaisten suhteellista asiakasmäärää ja kokonaiskustannuksia muihin kuutoskaupunkeihin nähden. Vuonna 2016 nettokustannukset olivat 26,3 miljoonaa euroa. Deflatoidut nettokustannukset nousivat edellisvuodesta 0,1 prosenttia ja vuodesta 2012 alkaen 34,7 prosenttia, mikä nousu selittyy pitkälti vuoden 2013 kuntaliitoksilla. Oulun asiakaskohtaiset kustannukset ovat edelleen kuutoskaupunkien alhaisimmat. Myönteisen päätöksen saaneita vammaispalvelujen asiakkaita oli 3 393. Asiakasmäärä supistui 56 asiakkaalla (-1,6 %) edellisvuodesta, mutta on vuoden 2013 kuntaliitoksen jälkeen kasvanut yhteensä 356 asiakkaalla (11,7 %). Deflatoidut nettokustannukset olivat 20,8 miljoonaa euroa, kasvua edellisvuoteen on 0,6 prosenttia.

14 LÄHTEET

Ahola, Sanna & Konttinen, Juha-Pekka (2009): Uudistuva vammaispalvelulaki. Helsinki: Assistentti.info.

Pasila, Aura (2011): Kuuden suurimman kaupungin vammaispalvelulain mukaiset palvelut ja taloudelliset tukitoimet 2010. Helsinki: Edita.

STM (2012) Valtioneuvoston periaatepäätös kehitysvammaisten henkilöiden yksilöllisen asumisen ja palvelujen turvaamisesta. Sosiaali- ja terveystieteiden ministeriön julkaisu 2012:15.

Suomen asetuskokoelma 1973, No 36. Laki lasten päivähoitolaista.

Suomen asetuskokoelma 1977, No. 519. Laki kehitysvammaisten erityishuollosta.

Suomen asetuskokoelma 1987, No. 380. Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista.

Suomen asetuskokoelma 1987, No. 759. Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista.

Suomen asetuskokoelma 1992, No. 312. Perhehoitajalaki.

Suomen asetuskokoelma 1992, No. 917. Asetus sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista.

Suomen asetuskokoelma 2001, No 1457. Laki arvonnäköveron muuttamisesta.

Suomen asetuskokoelma 2005, No. 937. Laki omaishoidon tuesta.

Suomen asetuskokoelma 2008, No. 981. Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista annetun lain muuttamisesta.

Suomen asetuskokoelma 2010, No. 133. Laki vammaisten henkilöiden tulkkauspalvelusta.

Suomen asetuskokoelma 2014, No. 1301. Sosiaalihuoltolaki.

Sähköiset lähteet

Suomen virallinen tilasto (SVT): Julkisten menojen hintaindeksi [verkkojulkaisu]. ISSN=1798-4505. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 20.2.2017]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/jmhi/>

Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestörakenne [verkkojulkaisu]. ISSN=1797-5379. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 29.3.2017]. Saantitapa: <http://www.stat.fi/til/vaerak/index.html>

Valtioneuvosto (2010) Valtioneuvoston periaatepäätös ohjelmasta kehitysvammaisten asumisen ja siihen liittyvien palvelujen järjestämiseksi.

Saantitapa: http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=39502&name=DLFE-10827.pdf

[Viitattu 10.6.2012]

LIITTEET

Liite 1: Kehitysvammahuollon tiedonkeruun määritelmät vuodelle 2016

Tiedonkeruun yleiset periaatteet ja määritelmät

Raportissa kuvataan kuntien kehitysvammahuollon toiminnan kokonaisuutta. Espoossa, Turussa ja Oulussa kehitysvammaisille tarkoitettujen toiminnan kokonaisuuteen viitataan käsitteellä kehitysvammapalvelut. Kuusikko-raportissa käytetään yhtenäisyyden vuoksi käsitettä kehitysvammahuolto.

Kehitysvammahuollon raportin tarkastelut rajautuvat pääasiallisesti kehitysvammaisten erityishuollosta annetun lain (519/1977) eli kehitysvammalain mukaisiin palveluihin ja niiden kustannuksiin. Kehitysvammalaissa säädetään erityishuollon antamisesta henkilöille, joiden kehitys tai henkinen toiminta on estynyt tai häiriintynyt synnynnäisen tai kehitysiässä saadun sairauden, vian tai vamman vuoksi ja jotka eivät muun lain nojalla voi saada tarvitsemiaan palveluja. Kehitysvammaiset henkilöt voivat saada ensisijaisia palveluja esimerkiksi sosiaalihuoltolain (1301/2014), vammaisuuden perusteella järjestettäviä palveluja ja tukitoimia koskevan lain (380/1987), lasten päivähoitolain (36/1973) ja terveydenhuoltolain (1326/2010) perusteella.

Turussa osa kehitysvammaisten palveluista järjestetään sosiaalihuoltolain mukaan, minkä vuoksi Turun tiedoissa on mukana myös sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja.³ Lisäksi omaishoidon tuen vapaapäiviin liittyvä kehitysvammaisten henkilöiden lyhytaikaishoito on kokonaisuudessaan mukana Helsingin ja Turun tiedoissa, sillä sen kustannukset sisältyvät kehitysvammahuollon kuluihin (ks. laki omaishoidon tuesta 937/2005). Tampereen tietoihin on sisällytetty omaishoidon tuen vapaapäiviin liittyvä lyhytaikaishoito laitoksessa, sillä sen kustannukset sisältyvät kehitysvammahuollon kuluihin.

Kunnat järjestävät kehitysvammaisten erityishuollon palvelut itse tai ostavat niitä kuntayhtymiltä, toisilta kunnilta tai yksityisiltä palveluntuottajilta. Kuutoskaupunkien kehitysvammahuollon toiminta- ja kustannustietoja kerätessä huomioidaan vain ne asiakkaat, jotka ovat kunkin kunnan asukkaita ja joiden palvelujen järjestäminen on kyseisen kunnan vastuulla. Kotikuntalain (201/1994) ja sosiaalihuoltolain 1.1.2011 voimaan astuneiden muutosten nojalla vuoden aikana kuntaan tai kunnasta pois muuttaneiden määrä ei ole ollut merkittävää.

Raportissa esitetyissä tarkasteluissa ei ole otettu huomioon eri palvelujen käyttäjinä olleiden asiakkaiden avun tarvetta ja hoidettavuutta sekä tästä aiheutuvaa vaihtelua, laitoshoidon hoitoisuusluokkia lukuun ottamatta. Hoidettavuus ja avun tarve määrittävät palvelujen tason ja määrän.

1 Kehitysvammaisten henkilöiden määrä

Kunnan kehitysvammaisten henkilöiden määrään sisältyvät sellaiset kehitysvammaiset henkilöt, joilla on ollut vuoden aikana voimassa oleva erityishuolto-ohjelma (eho) tai jotka ovat muuten käyttäneet vuoden aikana kehitysvammahuollon palveluja.⁴ Kehitysvammaisten henkilöiden määrä kootaan seuraavissa ikäryhmissä: 0–5-vuotiaat, 6–17-vuotiaat (ikäryhmä pidennetyssä oppivelvollisuudessa), 18–25-vuotiaat, 26–49-vuotiaat, 50–64-vuotiaat, 65–74-vuotiaat sekä 75 vuotta täyttäneet. Kunnan kehitysvammaisten henkilöiden määrää käytetään kuutosvertailuissa ryhmiteltäessä henkilöitä iän mukaan ja suhteutettaessa kehitysvammaisten henkilöiden määrää kuntien väestöön. Väestötiedot saadaan Tilastokeskukselta (SVT 2017b). Seurantavuoden aikana erityishuolto-ohjelman omaavien kehitysvammaisten henkilöiden määrä ilmoitetaan erikseen ilman ikäryhmittelyä ja väestösuhteutuksia.

³ Turussa järjestetään ShL:n mukaan kehitysvammaisille lyhytaikaishoitoa omissa asumisyksiköissä.

⁴ Espoon lukuihin sisältyy ainoastaan henkilöt, jotka ovat käyttäneet kehitysvammahuollon mukaisia palveluja kuluneen vuoden aikana.

2 Kehitysvammahuollon palveluja käyttäneet asiakkaat

Kuutosvertailuissa käytetään kehitysvammahuollon asiakasmääränä kehitysvammalain mukaisia palveluja vuoden 2015 aikana käyttäneiden asiakkaiden määrää. Kunnan tuottamia ja ostopalveluja saaneet asiakkaat ovat mukana kaikissa saamiensa palvelujen asiakaslukumäärissä, mutta eri palveluja saaneet asiakkaat ovat kokonaisasiakasmäärässä mukana vain kertaalleen. Vuoden 2010 tiedoista alkaen myös palvelujen pitkäaikaisista asiakkaiden määrä on koottu tietojärjestelmistä henkilötunnus kertaalleen. Ennen tätä lukumäärä muodostettiin erottamalla kokonaisasiakasmäärästä lyhytaikaisten asiakkaiden määrä.

Turussa on erityishuollon palvelujen lisäksi otettu huomioon sellaiset sosiaalihuollon palvelut kuin lyhytaikainen asumispalvelu, työtoiminta ja asumispalvelut, jotka muissa kuutoskaupungeissa toteutetaan kehitysvammalain mukaisina palveluina. Työtoiminnan ja asumispalvelujen osalta kyse on henkilöistä, joilla ei ole kehitysvammadiagnoosia, mutta nämä palvelut vastaavat parhaiten heidän tarpeisiinsa. Määrällisesti kyse on muutamasta kymmenestä asiakkaasta.

3 Kehitysvammahuollon palvelujen kustannukset

Kehitysvammahuollon kokonaiskustannuksiin lasketaan pääsääntöisesti kehitysvammalain mukaisten palvelujen kustannukset. Kustannukset sisältävät aina henkilöstön, tilojen, tarvikkeiden ja välineiden kustannukset sekä mahdolliset kuljetuskustannukset, jotka liittyvät kuhunkin toimintoon seuraavin poikkeuksin:

Kustannuksiin ei oteta mukaan kehitysvammaisten käyttämien tavanomaisten sosiaali- ja terveystalvelujen kustannuksia eli esimerkiksi vastaanottotoiminnan, perheneuvolan tai sosiaalityön kustannuksia. Mukaan ei myöskään oteta ylemmän hallinnon vyörytyskustannuksia. Vammaispalvelujen hallinto on kehitysvammahuollon kokonaiskustannuksissa mukana niiltä osin kuin hallinto toimii kehitysvammahuollon palveluissa, mutta sosiaali- ja terveydenhuollon vyörytyksiä yleisemmällä tasolla ei tehdä.

Kustannustiedot kerätään ja esitetään kustakin tarkasteltavasta toiminnosta kolmessa osassa: bruttokustannukset, asiakasmaksutulot sekä näiden erotuksena muodostuvat nettokustannukset. Toimintojen bruttokustannukset sisältävät välittömät palvelujen tuottamisesta koituneet kustannukset, mutta ne eivät sisällä jaksotettujen irtaimen omaisuuden kustannuserien osalta tehtyjä vuosittaisia poistoja ja korkoja.

Ostopalveluina kuntayhtymiltä tai yksityisiltä palveluntuottajilta hankittavista palveluista kootaan ensisijaisesti nettokustannukset. Yksityisten palveluntuottajien kustannukset kootaan siten, että niistä on poistettu viiden prosentin laskennallinen arvonlisäveron palautus (ks. laki arvonlisäveron muuttamisesta 1457/2001). Näistä palveluista ilmoitetaan myös bruttokustannukset ja palvelujentuottajien asiakkailta perimät ylläpitomaksut, mikäli ne ovat helposti saatavissa. Ostopalveluissa palveluntuottajan hallinnon vyörytyskustannukset sisältyvät kustannuksiin.

Kalleimman ja halvimman käyttöpäivän hinta kerätään kaikista asumispalvelujen, laitoshoidon sekä työ- ja päivätoiminnan ostopalvelujen asiakkaista eli lyhyt- ja pitkäaikaishoidon asiakkaat ovat tarkastelussa mukana.

Kustannusten vertailut tehdään nettokustannuksista. Kun kustannuksia verrataan aikaisempiin vuosiin, käytetään vertailussa viimeisimmän vertailuvuoden arvoon korotettuja kustannuksia. Kustannusten muuntamisessa viimeisimmän vertailuvuoden arvoon käytetään Tilastokeskuksen (SVT 2016a) tuottamaa julkisten menojen hintaindeksiä sosiaalitoimelle, 2000=100. Deflatoinneissa käytetyt kertoimet löytyvät taulukosta 1. Raportin liitteessä 3 on esitetty aikaisempien vuosien kustannukset muunnettuna vuoden 2015 rahan arvoon.

Taulukko 39. Tilastokeskuksen (SVT 2017a) julkisten menojen hintaindeksi sosiaalitoimelle, kuntatalous

Vuosi	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
Pisteluku	100	103,3	105,6	109	112,9	116,9	120,4	124,3	130,4	133,6	137,4	141,9	146,2	148,8	149,6	150,5	151,9
Kerroin	1,5190	1,4705	1,4384	1,3936	1,3454	1,2994	1,2616	1,2220	1,1649	1,1370	1,1055	1,0705	1,0390	1,0208	1,0154	1,0093	1,0000

*= Ennakollinen tieto 20.2.2017

4 Kehitysvammaisten laitoshoido

Laitoshoido on kehitysvammalain tarkoittamaa ympärivuorokautista asumista, hoitoa ja huolenpitoa, johon sisältyvät kaikki asiakkaan tarvitsemat palvelut eli esimerkiksi lääkehoito, terapia ja päivätoiminta. Laitoshoido jakautuu lyhytaikaiseen ja pitkäaikaiseen eli yli kolme kuukautta kestävään hoitoon. Lyhytaikainen laitoshoido voi olla sosiaalisista tai kuntoutuksellisista syistä johtuvaa. Toimintatietoihin kerätään laitoshoidon asiakkaat, joista erotellaan lyhyt- ja pitkäaikaisen laitoshoidon asiakkaat vuoden aikana. Lisäksi erotellaan kunnallisesti tuotetun ja ostopalveluna hankitun laitoshoidon asiakkaat. Vastaavalla luokittelulla kerätään laitoshoidon käyttöpäivät. Pitkäaikaisten hoitovuorokausien määrä muodostetaan laskennallisesti kaikkien hoitopäivien ja lyhytaikaisten hoitopäivien erotuksena.

Kustannustiedoissa jakoa pitkäaikaiseen ja lyhytaikaiseen hoitoon ei tehdä. Mikäli kunta maksaa kuljetuskustannukset lyhytaikaiseen hoitoon, kustannukset näkyvät kyseisen palvelun kustannuksissa. Pitkäaikaisen laitoshoidon asiakailta peritään maksukyvyyn mukainen ylläpitomaksu, joka on korkeintaan 85 prosenttia tuloista. Lyhytaikaisesta laitoshoidosta peritään sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen (917/1992) mukainen maksu.

Kuntien laitoshoidon osalta kerätään siirtymät pitkäaikaiseen laitoshoidoon ja pois laitoshoidosta asumismuodon mukaan vuoden aikana.

Kuntien laitoshoidosta kootaan lisäksi tieto halvimmän ja kalleimman laitoshoidovuorokauden hinnasta vuoden aikana.

5 Kehitysvammaisten perhehoito

Perhehoitoa voidaan antaa osa- tai ympärivuorokautisena huolenpitona perhehoitajan yksityiskodissa tai hoidettavan kotona. Tavoitteena on mahdollistaa kodinomainen hoito ja läheiset ihmissuhteet sekä edistää hoidettavan perusturvallisuutta ja sosiaalisia suhteita. (Perhehoitolaki 263/2015.)

Pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaalta peritään maksukyvyyn mukainen ylläpitomaksu, joka perustuu sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuasetukseen (734/1992). Lyhytaikaisesta perhehoidosta peritään asiakasmaksuasetuksen mukainen vuorokausimaksu. Perhehoidon kustannuksista pääosan muodostavat perhehoitajille maksettavat palkkiot ja kulukorvaukset. Perhehoidon toiminta- ja kustannustiedot kerätään vastaavalla tavalla kuin laitoshoidossa.

6 Kehitysvammaisten asumispalvelut

Kehitysvammaisten asumispalvelut ovat avohuoltona toteutettavia asumispalveluja. Asumispalveluja tarkastellaan sekä kokonaisuutena että yksittäisten palvelumuotojen tasolla. Eri asumispalvelumuodoista autettu asuminen ja ohjattu asuminen jakaantuvat pitkäaikaiseen ja lyhytaikaiseen asumiseen. Tämän raportin tiedoissa asumisharjoittelu sisältyy lyhytaikaisen autetun ja ohjatun asumisen suoritteisiin. Pitkäaikaisissa asumispalveluissa lyhytaikaisia lomien tai sairausjaksojen kaltaisia poissaoloja ei oteta huomioon käyttöpäiviä laskettaessa. Tuetussa asumisessa ei ole olemassa lyhytaikaista asumismuotoa. Tuetussa asumisessa käyttöpäivinä ilmoitetaan kaikki päivät vuokrasuhteen päättymiseen asti.

Kehitysvammaisten asumispalvelujen toiminta- ja kustannustiedot kerätään samalla tavalla kuin laitoshoidossa. Kuutoskaupungeissa käytetään tilastoinnissa asumispäiviä, ei käyntikertoja.

Autettu asuminen

Autettu asuminen sisältää henkilökunnan tuen ja ohjauksen kaikkina vuorokauden aikoina. Asiakas tekee vuokrasopimuksen tai häneltä peritään vuokraa korvaava asumismaksu. Lisäksi asiakkaalta peritään ateriamaksu ja

ylläpitomaksu. Asiakas maksaa itse terveydenhuoltokustannukset ja jokapäiväiseen elämään kuuluvat kustannukset.

Ohjattu asuminen

Ohjattu asuminen sisältää päivittäisen tuen, mutta ei yövalvontaa. Henkilökuntaa on asukkaiden apuna ja tukena yleensä aamulla, illalla ja viikonloppuisin. Asiakas tekee vuokrasopimuksen tai häneltä peritään vuokraa korvaava asumismaksu. Lisäksi asiakkaalta peritään ateriamaksu ja ylläpitomaksu. Asiakas maksaa itse terveydenhuoltokustannukset ja jokapäiväiseen elämään kuuluvat kustannukset.

Tuettu asuminen

Tuettuun asumiseen sisältyy yksilöllisen tarpeen mukainen tuki. Tuki voi olla jopa päivittäistä, mutta myös selvästi harvemmin eli esimerkiksi vain kerran viikossa annettavaa. Asumismuoto on tarkoitettu omatoimista suoriutumista tukevaksi. Palvelusta tehdään aina päätös.

Yleensä tuetun asumisen asiakkaan tarvitseman tuen tuottaa autetun tai ohjatun asumisen yksikön henkilökunta, ohjauspalvelut tai muu kehitysvammahuollon henkilökunta. Se voidaan myös hankkia ostopalveluna. Asumismuodot tuetussa asumisessa ovat yksin, kaksin tai pienessä ryhmäasunnossa asuminen.

Kotipalveluna tai muuna peruspalveluna toteutetun tuen kustannuksia ei eritellä kuutoskaupungeissa, minkä vuoksi ne eivät ole mukana tässä vertailussa.

Itsenäisesti asuvat

Itsenäisesti asuvat ovat henkilöitä, jotka asuvat omassa asunnossaan eikä heillä ole myönteistä päätöstä asumisen tukipalveluista, mutta voivat käyttää muita kehitysvammahuollon palveluja.

7 Kehitysvammaisten henkilöiden työ- ja päivätoiminta

Työ- ja päivätoiminnan kokonaisuuteen lasketaan työtoiminta, päivätoiminta, tuettu työtoiminta (avotyötoiminta) ja tuettu työllistyminen (tuettu työ). Toiminnan toteutustavat vaihtelevat kunnittain. Asiakas osallistuu toimintaan oman yksilöllisen tarpeensa mukaisesti.

Työ- ja päivätoimintaa tarkastellaan sekä yhtenä kokonaisuutena että siihen lukeutuvien eri toimintojen tasolla. Päivä- ja työtoimintakeskusten toiminta sekä tuettu työtoiminta (avotyötoiminta) ja tuettu työllistyminen (tuettu työ) kootaan omiksi kokonaisuuksikseen. Tiedot kerätään suoritepäivistä ja asiakkaista vuoden aikana. Kunnallisesti tuotetut ja ostetut palvelut erotellaan toisistaan. Kustannuksia ei eritellä kaikille palvelun muodoille, vaan ne ilmoitetaan ainoastaan kokonaisuudessaan sekä kunnallisten ja ostopalvelujen osalta. Kustannustiedot sisältävät henkilöstön, tilojen sekä kuljetusten kustannukset. Kuljetuskustannukset eritellään omalle rivilleen.

Päivätoiminta

Päivätoiminta on asiakkaan toimintakyvyn mukaan suunniteltua kuntoutuksellista ja virikkeellistä toimintaa kehitysvammahuollon yksiköissä. Joissakin kunnissa maksetaan päivätoiminnasta työosuusrahaa.

Työtoiminta

Työtoiminta on kehitysvammaisille tarkoitettua työn luonteista toimintaa kehitysvammahuollon yksiköissä. Asiakkaille voidaan maksaa työtoiminnasta työosuusrahaa.

Tuettu työtoiminta

Tuettu työtoiminta on kehitysvammaisille henkilöille tavallisella työpaikalla järjestettyä henkilökohtaisen tuen sisältävää huoltosuhteista työtoimintaa. Kehitysvammaiselle työntekijälle voidaan maksaa tuetusta työtoiminnasta työosuusrahaa.

Tuettu työllistyminen

Tuettu työllistyminen (tuettu työ) on kehitysvammaisille henkilöille tarjottua palvelua, jonka avulla kehitysvammaisen henkilö voi toimia tavallisella työpaikalla työsopimukseen perustuvassa palkkatyössä. Työhön perehdytyksen ja tuen antaa kehitysvammahuollon työntekijä, joka tukee tarpeen mukaan myös työnantajaa. Usealla asiakkaalla tulonlähteenä on myös palkan lisäksi eläke.

8 Kehitysvammahuollon muut palvelut

Muita kehitysvammaisten palveluja ovat muun muassa koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta, leirit, kerhot, kehitysvammaneuvo, varhaiskuntoutus, palveluohjaus, kotihoidon ohjaus ja kuntoutusohjaus. Muut palvelut sisältävät lisäksi kehitysvammahuollon asiakastyössä toimivan henkilöstön, joka ei kuulu yksittäisen palvelun henkilöstöön. Tällaiseen henkilöstöön kuuluu kunnasta riippuen työpanoksensa suhteessa muun muassa sosiaalityöntekijöitä, kehitysvammahuollon johtavia työntekijöitä, toimistohenkilöstöä, lääkäreitä sekä fysioterapeuteja. Kukin kunta ilmoittaa, mitä muihin palveluihin sisältyy. Kuvaukset kootaan ryhmiteltyinä luokkiin oma toiminta, yksittäisiin palveluihin sisältymätön oman toiminnan henkilöstö sekä ostopalvelut.

Muiden palvelujen kokonaisasiakasmäärää ei voida ilmoittaa vertailukelpoisesti. Muiden palvelujen toimintatiedoista eritellään ainoastaan koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan asiakkaat sekä kehitysvammaisten koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan suoritteet (käyttöpäivät). Jos sama henkilö osallistuu hoitoon sekä aamuetä iltapäivällä, muodostuu tästä vain yksi palvelun käyttöpäivä.

Muiden palvelujen kustannuksiin kootaan kohdassa 8.8 ilmoitettujen työntekijöiden ja palvelujen bruttokustannukset yhteensä sekä muista palveluista saadut asiakasmaksut. Nettokustannukset muodostuvat bruttokustannusten ja asiakasmaksujen erotuksena. Lisäksi ilmoitetaan erikseen kunnallisesti tuotettujen ja ostopalveluna hankittujen muiden palvelujen nettokustannukset.

Muiden palvelujen yhteydessä ilmoitettaviin kohdistumattomiin henkilöstökustannuksiin ei sisällytetä tilakustannuksia. Osassa kunnista kehitysvammahuollon johdon ja toimistohenkilöstön tehtäviin kuuluu myös muun kuin kehitysvammaisille asiakkaille suunnatun toiminnan johtaminen ja tukeminen. Tällöin muihin kustannuksiin kirjataan se osa henkilöstökustannuksista, joka kohdistuu tai jonka arvioidaan kohdistuvan kehitysvammahuollon tehtävien hoitoon. Kunnan yleishallintoa eli esimerkiksi palkanlaskentaa, taloushallintoa eli hallinnon vyörytyksinä toiminnon kustannuksiin lisättäviä erä ei lasketa muiden palvelujen kustannuksiin mukaan.

Muiden palvelujen kustannuksista eritellään tiedonkeruussa koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan nettokustannukset. Kehitysvammahuollon kehitysvammaisille koululaisille järjestämä koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta sisältää kuljetuskustannukset. Toiminta voi olla omaa toimintaa ja/tai ostopalveluna hankittua.

9 Kehitysvammaisten henkilöiden asumismuoto

Tieto kehitysvammaisten henkilöiden asumismuodosta kootaan poikkileikkaustietona päivämäärältä 31.12. ikäryhmissä 0–5-vuotiaat, 6–17-vuotiaat, 18–25-vuotiaat, 26–49-vuotiaat, 50–64-vuotiaat, 65–74-vuotiaat sekä 75 vuotta täyttäneet. Tietoja kerätessä huomioidaan pitkäaikainen asumispaikka. Lyhyt- tai pitkäaikaisuus määritellään asiakkaan palvelupäätöksessä. Kehitysvammaiset henkilöt luokitellaan asumismuodon mukaan seuraavasti:

- 0–17-vuotiaista eritellään vanhempien kanssa, perhehoidossa, asumisyksikössä ja laitoksessa asuvat

- 18 vuotta täyttäneistä eritellään vanhempien kanssa, tuetusti, perhehoidossa, asumisyksikössä ja laitoksessa asuvat sekä tiedossa olevat itsenäisesti asuvat kehitysvammaiset henkilöt.

10 Kotikuntalain ja sosiaalihoitolain muutosten nojalla muuttaneista kehitysvammahuollon asiakkaista koituneet tulot ja menot vuoden aikana

Kerätään tieto omaan kuntaan sijoitettujen ulkopaikkakuntalaisten kehitysvammaisten henkilöiden kustannuksista sekä muihin kuntiin sijoitetuista oman paikkakunnan kehitysvammaisista asiakkaista koituneista kustannuksista. On huomionarvoista, että kunnassa olevien ulkopaikkakuntalaisten toimintatiedot sisältyvät toimintatietoihin, mutta tulot on merkitty kohtaan 10.1. Vastaavasti kunnan ulkopaikkakunnalla hoidettavana olevan asiakkaan toimintatiedot sisältyvät ulkopaikkakunnan tilastoihin, mutta kustannukset on merkitty kohtaan 10.2. Tässä eriteltyt kustannukset eivät sisälly muihin kerättäviin tuloihin tai kustannuksiin.

Liite 2: Kehitysvammahuollon toiminta- ja kustannustiedot vuodelta 2016

Kuusikon kuntien kehitysvammahuollon toiminta- ja kustannustiedot	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	Kommentit
	2016	2016	2016	2016	2016	2016	2016	
Väestö 31.12.								
Väestö yhteensä	635 181	274 583	219 341	187 604	228 274	200 526	1 745 509	Otsikko
0–5-vuotiaat	39 491	21 740	16 018	10 422	13 661	15 253	116 585	Täytettävä ruutu
6–17-vuotiaat	65 749	41 135	30 505	18 398	23 306	29 831	208 924	Puuttuvan tiedon merkitseminen
18–25-vuotiaat	70 618	27 892	22 039	27 476	32 540	26 272	206 837	= kunnalla ei käytössä kyseistä palvelua
26–49-vuotiaat	239 291	96 576	77 030	60 882	77 195	65 144	616 118	.. = tietoa ei ole saatu tai sitä ei voi eritellä
50–64-vuotiaat	114 040	48 359	40 925	32 425	38 984	34 289	309 022	. = muu syy puuttumiselle
65-vuotiaat ja vanhemmat	105 992	38 881	32 824	38 001	42 588	29 737	288 023	0 = ei asiakkaita / kustannuksia tai luvut pyöristyvät nolliin
65–74-vuotiaat	61 173	23 960	20 442	20 832	23 631	17 280	167 318	
75-vuotiaat ja vanhemmat	44 819	14 921	12 382	17 169	18 957	12 457	120 705	
1 Kunnan kehitysvammaiset henkilöt								
1.1 Kehitysvammaisia henkilöitä yhteensä	2 366	940	887	1 118	1 175	1 386	7 872	
1.1.1 0–5-vuotiaat	67	17	32	29	31	35	211	
1.1.2 6–17-vuotiaat	502	277	233	358	277	319	1 966	
1.1.3 18–25-vuotiaat	416	197	195	202	225	295	1 530	
1.1.4 26–49-vuotiaat	731	295	316	307	375	406	2 430	
1.1.5 50–64-vuotiaat	408	88	83	154	187	212	1 132	
1.1.6 65-vuotiaat ja vanhemmat	242	33	28	68	80	119	570	
1.1.7 65–74-vuotiaat	190	31	26	54	62	93	456	
1.1.8 75-vuotiaat ja vanhemmat	52	2	2	14	18	26	114	
Kehitysvammaisten henkilöiden osuus väestöstä, %								
0–5-vuotiaat	0,37	0,34	0,40	0,60	0,51	0,69	0,45	
6–17-vuotiaat	0,17	0,08	0,20	0,28	0,23	0,23	0,18	
18–25-vuotiaat	0,76	0,67	0,76	1,95	1,19	1,07	0,94	
26–49-vuotiaat	0,59	0,71	0,88	0,74	0,69	1,12	0,74	
50–64-vuotiaat	0,31	0,31	0,41	0,50	0,49	0,62	0,39	
65-vuotiaat ja vanhemmat	0,36	0,18	0,20	0,47	0,48	0,62	0,37	
65–74-vuotiaat	0,23	0,08	0,09	0,18	0,19	0,40	0,20	
75-vuotiaat ja vanhemmat	0,31	0,13	0,13	0,26	0,26	0,54	0,27	
75-vuotiaat ja vanhemmat	0,12	0,01	0,02	0,08	0,09	0,21	0,09	
Kehitysvammaisten henkilöiden jakautuminen ikäryhmiin, %								
0–5-vuotiaat	100,0	96,5	100,0	100,0	100,0	100,0	99,6	
0–5-vuotiaat	2,8	1,8	3,6	2,6	2,6	2,5	2,7	
6–17-vuotiaat	21,2	29,5	26,3	32,0	23,6	23,0	25,0	
18–25-vuotiaat	17,6	21,0	22,0	18,1	19,1	21,3	19,4	
26–49-vuotiaat	30,9	31,4	35,6	27,5	31,9	29,3	30,9	
50–64-vuotiaat	17,2	9,4	9,4	13,8	15,9	15,3	14,4	
65-vuotiaat ja vanhemmat	10,2	3,5	3,2	6,1	6,8	8,6	7,2	
65–74-vuotiaat	8,0	3,3	2,9	4,8	5,3	6,7	5,8	
75-vuotiaat ja vanhemmat	2,2	0,2	0,2	1,3	1,5	1,9	1,4	

Kuusikon kuntien kehitysvammahuollon toiminta- ja kustannustiedot	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	Kommentit
	2016	2016	2016	2016	2016	2016	2016	
1.2 KvL:n mukaisen erityishuolto-ohjelman omaavia yhteensä	2 366	907	887	331	1 175	1 140	6 806	
2 Kehitysvammahuollon asiakkaat yhteensä								
2.1 KvL:n mukaisia palveluja käyttäneet asiakkaat yhteensä	2 043	907	887	886	1 008	1 174	6 905	
Joista pitkäaikaisia asiakkaita	0	0	0	0	0	0	3 580	
Asiakkaiden osuus väestöstä, %	0,32	0,33	0,40	0,47	0,44	0,59	0,40	
Asiakkaiden osuus kehitysvammaisista henkilöistä, %	86,3	96,5	100,0	79,2	85,8	84,7	87,7	
3 Kehitysvammahuollon kokonaiskustannukset								
3.1 Kehitysvammahuollon kokonaisbruttokustannukset, €	91 978 119	42 325 385	31 252 616	32 287 576	29 153 570	27 478 949	254 476 215	
3.2 Perityt asiakasmaksut yhteensä, €	5 654 455	1 250 012	744 078	547 401	2 663 330	1 195 010	12 054 287	
3.3 Kehitysvammahuollon kokonaisnettokustannukset, €	86 323 664	41 075 373	30 508 538	31 740 175	26 490 240	26 283 938	242 421 928	
Asiakasmaksujen osuus bruttokustannuksista, %	6,1	3,0	2,4	1,7	9,1	4,3	4,7	
Nettokustannukset väestöä kohti, €	136	150	139	169	116	131	139	
Nettokustannukset kehitysvammaista henkilöä kohti, €	36 485	43 697	34 395	28 390	22 545	18 964	30 795	
Nettokustannukset kehitysvammahuollon asiakasta kohti, €	42 253	45 287	34 395	35 824	26 280	22 388	35 108	
3.4 Oman toiminnan kokonaisnettokustannukset, €	43 644 874	10 582 934	7 121 095	6 044 414	4 890 935	9 773 734	82 057 986	
Oman toiminnan osuus nettokustannuksista, %	50,6	25,8	23,3	19,0	18,5	37,2	33,8	
3.5 Ostopalvelujen kokonaisnettokustannukset, €	42 678 790	30 539 348	23 387 443	25 753 649	21 590 133	16 510 204	160 459 567	
Ostopalvelujen osuus nettokustannuksista, %	49,4	74,3	76,7	81,1	81,5	62,8	66,2	
4 Kehitysvammaisten laitoshoido								
4.1 Laitoshoidon asiakkaita yhteensä	189	78	34	81	94	88	564	
4.1.1 Pitkäaikaisen laitoshoidon asiakkaita	120	37	13	51	46	6	273	
4.1.2 Lyhytaikaisen (tilapäisen) laitoshoidon asiakkaita	71	44	21	33	48	82	299	
Laitoshoidon asiakkaiden osuus väestöstä yhteensä, %	0,03	0,03	0,02	0,04	0,04	0,04	0,03	
Laitoshoidon asiakkaiden osuus kehitysvammahuollon asiakkaista, %	9,3	8,6	3,8	9,1	9,3	7,5	8,2	
Laitoshoidon pitkäaikaisten asiakkaiden osuus kehitysvammahuollon asiakkaista, %	5,9	4,1	1,5	5,8	4,6	0,5	4,0	
Laitoshoidon pitkäaikaisten asiakkaiden osuus laitoshoidon asiakkaista, %	63,5	47,4	38,2	63,0	48,9	6,8	48,4	
4.2 Oman laitoshoidon asiakkaita yhteensä	120	-	-	-	-	-	120	
4.2.1 Pitkäaikaisen laitoshoidon asiakkaita	66	-	-	-	-	-	66	
4.2.2 Lyhytaikaisen (tilapäisen) laitoshoidon asiakkaita	54	-	-	-	-	-	54	
4.3 Ostopalvelulaitoshoidon asiakkaita yhteensä	70	78	34	81	95	88	446	
4.3.1 Pitkäaikaisen laitoshoidon asiakkaita	54	37	13	51	46	6	207	
4.3.2 Lyhytaikaisen (tilapäisen) laitoshoidon asiakkaita	18	44	21	33	49	82	247	
4.4 Laitoshoidon käyttövuorokausia yhteensä	42 207	16 119	6 033	16 955	14 348	4 520	100 182	
4.4.1 Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	4 257	3 606	2 562	895	1 759	2 473	15 552	
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	223	207	177	209	153	51	178	

Kuusikon kuntien kehitysvammahuollon toiminta- ja kustannustiedot	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	Kommentit
	2016	2016	2016	2016	2016	2016	2016	
4.5 Oman laitoshoidon käyttövuorokausia yhteensä	26 098	-	-	-	-	-	26 098	
4.5.1 Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	3 255	-	-	-	-	-	3 255	
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	217	-	-	-	-	-	217	
4.6 Ostopalvelulaitoshoidon käyttövuorokausia	16 109	16 119	6 033	16 955	14 348	4 520	74 084	
4.6.1 Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	1 002	3 606	2 562	895	1 759	2 473	12 297	Turku: Korjattu v. 2015 lukua
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	230	207	177	209	151	51	166	
4.7 Laitoshoidon kokonaisbruttokustannukset, €	14 920 364	4 272 905	2 456 788	6 346 924	6 184 651	2 413 140	36 594 771	
4.8 Laitoshoidosta perityt asiakasmaksut yhteensä, €	619 194	295 952	53 145	0	0	1 724	970 015	
4.9 Laitoshoidon kokonaisnettokustannukset, €	14 301 170	3 976 953	2 403 643	6 346 924	6 184 651	2 411 416	35 624 757	
Nettokustannusten osuus KvH:n kokonaisnettokustannuksista, %	16,6	9,7	7,9	20,0	23,3	9,2	14,7	
Nettokustannukset väestöä kohti, €	23	14	11	34	27	12	20	
Nettokustannukset laitoshoidon asiakasta kohti, €	75 668	50 987	70 695	78 357	65 794	27 402	63 164	
Nettokustannukset laitoshoidon käyttövuorokautta kohti, €	339	247	398	374	431	533	356	
4.10 Oman laitoshoidon bruttokustannukset, €	8 448 586	-	-	-	-	-	8 448 586	
4.11 Omasta laitoshoidosta perityt asiakasmaksut, €	315 957	-	-	-	-	-	315 957	
4.12 Oman laitoshoidon nettokustannukset, €	8 132 629	-	-	-	-	-	8 132 629	
Nettokustannukset väestöä kohti, €	13	-	-	-	-	-	5	
Nettokustannukset oman laitoshoidon asiakasta kohti, €	67 772	-	-	-	-	-	67 772	
Nettokustannukset oman laitoshoidon käyttövuorokautta kohti, €	312	-	-	-	-	-	312	
4.13 Ostopalvelulaitoshoidon kokonaisbruttokustannukset,€	6 471 778	4 272 905	2 456 788	6 346 924	6 184 651	2 413 140	28 146 185	
4.14 Ostopalvelulaitoshoidosta perityt asiakasmaksut, €	303 237	295 952	53 145	0	0	1 724	654 058	
4.15 Ostopalvelulaitoshoidon nettokustannukset, €	6 168 541	3 976 953	2 403 643	6 346 924	6 184 651	2 411 416	27 492 128	
Nettokustannukset väestöä kohti, €	10	14	11	34	27	12	16	
Nettokustannukset ostetun laitoshoidon asiakasta kohti, €	88 122	50 987	70 695	78 357	65 102	27 402	61 642	
Nettokustannukset ostetun laitoshoidon käyttövuorokautta kohti, €	383	247	398	374	431	533	371	
4.16 Halvin maksettu laitoshoitovuorokausihinta (ostopalvelut)	182	186	252	204	183	255		
4.17 Kallein maksettu laitoshoitovuorokausihinta (ostopalvelut)	990	1 015	720	1 071	1 011	626		

Kuusikon kuntien kehitysvammahuollon toiminta- ja kustannustiedot	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	Kommentit
	2016	2016	2016	2016	2016	2016	2016	
5 Kehitysvammaisten perhehoito								
5.1 Perhehoidon asiakkaita yhteensä	112	51	101	33	42	7	346	
5.1.1 Pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaita	86	21	18	10	24	5	164	
5.1.2 Lyhytaikaisen (tilapäisen) perhehoidon asiakkaita	27	31	83	23	18	2	184	
Perhehoidon asiakkaiden osuus kehitysvammahuollon asiakkaista, %	5,5	5,6	11,4	3,7	4,2	0,6	5,0	
Perhehoidon pitkäaikaisen asiakkaiden osuus kehitysvammahuollon asiakkaista, %	4,2	2,3	2,0	1,1	2,4	0,4	2,4	
Perhehoidon pitkäaikaisen asiakkaiden osuus perhehoidon asiakkaista, %	76,8	41,2	17,8	30,3	57,1	71,4	47,4	
5.2 Oman perhehoidon asiakkaita yhteensä	64	27	7	32	40	6	176	
5.2.1 Pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaita	39	0	7	10	22	4	82	
5.2.2 Lyhytaikaisen (tilapäisen) perhehoidon asiakkaita	27	27	70	22	18	2	166	
5.3 Ostopalveluperhehoidon asiakkaita yhteensä	53	24	14	1	2	0	94	
5.3.1 Pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaita	52	21	11	0	2	0	86	
5.3.2 Lyhytaikaisen (tilapäisen) perhehoidon asiakkaita	1	4	3	1	0	0	9	
5.4 Perhehoidon käyttövuorokausia yhteensä	31 155	7 530	10 192	4 091	7 344	1 318	61 630	
5.4.1 Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	1 142	835	2 389	766	685	65	5 882	
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	278	148	101	124	175	188	178	
5.5 Oman perhehoidon käyttövuorokausia yhteensä	14 650	663	6 202	4 064	6 683	1 318	33 580	
5.5.1 Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	1 101	663	2 361	739	643	65	5 572	
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	229	25	886	127	167	220	191	
5.6 Ostopalveluperhehoidon käyttövuorokausia yhteensä	16 505	6 867	3 990	27	661	0	28 050	
5.6.1 Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	41	172	28	27	42	0	310	
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	311	286	285	27	331	0	298	
5.7 Perhehoidon kokonaisbruttokustannukset, €	2 925 418	565 164	716 691	322 051	613 884	65 205	5 208 412	
5.8 Perhehoidosta perityt asiakasmaksut yhteensä, €	724 288	111 217	107 038	87 052	159 148	4 875	1 193 618	
5.9 Perhehoidon kokonaisnettokustannukset, €	2 201 130	453 947	609 653	234 999	454 736	60 330	4 014 795	
Nettokustannusten osuus KvH:n kokonaisnettokustannuksista, %	2,5	1,1	2,0	0,7	1,7	0,2	1,7	
Nettokustannukset perhehoidon asiakasta kohti, €	19 653	8 901	6 036	7 121	10 827	8 619	11 603	
Nettokustannukset perhehoidon käyttövuorokautta kohti, €	71	60	60	57	62	46	65	
5.10 Oman perhehoidon bruttokustannukset, €	1 267 275	56 641	395 156	318 082	556 251	0	2 593 405	
5.11 Omasta perhehoidosta perityt asiakasmaksut, €	336 938	1 263	46 898	87 052	159 148	0	631 300	
5.12 Oman perhehoidon nettokustannukset, €	930 337	55 377	348 258	231 030	397 103	0	1 962 106	

Kuusikon kuntien kehitysvammahuollon toiminta- ja kustannustiedot	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	Kommentit
	2016	2016	2016	2016	2016	2016	2016	
5 Kehitysvammaisten perhehoito								
Nettokustannukset oman perhehoidon asiakasta kohti, €	14 537	2 051	49 751	7 220	9 928	0	11 148	
Nettokustannukset oman perhehoidon käyttövuorokautta kohti, €	64	84	56	57	59	0	58	
5.13 Ostetun perhehoidon bruttokustannukset, €	1 658 143	508 523	321 535	3 969	57 633	65 205	2 615 007	
5.14 Ostetusta perhehoidosta perityt asiakasmaksut, €	387 350	109 953	60 140	0	0	4 875	562 318	
5.15 Ostetun perhehoidon nettokustannukset, €	1 270 793	398 570	261 395	3 969	57 633	60 330	2 052 689	
Nettokustannukset ostetun perhehoidon asiakasta kohti, €	23 977	16 607	18 671	3 969	28 816	0	21 837	
Nettokustannukset ostetun perhehoidon käyttövuorokautta kohti, €	77	58	66	147	87	0	73	
6 Kehitysvammaisten asumispalvelut								
6.1 Asumispalvelujen asiakkaita yhteensä (asiakas kertaalleen)	1 112	522	526	569	488	566	3 783	
6.1.1 Asumispalvelujen pitkäaikaisia asiakkaita	939	358	415	435	444	552	3 143	
6.1.2 Asumispalvelujen lyhytaikaisia (tilapäisiä) asiakkaita	190	179	126	145	44	14	698	
6.2 Omien asumispalvelujen asiakkaita yhteensä	614	182	143	191	123	303	1 556	
6.2.1 joista pitkäaikaisia asiakkaita	519	82	122	71	94	289	1 177	
6.2.2 joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) asiakkaita	109	104	21	120	29	14	397	
6.3 Ostopalveluna tuotettujen asumispalvelujen asiakkaita yhteensä	512	352	398	397	365	263	2 287	
6.3.1 joista pitkäaikaisia asiakkaita	425	279	293	370	350	263	1 980	
6.3.2 joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) asiakkaita	88	81	105	32	15	0	321	
Asumispalvelujen asiakkaiden osuus kehitysvammahuollon asiakkaista, %	54,4	57,6	59,3	64,2	48,4	48,2	54,8	
Asumispalvelujen pitkäaikaisten asiakkaiden osuus kehitysvammahuollon asiakkaista, %	46,0	39,5	46,8	49,1	44,0	47,0	45,5	
Asumispalvelujen pitkäaikaisten asiakkaiden osuus asumispalvelujen asiakkaista, %	84,4	68,6	78,9	76,4	91,0	97,5	83,1	
6.3 Autetun asumisen asiakkaita yhteensä	782	433	409	443	285	340	2 692	
6.3.1 Autetun asumisen pitkäaikaisia asiakkaita	610	280	283	305	242	326	2 046	
6.3.2 Autetun asumisen lyhytaikaisia (tilapäisiä) asiakkaita	180	166	126	147	43	14	676	
6.4 Oman autetun asumisen asiakkaita yhteensä	392	119	47	152	99	92	901	
6.4.1 Autetun asumisen pitkäaikaisia asiakkaita	289	33	26	32	70	78	528	
6.4.2 Autetun asumisen lyhytaikaisia (tilapäisiä) asiakkaita	109	89	21	120	29	14	382	
6.5 Ostopalvelujen autetun asumisen asiakkaita yhteensä	398	353	362	301	186	255	1 855	
6.5.1 Autetun asumisen pitkäaikaisia asiakkaita	322	249	257	274	172	255	1 529	
6.5.2 Autetun asumisen lyhytaikaisia (tilapäisiä) asiakkaita	77	81	105	35	14	0	312	

Kuusikon kuntien kehitysvammahuollon toiminta- ja kustannustiedot	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	Kommentit
	2016	2016	2016	2016	2016	2016	2016	
6 Kehitysvammaisten asumispalvelut								
6.6 Ohjatun asumisen asiakkaita yhteensä	200	71	57	108	78	118	632	
6.6.1 Ohjatun asumisen pitkäaikaisia asiakkaita	184	58	57	108	77	118	602	
6.6.2 Ohjatun asumisen lyhytaikaisia (tilapäisiä) asiakkaita	16	15	0	0	1	0	32	
6.7 Oman ohjatun asumisen asiakkaita yhteensä	113	50	27	22	12	118	342	
6.7.1 Ohjatun asumisen pitkäaikaisia asiakkaita	113	36	27	22	12	118	328	
6.7.2 Ohjatun asumisen lyhytaikaisia (tilapäisiä) asiakkaita	0	15	0	0	0	0	15	
6.8 Ostopalvelujen ohjatun asumisen asiakkaita yhteensä	87	22	30	88	66	0	293	
6.8.1 Ohjatun asumisen pitkäaikaisia asiakkaita	71	22	30	88	65	0	276	
6.8.2 Ohjatun asumisen lyhytaikaisia (tilapäisiä) asiakkaita	16	0	0	0	1	0	17	
6.9 Tuetun asumisen asiakkaita yhteensä	170	29	81	36	125	101	542	
6.10 Oman tuetun asumisen asiakkaita yhteensä	137	19	76	20	12	93	357	
6.11 Ostopalvelujen tuetun asumisen asiakkaita yhteensä	35	10	5	17	113	8	188	
Autetun asumisen asiakkaiden osuus asumispalveluasiakkaista, %	70,3	83,0	77,8	77,9	58,4	60,1	71,2	
Ohjatun asumisen asiakkaiden osuus asumispalveluasiakkaista, %	18,0	13,6	10,8	19,0	16,0	20,8	16,7	
Tuetun asumisen asiakkaiden osuus asumispalveluasiakkaista, %	15,3	5,6	15,4	6,3	25,6	17,8	14,3	
6.12 Asumisen käyttövuorokausia yhteensä	335 621	127 134	142 389	150 970	151 411	185 557	1 093 082	
6.12.1 Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	6 455	8 045	4 154	3 024	663	0	22 341	
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	302	244	271	265	310	328	289	
6.13 Autetun asumisen käyttövuorokausia yhteensä	219 071	99 599	98 752	107 870	83 550	124 098	732 940	
6.13.1 Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	5 984	7 534	4 154	3 024	659	0	21 355	
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	280	230	241	243	293	365	272	
6.14 Oman autetun asumisen käyttövuorokausia yhteensä	104 702	14 173	9 119	12 902	24 996	30 336	196 228	
6.14.1 Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	3 945	3 883	401	2 120	450	0	10 799	
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	267	119	194	85	252	330	218	
6.15 Ostopalvelujen autetun asumisen käyttövuorokausia yhteensä	114 369	85 426	89 633	94 968	58 554	93 762	536 712	
6.15.1 Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	2 039	3 651	3 753	904	209	0	10 556	
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	287	242	248	316	315	368	289	
6.16 Ohjatun asumisen käyttövuorokausia yhteensä	60 559	19 600	18 452	32 586	25 132	34 115	190 444	
6.16.1 Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	471	511	0	0	4	0	986	
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	303	276	324	302	322	289	301	

Kuusikon kuntien kehitysvammahuollon toiminta- ja kustannustiedot	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	Kommentit
	2016	2016	2016	2016	2016	2016	2016	
6 Kehitysvammaisten asumispalvelut								
6.17 Oman ohjatun asumisen käyttövuorokausia yhteensä	34 944	12 516	8 997	7 106	4 013	34 115	101 691	
6.17.1 Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	0	511	0	0	0	0	511	
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	309	250	333	323	334	289	297	
6.18 Ostopalvelujen ohjatun asumisen käyttövuorokausia yhteensä	25 615	7 084	9 455	25 480	21 119	0	88 753	
6.18.1 Joista lyhytaikaisia (tilapäisiä) käyttövuorokausia	471	0	0	0	4	0	475	
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	294	322	315	290	320	0	303	
6.19 Tuetun asumisen käyttövuorokausia yhteensä	55 991	7 935	25 185	10 514	42 729	27 344	169 698	
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	329	274	311	292	342	271	313	
6.20 Oman tuetun asumisen käyttövuorokausia yhteensä	44 216	4 282	23 358	4 758	4 392	24 455	105 461	
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	323	225	307	238	366	263	295	
6.21 Ostopalvelujen tuetun asumisen käyttövuorokausia yhteensä	11 775	3 653	1 827	5 756	38 337	2 889	64 237	
Käyttövuorokausia asiakasta kohti yhteensä	336	365	365	339	339	361	342	
Asumispalvelujen käyttövuorokausien jakautuminen asumismuotoihin, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Autettu asuminen	65,3	78,3	69,4	71,5	55,2	66,9	67,1	
Ohjattu asuminen	18,0	15,4	13,0	21,6	16,6	18,4	17,4	
Tuettu asuminen	16,7	6,2	17,7	7,0	28,2	14,7	15,5	
6.22 Asumispalvelujen kokonaisbruttokustannukset, €	50 505 941	21 584 782	19 227 767	19 875 114	14 627 387	20 542 909	146 363 900	
6.23 Asumispalveluista perityt asiakasmaksut yhteensä, €	3 926 585	600 647	389 780	323 054	2 230 764	1 085 577	8 556 407	
6.24 Asumispalvelujen kokonaisnettokustannukset, €	46 579 356	20 984 135	18 837 987	19 552 060	12 396 623	19 457 332	137 807 493	
Nettokustannusten osuus KvH:n kokonaisnettokustannuksista, %	54,0	51,1	61,7	61,6	46,8	74,0	56,8	
Nettokustannukset asumispalvelujen asiakasta kohti, €	41 888	40 199	35 814	34 362	25 403	34 377	36 428	
Nettokustannukset asumispalvelujen käyttövuorokautta kohti, €	139	165	132	130	82	105	126	

Kuusikon kuntien kehitysvammahuollon toiminta- ja kustannustiedot	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	Kommentit
	2016	2016	2016	2016	2016	2016	2016	
6 Kehitysvammaisten asumispalvelut								
6.25 Autetun asumisen kokonaisbruttokustannukset, €	42 467 547	20 025 425	17 320 859	17 101 384	13 087 580	17 500 552	127 503 346	
6.26 Autetusta asumisesta perityt asiakasmaksut yhteensä, €	3 226 567	591 070	324 248	198 301	2 230 764	636 968	7 207 919	
6.27 Autetun asumisen kokonaisnettokustannukset, €	39 240 980	19 434 354	16 996 611	16 903 083	10 856 815	16 863 584	120 295 428	
Nettokustannukset väestöä kohti, €	62	71	77	90	48	84	69	
Nettokustannukset autetun asumisen asiakasta kohti, €	50 180	44 883	41 557	38 156	38 094	49 599	44 686	
Nettokustannukset autetun asumisen käyttövuorokautta kohti, €	179	195	172	157	130	136	164	
6.28 Oman autetun asumisen bruttokustannukset, €	19 157 108	2 726 033	1 360 992	2 000 430	4 291 264	4 252 768	33 788 595	
6.29 Omasta autetusta asumisesta perityt asiakasmaksut, €	1 794 396	151 118	175 556	198 301	2 230 764	487 532	5 037 668	
6.30 Oman autetun asumisen nettokustannukset, €	17 362 712	2 574 914	1 185 436	1 802 129	2 060 500	3 765 236	28 750 927	
Nettokustannukset oman autetun asumisen asiakasta kohti, €	44 293	21 638	25 222	11 856	20 813	40 926	31 910	
Nettokustannukset oman autetun asumisen käyttövuorokautta kohti, €	166	182	130	140	82	124	147	
6.31 Ostetun autetun asumisen bruttokustannukset, €	23 310 439	17 299 392	15 959 867	15 100 954	8 796 315	13 247 784	93 714 752	
6.32 Ostetusta autetusta asumisesta perityt asiakasmaksut, €	1 432 171	439 952	148 692	0	0	149 436	2 170 251	
6.33 Ostetun autetun asumisen nettokustannukset, €	21 878 268	16 859 440	15 811 175	15 100 954	8 796 315	13 098 348	91 544 501	
6.34 Halvin maksettu autetun asumisen hoitovuorokausihinta (ostopalvelut)	75	117	119	80	112	55	558	
6.35 Kallein maksettu autetun asumisen hoitovuorokausihinta (ostopalvelut)	585	533	348	418	398	371	2 653	
Nettokustannukset ostetun autetun asumisen asiakasta kohti, €	54 971	47 760	43 677	50 169	47 292	51 366	49 350	
Nettokustannukset ostetun autetun asumisen käyttövuorokautta kohti, €	191	197	176	159	150	140	171	
6.36 Ohjatun asumisen kokonaisbruttokustannukset, €	5 935 078	1 338 786	1 265 053	2 659 794	954 416	2 817 392	14 970 520	
6.37 Ohjatusta asumisesta perityt asiakasmaksut yhteensä, €	527 322	8 004	65 532	124 753	0	448 609	1 174 220	
6.38 Ohjatun asumisen kokonaisnettokustannukset, €	5 407 756	1 330 782	1 199 521	2 535 041	954 416	2 368 783	13 796 299	
Nettokustannukset ohjatun asumisen asiakasta kohti, €	27 039	18 743	21 044	23 473	12 236	20 074	21 830	
Nettokustannukset ohjatun asumisen käyttövuorokautta kohti, €	89	68	65	78	38	69	72	
6.39 Oman ohjatun asumisen bruttokustannukset, €	3 837 375	549 075	371 782	318 763	..	2 817 392	7 894 387	
6.40 Omasta ohjatusta asumisesta perityt asiakasmaksut, €	414 236	4 141	52 923	124 753	..	448 609	1 044 662	
6.41 Oman ohjatun asumisen nettokustannukset, €	3 423 139	544 935	318 859	194 010	..	2 368 783	6 849 725	
Nettokustannukset oman ohjatun asumisen asiakasta kohti, €	30 293	10 899	11 810	8 819	0	20 074	20 028	
Nettokustannukset oman ohjatun asumisen käyttövuorokautta kohti, €	98	44	35	27	0	69	67	

Kuusikon kuntien kehitysvammahuollon toiminta- ja kustannustiedot	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	Kommentit
	2016	2016	2016	2016	2016	2016	2016	
6 Kehitysvammaisten asumispalvelut								
6.42 Ostetun ohjatun asumisen bruttokustannukset, €	2 097 703	789 711	893 271	2 341 031	954 416	0	7 076 132	
6.43 Ostetusta ohjatusta asumisesta perityt asiakasmaksut, €	113 086	3 864	12 609	0	0	0	129 559	
6.44 Ostetun ohjatun asumisen nettokustannukset, €	1 984 617	785 848	880 662	2 341 031	954 416	0	6 946 574	
Nettokustannukset ostetun ohjatun asumisen asiakasta kohti, €	22 812	35 720	29 355	26 603	14 461	0	23 708	
Nettokustannukset ostetun ohjatun asumisen käyttövuorokautta kohti, €	77	111	93	92	45	0	78	
6.45 Tuetun asumisen kokonaisbruttokustannukset, €	2 103 316	220 571	641 855	113 936	585 392	224 965	3 890 034	
6.46 Tuetusta asumisesta perityt asiakasmaksut yhteensä, €	172 696	1 572	0	0	0	0	174 268	
6.47 Tuetun asumisen kokonaisnettokustannukset, €	1 930 620	218 999	641 855	113 936	585 392	224 965	3 715 766	
Nettokustannukset tuetun asumisen asiakasta kohti, €	11 357	7 552	7 924	3 165	4 683	2 227	6 856	
Nettokustannukset tuetun asumisen käyttövuorokautta kohti, €	34	28	25	11	14	8	22	
6.48 Oman tuetun asumisen bruttokustannukset, €	989 251	65 345	333 844	76 866	..	134 925	1 600 231	
6.49 Omasta tuetusta asumisesta perityt asiakasmaksut, €	136 362	1 484	0	0	..	0	137 846	
6.50 Oman tuetun asumisen nettokustannukset, €	852 889	63 861	333 844	76 866	..	134 925	1 462 385	
Nettokustannukset oman tuetun asumisen asiakasta kohti, €	6 225	3 361	4 393	3 843	0	1 451	4 096	
Nettokustannukset oman tuetun asumisen käyttövuorokautta kohti, €	19	15	14	16	0	6	14	
6.51 Ostetun tuetun asumisen bruttokustannukset, €	1 114 065	155 226	308 011	37 070	585 392	90 040	2 289 803	
6.52 Ostetusta tuetusta asumisesta perityt asiakasmaksut, €	36 334	88	0	0	0	0	36 422	
6.53 Ostetun tuetun asumisen nettokustannukset, €	1 077 731	155 138	308 011	37 070	585 392	90 040	2 253 381	
Nettokustannukset ostetun tuetun asumisen asiakasta kohti, €	30 792	15 514	61 602	2 181	5 180	11 255	11 986	
Nettokustannukset ostetun tuetun asumisen käyttövuorokautta kohti, €	92	42	169	6	15	31	35	
Asumispalvelujen nettokustannusten jakautuminen asumismuotoihin, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Autettu asuminen	84,2	92,6	90,2	86,5	87,6	86,7	87,3	
Ohjattu asuminen	11,6	6,3	6,4	13,0	7,7	12,2	10,0	
Tuettu asuminen	4,1	1,0	3,4	0,6	4,7	1,2	2,7	

Kuusikon kuntien kehitysvammahuollon toiminta- ja kustannustiedot	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	Kommentit
	2016	2016	2016	2016	2016	2016	2016	
7 Kehitysvammahuollon työ- ja päivätoiminta								
7.1 Työ- ja päivätoiminnan asiakkaita yhteensä	1 161	457	505	399	594	670	3 786	
Työ- ja päivätoiminnan asiakkaiden osuus väestöstä yhteensä, %	0,18	0,17	0,23	0,21	0,26	0,33	0,22	
Työ- ja päivätoiminnan asiakkaiden osuus kehitysvammahuollon asiakkaista, %	56,8	50,4	56,9	45,0	58,9	57,1	54,8	
7.2 Päivä- ja työtoimintakeskusten asiakkaita yhteensä	1 057	414	410	346	478	572	3 277	
7.3 Omien päivä- ja työtoimintakeskusten asiakkaita yhteensä	565	175	258	210	226	501	1 935	
7.4 Ostopalvelujen päivä- ja työtoimintakeskusten asiakkaita yhteensä	514	247	158	141	252	71	1 383	
7.5 Tuetun työtoiminnan ja tuetun työllistymisen asiakkaita yhteensä	263	66	206	65	116	98	814	
7.6 Oman tuetun työtoiminnan asiakkaita yhteensä	139	56	118	62	0	94	469	
7.7 Ostopalvelujen tuetun työtoiminnan asiakkaita yhteensä	15	3	0	2	79	0	99	
7.8 Oman tuetun työllistymisen asiakkaita yhteensä	109	17	88	1	24	0	239	
7.9 Ostopalvelujen tuetun työllistymisen asiakkaita yhteensä	23	0	0	-	13	4	40	
Päivä- ja työtoimintakeskusten asiakkaiden osuus työ- ja päivätoiminnan asiakkaista yhteensä, %	91,0	90,6	81,2	86,7	80,5	85,4	86,6	
Tuetun työtoiminnan ja työllistymisen asiakkaiden osuus työ- ja päivätoiminnan asiakkaista yhteensä, %	22,7	14,4	40,8	16,3	19,5	14,6	21,5	
7.10 Työ- ja päivätoiminnan käyttöpäivät yhteensä	181 243	77 908	65 592	57 715	90 367	114 103	586 928	
7.10.1 Joista päivä- ja työtoiminnan käyttöpäiviä	159 536	69 554	48 421	49 450	74 940	56 744	458 645	
7.10.2 Joista tuetun työtoiminnan käyttöpäiviä	5 778	5 478	6 156	8 063	12 970	21 150	59 595	
7.10.3 Joista tuetun työllistymisen käyttöpäiviä	15 929	2 876	11 015	202	2 457	852	33 331	
Käyttöpäiviä asiakasta kohti yhteensä	156	170	130	145	152	170	155	
7.11 Työ- ja päivätoiminnan omia käyttöpäiviä yhteensä	89 913	34 756	42 097	33 938	37 509	99 044	337 257	
7.12 Työ- ja päivätoiminnan ostettuja käyttöpäiviä yhteensä	91 330	43 152	23 495	23 777	52 858	15 059	249 671	
7.13 Päivä- ja työtoimintakeskusten käyttöpäiviä yhteensä	159 536	69 554	48 421	49 450	74 940	92 101	494 002	
Käyttöpäiviä asiakasta kohti yhteensä	151	168	118	143	157	161	151	

Kuusikon kuntien kehitysvammahuollon toiminta- ja kustannustiedot	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	Kommentit
	2016	2016	2016	2016	2016	2016	2016	
7 Kehitysvammahuollon työ- ja päivätoiminta								
7.14 Omien päivä- ja työtoimintakeskusten käyttöpäiviä yhteensä	71 257	26 589	24 926	25 673	36 882	77 894	263 221	Turku: Virheellinen luku 2015: 25162, oikea luku: 25858
Käyttöpäiviä asiakasta kohti yhteensä	126	152	97	122	163	155	136	
7.15 Ostopalvelujen päivä- ja työtoimintakeskusten käyttöpäiviä yhteensä	88 279	42 965	23 495	23 777	38 058	14 207	230 781	
Käyttöpäiviä asiakasta kohti yhteensä	172	174	149	169	151	200	167	
7.16 Oman tuetun työtoiminnan käyttöpäiviä yhteensä	4 901	5 291	6 156	8 063	0	21 150	45 561	
Käyttöpäiviä asiakasta kohti yhteensä	35	94	52	130	0	225	97	
7.17 Ostopalvelujen tuetun työtoiminnan käyttöpäiviä yhteensä	877	187	0	0	12 970	0	14 034	
Käyttöpäiviä asiakasta kohti yhteensä	58	62	0	0	164	0	142	
7.18 Oman tuetun työllistymisen käyttöpäiviä yhteensä	13 755	2 876	11 015	202	627	0	28 475	
Käyttöpäiviä asiakasta kohti yhteensä	126	169	125	202	26	0	119	
7.19 Ostopalvelujen tuetun työllistymisen käyttöpäiviä yhteensä	2 174	0	0	-	1 830	852	4 856	
Käyttöpäiviä asiakasta kohti yhteensä	95	0	0	0	141	213	121	
7.20 Työ- ja päivätoiminnan kokonaisbruttokustannukset, €	19 450 576	8 953 066	6 274 099	4 046 970	6 376 222	3 764 464	48 865 397	
7.21 Työ- ja päivätoiminnasta perityt asiakasmaksut yhteensä, €	384 388	218 742	194 115	79 407	266 861	102 835	1 246 348	
7.22 Työ- ja päivätoiminnan kokonaisnettokustannukset, €	19 066 188	8 734 324	6 079 984	3 967 563	6 109 361	3 661 629	47 619 049	
7.23 Työ- ja päivätoimintaan liittyvät nettokuljetuskustannukset yhteensä, €	2 557 364	1 269 829	892 063	308 280	871 048	531 696	6 430 281	
Kuljetuskustannusten osuus nettokustannuksista, %	13,4	14,5	14,7	7,8	14,3	14,5	13,5	
Nettokustannukset työ- ja päivätoiminnan asiakasta kohti, €	16 422	19 112	12 040	9 944	10 285	5 465	12 578	
Nettokustannukset työ- ja päivätoiminnan käyttöpäivää kohti, €	105	112	93	69	68	32	81	
7.24 Oman työ- ja päivätoiminnan bruttokustannukset, €	9 218 775	3 890 632	3 247 167	2 414 265	2 583 258	3 277 625	24 631 723	
7.25 Omasta työ- ja päivätoiminnan perityt asiakasmaksut, €	166 566	110 493	149 792	79 407	266 861	102 835	875 954	
7.26 Oman työ- ja päivätoiminnan nettokustannukset, €	9 052 209	3 780 139	3 097 375	2 334 858	2 316 397	3 174 790	23 755 769	
7.27 Omaan työ- ja päivätoimintaan liittyvät nettokuljetuskustannukset, €	1 196 672	575 700	528 624	308 280	438 239	522 801	3 570 317	
Kuljetuskustannusten osuus nettokustannuksista, %	13,2	15,2	17,1	13,2	18,9	16,5	15,0	
Nettokustannukset oman työ- ja päivätoiminnan käyttöpäivää kohti, €	101	109	74	69	62	32	70	
7.28 Ostetun työ- ja päivätoiminnan bruttokustannukset, €	10 231 801	5 062 434	3 026 932	1 632 705	3 792 963	486 839	24 233 674	
7.29 Ostetusta työ- ja päivätoiminnan perityt asiakasmaksut, €	217 822	108 249	44 323	0	0	0	370 394	
7.30 Ostetun työ- ja päivätoiminnan nettokustannukset, €	10 013 979	4 954 185	2 982 609	1 632 705	3 792 963	486 839	23 863 280	
€	1 360 692	694 130	363 439	0	432 809	8 895	2 859 964	
Kuljetuskustannusten osuus nettokustannuksista, %	13,6	14,0	12,2	0,0	11,4	1,8	12,0	

Kuusikon kuntien kehitysvammahuollon toiminta- ja kustannustiedot	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	Kommentit
	2016	2016	2016	2016	2016	2016	2016	
7 Kehitysvammahuollon työ- ja päivätoiminta								
7.32 Halvin maksettu työ- ja päivätoiminnan hoitovuorokausihinta (ostopalvelut)	25	35	35	27	27	14	14	
7.33 Kallein maksettu työ- ja päivätoiminnan hoitovuorokausihinta (ostopalvelut)	339	303	279	350	258	174	350	
Nettokustannukset ostettua työ- ja päivätoiminnan käyttöpäivää kohti, €	110	115	127	69	72	32	524	
8 Kehitysvammahuollon muut palvelut								
8.1 Kehitysvammaisten koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan asiakkaita yhteensä	-	282	147	153	-	306	888	
8.2 Kehitysvammaisten koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan suoritteita yhteensä	-	33 026	16 728	13 871	-	38 466	102 091	
8.3 Kehitysvammaisten koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan nettokustannukset, €	-	3 088 383	1 325 813	1 081 519	-	1 696 610	7 192 325	
8.4 Muiden palvelujen kokonaisbruttokustannukset, €	4 175 820	6 949 469	2 577 271	1 696 517	1 351 426	693 231	17 443 734	
8.5 Muista palveluista perityt asiakasmaksut yhteensä, €	0	23 455	0	57 888	6 557	0	87 900	
8.6 Muiden palvelujen kokonaisnettokustannukset, €	4 175 820	6 926 014	2 577 271	1 638 629	1 344 869	693 231	17 355 834	
Nettokustannusten osuus KvH:n kokonaisnettokustannuksista, %	4,8	16,9	8,4	5,2	5,1	2,6	12 496 709,7	
Nettokustannukset kehitysvammahuollon asiakasta kohti, €	2 044	7 636	2 906	1 849	1 334	590	197 864	
8.7 Muiden omien palvelujen kokonaisnettokustannukset, €	3 890 959	3 563 708	1 837 323	1 405 521	116 934	330 000	11 144 445	
8.8 Muiden ostopalvelujen kokonaisnettokustannukset, €	284 861	3 409 216	739 948	290 996	1 218 762	363 231	6 307 014	
8.9 Muut palvelut -luokkaan sisältyvien palvelujen kuvaus								
8.9.1 Helsinki	0							
8.9.2 Espoo	2016: Oma toiminta: koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta, koululaisten lomatoiminta, palveluihin kuuluttoman vammaispalvelujen henkilöstön palkkamenot (mm. hallinto, toimistotyöntekijät, sosiaalityöntekijät, palveluohjaajat) asiakkaiden suhteessa (19 %).							
8.9.3 Vantaa	0							
8.9.4 Turku	Oma toiminta: tutkimus- ja palveluohjausasiakkaat, vammaisten lasten iltapäivätoiminta, vammaisten lasten kesäkerhot, toimistotyö sekä muut yksilölliset erityispalvelut. Ostopalvelut: tutkimus- ja ohjausasiakkaat, erityisperhetyö ja jatko-opetus.							
8.9.5 Tampere	0							
8.9.6 Oulu	0							

Kuusikon kuntien kehitysvammahuollon toiminta- ja kustannustiedot	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	Kommentit
	2016	2016	2016	2016	2016	2016	2016	
9 Kehitysvammaisten henkilöiden asumismuoto 31.12.								
9.1 Vanhemman tai vanhempien kanssa asuvat	1 238	501	0	422	551	595	3 307	
9.1.1 0–5-vuotiaat	65	16	..	25	27	35	168	
9.1.2 6–17-vuotiaat	480	267	..	246	245	306	1 544	
9.1.3 18–25-vuotiaat	275	123	..	76	142	192	808	
9.1.4 26–49-vuotiaat	311	85	..	61	111	51	619	
9.1.5 50–64-vuotiaat	63	10	..	12	22	6	113	
9.1.6 65-vuotiaat ja vanhemmat	44	0	..	2	4	1	51	
9.2 Itsenäisesti asuvat	0	0	0	96	62	265	423	Helsinki: Sisältyvät vanhempien kanssa asuviin
9.2.1 18–25-vuotiaat	0	0	..	32	7	46	85	
9.2.2 26–49-vuotiaat	0	0	..	46	27	121	194	
9.2.3 50–64-vuotiaat	0	0	..	15	16	64	95	
9.2.4 65-vuotiaat ja vanhemmat	0	0	..	3	12	34	49	
9.3 Tuetusti asuvat	167	25	0	34	120	29	375	
9.3.1 18–25-vuotiaat	20	6	..	4	21	4	55	
9.3.2 26–49-vuotiaat	48	10	..	17	64	14	153	
9.3.3 50–64-vuotiaat	83	6	..	10	26	8	133	
9.3.4 65-vuotiaat ja vanhemmat	16	3	..	3	9	3	34	
9.4 Perhehoidossa olevat	82	20	0	9	19	4	134	
9.4.1 0–5-vuotiaat	0	0	..	0	0	0	0	
9.4.2 6–17-vuotiaat	3	1	..	0	0	0	4	
9.4.3 18–25-vuotiaat	11	4	..	1	5	2	23	
9.4.4 26–49-vuotiaat	19	7	..	1	5	1	33	
9.4.5 50–64-vuotiaat	27	5	..	5	8	0	45	
9.4.6 65-vuotiaat ja vanhemmat	22	3	..	2	1	1	29	
9.5 Asumisyksikössä asuvat	745	315	0	390	291	487	2 228	
9.5.1 0–5-vuotiaat	0	0	..	0	0	0	0	
9.5.2 6–17-vuotiaat	4	2	..	3	0	1	10	
9.5.3 18–25-vuotiaat	95	57	..	67	27	70	316	
9.5.4 26–49-vuotiaat	315	179	..	157	135	205	991	
9.5.5 50–64-vuotiaat	201	56	..	109	92	142	600	
9.5.6 65-vuotiaat ja vanhemmat	130	21	..	54	37	69	311	

Kuusikon kuntien kehitysvammahuollon toiminta- ja kustannustiedot	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	Kommentit
	2016	2016	2016	2016	2016	2016	2016	
9 Kehitysvammaisten henkilöiden asumismuoto 31.12.								
9.6 Laitoshoidossa olevat	96	30	14	35	32	6	213	
9.6.1 0–5-vuotiaat	1	0	0	0	0	0	1	
9.6.2 6–17-vuotiaat	12	4	5	3	17	2	43	
9.6.3 18–25-vuotiaat	9	3	2	7	3	2	26	
9.6.4 26–49-vuotiaat	27	10	6	14	8	1	66	
9.6.5 50–64-vuotiaat	29	8	1	8	3	1	50	
9.6.6 65-vuotiaat ja vanhemmat	18	5	0	3	1	0	27	
Eri asumismuodoissa olevat yhteensä	2 328	891	14	986	1 075	1 386	6 680	
Vanhemman tai vanhempien kanssa asuvat	1 238	501	0	422	551	595	3 307	
Itsenäisesti asuvat	0	0	0	96	62	265	423	
Tuetusti asuvat	167	25	0	34	120	29	375	
Perhehoidossa olevat	82	20	0	9	19	4	134	
Asumisyksikössä asuvat	745	315	0	390	291	487	2 228	
Laitoshoidossa olevat	96	30	14	35	32	6	213	
Eri asumismuodoissa olevien jakautumien asumismuotoihin, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Vanhemman tai vanhempien kanssa asuvat	53,2	56,2	0,0	42,8	51,3	42,9	49,5	
Itsenäisesti asuvat	0,0	0,0	0,0	9,7	5,8	19,1	6,3	
Tuetusti asuvat	7,2	2,8	0,0	3,4	11,2	2,1	5,6	
Perhehoidossa olevat	3,5	2,2	0,0	0,9	1,8	0,3	2,0	
Asumisyksikössä asuvat	32,0	35,4	0,0	39,6	27,1	35,1	33,4	
Laitoshoidossa olevat	4,1	3,4	100,0	3,5	3,0	0,4	3,2	
10 Kotikuntalain ja sosiaalihuoltolain muutosten (1.1.2011) nojalla vuoden aikana muuttaneet kehitysvammahuollon asiakkaat								
10.1 Kotikuntalain ja SHL:n muutoksiin perustuvat tulot kehitysvammahuollon asiakkaista	194 191	37 358	..	360 875	0	304 269	896 693	
10.2 Kotikuntalain ja SHL:n muutoksiin perustuvat menot kehitysvammahuollon asiakkaista	222 432	87 124	..	78 807	226 573	106 903	721 839	
Erotus, tulot – menot	-28 241	-49 766	0	282 068	-226 573	197 365	174 853	

	Vuosi	HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSIKKO	
			Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %
Joista lyhytaikaisen laitoshoidon asiakkaat	2012	70	-6,7	48	-26,2	21	-8,7	35	-28,6	41	-2,4	184	-29,5	399	-22,5
	2013	73	4,3	55	14,6	34	61,9	34	-2,9	41	0,0	238	29,3	475	19,0
	2014	74	1,4	50	-9,1	36	5,9	45	32,4	34	-17,1	90	-62,2	329	-30,7
	2015	85	14,9	50	0,0	11	-69,4	43	-4,4	49	44,1	71	-21,1	309	-6,1
	2016	71	-16,5	44	-12,0	21	90,9	33	-23,3	48	-2,0	82	15,5	299	-3,2
Muutos 2012–2016, %		1,4		-8,3		0,0		-5,7		17,1		-55,4		-25,1	
Joista pitkäaikaisen laitoshoidon asiakkaat	2012	253	-8,7	53	-13,1	48	-2,0	132	0,0	111	-7,5	46	-11,5	643	-6,9
	2013	221	-12,6	51	-3,8	44	-8,3	111	-15,9	94	-15,3	54	17,4	575	-10,6
	2014	156	-29,4	49	-3,9	47	6,8	100	-9,9	80	-14,9	8	-85,2	440	-23,5
	2015	129	-17,3	37	-24,5	15	-68,1	99	-1,0	68	-15,0	9	12,5	357	-18,9
	2016	120	-7,0	37	0,0	13	-13,3	51	-48,5	46	-32,4	6	-33,3	273	-23,5
Muutos 2012–2016, %		-52,6		-30,2		-72,9		-61,4		-58,6		-87,0		-57,5	
Lyhytaikaisen laitoshoidon asiakkaiden %-osuus laitoshoidon asiakkaista	2012	21,9		48,5		30,4		21,3		27,0		80,0		38,6	
	2013	25,3		51,9		43,6		23,4		30,4		81,5		45,5	
	2014	32,3		51,5		43,4		31,9		29,8		91,8		43,2	
	2015	40,7		57,5		42,3		31,4		41,9		88,8		47,1	
	2016	37,6		56,4		61,8		40,7		51,1		93,2		53,0	
Laitoshoidon käyttöpäivät	2012	85 580	-10,8	20 573	-7,9	17 740	-2,2	44 409	-6,9	39 111	-1,6	19 517	-4,1	226 930	-7,1
	2013	70 257	-17,9	19 465	-5,4	16 161	-8,9	37 057	-16,6	31 878	-18,5	20 060	2,8	194 878	-14,1
	2014	52 443	-25,4	18 803	-3,4	13 597	-15,9	36 605	-1,2	29 398	-7,8	9 462	-52,8	160 308	-17,7
	2015	46 574	-11,2	16 924	-10,0	6 023	-55,7	28 185	-23,0	22 121	-24,8	4 568	-51,7	124 395	-22,4
	2016	42 207	-9,4	16 119	-4,8	6 033	0,2	16 955	-39,8	14 348	-35,1	4 520	-1,1	100 182	-19,5
Muutos 2012–2016, %		-50,7		-21,6		-66,0		-61,8		-63,3		-76,8		-55,9	
Joista lyhytaikaisen laitoshoidon käyttöpäivät	2012	4 343	4,2	3 046	-14,9	863	-16,1	2 091	-11,8	3 636	14,1	3 200	-17,0	17 179	-5,5
	2013	5 388	24,1	2 499	-18,0	1 318	52,7	1 508	-27,9	2 842	-21,8	3 898	21,8	17 453	1,6
	2014	3 610	-33,0	3 366	34,7	1 684	27,8	2 011	33,4	2 701	-5,0	3 139	-19,5	16 511	-5,4
	2015	4 255	17,9	3 960	17,6	1 492	-11,4	1 563	-22,3	1 580	-41,5	2 010	-36,0	14 860	-10,0
	2016	4 257	0,0	3 606	-8,9	2 562	71,7	895	-42,7	1 759	11,3	2 473	23,0	15 552	4,7
Muutos 2012–2016, %		-2,0		18,4		196,9		-57,2		-51,6		-22,7		-9,5	
Lyhytaikaisen laitoshoidon käyttöpäivien %-osuus laitoshoidon käyttöpäivistä	2012	5,1		14,8		4,9		4,7		9,3		16,4		7,6	
	2013	7,7		12,8		8,2		4,1		8,9		19,4		9,0	
	2014	6,9		17,9		12,4		5,5		9,2		33,2		10,3	
	2015	9,1		23,4		24,8		5,5		7,1		44,0		11,9	
	2016	10,1		22,4		42,5		5,3		12,3		54,7		15,5	
Laitoshoidon käyttöpäiviä asiakasta kohti	2012	268	-2,9	208	3,2	257	2,0	271	-2,9	257	4,9	85	30,5	220	5,8
	2013	244	-9,1	184	-11,6	207	-19,4	256	-5,6	236	-8,2	69	-19,0	187	-15,0
	2014	229	-6,1	194	5,6	164	-20,9	260	1,6	258	9,2	97	40,5	210	12,7
	2015	223	-2,7	195	0,4	232	41,4	206	-20,8	189	-26,7	57	-40,9	190	-9,9
	2016	223	0,2	207	6,2	177	-23,4	209	1,7	153	-19,3	51	-10,0	178	-6,3
Lyhytaikaisen laitoshoidon käyttöpäiviä lyhytaikaista asiakasta kohti	2012	62	11,6	63	15,2	41	-8,1	60	23,5	89	16,9	17	17,7	43	21,9
	2013	74	19,0	45	-28,4	39	-5,7	44	-25,8	69	-21,8	16	-5,8	37	-14,7
	2014	49	-33,9	67	48,2	47	20,7	45	0,8	79	14,6	35	113,0	50	36,6
	2015	50	2,6	79	17,6	136	190,0	36	-18,7	32	-59,4	28	-18,8	48	-4,2
	2016	60	19,8	82	3,5	122	-10,1	27	-25,4	37	13,6	30	6,5	52	8,2
Laitoshoidon nettokustannukset euroa	2012	20 879 602	-9,4	5 426 518	-2,7	4 136 999	0,3	9 874 526	1,4	9 376 086	8,1	5 088 253	2,0	54 781 984	-2,4
	2013	19 289 831	-7,6	5 327 197	-1,8	3 869 163	-6,5	9 162 844	-7,2	9 459 636	0,9	6 715 140	32,0	53 823 811	-1,7
	2014	16 992 703	-11,9	5 403 121	1,4	4 077 022	5,4	9 918 396	8,2	9 191 902	-2,8	3 717 120	-44,6	49 300 264	-8,4
	2015	14 726 174	-13,3	4 300 116	-20,4	2 786 229	-31,7	8 577 231	-13,5	7 784 896	-15,3	2 556 097	-31,2	40 730 743	-17,4
	2016	14 301 170	-2,9	3 976 953	-7,5	2 403 643	-13,7	6 346 924	-26,0	6 184 651	-20,6	2 411 416	-5,7	35 624 757	-12,5
Muutos 2012–2016, %		-31,5		-26,7		-41,9		-35,7		-34,0		-52,6		-35,0	
Laitoshoidon nettokustannusten %-osuus KvH:n kokonaiskustannuksista	2012	29,0		16,9		15,9		38,4		40,0		27,1		27,7	
	2013	25,3		16,2		14,2		32,0		38,9		27,5		25,2	
	2014	20,3		15,3		14,5		33,1		35,1		14,8		21,6	
	2015	17,4		12,0		9,7		27,9		29,3		9,8		17,5	
	2016	16,6		9,7		7,9		20,0		23,3		9,2		14,7	
Laitoshoidon nettokustannukset asiakasta kohti	2012	65 453	-1,5	54 813	9,1	59 957	4,6	60 211	5,7	61 685	15,2	22 123	38,8	53 032	11,1
	2013	66 979	2,3	50 257	-8,3	49 605	-17,3	63 192	5,0	70 071	13,6	22 997	4,0	51 555	-2,8
	2014	74 204	10,8	55 702	10,8	49 121	-1,0	70 343	11,3	80 631	15,1	37 930	64,9	64 699	25,5
	2015	70 460	-5,0	49 427	-11,3	107 163	118,2	62 608	-11,0	66 538	-17,5	31 951	-15,8	62 090	-4,0
	2016	75 668	7,4	50 987	3,2	70 695	-34,0	78 357	25,2	65 794	-1,1	27 402	-14,2	63 164	1,7
Laitoshoidon nettokustannukset käyttöpäivää kohden	2012	244	1,5	264	5,7	233	2,5	222	8,9	240	9,8	261	6,4	241	5,0
	2013	275	12,5	274	3,8	239	2,7	247	11,2	297	23,8	335	28,4	276	14,4
	2014	324	18,0	287	5,0	300	25,2	271	9,6	313	5,4	393	17,4	308	11,3
	2015	316	-2,4	254	-11,6	463	54,3	304	12,3	352	12,6	560	42,4	327	6,5
	2016	339	7,2	247	-2,9	398	-13,9	374	23,0	431	22,5	533	-4,7	356	8,6

	Vuosi	HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSIKKO	
		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %	
Kehitysvammaisten asumispalvelut															
Autettu asuminen															
Autetun asumisen asiakkaat	2012	700	4,2	383	-7,3	340	2,1	328	20,6	236	14,6	287	3,2	2 274	4,6
	2013	748	6,9	392	2,3	345	1,5	369	12,5	263	11,4	424	47,7	2 541	11,7
	2014	819	9,5	411	4,8	380	10,1	366	-0,8	251	-4,6	381	-10,1	2 608	2,6
	2015	796	-2,8	414	0,7	402	5,8	428	16,9	261	4,0	476	24,9	2 777	6,5
	2016	782	-1,8	433	4,6	409	1,7	443	3,5	285	9,2	340	-28,6	2 692	-3,1
	Muutos 2012–2016, %	11,7		13,1		20,3		35,1		20,8		18,5		18,4	
Joista lyhytaikaiset autetun asumisen asiakkaat	2012	256	6,2	174	-20,9	124	2,5	139	27,5	64	8,5	34	9,7	791	1,3
	2013	244	-4,7	169	-2,9	111	-10,5	149	7,2	46	-28,1	66	94,1	785	-0,8
	2014	268	9,8	168	-0,6	125	12,6	134	-10,1	54	17,4	55	-16,7	804	2,4
	2015	224	-16,4	171	1,8	139	11,2	149	11,2	33	-38,9	120	118,2	836	4,0
	2016	180	-19,6	166	-2,9	126	-9,4	147	-1,3	43	30,3	14	-88,3	676	-19,1
	Muutos 2012–2016, %	-33,6		-3,5		-10,5		11,2		-15,5		-31,8		-12,6	
Autetun asumisen asiakkaiden %-osuus asumispalvelujen asiakkaista	2012	71,6		80,6		78,0		75,9		57,8		79,3		73,6	
	2013	71,4		82,5		79,7		73,8		59,0		78,5		73,8	
	2014	73,8		84,4		76,0		74,5		57,7		69,0		73,0	
	2015	72,4		84,1		67,8		77,0		57,2		76,2		72,7	
	2016	70,3		83,0		77,8		77,9		58,4		60,1		71,2	
	Muutos 2012–2016, %	-1,2		2,4		-0,2		2,0		1,6		-13,2		-3,9	
Autetun asumisen käyttöpäivät	2012	165 583	5,2	83 007	21,9	77 896	1,8	65 715	14,1	54 928	15,0	87 749	1,0	534 878	8,2
	2013	180 441	9,0	83 432	0,5	79 049	1,5	82 992	26,3	74 256	35,2	109 575	24,9	609 745	14,0
	2014	201 009	11,4	93 315	11,8	83 292	5,4	85 001	2,4	67 452	-9,2	124 473	13,6	654 542	7,3
	2015	210 576	4,8	93 608	0,3	92 158	10,6	90 564	6,5	74 114	9,9	134 725	8,2	695 745	6,3
	2016	219 071	4,0	99 599	6,4	98 752	7,2	107 870	19,1	83 550	12,7	124 098	-7,9	732 940	5,3
	Muutos 2012–2016, %	31,3		19,1		27,0		63,2		50,2		40,7		35,9	
Joista lyhytaikaisten asiakkaiden käyttöpäivät	2012	9 092	11,6	6 238	-4,6	3 890	15,6	2 416	-7,8	1 589	168,4	934	-41,4	24 159	5,7
	2013	8 863	-2,5	5 281	-15,3	3 758	-3,4	2 578	6,7	1 381	-13,1	545	-41,6	22 406	-7,3
	2014	10 243	15,6	8 650	63,8	3 830	1,9	3 894	51,0	1 841	33,3	1 144	109,9	29 602	32,1
	2015	6 484	-36,7	8 268	-4,4	5 632	47,0	3 090	-20,6	1 085	-41,1	359	-68,6	24 918	-15,8
	2016	5 984	-7,7	7 534	-8,9	4 154	-26,2	3 024	-2,1	659	-39,3	0	-100,0	21 355	-14,3
	Muutos 2012–2016, %	-33,6		20,1		6,5		-24,8		-37,3		-100,0		-11,9	
Autetun asumisen käyttöpäivien %-osuus asumispalvelujen käyttöpäivistä	2012	63,0		71,7		70,5		57,2		47,7		66,7		62,9	
	2013	63,7		73,5		68,1		64,0		55,4		72,0		65,7	
	2014	65,6		78,1		65,9		66,0		52,5		75,9		67,2	
	2015	66,3		77,4		64,6		66,4		52,5		75,0		67,0	
	2016	65,3		78,3		69,4		71,5		55,2		66,9		67,1	
	Muutos 2012–2016, %	0,3		6,6		1,1		4,3		-2,5		0,2		0,1	
Lyhytaikaisen autetun asumisen käyttöpäivien %-osuus autetun asumisen käyttöpäivistä	2012	5,5		7,5		5,0		3,7		2,9		1,1		4,5	
	2013	4,9		6,3		4,8		3,1		1,9		0,5		3,7	
	2014	5,1		9,3		4,6		4,6		2,7		0,9		4,5	
	2015	3,1		8,8		6,1		3,4		1,5		0,3		3,6	
	2016	2,7		7,6		4,2		2,8		0,8		0,0		2,9	
	Muutos 2012–2016, %	-50,9		21,3		-16,0		-23,5		-41,4		-100,0		-33,3	
Autetun asumisen käyttöpäivät asiakasta kohti	2012	237	1,0	217	31,4	229	-0,3	200	-5,4	233	0,4	306	-2,1	235	3,5
	2013	241	2,0	213	-1,8	229	0,0	225	12,3	282	21,3	258	-15,5	240	2,0
	2014	245	1,7	227	6,7	219	-4,3	232	3,3	269	-4,8	327	26,4	251	4,6
	2015	265	7,8	226	-0,4	229	4,6	212	-8,9	284	5,7	283	-13,4	251	-0,2
	2016	280	5,9	230	1,7	241	5,3	243	15,1	293	3,2	365	29,0	272	8,7
	Muutos 2012–2016, %	18,1		6,0		5,2		21,5		26,2		18,3		15,3	
Autetun asumisen nettokustannukset	2012	25 045 373	16,6	14 258 092	19,2	12 689 076	8,4	8 631 762	27,3	6 573 002	15,3	9 108 378	3,0	76 305 682	14,8
	2013	29 153 961	16,4	14 994 383	5,2	13 701 357	8,0	12 021 614	39,3	7 775 103	18,3	12 901 599	41,6	90 548 018	18,7
	2014	36 036 767	23,6	16 811 237	12,1	13 663 435	-0,3	12 570 358	4,6	8 796 933	13,1	15 618 130	21,1	103 496 860	14,3
	2015	38 570 023	7,0	16 734 206	-0,5	14 640 744	7,2	14 235 801	13,2	10 389 528	18,1	17 123 477	9,6	111 693 779	7,9
	2016	39 240 980	1,7	19 434 354	16,1	16 996 611	16,1	16 903 083	18,7	10 856 815	4,5	16 863 584	-1,5	120 295 428	7,7
	Muutos 2012–2016, %	56,7		36,3		33,9		95,8		65,2		85,1		57,6	
Autetun asumisen nettokustannusten %-osuus asumispalvelujen nettokustannuksista	2012	81,6		88,0		89,1		79,9		82,7		88,8		84,6	
	2013	82,1		90,1		88,8		85,0		84,1		93,0		86,4	
	2014	83,7		91,1		87,8		85,8		82,5		91,6		86,7	
	2015	85,0		91,6		88,5		85,6		87,9		89,3		87,4	
	2016	84,2		92,6		90,2		86,5		87,6		86,7		87,3	
	Muutos 2012–2016, %	2,6		4,6		1,1		-3,4		4,9		-1,1		2,7	
Autetun asumisen nettokustannusten %-osuus KvH:n nettokustannuksista	2012	34,8		44,5		48,7		33,6		28,1		48,5		38,5	
	2013	38,2		45,6		50,1		42,0		32,0		52,8		42,3	
	2014	43,1		47,6		48,7		41,9		33,6		62,3		45,3	
	2015	45,5		46,5		51,0		46,3		39,1		65,8		48,0	
	2016	45,5		47,3		55,7		53,3		41,0		64,2		49,6	
	Muutos 2012–2016, %	30,2		6,5		17,0		57,5		36,7		33,4		28,0	
Autetun asumisen nettokustannukset asiakasta kohti	2012	35 779	12,0	37 227	28,6	37 321	6,2	26 316	5,6	27 852	0,6	31 737	-0,2	33 556	9,8
	2013	38 976	8,9	38 251	2,7	39 714	6,4	32 579	23,8	29 563	6,1	30 428	-4,1	35 635	6,2
	2014	44 001	12,9	40 903	6,9	35 956	-9,5	34 345	5,4	35 048	18,6	40 992	34,7	39 684	11,4
	2015	48 455	10,1	40 421	-1,2	36 420	1,3	33 261	-3,2	39 807	13,6	35 974	-12,2	40 221	1,4
	2016	50 180	3,6	44 883	11,0	41 557	14,1	38 156	14,7	38 094	-4,3	49 599	37,9	44 686	11,1
	Muutos 2012–2016, %	41,1		21,2		11,0		45,0		38,8		55,1		33,2	
Autetun asumisen nettokustannukset käyttöpäivää kohti	2012	151	10,8	172	-2,2	163	6,5	131	11,6	120	0,3	104	1,9	143	6,1
	2013	162	6,8	180	4,6	173	6,4	145	10,3	105	-12,5	118	13,4	149	4,1
	2014	179	11,0	180	0,2	164	-5,4	148	2,1	130	24,6	125	6,6	158	6,5
	2015	183	2,2	179	-0,8	159	-3,2	157	6,3	140	7,5	127	1,3	161	1,5
	2016	179	-2,2	195	9,1	172	8,3	157	-0,3	130	-7,3	136	6,9	164	2,2
	Muutos 2012–2016, %	17,2		12,8		7,3		19,1		10,0		30,8		14,7	

	Vuosi	HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSIKKO	
		Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %		
Kehitysvammaisten asumispalvelut															
Ohjattu asuminen															
Ohjattu asumisen asiakkaat	2012	186	-4,1	75	-7,4	58	31,8	104	8,3	73	2,8	66	-5,7	562	1,1
	2013	182	-2,2	74	-1,3	60	3,4	99	-4,8	71	-2,7	90	36,4	576	2,5
	2014	179	-1,6	72	-2,7	60	0,0	104	5,1	77	8,5	133	47,8	625	8,5
	2015	193	7,8	71	-1,4	64	6,7	109	4,8	74	-3,9	88	-33,8	599	-4,2
	2016	200	3,6	71	0,0	57	-10,9	108	-0,9	78	5,4	118	34,1	632	5,5
Ohjattu asumisen asiakkaiden %-osuus asumispalvelujen asiakkaista	2012	19,0		15,8		13,3		24,1		17,9		18,2		18,2	
	2013	17,4		15,6		13,9		19,8		15,9		16,7		16,7	
	2014	16,1		14,8		12,0		21,2		17,7		24,1		17,5	
	2015	17,6		14,4		10,8		19,6		16,2		14,1		15,7	
	2016	18,0		13,6		10,8		19,0		16,0		20,8		16,7	
Ohjattu asumisen käyttöpäivät	2012	55 556	-1,9	24 543	0,5	18 703	23,1	35 872	7,6	24 634	0,1	22 646	-1,8	181 954	2,7
	2013	56 598	1,9	22 786	-7,2	17 963	-4,0	31 690	-11,7	24 610	-0,1	25 845	14,1	179 492	-1,4
	2014	57 357	1,3	20 515	-10,0	19 375	7,9	33 365	5,3	24 069	-2,2	25 006	-3,2	179 687	0,1
	2015	58 774	2,5	20 281	-1,1	21 653	11,8	34 935	4,7	24 555	2,0	24 249	-3,0	184 447	2,6
	2016	60 559	3,0	19 600	-3,4	18 452	-14,8	32 586	-6,7	25 132	2,3	34 115	40,7	190 444	3,3
Joista lyhytaikaisten asiakkaiden käyttöpäivät	2012	808		347		4		0		0		0		1159	
	2013	700		517		0		0		0		0		1217	
	2014	602		543		0		0		0		0		1145	
	2015	642		537		0		0		0		0		1179	
	2016	471		511		0		0		4		0		986	
Ohjattu asumisen käyttöpäivien %-osuus asumispalvelujen käyttöpäivistä	2012	21,1		21,2		16,9		31,2		21,4		17,2		21,4	
	2013	20,0		20,1		15,5		24,5		18,4		17,0		19,3	
	2014	18,7		17,2		15,3		25,9		18,7		15,2		18,5	
	2015	18,5		16,8		15,2		25,6		17,4		13,5		17,8	
	2016	18,0		15,4		13,0		21,6		16,6		18,4		17,4	
Lyhytaikaisten ohjatun asumisen käyttöpäivien %-osuus ohjatun asumisen käyttöpäivistä	2012	1,5		1,4		0,0		0,0		0,0		0,0		0,6	
	2013	1,2		2,3		0,0		0,0		0,0		0,0		0,7	
	2014	1,0		2,6		0,0		0,0		0,0		0,0		0,6	
	2015	1,1		2,6		0,0		0,0		0,0		0,0		0,6	
	2016	0,8		2,6		0,0		0,0		0,0		0,0		0,5	
Ohjattu asumisen käyttöpäivät asiakasta kohti	2012	299	2,4	327	8,6	322	-6,6	345	-0,7	337	-2,7	343	4,1	324	1,6
	2013	311	4,1	308	-5,9	299	-7,2	320	-7,2	347	2,7	287	-16,3	312	-3,8
	2014	320	3,0	285	-7,5	323	7,9	321	0,2	313	-9,8	188	-34,5	287	-7,7
	2015	305	-5,0	286	0,3	338	4,8	321	-0,1	332	6,2	276	46,6	308	7,1
	2016	303	-0,6	276	-3,4	324	-4,3	302	-5,9	322	-2,9	289	4,9	301	-2,1
Ohjattu asumisen nettokustannukset	2012	4 628 753	9,7	1 719 353	-0,2	1 166 767	20,5	1 924 477	26,8	946 604	3,0	949 387	34,4	11 335 341	12,8
	2013	5 068 945	9,5	1 411 720	-17,9	1 225 236	5,0	1 808 102	-6,0	862 610	-8,9	694 209	-26,9	11 070 822	-2,3
	2014	5 025 142	-0,9	1 546 510	9,5	1 302 082	6,3	1 943 752	7,5	1 099 584	27,5	1 102 855	58,9	12 019 926	8,6
	2015	5 304 847	5,6	1 381 058	-10,7	1 140 224	-12,4	2 254 920	16,0	840 028	-23,6	1 800 611	63,3	12 721 688	5,8
	2016	5 407 756	1,9	1 330 782	-3,6	1 199 521	5,2	2 535 041	12,4	954 416	13,6	2 368 783	31,6	13 796 299	8,4
Ohjattu asumisen nettokustannusten %-osuus asumispalvelujen nettokustannuksista	2012	15,1		10,6		8,2		17,8		11,9		9,3		12,6	
	2013	14,3		8,5		7,9		12,8		9,3		5,0		10,6	
	2014	11,7		8,4		8,4		13,3		10,3		6,5		10,1	
	2015	11,7		7,6		6,9		13,6		7,1		9,4		10,0	
	2016	11,6		6,3		6,4		13,0		7,7		12,2		10,0	
Ohjattu asumisen nettokustannusten %-osuus KvH:n nettokustannuksista	2012	6,4		5,4		4,5		7,5		4,0		5,1		5,7	
	2013	6,6		4,3		4,5		6,3		3,5		2,8		5,2	
	2014	6,0		4,4		4,6		6,5		4,2		4,4		5,3	
	2015	6,3		3,8		4,0		7,3		3,2		6,9		5,5	
	2016	6,3		3,2		3,9		8,0		3,6		9,0		5,7	
Ohjattu asumisen nettokustannukset asiakasta kohti	2012	24 886	14,4	22 925	7,8	20 117	-8,6	18 505	17,0	12 967	0,2	14 385	42,6	20 170	11,5
	2013	27 851	11,9	19 077	-16,8	20 421	1,5	18 264	-1,3	12 149	-6,3	7 713	-46,4	19 220	-4,7
	2014	28 073	0,8	21 479	12,6	21 701	6,3	18 690	2,3	14 280	17,5	8 292	7,5	19 232	0,1
	2015	27 486	-2,1	19 452	-9,4	17 816	-17,9	20 687	10,7	11 352	-20,5	20 461	146,8	21 238	10,4
	2016	27 039	-1,6	18 743	-3,6	21 044	18,1	23 473	13,5	12 236	7,8	20 074	-1,9	21 830	2,8
Ohjattu asumisen nettokustannukset käyttöpäivää kohti	2012	83	11,8	70	-0,7	62	-2,1	54	17,8	38	2,9	42	36,9	62	9,8
	2013	90	7,5	62	-11,6	68	9,3	57	6,4	35	-8,8	27	-35,9	62	-1,0
	2014	88	-2,2	75	21,7	67	-1,5	58	2,1	46	30,3	44	64,2	67	8,5
	2015	90	3,0	68	-9,7	53	-21,6	65	10,8	34	-25,1	74	68,4	69	3,1
	2016	89	-1,1	68	-0,3	65	23,5	78	20,5	38	11,0	69	-6,5	72	5,0

	Vuosi	HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSIKKO	
			Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %
Kehitysvammaisten asumispalvelut															
Tuettu asuminen															
Tuetun asumisen asiakkaat	2012	118	0,9	24	-22,6	56	51,4	38	8,6	101	4,1	66	24,5	403	8,9
	2013	132	11,9	21	-12,5	63	12,5	41	7,9	112	10,9	57	-13,6	426	5,7
	2014	133	0,8	19	-9,5	80	27,0	31	-24,4	107	-4,5	38	-33,3	408	-4,2
	2015	136	2,3	23	21,1	87	8,8	30	-3,2	121	13,1	74	94,7	471	15,4
	2016	170	25,0	29	26,1	81	-6,9	36	20,0	125	3,3	101	36,5	542	15,1
Tuetun asumisen asiakkaiden %-osuus asumispalvelujen asiakkaista	2012	12,1		5,1		12,8		8,8		24,8		18,2		13,0	
	2013	12,6		4,4		14,5		8,2		25,1		10,6		12,4	
	2014	12,0		3,9		16,0		6,3		24,6		6,9		11,4	
	2015	12,4		4,7		14,7		5,4		26,5		11,8		12,3	
	2016	15,3		5,6		15,4		6,3		25,6		17,8		14,3	
Tuetun asumisen käyttöpäivät	2012	41 690	12,1	8 179	-15,4	13 815	44,1	13 358	1,6	35 708	18,4	21 176	18,5	133 926	13,9
	2013	46 157	10,7	7 301	-10,7	19 010	37,6	14 921	11,7	35 139	-1,6	16 860	-20,4	139 388	4,1
	2014	48 206	4,4	5 625	-23,0	23 750	24,9	10 437	-30,1	36 983	5,2	14 565	-13,6	139 566	0,1
	2015	48 220	0,0	7 007	24,6	28 773	21,1	10 950	4,9	42 495	14,9	20 591	41,4	158 036	13,2
	2016	55 991	16,1	7 935	13,2	25 185	-12,5	10 514	-4,0	42 729	0,6	27 344	32,8	169 698	7,4
Tuetun asumisen käyttöpäivien %-osuus asumispalvelujen käyttöpäivistä	2012	15,9		7,1		12,5		11,6		31,0		16,1		15,7	
	2013	16,3		6,4		16,4		11,5		26,2		11,1		15,0	
	2014	15,7		4,7		18,8		8,1		28,8		8,9		14,3	
	2015	15,2		5,8		20,2		8,0		30,1		11,5		15,2	
	2016	16,7		6,2		17,7		7,0		28,2		14,7		15,5	
Tuetun asumisen käyttöpäivät asiakasta kohden	2012	353	11,2	341	9,3	247	-4,8	352	-6,4	354	13,7	321	-4,9	332	4,6
	2013	350	-1,0	348	2,0	302	22,3	364	3,5	314	-11,3	296	-7,8	327	-1,5
	2014	362	3,7	296	-14,8	297	-1,6	337	-7,5	346	10,2	383	29,6	342	4,5
	2015	355	-2,2	305	2,9	331	11,4	365	8,4	351	1,6	278	-27,4	336	-1,9
	2016	329	-7,1	274	-10,2	311	-6,0	292	-20,0	342	-2,7	271	-2,7	313	-6,7
Tuetun asumisen nettokustannukset	2012	1 007 048	-16,4	226 335	-13,2	392 439	26,7	250 186	3,6	431 879	3,0	199 152	49,1	2 507 039	-2,4
	2013	1 272 313	26,3	238 259	5,3	503 167	28,2	312 168	24,8	608 795	41,0	276 157	38,7	3 210 859	28,1
	2014	1 970 896	54,9	103 752	-56,5	590 243	17,3	128 662	-58,8	767 470	26,1	333 689	20,8	3 894 712	21,3
	2015	1 494 327	-24,2	149 854	44,4	755 520	28,0	139 046	8,1	595 076	-22,5	251 189	-24,7	3 385 012	-13,1
	2016	1 930 620	29,2	218 999	46,1	641 855	-15,0	113 936	-18,1	585 392	-1,6	224 965	-10,4	3 715 766	9,8
Tuetun asumisen nettokustannusten %-osuus asumispalvelujen nettokustannuksista	2012	3,3		1,4		2,8		2,3		5,4		1,9		2,8	
	2013	3,6		1,4		3,3		2,2		6,6		2,0		3,1	
	2014	4,6		0,6		3,8		0,9		7,2		2,0		3,3	
	2015	3,3		0,8		4,6		0,8		5,0		1,3		2,6	
	2016	4,1		1,0		3,4		0,6		4,7		1,2		2,7	
Tuetun asumisen nettokustannukset asiakasta kohti	2012	8 534	-17,1	9 431	12,2	7 008	-16,3	6 584	-4,5	4 276	-1,1	3 017	19,7	6 221	-10,4
	2013	9 639	12,9	11 346	20,3	7 987	14,0	7 614	15,6	5 436	27,1	4 845	60,6	7 537	21,2
	2014	14 819	53,7	5 461	-51,9	7 378	-7,6	4 150	-45,5	7 173	32,0	8 781	81,2	9 546	26,6
	2015	10 988	-25,9	6 515	19,3	8 684	17,7	4 635	11,7	4 918	-31,4	3 394	-61,3	7 187	-24,7
	2016	11 357	3,4	7 552	15,9	7 924	-8,8	3 165	-31,7	4 683	-4,8	2 227	-34,4	6 856	-4,6
Tuetun asumisen nettokustannukset käyttöpäivää kohti	2012	24	-25,4	28	2,6	28	-12,0	19	2,0	12	-13,0	9	25,8	19	-14,3
	2013	28	14,1	33	17,9	26	-6,8	21	11,7	17	43,2	16	74,2	23	23,1
	2014	41	48,3	18	-43,5	25	-6,1	12	-41,1	21	19,8	23	39,9	28	21,1
	2015	31	-24,2	21	15,9	26	5,7	13	3,0	14	-32,5	12	-46,8	21	-23,2
	2016	34	11,3	28	29,1	25	-2,9	11	-14,7	14	-2,2	8	-32,6	22	2,2
Kehitysvammahuollon työ- ja päivätoiminnan kokonaisuus															
Työ- ja päivätoiminnan kaikki asiakkaat	2012	1 063	2,8	436	4,6	393	1,6	357	4,7	489	2,5	401	0,8	3 139	2,8
	2013	1 087	2,3	441	1,1	438	11,5	385	7,8	535	9,4	533	32,9	3 419	8,9
	2014	1 213	11,6	432	-2,0	424	-3,2	406	5,5	533	-0,4	616	15,6	3 624	6,0
	2015	1 164	-4,0	437	1,2	466	9,9	394	-3,0	564	5,8	635	3,1	3 660	1,0
	2016	1 161	-0,3	457	4,6	505	8,4	399	1,3	594	5,3	670	5,5	3 786	3,4
Muutos 2012-2016, %		9,2		4,8		28,5		11,8		21,5		67,1		20,6	
Työ- ja päivätoiminnan asiakkaiden %-osuus kaikista KvHn asiakkaista	2012	55,3		51,0		52,1		42,1		54,5		50,8		51,8	
	2013	56,5		50,5		54,7		45,5		60,0		50,5		53,5	
	2014	63,1		48,9		54,2		46,0		65,7		57,3		57,0	
	2015	58,0		49,6		53,8		46,0		56,2		55,4		54,1	
	2016	56,8		50,4		56,9		45,0		58,9		57,1		54,8	
Työ- ja päivätoiminnan suoritteet (päivät)	2012	165 921	1,1	72 125	4,9	55 948	-2,5	62 687	15,3	80 996	4,5	81 466	9,7	519 143	4,6
	2013	173 671	4,7	72 784	0,9	60 359	7,9	59 730	-4,7	79 126	-2,3	114 886	41,0	560 556	8,0
	2014	182 711	5,2	74 182	1,9	60 740	0,6	58 954	-1,3	80 540	1,8	120 414	4,8	577 541	3,0
	2015	181 366	-0,7	74 180	0,0	73 205	20,5	56 825	-3,6	85 725	6,4	123 061	2,2	594 362	2,9
	2016	181 243	-0,1	77 908	5,0	65 592	-10,4	57 715	1,6	90 367	5,4	114 103	-7,3	586 928	-1,3
Muutos 2012-2016, %		9,2		8,0		17,2		-7,9		11,6		40,1		13,1	
Työ- ja päivätoiminnan suoritteet asiakasta kohti	2012	156	-1,7	165	0,374	142	-3,9	176	10,1	166	1,9	203	8,9	165	1,7
	2013	160	2,4	165	-0,23	138	-3,2	155	-11,6	148	-10,7	216	6,1	164	-0,9
	2014	151	-5,7	172	4,044	143	4,0	145	-6,4	151	2,2	195	-9,3	159	-2,8
	2015	156	3,4	170	-1,15	157	9,7	144	-0,7	152	0,6	194	-0,9	162	1,9
	2016	156	0,2	170	0,4	130	-17,3	145	0,3	152	0,1	170	-12,1	155	-4,5
Työ- ja päivätoiminnan nettokustannukset	2012	14 519 517	11,0	7 705 234	8,1	4 990 515	6,0	3 126 933	8,1	4 863 285	7,2	2 107 118	8,8	37 312 602	8,9
	2013	15 987 772	10,1	7 978 253	3,5	5 262 589	5,5	3 292 023	5,3	4 431 567	-8,9	3 457 002	64,1	40 409 206	8,3
	2014	17 838 153	11,6	7 959 225	-0,2	5 518 698	4,9	3 529 460	7,2	4 986 483	12,5	3 600 677	4,2	43 432 696	7,5
	2015	18 680 974	4,7	8 429 440	5,9	6 311 045	14,4	3 684 914	4,4	5 232 740	4,9	3 526 177	-2,1	45 865 290	5,6
	2016	19 066 188	2,1	8 734 324	3,6	6 079 984	-3,7	3 967 563	7,7	6 109 361	16,8	3 661 629	3,8	47 619 049	3,8
Muutos 2012-2016, %		31,3		13,4		21,8		26,9		25,6		73,8		27,6	

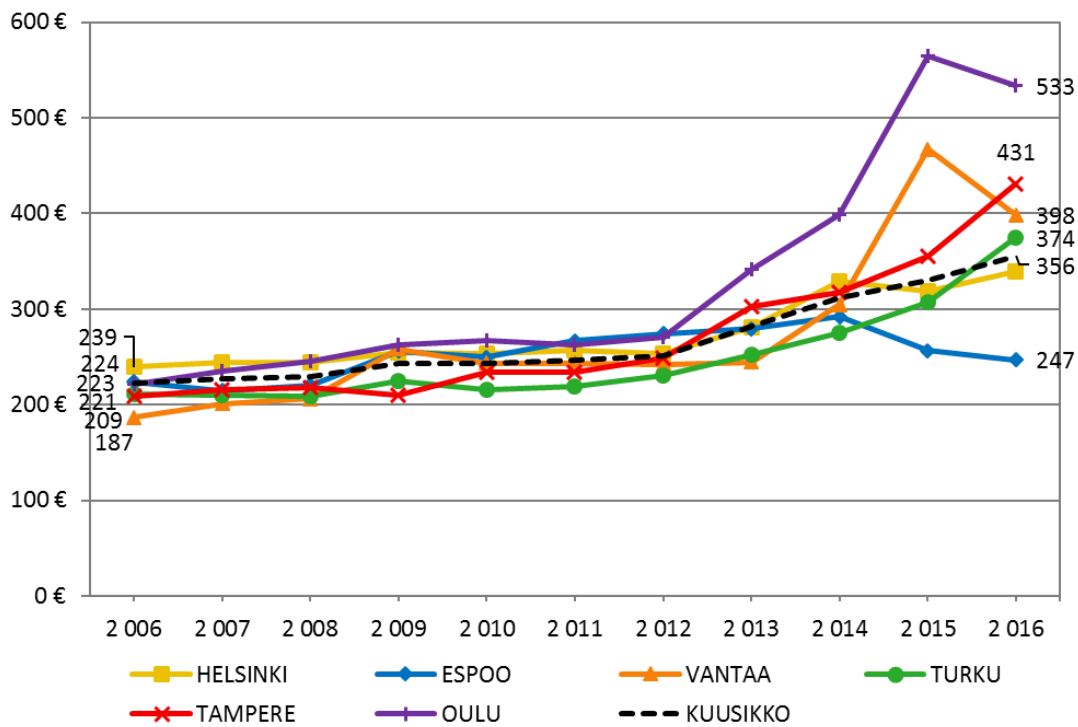
	Vuosi	HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSIKKO	
		Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %		
Kehitysvammahuollon työ- ja päivätoiminnan kokonaisuus															
Työ- ja päivätoiminnan nettokustannuksien %-osuus KVH:n kustannuksista	2012	20,2		24,0		19,2		12,2		20,8		11,2		18,8	
	2013	21,0		24,2		19,2		11,5		18,2		14,2		18,9	
	2014	21,3		22,5		19,7		11,8		19,0		14,4		19,0	
	2015	22,0		23,4		22,0		12,0		19,7		13,5		19,7	
	2016	22,1		21,3		19,9		12,5		23,1		13,9		19,6	
Nettokustannukset asiakasta kohti	2012	13 659	8,0	17 673	3,4	12 699	4,4	8 759	3,2	9 945	4,6	5 255	8,0	11 887	5,9
	2013	14 708	7,7	18 091	2,4	12 015	-5,4	8 551	-2,4	8 283	-16,7	6 486	23,4	11 819	-0,6
	2014	14 706	0,0	18 424	1,8	13 016	8,3	8 693	1,7	9 356	12,9	5 845	-9,9	11 985	1,4
	2015	16 049	9,1	19 289	4,7	13 543	4,1	9 353	7,6	9 278	-0,8	5 553	-5,0	12 532	4,6
	2016	16 422	2,3	19 112	-0,9	12 040	-11,1	9 944	6,3	10 285	10,9	5 465	-1,6	12 578	0,4
Nettokustannukset suoritetta kohti	2012	88	9,8	107	3,0	89	8,7	50	-6,3	60	2,6	26	-0,9	72	4,1
	2013	92	5,2	110	2,6	87	-2,3	55	10,5	56	-6,7	30	16,3	72	0,3
	2014	98	6,1	107	-2,1	91	4,2	60	8,6	62	10,5	30	-0,6	75	4,3
	2015	103	5,5	114	5,9	86	-5,1	65	8,3	61	-1,4	29	-4,2	77	2,6
	2016	105	2,1	112	-1,3	93	7,5	69	6,0	68	10,8	32	12,0	81	5,1
Päivä- ja työtoimintakeskukset															
Päivä- ja työtoimintakeskusten asiakkaat	2012	954	2,0	404	12,5	343	4,9	301	5,6	392	9,8	320	-19,6	2 714	2,0
	2013	975	2,2	414	2,5	353	2,9	327	8,6	450	14,8	591	84,7	3 110	14,6
	2014	1 099	12,7	411	-0,7	353	0,0	344	5,2	442	-1,8	497	-15,9	3 146	1,2
	2015	1 007	-8,4	403	-1,9	380	7,6	337	-2,0	455	2,9	511	2,8	3 093	-1,7
	2016	1 057	5,0	414	2,7	410	7,9	346	2,7	478	5,1	572	11,9	3 277	5,9
Päivä- ja työtoimintakeskusten asiakkaiden %-osuus työ- ja päivätoiminnan asiakkaista	2012	89,7		92,7		87,3		84,3		80,2		79,8		86,5	
	2013	89,7		93,9		80,6		84,9		84,1		110,9		91,0	
	2014	90,6		95,1		83,3		84,7		82,9		80,7		86,8	
	2015	86,5		92,2		81,5		85,5		80,7		80,5		84,5	
	2016	91,0		90,6		81,2		86,7		80,5		85,4		86,6	
Päivä- ja työtoimintakeskusten suoritteet (päivät)	2012	142 592	1,1	62 227	5,3	45 419	0,6	52 004	18,3	66 869	2,4	64 051	12,3	433 162	5,3
	2013	149 169	4,6	62 969	1,2	47 054	3,6	48 858	-6,0	66 974	0,2	94 646	47,8	469 670	8,4
	2014	159 968	7,2	64 372	2,2	47 464	0,9	48 878	0,0	66 945	0,0	94 610	0,0	482 237	2,7
	2015	158 788	-0,7	65 654	2,0	52 563	10,7	47 777	-2,3	70 017	4,6	94 120	-0,5	488 919	1,4
	2016	159 536	0,5	69 554	5,9	48 421	-7,9	49 450	3,5	74 940	7,0	92 101	-2,1	494 002	1,0
Muutos 2012-2016, %		11,9		11,8		6,6		-4,9		12,1		43,8		14,0	
Päivä- ja työtoimintakeskusten suoritteiden %-osuus työ- ja päivätoiminnan suoritteista	2012	85,9		86,3		81,2		83,0		82,6		78,6		83,4	
	2013	85,9		86,5		78,0		81,8		84,6		82,4		83,8	
	2014	87,6		86,8		78,1		82,9		83,1		78,6		83,5	
	2015	87,6		88,5		71,8		84,1		81,7		76,5		82,3	
	2016	88,0		89,3		73,8		85,7		82,9		80,7		84,2	
Päivä- ja työtoimintakeskusten suoritteet asiakasta kohti	2012	149	-0,9	154	-6,4	132	-4,1	173	12,0	171	-6,7	200	39,7	160	3,2
	2013	153	2,4	152	-1,3	133	0,7	149	-13,5	149	-12,8	160	-20,0	151	-5,4
	2014	146	-4,9	157	3,0	134	0,9	142	-4,9	151	1,8	190	18,9	153	1,5
	2015	158	8,3	163	4,0	138	2,9	142	-0,2	154	1,6	184	-3,2	158	3,1
	2016	151	-4,3	168	3,1	118	-14,6	143	0,8	157	1,9	161	-12,6	151	-4,6
Tuettu työtoiminta (avotyötoiminta) ja tuettu työllistyminen (tuettu työ)															
Tuetun työtoiminnan (avotyötoiminnan) ja tuetun työllistymisen (tuetun työn) asiakkaat	2012	257	15,2	66	6,5	60	-26,8	67	3,1	110	26,4	81	-9,0	641	5,4
	2013	270	5,1	70	6,1	86	43,3	69	3,0	91	-17,3	114	40,7	700	9,2
	2014	286	5,9	73	4,3	103	19,8	75	8,7	91	0,0	119	4,4	747	6,7
	2015	356	24,5	71	-2,7	140	35,9	67	-10,7	109	19,8	124	4,2	867	16,1
	2016	263	-26,1	66	-7,0	206	47,1	65	-3,0	116	6,4	98	-21,0	814	-6,1
Asiakkaiden %-osuus työ- ja päivätoiminnan kaikista asiakkaista	2012	24,2		15,1		15,3		18,8		22,5		20,2		20,4	
	2013	24,8		15,9		19,6		17,9		17,0		21,4		20,5	
	2014	23,6		16,9		24,3		18,5		17,1		19,3		20,6	
	2015	30,6		16,2		30,0		17,0		19,3		19,5		23,7	
	2016	22,7		14,4		40,8		16,3		19,5		14,6		21,5	
Tuetun työtoiminnan (avotyötoiminnan) ja tuetun työllistymisen (tuetun työn) suoritteet (päivät)	2012	23 329	0,5	9 898	2,5	10 529	-13,7	10 683	2,9	14 127	15,6	17 415	1,0	85 981	1,3
	2013	24 502	5,0	9 815	-0,8	13 305	26,4	10 872	1,8	12 152	-14,0	20 240	16,2	90 886	5,7
	2014	22 743	-7,2	9 810	-0,1	13 276	-0,2	10 076	-7,3	13 595	11,9	25 804	27,5	95 304	4,9
	2015	22 578	-0,7	8 526	-13,1	20 642	55,5	9 048	-10,2	15 708	15,5	28 941	12,2	105 443	10,6
	2016	21 707	-3,9	8 354	-2,0	17 171	-16,8	8 265	-8,7	15 427	-1,8	22 002	-24,0	92 926	-11,9
Muutos 2012-2016, %		-7,0		-15,6		63,1		-22,6		9,2		26,3		8,1	
Suoritteiden %-osuus työ- ja päivätoiminnan kaikista suoritteista	2012	14,1		13,7		18,8		17,0		17,4		21,4		16,6	
	2013	14,1		13,5		22,0		18,2		15,4		17,6		16,2	
	2014	12,4		13,2		21,9		17,1		16,9		21,4		16,5	
	2015	12,4		11,5		28,2		15,9		18,3		23,5		17,7	
	2016	12,0		10,7		26,2		14,3		17,1		19,3		15,8	
Suoritteet asiakasta kohti	2012	91	-12,8	150	-3,7	175	17,9	159	-0,2	128	-8,6	215	11,0	134	-3,9
	2013	91	0,0	140	-6,5	155	-11,8	158	-1,2	134	4,0	178	-17,4	130	-3,2
	2014	80	-12,4	134	-4,2	129	-16,7	134	-14,7	149	11,9	217	22,1	128	-1,7
	2015	63	-20,2	120	-10,6	147	14,4	135	0,5	144	-3,5	233	7,6	122	-4,7
	2016	83	30,1	127	5,4	83	-43,5	127	-5,8	133	-7,7	225	-3,8	114	-6,1
Muiden palvelujen nettokustannukset	2012	3 888 786	-13,6	2 113 058	10,1	2 319 047	5,8	1 684 916	-1,2	879 575	18,3	1 320 349	11,4	12 205 731	-0,3
	2013	3 451 177	-11,3	2 332 095	10,4	2 389 408	3,0	1 761 384	4,5	938 980	6,8	373 752	-71,7	11 246 797	-7,9
	2014	3 800 271	10,1	2 955 544	26,7	2 573 272	7,7	1 655 771	-6,0	1 037 689	10,5	696 099	86,2	12 718 646	13,1
	2015	3 943 426	3,8	4 427 223	49,8	2 629 944	2,2	1 616 418	-2,4	1 269 022	22,3	727 548	4,5	14 613 581	14,9
	2016	4 175 820	5,9	6 926 014	56,4	2 577 271	-2,0	1 638 629	1,4	1 344 869	6,0	693 231	-4,7	17 355 834	18,8
Muiden palvelujen nettokustannusten %-osuus KVH:n kustannuksista	2012	5,4		6,6		8,9		6,5		3,8		7,0		6,2	
	2013	4,5		7,1		8,7		6,2		3,9		1,5		5,3	
	2014	4,5		8,4		9,2		5,5		4,0		2,8		5,6	
	2015	4,7		12,3		9,2		5,3		4,8		2,8		6,3	
	2016	4,8		16,9		8,4		5,2		5,1		2,6		7,2	

Liite 4: Kehitysvammahuollon deflatoidut kustannustietojen aikasarjat vuosilta 2012–2016

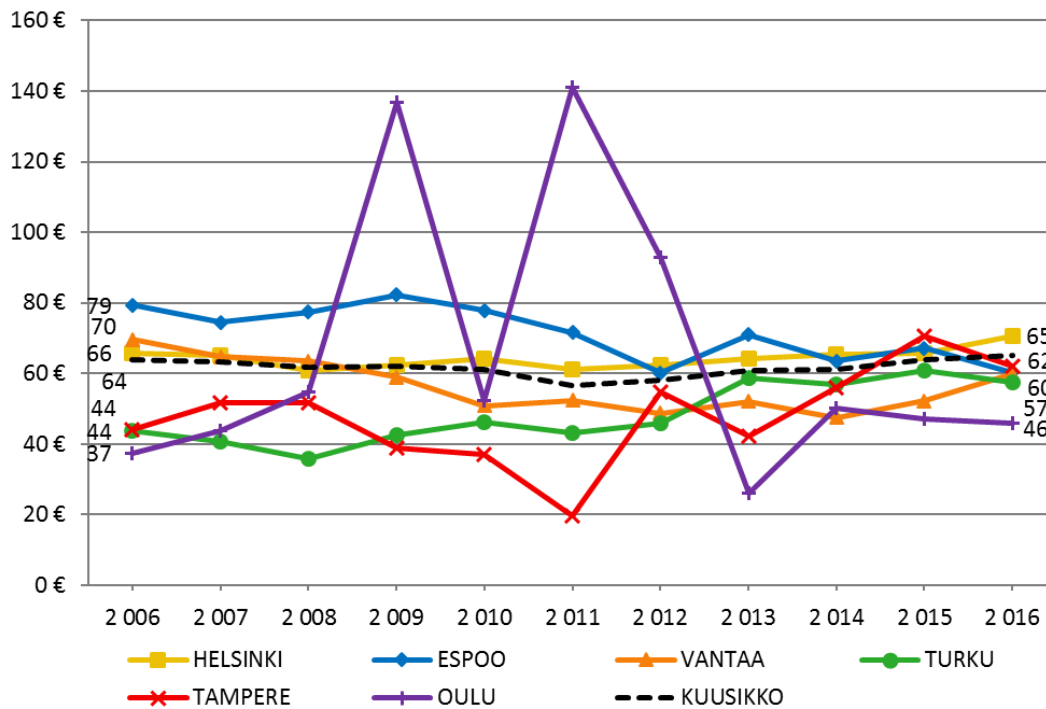
	Vuosi	HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSIKKO	
			Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %
Kehitysvammahuollon kokonaiskustannukset															
Kehitysvammahuollon nettokustannukset DEFL vuoden 2016 arvoon	2012	74 761 744	0,6	33 304 987	6,2	27 051 462	3,4	26 730 407	8,2	24 325 214	7,7	19 507 975	2,4	205 681 787	3,8
	2013	77 846 921	4,1	33 592 503	0,9	27 908 678	3,2	29 211 678	9,3	24 837 700	2,1	24 930 692	27,8	218 328 171	6,1
	2014	84 991 423	9,2	35 885 681	6,8	28 509 075	2,2	30 450 439	4,2	26 613 266	7,1	25 474 358	2,2	231 924 243	6,2
	2015	85 542 716	0,6	36 298 003	1,1	28 991 625	1,7	31 059 728	2,0	26 790 297	0,7	26 267 824	3,1	234 950 192	1,3
	2016	86 323 664	0,9	41 075 373	13,2	30 508 538	5,2	31 740 175	2,2	26 490 240	-1,1	26 283 938	0,1	242 421 928	3,2
Muutos 2012–2016, %		15,5		23,3		12,8		18,7		8,9		34,7		17,9	
Kehitysvammahuollon nettokustannukset kunnan asukasta kohti DEFL	2012	124	-0,8	130	4,4	132	2,3	148	7,2	112	6,6	133	0,6	128	2,4
	2013	127	2,6	129	-0,7	134	1,8	160	8,2	113	0,7	129	-3,4	130	1,9
	2014	137	7,8	135	4,9	135	0,8	166	3,2	119	5,9	130	0,9	136	4,8
	2015	136	-0,6	135	-0,4	135	-0,1	167	0,9	119	-0,3	132	2,0	136	0,0
	2016	136	-0,2	150	11,2	139	3,0	169	1,3	116	-2,5	131	-0,9	139	1,8
Muutos 2012–2016, %		9,8		15,4		5,6		14,1		3,7		-1,6		8,7	
Kehitysvammahuollon nettokustannukset asiakasta kohti DEFL	2012	38 878	-1,1	38 953	12,3	35 877	-1,2	31 559	5,9	27 118	-2,0	24 725	-3,2	33 913	1,9
	2013	40 482	4,1	38 435	-1,3	34 842	-2,9	34 488	9,3	27 876	8,2	23 631	-4,4	34 162	0,7
	2014	44 243	9,3	40 595	5,6	36 410	4,5	34 485	0,0	32 815	17,7	23 697	0,3	36 483	6,8
	2015	42 601	-3,7	41 201	1,5	33 478	-8,1	36 242	5,1	26 684	-18,7	22 921	-3,3	34 746	-4,8
	2016	42 253	-0,8	45 287	9,9	34 395	2,7	35 824	-1,2	26 280	-1,5	22 388	-2,3	35 108	1,0
Muutos 2012–2016, %		8,7		16,3		-4,1		13,5		-3,1		-9,5		3,5	
Kehitysvammaisten laitoshoido															
Laitoshoidon nettokustannukset DEFL	2012	21 693 649	-12,1	5 638 086	-5,5	4 298 291	-2,7	10 259 511	-1,6	9 741 638	4,9	5 286 632	-1,0	56 917 807	-5,3
	2013	19 691 703	-9,2	5 438 180	-3,5	3 949 771	-8,1	9 353 737	-8,8	9 656 712	-0,9	6 855 039	29,7	54 945 141	-3,5
	2014	17 253 954	-12,4	5 486 191	0,9	4 139 703	4,8	10 070 885	7,7	9 333 221	-3,3	3 774 268	-44,9	50 058 223	-8,9
	2015	14 863 162	-13,9	4 340 117	-20,9	2 812 147	-32,1	8 657 019	-14,0	7 857 314	-15,8	2 579 875	-31,6	41 109 634	-17,9
	2016	14 301 170	-3,8	3 976 953	-8,4	2 403 643	-14,5	6 346 924	-26,7	6 184 651	-21,3	2 411 416	-6,5	35 624 757	-13,3
Muutos 2012–2016, %		-34,1		-29,5		-44,1		-38,1		-36,5		-54,4		-37,4	
Laitoshoidon nettokustannukset asiakasta kohti DEFL	2012	68 005	-4,4	56 950	5,9	62 294	1,5	62 558	2,6	64 090	11,8	22 985	34,7	55 100	7,8
	2013	68 374	0,5	51 304	-9,9	50 638	-18,7	64 509	3,1	71 531	11,6	23 476	2,1	52 629	-4,5
	2014	75 345	10,2	56 559	10,2	49 876	-1,5	71 425	10,7	81 870	14,5	38 513	64,1	65 693	24,8
	2015	71 116	-5,6	49 886	-11,8	108 160	116,9	63 190	-11,5	67 157	-18,0	32 248	-16,3	62 667	-4,6
	2016	75 668	6,4	50 987	2,2	70 695	-34,6	78 357	24,0	65 794	-2,0	27 402	-15,0	63 164	0,8
Muutos 2012–2016, %		11,3		-10,5		13,5		25,3		2,7		19,2		14,6	
Laitoshoidon nettokustannukset käyttöpäivää kohti DEFL	2012	253	-1,5	274	2,6	242	-0,5	231	5,7	249	6,6	271	3,3	251	1,9
	2013	280	10,6	279	1,9	244	0,9	252	9,3	303	21,6	342	26,2	282	12,4
	2014	329	17,4	292	4,4	304	24,6	275	9,0	317	4,8	399	16,7	312	10,8
	2015	319	-3,0	256	-12,1	467	53,4	307	11,6	355	11,9	565	41,6	330	5,8
	2016	339	6,2	247	-3,8	398	-14,7	374	21,9	431	21,4	533	-5,5	356	7,6
Muutos 2012–2016, %		33,7		-10,0		64,4		62,0		73,1		97,0		41,8	
Kehitysvammaisten perhehoito															
Perhehoidon nettokustannukset DEFL	2012	2 064 732	1,7	630 289	-20,1	354 836	-22,1	243 702	12,4	355 320	206,7	3 436	5,9	3 652 316	1,1
	2013	2 076 587	0,6	638 056	1,2	396 280	11,7	262 748	7,8	259 411	-27,0	4 127	20,1	3 637 210	-0,4
	2014	2 071 963	-0,2	571 582	-10,4	358 074	-9,6	246 709	-6,1	335 317	29,3	20 376	393,7	3 604 019	-0,9
	2015	2 053 459	-0,9	546 600	-4,4	465 001	29,9	267 599	8,5	436 110	30,1	41 003	101,2	3 809 772	5,7
	2016	2 201 130	7,2	453 947	-17,0	609 653	31,1	234 999	-12,2	454 736	4,3	60 330	47,1	4 014 795	5,4
Muutos 2012–2016, %		6,6		-28,0		71,8		-3,6		28,0		165,8		9,9	
Perhehoidon nettokustannukset DEFL asiakasta kohti	2012	16 387	12,1	7 686	4,2	4 327	-5,9	6 093	-10,1	12 252	185,6	3 436	5,9	10 145	13,8
	2013	17 902	9,2	8 286	7,8	4 774	10,3	5 474	-10,2	8 945	-27,0	4 127	20,1	10 275	1,3
	2014	18 175	1,5	9 526	15,0	4 591	-3,8	7 049	28,8	9 862	10,3	10 188	146,8	11 158	8,6
	2015	18 172	0,0	10 932	14,8	5 000	8,9	7 433	5,5	12 460	26,3	6 834	-32,9	11 441	2,5
	2016	19 653	8,1	8 901	-18,6	6 036	20,7	7 121	-4,2	10 827	-13,1	8 619	26,1	11 603	1,4
Muutos 2012–2016, %		19,9		15,8		39,5		16,9		-11,6		150,8		14,4	
Perhehoidon nettokustannukset DEFL käyttöpäivää kohden	2012	62	1,9	60	-16,0	49	-7,0	46	6,8	55	178,0	93	-34,2	58	3,0
	2013	64	3,0	71	17,8	52	6,9	59	27,9	42	-22,8	26	-71,9	61	4,6
	2014	66	2,2	64	-10,4	47	-8,8	57	-3,1	56	32,5	50	92,6	61	0,6
	2015	66	0,5	67	5,8	52	9,9	61	7,1	71	26,1	47	-6,1	64	4,3
	2016	71	7,3	60	-10,3	60	14,7	57	-5,7	62	-12,3	46	-3,1	65	2,0
Muutos 2012–2016, %		13,4		0,1		22,9		25,1		13,1		-50,7		11,9	
Kehitysvammaisten asumispalvelut															
Asumispalvelujen nettokustannukset DEFL	2012	31 877 362	10,7	16 835 527	12,8	14 803 790	6,5	11 227 743	22,8	8 261 494	9,6	10 656 810	2,8	93 662 726	10,6
	2013	36 234 702	13,7	16 991 120	0,9	15 751 213	6,4	14 436 507	28,6	9 439 144	14,3	14 160 964	32,9	107 013 651	14,3
	2014	43 694 406	20,6	18 745 332	10,3	15 794 919	0,3	14 867 895	3,0	10 827 939	14,7	17 316 878	22,3	121 247 369	13,3
	2015	45 791 236	4,8	18 435 026	-1,7	16 690 316	5,7	16 784 463	12,9	11 934 629	10,2	19 353 652	11,8	128 989 321	6,4
	2016	46 579 356	1,7	20 984 135	13,8	18 837 987	12,9	19 552 060	16,5	12 396 623	3,9	19 457 332	0,5	137 807 493	6,8
Muutos 2012–2016, %		46,1		24,6		27,3		74,1		50,1		82,6		47,1	
Asumispalvelujen nettokustannukset asiakasta kohti DEFL	2012	32 594	6,7	35 443	13,5	33 954	-0,1	25 990	12,0	20 249	-2,2	29 439	-1,2	30 302	5,1
	2013	34 608	6,2	35 771	0,9	36 377	7,1	28 873	11,1	21 164	4,5	26 224	-10,9	31 100	2,6
	2014	39 364	13,7	38 491	7,6	31 590	-13,2	30 281	4,9	24 892	17,6	31 371	19,6	33 915	9,1
	2015	41 666	5,8	37 470	-2,7	28 146	-10,9	30 188	-0,3	26 172	5,1	30 966	-1,3	33 758	-0,5
	2016	41 888	0,5	40 199	7,3	35 814	27,2	34 362	13,8	25 403	-2,9	34 377	11,0	36 428	7,9
Muutos 2012–2016, %		28,5		13,4		5,5		32,2		25,5		16,8		20,2	
Asumispalvelujen nettokustannukset käyttöpäivää kohti DEFL	2012	121	5,8	145	-0,4	134	-2,3	98	11,2	72	-2,5	81	-0,1	110	2,6
	2013	128	5,5	150	2,9	136	1,3	111	14,0	70	-1,7	93	14,8	115	4,7
	2014	143	11,4	157	4,8	125	-8,0	115	3,6	84	19,6	106	13,5	125	8,0
	2015	144	1,2	152	-2,8	117	-6,3	123	6,6	85	0,3	108	2,1	124	-0,2

	Vuosi	HELSENKI	Muutos, %	ESPOO	Muutos, %	VANTAA	Muutos, %	TURKU	Muutos, %	TAMPERE	Muutos, %	OULU	Muutos, %	KUUSIKKO	Muutos, %
Autettu asumisen															
Autetun asumisen nettokustannukset DEFL	2012	26 021 834	13,2	14 813 982	15,7	13 183 794	5,2	8 968 294	23,6	6 829 268	11,9	9 463 493	0,0	79 280 664	11,4
	2013	29 761 335	14,4	15 306 766	3,3	13 986 802	6,1	12 272 064	36,8	7 937 084	16,2	13 170 382	39,2	92 434 435	16,6
	2014	36 590 808	22,9	17 069 698	11,5	13 873 501	-0,8	12 763 619	4,0	8 932 180	12,5	15 858 248	20,4	105 088 055	13,7
	2015	38 928 814	6,4	16 889 873	-1,1	14 776 937	6,5	14 368 227	12,6	10 486 175	17,4	17 282 765	9,0	112 732 791	7,3
	2016	39 240 980	0,8	19 434 354	15,1	16 996 611	15,0	16 903 083	17,6	10 856 815	3,5	16 863 584	-2,4	120 295 428	6,7
Muutos 2012-2016, %		50,8		31,2		28,9		88,5		59,0		78,2		51,7	
Autetun asumisen nettokustannukset asiakasta kohti DEFL	2012	37 174	8,7	38 679	24,8	38 776	3,1	27 342	2,5	28 938	-2,3	32 974	-3,2	34 864	6,5
	2013	39 788	7,0	39 048	1,0	40 541	4,6	33 258	21,6	30 179	4,3	31 062	-5,8	36 377	4,3
	2014	44 677	12,3	41 532	6,4	36 509	-9,9	34 873	4,9	35 586	17,9	41 623	34,0	40 294	10,8
	2015	48 906	9,5	40 797	-1,8	36 759	0,7	33 571	-3,7	40 177	12,9	36 308	-12,8	40 595	0,7
	2016	50 180	2,6	44 883	10,0	41 557	13,1	38 156	13,7	38 094	-5,2	49 599	36,6	44 686	10,1
Muutos 2012-2016, %		35,0		16,0		7,2		39,5		31,6		50,4		28,2	
Autetun asumisen nettokustannukset käyttöpäivää kohti DEFL	2012	157	7,5	178	-5,1	169	3,3	136	8,3	124	-2,7	108	-1,1	148	2,9
	2013	165	5,0	183	2,8	177	4,5	148	8,4	107	-14,0	120	11,4	152	2,3
	2014	182	10,4	183	-0,3	167	-5,9	150	1,5	132	23,9	127	6,0	161	5,9
	2015	185	1,6	180	-1,4	160	-3,7	159	5,7	141	6,8	128	0,7	162	0,9
	2016	179	-3,1	195	8,1	172	7,3	157	-1,2	130	-8,2	136	5,9	164	1,3
Muutos 2012-2016, %		14,0		9,3		1,7		14,8		4,5		26,0		10,7	
Ohjattu asumisen															
Ohjatun asumisen nettokustannukset DEFL	2012	4 809 217	6,5	1 786 386	-3,1	1 212 257	17,0	1 999 508	23,0	983 510	0,0	986 401	30,5	11 777 279	9,4
	2013	5 174 548	7,6	1 441 131	-19,3	1 250 762	3,2	1 845 771	-7,7	880 581	-10,5	708 672	-28,2	11 301 464	-4,0
	2014	5 102 400	-1,4	1 570 287	9,0	1 322 101	5,7	1 973 636	6,9	1 116 490	26,8	1 119 811	58,0	12 204 724	8,0
	2015	5 354 194	4,9	1 393 905	-11,2	1 150 831	-13,0	2 275 896	15,3	847 842	-24,1	1 817 361	62,3	12 840 029	5,2
	2016	5 407 756	1,0	1 330 782	-4,5	1 199 521	4,2	2 535 041	11,4	954 416	12,6	2 368 783	30,3	13 796 299	7,4
Muutos 2012-2016, %		12,4		-25,5		-1,1		26,8		-3,0		140,1		17,1	
Ohjatun asumisen nettokustannukset asiakasta kohti DEFL	2012	25 856	11,1	23 818	4,6	20 901	-11,3	19 226	13,6	13 473	-2,8	14 945	38,4	20 956	8,3
	2013	28 432	10,0	19 475	-18,2	20 846	-0,3	18 644	-3,0	12 403	-7,9	7 874	-47,3	19 621	-6,4
	2014	28 505	0,3	21 810	12,0	22 035	5,7	18 977	1,8	14 500	16,9	8 420	6,9	19 528	-0,8
	2015	27 742	-2,7	19 632	-10,0	17 982	-18,4	20 880	10,0	11 457	-21,0	20 652	145,3	21 436	9,5
	2016	27 039	-2,5	18 743	-4,5	21 044	17,0	23 473	12,4	12 236	6,8	20 074	-2,8	21 830	1,8
Muutos 2012-2016, %		4,6		-21,3		0,7		22,1		-9,2		34,3		4,2	
Ohjatun asumisen nettokustannukset DEFL käyttöpäivää kohti	2012	87	8,5	73	-3,6	65	-5,0	56	14,3	40	-0,1	44	32,9	65	6,6
	2013	91	5,6	63	-13,1	70	7,4	58	4,5	36	-10,4	27	-37,0	63	-2,7
	2014	89	-2,7	77	21,0	68	-2,0	59	1,6	46	29,6	45	63,3	68	7,9
	2015	91	2,4	69	-10,2	53	-22,1	65	10,1	35	-25,6	75	67,4	70	2,5
	2016	89	-2,0	68	-1,2	65	22,3	78	19,4	38	10,0	69	-7,4	72	4,1
Tuettu asumisen															
Tuettun asumisen nettokustannukset DEFL	2012	1 046 310	-18,8	235 159	-15,7	407 739	23,0	259 940	0,6	448 717	0,0	206 916	44,7	2 604 782	-5,3
	2013	1 298 820	24,1	243 223	3,4	513 650	26,0	318 672	22,6	621 478	38,5	281 910	36,2	3 277 752	25,8
	2014	2 001 197	54,1	105 347	-56,7	599 318	16,7	130 640	-59,0	779 269	25,4	338 819	20,2	3 954 590	20,6
	2015	1 508 228	-24,6	151 248	43,6	762 548	27,2	140 339	7,4	600 612	-22,9	253 526	-25,2	3 416 501	-13,6
	2016	1 930 620	28,0	218 999	44,8	641 855	-15,8	113 936	-18,8	585 392	-2,5	224 965	-11,3	3 715 766	8,8
Muutos 2012-2016, %		84,5		-6,9		57,4		-56,2		30,5		8,7		42,7	
Tuettun asumisen DEFL nettokustannukset asiakasta kohti	2012	8 867	-19,5	9 798	8,9	7 281	-18,7	6 841	-7,4	4 443	-4,0	3 135	16,2	6 463	-13,0
	2013	9 840	11,0	11 582	18,2	8 153	12,0	7 772	13,6	5 549	24,9	4 946	57,8	7 694	19,0
	2014	15 047	52,9	5 545	-52,1	7 491	-8,1	4 214	-45,8	7 283	31,2	8 916	80,3	9 693	26,0
	2015	11 090	-26,3	6 576	18,6	8 765	17,0	4 678	11,0	4 964	-31,8	3 426	-61,6	7 254	-25,2
	2016	11 357	2,4	7 552	14,8	7 924	-9,6	3 165	-32,3	4 683	-5,7	2 227	-35,0	6 856	-5,5
Tuettun asumisen nettokustannukset käyttöpäivää kohti DEFL	2012	25	-27,6	29	-0,4	30	-14,6	19	-1,0	13	-15,0	10	22,1	19	-16,8
	2013	28	12,1	33	15,9	27	-8,5	21	9,8	18	40,7	17	71,1	24	20,9
	2014	42	47,5	19	-43,8	25	-6,6	13	-41,4	21	19,1	23	39,1	28	20,5
	2015	31	-24,7	22	15,3	27	5,0	13	2,4	14	-32,9	12	-47,1	22	-23,7
	2016	34	10,2	28	27,9	25	-3,8	11	-15,4	14	-3,1	8	-33,2	22	1,3
Kehitysvammahuollon työ- ja päivätoiminta															
Työ- ja päivätoiminnan nettokustannukset DEFL	2012	15 085 599	7,7	8 005 643	4,9	5 185 084	2,9	3 248 845	4,9	5 052 893	4,1	2 189 270	5,6	38 767 334	5,6
	2013	16 320 851	8,2	8 144 467	1,7	5 372 226	3,6	3 360 607	3,4	4 523 891	-10,5	3 529 023	61,2	41 251 065	6,4
	2014	18 112 403	11,0	8 081 593	-0,8	5 603 544	4,3	3 583 723	6,6	5 063 147	11,9	3 656 035	3,6	44 100 445	6,9
	2015	18 854 751	4,1	8 507 853	5,3	6 369 752	13,7	3 719 192	3,8	5 281 417	4,3	3 558 979	-2,7	46 291 944	5,0
	2016	19 066 188	1,1	8 734 324	2,7	6 079 984	-4,5	3 967 563	6,7	6 109 361	15,7	3 661 629	2,9	47 619 049	2,9
Muutos 2012-2016, %		26,4		9,1		17,3		22,1		20,9		67,3		22,8	
Nettokustannukset asiakasta kohti DEFL	2012	14 192	4,8	18 362	0,4	13 194	1,3	9 100	0,2	10 333	1,5	5 460	4,8	12 350	2,8
	2013	15 015	5,8	18 468	0,6	12 265	-7,0	8 729	-4,1	8 456	-18,2	6 621	21,3	12 065	-2,3
	2014	14 932	-0,6	18 707	1,3	13 216	7,7	8 827	1,1	9 499	12,3	5 935	-10,4	12 169	0,9
	2015	16 198	8,5	19 469	4,1	13 669	3,4	9 440	6,9	9 364	-1,4	5 605	-5,6	12 648	3,9
	2016	16 422	1,4	19 112	-1,8	12 040	-11,9	9 944	5,3	10 285	9,8	5 465	-2,5	12 578	-0,6
Muutos 2012-2016, %		15,7		4,1		-8,7		9,3		-0,5		0,1		1,8	
Nettokustannukset suoritetta kohti DEFL	2012	91	6,6	111	0,0	93	5,5	52	-9,1	62	-0,4	27	-3,8	75	1,0
	2013	94	3,4	112	0,8	89	-4,0	56	8,6	57	-8,4	31	14,3	74	-1,5
	2014	99	5,5	109	-2,6	92	3,7	61	8,0	63	10,0	30	-1,2	76	3,8
	2015	104	4,9	115	5,3	87	-5,7	65	7,7	62	-2,0	29	-4,7	78	2,0
	2016	105	1,2	112	-2,3	93	6,5	69	5,0	68	9,7	32	11,0	81	4,2
Kehitysvammahuollon muut palvelut															
Muiden palvelujen nettokustannukset DEFL	2012	4 040 401	-16,1	2 195 441	6,9	2 409 461	2,7	1 750 606	-4,1	913 868	14,9	1 371 826	8,1	12 681 604	-3,3
	2013	3 523 077	-12,8	2 380 681	8,4	2 439 187	1,2	1 798 080	2,7	958 542	4,9	381 539	-72,2	11 481 105	-9,5
	2014	3 858 698	9,5	3 000 983	26,1	2 612 834	7,1	1 681 227	-6,5	1 053 643	9,9	706 801	85,3	12 914 187	12,5
	2015	3 980 109	3,1	4 468 406	48,9	2 654 409	1,6	1 631 454	-3,0	1 280 827	21,6	734 316	3,9	14 749 521	14,2
	2016	4 175 820	4,9	6 926 014	55,0	2 577 271	-2,9	1 638 629	0,4	1 344 869	5,0	693 231	-5,6	17 355 834	17,7
Muutos 2012-2016, %		3,4		215,5		7,0		-6,4		47,2		-49,5		36,9	

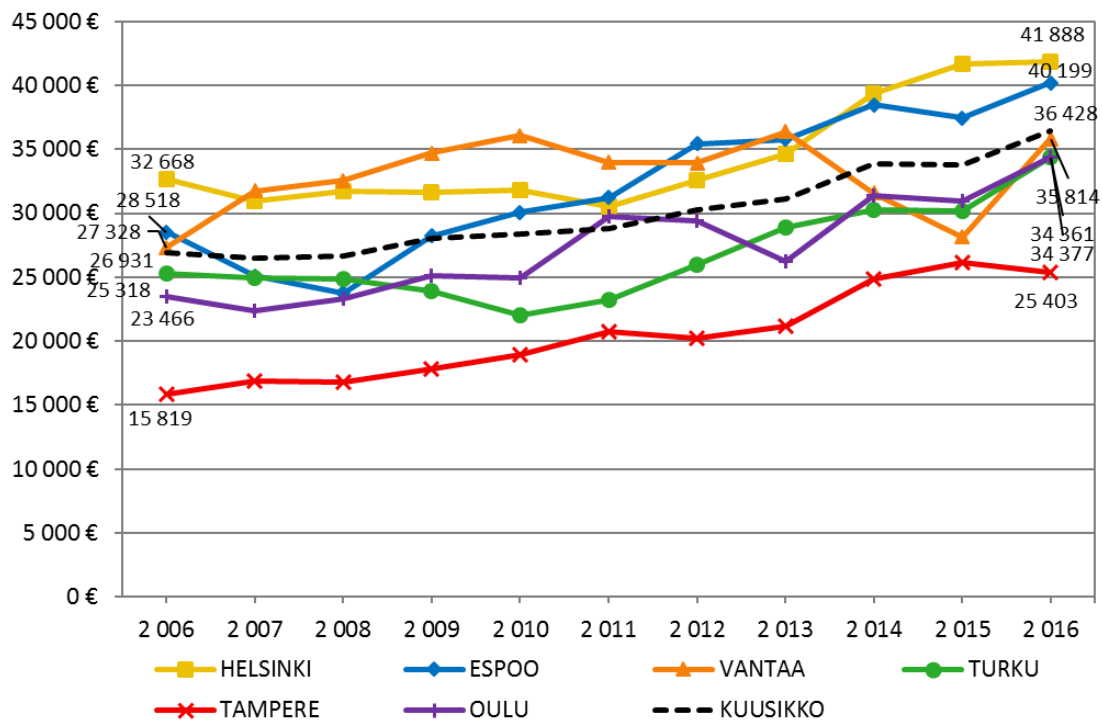
Liite 5: Kuviaita kehitysvammahuollon palvelujen ja taloudellisten tukitoimien käytöstä ja kustannuksista sekä niiden kehityksestä 2006–2016

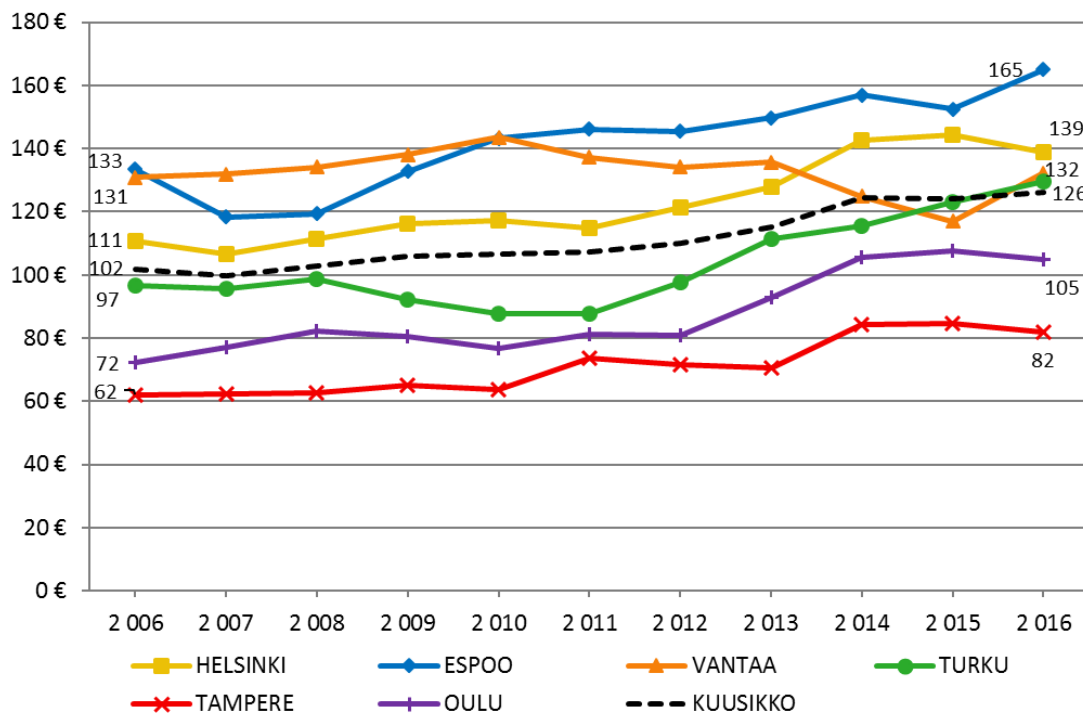
Kuvio 1. Laitoshoidon deflatoidut nettokustannukset laitoshoidon käyttöpäivää kohden 2006–2016

Kuvio 2. Perhehoidon deflatoidut nettokustannukset perhehoidon hoitopäivää kohden 2006–2016

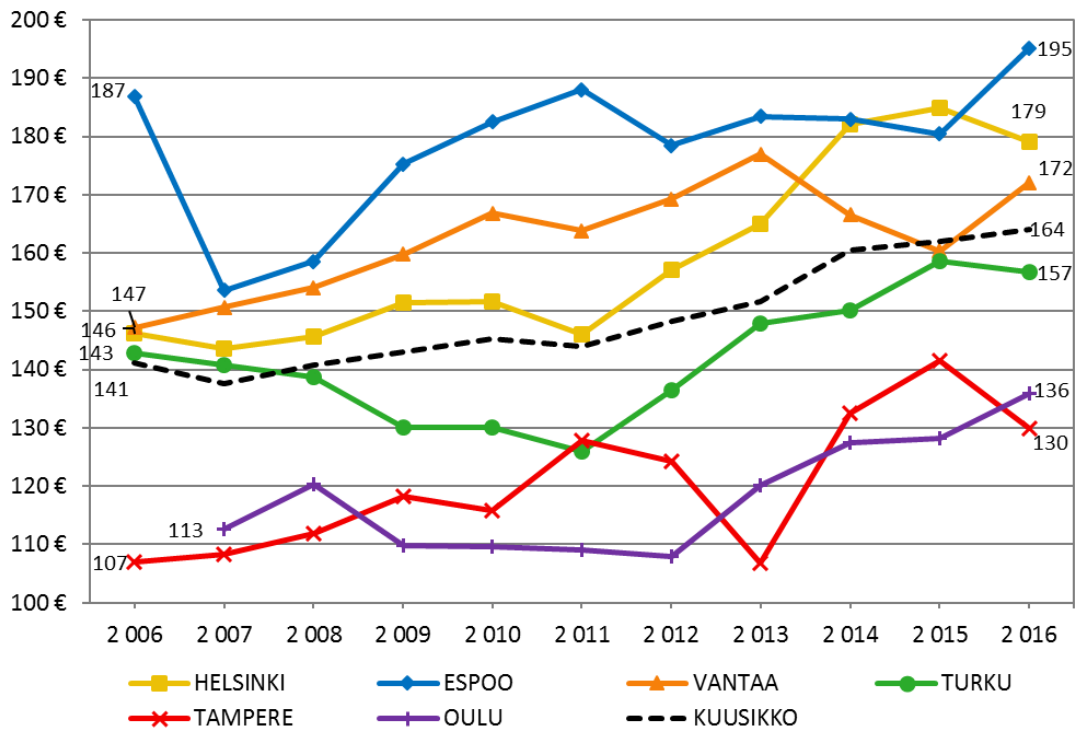

Kuvio 3. Asumispalvelujen deflatoidut nettokustannukset asumispalvelujen asiakasta kohden 2006–2016

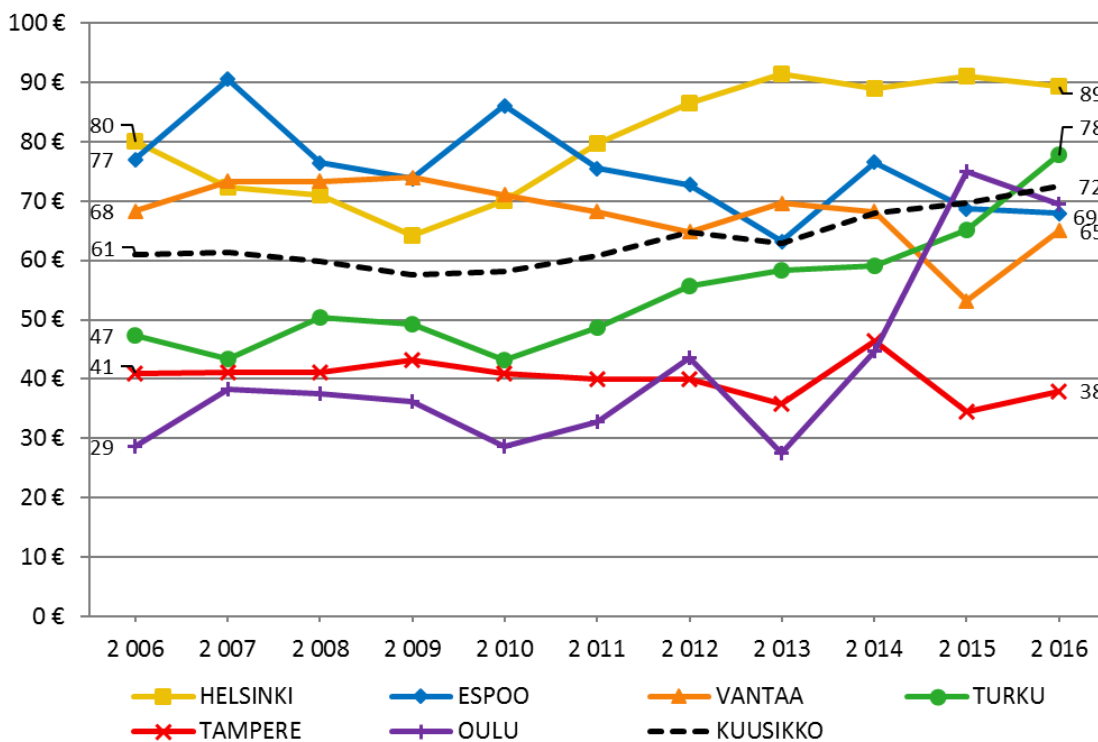

Kuvio 4. Asumispalvelujen deflatoidut nettokustannukset asumispalvelujen asumisvuorokautta kohden 2006–2016

Kuvio 5. Autetun asumisen deflatoidut nettokustannukset autetun asumisen asumisvuorokautta kohden 2006–2016

Kuvio 6. Ohjatun asumisen deflatoidut nettokustannukset ohjatun asumisen asumisvuorokautta kohden 2006–2016

Liite 6: Kehitysvammahuollon Kuusikko-työryhmän jäsenten yhteystiedot

Anita Lehtonen, puheenjohtaja

Turun kaupungin hyvinvointipalvelut
Vammaispalvelut
PL 364, 20101 Turku
Puh. 050 342 4542
etunimi.sukunimi@turku.fi

Anne Lappalainen

Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden virasto
Tietohuolto- ja tilastopalvelut
PL 6065, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. 09 310 43527, 040 334 4642
etunimi.sukunimi@hel.fi

Minna Eronen

Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden virasto
Perhe- ja sosiaalipalvelut
Vammaistyö
PL 6050, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. 09-310 24859
etunimi.sukunimi@hel.fi

Merja Jäntti (vara)

Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden virasto
Kehittämisen ja toiminnan tuki
PL 6009, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. 09 310 43715
etunimi.sukunimi@hel.fi

Osmo Raaska

Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Vammaispalvelut
PL 2513, 02070 Espoon kaupunki
Puh. 050 592 2713
etunimi.sukunimi@espoo.fi

Anu Autio

Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Vammaispalvelut
PL 2513, 02070 Espoon kaupunki
Puh. 043 825 9890
etunimi.sukunimi@espoo.fi

Arja Mäkinen

Vantaan sosiaali- ja terveydenhuollon ta.
Vammaispalvelut
Karsikkokuja 17, 01360 Vantaa
Puh. (09) 839 226 28
etunimi.h.sukunimi@vantaa.fi

Helena Lindell

Vantaan sosiaali- ja terveydenhuollon ta.
Vammaispalvelut
Karsikkokuja 17, 01360 Vantaa
Puh. (09) 839 340 93
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Kaisa Kiiski (vara)

Turun kaupungin hyvinvointipalvelut
Vammaispalvelut
PL 364, 20101 Turku
Puh. 050 559 9023
etunimi.sukunimi@turku.fi

Anna Lemmetyinen

Tampereen kaupunki
Vammaispalvelut
PL 98, 33201 Tampere
Puh. 0400 800 4041
etunimi.sukunimi@tampere.fi

Timo Rahkonen

Tampereen kaupunki
Vammaispalvelut
PL 98, 33201 Tampere
Puh. 040 667 1171
etunimi.sukunimi@tampere.fi

Marjaana Räsänen

Tampereen kaupunki
Kehitysvammaisten avopalvelut
PL 98, 33201 Tampere
Puh. 040 800 4712
etunimi.s.sukunimi@tampere.fi

Lea Järvenpää

Oulun hyvinvointipalvelut
Erityisryhmien asumis- ja päiväpalvelut
Arkistokatu 4, 4kr
PL 76, 90015 Oulun kaupunki
p. 044-7036460
etunimi.sukunimi@ouka.fi

Miia Ahlroth

Palveluohjausyksikkö
Vanhantullinkatu 4
90100 Oulun kaupunki
p. 044-7036470
etunimi.sukunimi@ouka.fi

Auri Lyly, sihteeri

Helsingin kaupungin tietokeskus

Tilasto- ja tietopalvelut

PL 5500, 00099 Helsingin kaupunki

Puh. 040 159 7441

etunimi.sukunimi@hel.fi

Liite 7: Vammaishuollon tiedonkeruun määritelmät vuodelle 2016

Vammaispalvelujen asiakkaat

Vammaispalvelulain (VpL) mukaisiksi asiakkaiksi lasketaan henkilöt, joilla on ollut vuonna 2016 voimassa oleva myönteinen tai kielteinen päätös vammaispalvelulain mukaisesta palvelusta tai taloudellisesta tukitoimesta. Vuonna 2016 voimassa olevan myönteisen päätöksen omaavat asiakkaat ilmoitetaan erikseen. Laskennallisissa suhteutuksissa käytetään asiakkaita, joilla on myönteinen päätös vammaispalvelulain mukaisesta palvelusta tai taloudellisesta tukitoimesta. Yksittäiset asiakkaat ovat mukana kokonaisasiakasmäärissä vain kertaalleen.

1. Asiakasmäärät ilmoitetaan seuraavissa luokissa:

Vammaispalvelulain mukaiset asiakkaat eli asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös VpL-palveluista vuonna 2016 sekä lisäksi asiakkaat, joille vuonna 2016 on annettu kielteinen päätös

Vammaispalvelulain mukaiset asiakkaat, joilla on ollut voimassa oleva myönteinen päätös VpL-palveluista tai taloudellisesta tuesta vuonna 2016

Myönteisen päätökset omaavat asiakkaat ilmoitetaan lisäksi seuraavissa ikäryhmissä:

- 0–17-vuotiaat
  - joista 0–6-vuotiaat
- 18–64-vuotiaat
  - joista 18–24-vuotiaat
  - 25–64-vuotiaat
- 65 vuotta täyttäneet
  - 65–74-vuotiaat
  - 75 vuotta täyttäneet
  - 75–84-vuotiaat
  - 85 vuotta täyttäneet

2. Vammaispalvelujen ja taloudellisen tuen kokonaiskustannukset

Kokonaiskustannuksiin otetaan mukaan vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisen tuen kustannukset. Kustannuksiin ei lasketa mukaan vammaispalvelujen sosiaalityön kustannuksia eikä vyörytyskustannuksia. Kuusikon kuntien vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisen tuen kustannusten vertailussa käytetään nettokustannuksia, koska kunnilla on erilaisia käytäntöjä asiakasmaksujen perinnässä.

Kustannustiedot kerätään seuraavasti:

Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen sekä taloudellisen tuen kokonaisbruttokustannukset

Palveluista perityt asiakasmaksut, saadaan vammaispalvelulain mukaisista kuljetuspalveluista

Nettokustannukset muodostuvat laskennallisesti kerätyistä kustannustiedoista:

Palvelujen ja taloudellisen tuen nettokustannukset, kokonaisbruttokustannusten ja asiakasmaksutulojen erotus

3. Kuljetuspalvelut

Kuljetuspalveluihin sisältyvät vammaispalvelulain mukaiset kuljetuspalvelut (subjektiivinen oikeus). Tieto kerätään asiakkaista, joilla on voimassa oleva myönteinen päätös VpL-kuljetuspalveluista, 65 vuotta täyttäneiden määrä ilmoitetaan erikseen. Myös kielteisen päätöksen saaneiden määrä raportoidaan. Kuljetuspalveluja käyttäneiden asiakkaiden määrä sekä yhdensuuntaisten VpL-matkojen ja kuljetuspalveluja työ- ja opiskelumatkoihin käyttäneiden asiakkaiden määrät ja matkat raportoidaan ikäryhmittäin. Ikäryhmät ovat:

- 0–17-vuotiaat
- 18–64-vuotiaat
- 65 vuotta täyttäneet
  - 65–74-vuotiaat
  - 75–84-vuotiaat
  - 85 vuotta täyttäneet

Laskennallisissa suhteutuksissa käytetään kuljetuspalveluja käyttäneiden asiakkaiden määrää.

Sosiaalihuoltolain (ShL) mukaisten liikkumista tukevien palvelujen asiakkaat ja kustannukset eivät sisälly vammaispalvelulain mukaisten palvelujen asiakkaisiin ja kustannuksiin. Tiedot kootaan, koska sosiaalihuoltolain mukaiset liikkumista tukevat palvelut vaikuttavat vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen tarpeeseen ja käyttöön. Tiedot kootaan seuraavasti:

- Asiakkaat, joilla on vuoden 2016 aikana voimassa oleva päätös ShL-kuljetuspalveluista
- Kokonaan kielteisen päätöksen saaneet (Palvelupäätöstä hakeneella henkilöllä ei ole ollut voimassaolevaa myönteistä kuljetuspalvelupäätöstä kuluvan vuoden aikana)
- ShL-kuljetuspalveluja käyttäneet asiakkaat ikäryhmittäin
- Yhdensuuntaiset ShL-matkat ikäryhmittäin, eivät sisällä matkakorteilla tehtyjä matkoja

Ikäryhmät ovat:

- Alle 65-vuotiaat
- 65 vuotta täyttäneet
  - 65–74-vuotiaat
  - 75–84-vuotiaat
  - 85 vuotta täyttäneet

Kuljetuspalvelukeskusten toiminta- ja kustannustiedot esitetään erikseen sen lisäksi, että niiden kustannukset sisältyvät vammaispalvelulain ja/tai sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetuspalvelujen kustannuksiin. Kuljetuspalvelukeskus on Helsingissä, Tampereella ja Oulussa. Toiminnasta kootaan seuraavat tiedot:

- Kuljetuspalvelukeskusten kautta tehtyjen yhdensuuntaisten matkojen määrä
  - Joista VpL:n mukaisia matkoja
  - Joista ShL:n mukaisia matkoja
- Yhdistettyjen yhdensuuntaisten matkojen määrä
  - Joista VpL:n mukaisia matkoja
  - Joista ShL:n mukaisia matkoja
- Kuljetuspalvelukeskusten matkojen välityksen ja yhdistelyn nettokustannukset
- VpL-asiakkaat, joilla on päätös vakiotaksin käytöstä ja/tai jotka irrotettu keskite-
tystä tilausjärjestelmästä

- Asiakkaat, joilla on päätös oikeudesta matkustaa yksin
- Kuljetuspalvelukeskuksen palveluista vapautuksen eli irrotuksen saaneet yhteensä

4. Asunnon muutostyöt (subjektiivinen oikeus)

Asunnon muutostöiden asiakkaita ovat henkilöt, joille on vammaispalvelulain mukaisesti myönnetty asunnon muutostöitä vuonna 2016 tai joille aikaisemmin myönnettyihin asunnon muutostöihin on kohdistunut huoltokustannuksia vuonna 2016. Tiedot kerätään ikäryhmittäin:

- 0–17-vuotiaat
- 18–64-vuotiaat
- 65 vuotta täyttäneet

Kustannuksista kerätään asunnon muutostöiden nettokustannukset, jotka sisältävät sekä uusien päätösten kustannukset, että aiempiin päätöksiin liittyvät huoltotyöt.

Jos asunnon muutostöiden asiakkaisiin ja kustannuksiin sisältyy asunnon välineiden ja laitteiden asiakkaita ja kustannuksia, ne ilmoitetaan erikseen.

5. Asunnon välineet ja laitteet (subjektiivinen oikeus)

Tähän asiakasryhmään sisältyvät ne henkilöt, joille on vammaispalvelulain mukaisesti myönnetty asuntoon liittyviä välineitä tai laitteita vuonna 2016 tai joille aikaisemmin myönnettyihin välineisiin tai laitteisiin on kohdistunut huoltokustannuksia vuonna 2016. Kustannukset sisältävät asunnon välineiden ja laitteiden nettokustannukset; sekä uusien päätösten kustannukset, että aiempiin päätöksiin liittyvät huoltotyöt.

6. Vaikeavammaisten palveluasuminen (subjektiivinen oikeus)

Asiakkaita ovat vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaat asumisyksiköissä. Luku sisältää kaupungin omassa, ostopalveluna tai palvelusetelillä hankitussa palveluasunnossa vuoden 2016 aikana olleet asiakkaat. Asumisyksikköjen asiakkaat ilmoitetaan ikäryhmittäin:

- 0–17-vuotiaat
- 18–64-vuotiaat
- 65 vuotta täyttäneet

Asiakkaat, joiden palveluasuminen kestää yli kolme kuukautta, ovat pitkäaikaisia asiakkaita. Lyhytaikaisten asiakkaiden asuminen kestää alle kolme kuukautta. (Lukuun sisältyy arviointijakson / asumisvalmennuksen asiakkaat, intervalliasiakkaat ja kodin ulkopuolelle tilapäisesti sijoitetut asiakkaat. Lukuun eivät sisälly ShL:n mukaiset asiakkaat. Lyhytaikaiset asiakkaat sisältyvät kokonaisasiakasmäärään, kohta 6.1.)

Kustannuksista raportoidaan vaikeavammaisten palveluasumisen asumisyksikköjen nettokustannukset. Luku sisältää kustannukset kaupungin omasta, ostopalveluna ja palvelusetelillä hankitusta palveluasumisesta asumispalveluyksiköissä.

Lisäksi raportoidaan:

- palveluasumisen päätökset yksittäiseen asuntoon. Luku sisältää asiakkaat, joilla oli vammaispalvelulain mukainen palveluasumisen päätös yksittäiseen asuntoon, joko henkilökohtaisen avustajan tai kotipalvelun avulla

- Ostopalveluna yksittäiseen asuntoon hankittavan palveluasumisen nettokustannukset, ostettu kotihoito, ei sisällä omaishoidon tukea tai muita palvelumuotoja (Kustannuksiin eivät sisälly yksittäiseen asuntoon annetun palveluasumisen kustannukset)
- Kotihoidon palveluja saavat asiakkaat yhteensä (palveluasumisen päätös)

7. Vammaispalvelulain mukainen vaikeavammaisten päivätoiminta (subjektiivinen oikeus)

Päivätoiminnasta raportoidaan

- Päivätoiminnan asiakkaat eli päivätoimintaan osallistuneiden asiakkaiden määrä
- Päivätoiminnan nettokustannukset (osalla kunnista sisältyy ryhmäkuljetuskustannuksia)

8. Henkilökohtainen apu (subjektiivinen oikeus)

Henkilökohtaisen avun asiakkaita ovat henkilöt, joilla on ollut vuonna 2016 voimassa oleva päätös henkilökohtaisesta avusta. Asiakkaat raportoidaan ikäryhmittäin:

- 0–17-vuotiaat
- 18–64-vuotiaat
- 65 vuotta täyttäneet
  - 65–74-vuotiaat
  - 75–84-vuotiaat
  - 85 vuotta täyttäneet

Raportoidaan eri järjestämistapoja sisältävät päätökset henkilökohtaisesta avusta yhteensä (asiakas voi käyttää vuoden aikana useampaa järjestämistapaa). Järjestämistavat ovat:

- Asiakkaat, joilla yhtenä järjestämistapana työnantajamalli
- Asiakkaat, joilla yhtenä järjestämistapana palveluseteli
- Asiakkaat, joilla yhtenä järjestämistapana ostopalvelu
- Kunnan omana toimintana (avustaja kunnan työntekijä)
- Henkilökohtaisen avun eri järjestämistapojen asiakkuudet yhteensä, voi sisältää saman asiakkaan useampaan kertaan

Raportoidaan päätösten lukumäärä henkilökohtaisesta avusta tuntimäärän mukaan (h / viikko). Asiakkaalla voi olla päätöksiä eri tuntiluokissa. Tuntiluokat ovat:

- Korkeintaan 20 h / viikko
- 21–30 h / viikko
- 31–40 h / viikko
- Yli 40 h / viikko

Lisäksi raportoidaan seuraavat tiedot:

- Henkilökohtaisen avun asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös palveluasumisesta yksittäiseen asuntoon sisältäen henkilökohtaisen avun tuen
- Kokonaan kielteisen päätöksen saaneet (Palvelupäätöstä hakeneella henkilöllä ei ole ollut voimassaolevaa myönteistä päätöstä henkilökohtaisesta avusta kuluvan vuoden aikana)
- Henkilökohtaisen avun nettokustannukset

9. Vuoden aikana tehdyt VpL-palvelusuunnitelmat

Mukaan lasketaan kaikki vuoden 2016 aikana laaditut vammaispalvelulain mukaiset palvelusuunnitelmat. Luku kattaa myös ne vammaispalvelulain mukaiset suunnitelmat, jotka sisältävät kehitysvammahuollon palveluja. Luku sisältää vuoden aikana tehdyt tai tarkistettut palvelusuunnitelmat.

10. Muut VpL:n mukaiset palvelut

- Lyhytaikaisen avustajapalvelun ja näkövammaisten opaspalvelun asiakkaat
- Lyhytaikaisen avustajapalvelun ja näkövammaisten opaspalvelun kustannukset
- Muut vammaispalvelulain mukaiset kustannukset koostuvat niistä vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tuen nettokustannuksista, jotka eivät sisälly kohtiin 3.1.12, 4.2, 5.2, 6.4, 6.6, 7.2 ja 8.4. Tällaisia määrärahasidonnaisia kustannuksia ovat muun muassa sopeutumisvalmennuksen, liikkumisvälineiden (esimerkiksi autojen), kodinkoneiden ja laitteiden sekä erityisravinnon ja -vaatteiden kustannukset.
- Kunnan kuvaus siitä, mistä palveluista muut kustannukset muodostuvat.

11. Kotikuntalain sekä sosiaalihuoltolain muutosten seurauksena koituneet kustannukset vuoden aikana

- Kotikuntalain ja ShL:n muutoksiin perustuvat tulot VpL-asiakkaista
- Kotikuntalain ja ShL:n muutoksiin perustuvat menot VpL-asiakkaista

Edellä määriteltyjen tiedonkeruun alakohtien lisäksi liitteen 2 taulukossa 1 on väestötietoja (SVT 2017b) sekä useita erilaisia suhteutuksia ja muita laskennallisesti muodostuvia tietorivejä. Näitä rivejä ei kuitenkaan ole numeroitu tai määritelty erikseen, koska väestötietoja lukuun ottamatta uudet rivit muodostuvat tässä käsiteltyjen tietojen pohjalta ja liittyvät edellä olevaan alakohtaan. Väestötietojen rajaus puolestaan ilmenee suoraan liitteen 2 taulukosta 1.

Koontitietopohjan lisäksi raportin liitteissä on esitetty valikoiduista tiedoista aikasarjoja. Aikaisempien vuosien kustannukset esitetään liitteessä 4 vuoden 2016 arvoon muunnettuna. Kustannusten muutoksia esittelevissä pitkittäistaulukoissa ja kuvioissa käytetään aina deflatoituja kustannuksia. Kustannusten muuntamisessa viimeisen vertailuvuoden arvoon käytetään Tilastokeskuksen (SVT 2017a) tuottamaa julkisten menojen hintaindeksiä sosiaalitoimelle, 2000=100. Deflatoinneissa käytetyt kertoimet löytyvät taulukosta 17.

Taulukko 40. Tilastokeskuksen (SVT 2017b) julkisten menojen hintaindeksi sosiaalitoimelle, kuntatalous

Vuosi	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016*
Pisteluku	100	103,3	105,6	109	112,9	116,9	120,4	124,3	130,4	133,6	137,4	141,9	146,2	148,8	149,6	150,5	151,9
Kerroin	1,5190	1,4705	1,4384	1,3936	1,3454	1,2994	1,2616	1,2220	1,1649	1,1370	1,1055	1,0705	1,0390	1,0208	1,0154	1,0093	1,0000

*= Ennakollinen tieto 20.2.2017

Liite 8. Vammaispalvelulain mukaiset asiakkaat, suoritteet ja kustannukset 2016

UUDEEN 2016 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
VÄESTÖTIEDOT								
Koko väestö 31.12.	635 181	274 583	219 341	187 604	228 274	200 526	1 745 509	Kunnan antamat tiedot
0-17 vuotiaat	105 240	62 875	46 523	28 820	36 967	45 084	325 509	Puuttuvan tiedon merkitseminen
0-6 -vuotiaat	45 807	25 554	18 776	12 065	15 870	17 889	135 961	- = kunnalla ei käytössä kyseistä palvelua
18-64-vuotiaat	423 949	172 827	139 994	120 783	148 719	125 705	1 131 977	
18-24 -vuotiaat	58 698	24 214	18 936	23 479	27 719	22 681	175 727	
25-64 -vuotiaat	365 251	148 613	121 058	97 304	121 000	103 024	956 250	
65 vuotta täyttäneet	105 992	38 881	32 824	38 001	42 588	29 737	288 023	.. = tietoa ei ole saatu tai sitä ei voi eritellä
65-74-vuotiaat	61 173	23 960	20 442	20 832	23 631	17 280	167 318	. = muu syy puuttumiselle
75-84-vuotiaat	31 611	11 131	9 687	11 696	13 371	9 169	86 665	0 = ei asiakkaita / kustannuksia
85 vuotta täyttäneet	13 208	3 790	2 695	5 473	5 586	3 288	34 040	tai luvut pyöristyvät nolnaan
Koko väestö ikäryhmittäin yhteensä 31.12., %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
0-17 vuotiaat	16,6	22,9	21,2	15,4	16,2	22,5	18,6	
0-6 -vuotiaat	7,2	9,3	8,6	6,4	7,0	8,9	7,8	
18-64-vuotiaat	66,7	62,9	63,8	64,4	65,1	62,7	64,9	
18-24 -vuotiaat	9,2	8,8	8,6	12,5	12,1	11,3	10,1	
25-64 -vuotiaat	57,5	54,1	55,2	51,9	53,0	51,4	54,8	
65 vuotta täyttäneet	16,7	14,2	15,0	20,3	18,7	14,8	16,5	
65-74-vuotiaat	9,6	8,7	9,3	11,1	10,4	8,6	9,6	
75-84-vuotiaat	5,0	4,1	4,4	6,2	5,9	4,6	5,0	
85 vuotta täyttäneet	2,1	1,4	1,2	2,9	2,4	1,6	2,0	
1 VAMMAISPALVELUJEN ASIAKKAAT UUDEEN AIKANA								
1.1 Vpl-asiakkaat yhteensä (ks. määritelmät)	12 965	4 891	4 728	3 807	6 237	4 214	36 842	
1.2 Asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen Vpl:n mukainen päätös, yhteensä	12 012	4 691	4 728	3 613	5 997	3 393	34 434	
1.2.1 0-17-vuotiaat	472	525	195	260	352	133	1 937	
0-6 -vuotiaat	112	110	..	86	81	0	..	
1.2.2 18-64-vuotiaat	3 836	1 727	1 584	1 140	1 825	1 285	11 397	
18-24 -vuotiaat	3 487	258	..	128	192	1 285	..	
25-64 -vuotiaat	349	1 469	..	1 012	1 633	0	..	
1.2.3 65 vuotta täyttäneet	7 704	2 439	2 949	2 213	3 820	1 975	21 100	
1.2.3.1 65-74-vuotiaat	2 185	717	..	610	981	522	5 015	
1.2.3.2 75-84-vuotiaat	2 642	840	..	680	1 236	680	6 078	
1.2.3.3 85 vuotta täyttäneet	2 877	882	..	923	1 603	773	7 058	
Asiakkaat ikäryhmittäin yhteensä, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
0-17-vuotiaat	3,9	11,2	4,1	7,2	5,9	3,9	5,6	
0-6 -vuotiaat	0,9	2,3	0,0	2,4	1,4	0,0	..	
18-64-vuotiaat	31,9	36,8	33,5	31,6	30,4	37,9	33,1	
18-24 -vuotiaat	29,0	5,5	0,0	3,5	3,2	37,9	..	
25-64 -vuotiaat	2,9	31,3	0,0	28,0	27,2	0,0	..	
65 vuotta täyttäneet	64,1	52,0	62,4	61,3	63,7	58,2	61,3	
65-74-vuotiaat	18,2	15,3	0,0	16,9	16,4	15,4	14,6	
75-84-vuotiaat	22,0	17,9	0,0	18,8	20,6	20,0	17,7	
85 vuotta täyttäneet	24,0	18,8	0,0	25,5	26,7	22,8	20,5	

UUDEEN 2016 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
1 VAMMAISPALVELUJEN ASIAKKAAT VUODEN AIKANA								
Asiakkaiden osuus väestöstä ikäryhmittäin yhteensä, %	1,89	1,71	2,16	1,93	2,63	1,69	1,97	
0-17-vuotiaat	0,45	0,83	0,42	0,90	0,95	0,30	0,60	
0-6 -vuotiaat	0,24	0,43	0,00	0,71	0,51	0,00		
18-64-vuotiaat	0,90	1,00	1,13	0,94	1,23	1,02	1,01	
18-24 -vuotiaat	5,94	1,07	0,00	0,55	0,69	5,67		
25-64 -vuotiaat	0,10	0,99	0,00	1,04	1,35	0,00		
65 vuotta täyttäneet	7,27	6,27	8,98	5,82	8,97	6,64	7,33	
65-74-vuotiaat	3,57	2,99	0,00	2,93	4,15	3,02	3,00	
75-84-vuotiaat	8,36	7,55	0,00	5,81	9,24	7,42	7,01	
85 vuotta täyttäneet	21,78	23,27	0,00	16,86	28,70	23,51	20,73	
2 VAMMAISPALVELUJEN KOKONAISKUSTANNUKSET VUODEN AIKANA								
2.1 Vpl-palvelujen ja taloudellisten tukitoimien bruttokustannukset yhteensä, €	78 646 048	28 927 621	21 428 893	15 145 370	26 993 805	21 630 460	192 772 197	
2.2 Vpl-palveluista perityt asiakasmaksut yhteensä, €	300 146	102 749	105 811	23 135	53 368	23 488	608 697	
Asiakasmaksujen osuus bruttokustannuksista, %	0,4	0,4	0,5	0,2	0,2	0,1	0,3	
2.3 Vpl-palvelujen ja taloudellisten tukitoimien nettokustannukset yhteensä, €	78 345 902	28 824 871	21 323 082	15 122 235	26 940 437	21 606 972	192 163 499	
Nettokustannukset € / Vpl-asiakkaat	6 522,3	6 144,7	4 510,0	4 185,5	4 492,3	6 368,1	5 580,6	
Nettokustannukset € / väestö	123,3	105,0	97,2	80,6	118,0	107,8	110,1	
Subjektiiivisten Vpl-palvelujen nettokustannukset (kuljetuspalvelut, asunnon muutostyöt, asunnon välineet ja laitteet, palveluasuminen, päivätoiminta sekä henkilökohtainen apu), €	77 576 100	27 780 780	21 066 732	15 039 643	26 776 169	21 547 621	189 787 045	
Subjektiiivisten palvelujen osuus Vpl-nettokustannuksista, %	99,0	96,4	98,8	99,5	99,4	99,7	98,8	
Määrärahasidonnaisten palvelujen nettokustannukset, €	769 802	1 044 091	256 350	82 592	164 268	59 351	2 376 454	
Määrärahasidonnaisten palvelujen osuus Vpl-nettokustannuksista, %	1,0	3,6	1,2	0,5	0,6	0,3	1,2	
3 KULJETUSPALVELUT								
3.1 VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET KULJETUSPALVELUT								
<i>Vpl-asiakkaat</i>								
3.1.1 Asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös Vpl:n mukaisista kuljetuspalveluista, yhteensä	11 059	3 739	4 151	3 369	5 019	2 940	30 277	
3.1.1.1 65 vuotta täyttäneet asiakkaat	7 476	2 241	2 019	3 016	3 357	1 849	19 958	
Kuljetuspalvelujen myönteisen päätöksen omaavien asiakkaiden osuus kaikista Vpl-asiakkaista, %	92,1	79,7	87,8	93,2	83,7	86,6	87,9	
Kuljetuspalvelujen myönteisen päätöksen omaavien asiakkaiden osuus väestöstä, %	1,74	1,36	1,89	1,80	2,20	1,47	1,73	
Kuljetuspalvelujen myönteisen päätöksen omaavien 65 vuotta täyttäneiden osuus vastaavankäisestä väestöstä, %	7,05	5,76	6,15	7,94	7,88	6,22	6,93	
3.1.2 Kokonaan kielteisen päätöksen saaneet	930	190	445	79	201	255	2 100	
Kokonaan kielteisen päätöksen saaneiden osuus asiakkaista, joilla päätös kuljetuspalveluista, %	7,8	4,8	9,7	2,3	3,9	8,0	6,5	

UUODEN 2016 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
3.1 VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET KULJETUSPALVELUT								
<i>VpL-asiakkaat</i>								
3.1.3 Kuljetuspalveluja käyttäneet asiakkaat yhteensä	8 248	3 201	3 513	2 586	3 478	2 940	23 966	
3.1.3.1 0–17-vuotiaat	233	142	58	99	64	48	644	
3.1.3.2 18–64-vuotiaat	2 590	1 211	1 168	887	1 245	1 043	8 144	
3.1.3.3 65 vuotta täyttäneet	5 425	1 848	2 287	1 600	2 169	1 849	15 178	
3.1.3.3.1 65–74-vuotiaat	1 640	535	712	496	653	478	4 514	
3.1.3.3.2 75–84-vuotiaat	1 875	682	890	524	687	635	5 293	
3.1.3.3.3 85 vuotta täyttäneet	1 910	631	685	580	829	736	5 371	
Kuljetuspalveluja käyttäneiden osuus myönteisen kuljetuspalvelupäätöksen omaavista asiakkaista, %	74,6	85,6	84,6	76,8	69,3	100,0	79,2	
65 vuotta täyttäneiden kuljetuspalveluja käyttäneiden osuus vastaavanikäisistä myönteisen kuljetuspalvelupäätöksen omaavista, %	72,6	82,5	113,3	53,1	64,6	100,0	76,0	
Kuljetuspalveluja käyttäneiden asiakkaiden osuus kaikista VpL-asiakkaista, %	68,7	68,2	74,3	71,6	58,0	86,6	69,6	
Kuljetuspalveluja käyttäneiden osuus väestöstä, %	1,30	1,17	1,60	1,38	1,52	1,47	1,37	
Kuljetuspalveluja käyttäneiden osuus ikäryhmittäin yhteensä, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
0–17-vuotiaat	2,8	4,4	1,7	3,8	1,8	1,6	2,7	
18–64-vuotiaat	31,4	37,8	33,2	34,3	35,8	35,5	34,0	
65 vuotta täyttäneet	65,8	57,7	65,1	61,9	62,4	62,9	63,3	
65–74-vuotiaat	19,9	16,7	20,3	19,2	18,8	16,3	18,8	
75–84-vuotiaat	22,7	21,3	25,3	20,3	19,8	21,6	22,1	
85 vuotta täyttäneet	23,2	19,7	19,5	22,4	23,8	25,0	22,4	
Kuljetuspalveluja käyttäneiden osuus väestöstä ikäryhmittäin yhteensä, %	1,30	1,17	1,60	1,38	1,52	1,47	1,37	
0–17-vuotiaat	0,22	0,23	0,12	0,34	0,17	0,11	0,20	
18–64-vuotiaat	0,61	0,70	0,83	0,73	0,84	0,83	0,72	
65 vuotta täyttäneet	5,12	4,75	6,97	4,21	5,09	6,22	5,27	
65–74-vuotiaat	2,68	2,23	3,48	2,38	2,76	2,77	2,70	
75–84-vuotiaat	5,93	6,13	9,19	4,48	5,14	6,93	6,11	
85 vuotta täyttäneet	14,46	16,65	25,42	10,60	14,84	22,38	15,78	
<i>VpL-matkat</i>								
3.1.4 Yhdensuuntaisten matkojen määrä yhteensä	535 174	325 374	286 045	203 764	265 556	145 100	1 761 013	
3.1.4.1 0–17-vuotiaiden matkat	17 164	12 258	4 350	5 801	3 280	2 902	45 755	
3.1.4.2 18–64-vuotiaiden matkat	236 398	176 225	111 713	93 066	138 048	50 785	806 235	
3.1.4.3 65 vuotta täyttäneiden matkat	281 612	136 891	169 982	104 897	124 228	91 413	909 023	
3.1.4.3.1 65–74-vuotiaiden matkat	96 268	45 861	62 374	41 163	49 351	15 961	310 978	
3.1.4.3.2 75–84-vuotiaiden matkat	99 358	50 211	67 635	35 323	40 829	23 216	316 572	
3.1.4.3.3 85 vuotta täyttäneiden matkat	85 986	40 819	39 973	28 411	34 048	52 236	281 473	

UUODEN 2016 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
3.1 VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET KULJETUSPALVELUT								
<i>VpL-matkat</i>								
Eri ikäryhmien tekemien matkojen osuudet yhteensä, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
0–17-vuotiaat	3,2	3,8	1,5	2,8	1,2	2,0	2,6	
18–64-vuotiaat	44,2	54,2	39,1	45,7	52,0	35,0	45,8	
65 vuotta täyttäneet	52,6	42,1	59,4	51,5	46,8	63,0	51,6	
65–74-vuotiaat	18,0	14,1	21,8	20,2	18,6	11,0	17,7	
75–84-vuotiaat	18,6	15,4	23,6	17,3	15,4	16,0	18,0	
85 vuotta täyttäneet	16,1	12,5	14,0	13,9	12,8	36,0	16,0	
Matkat / asiakas / kk (matkoja käyttäneet asiakkaat)	5,4	8,5	6,8	6,6	6,4	4,1	6,1	
0–17-vuotiaat	6,1	7,2	6,3	4,9	4,3	5,0	5,9	
18–64-vuotiaat	7,6	12,1	8,0	8,7	9,2	4,1	8,2	
65 vuotta täyttäneet	4,3	6,2	6,2	5,5	4,8	4,1	5,0	
65–74-vuotiaat	4,9	7,1	7,3	6,9	6,3	2,8	5,7	
75–84-vuotiaat	4,4	6,1	6,3	5,6	5,0	3,0	5,0	
85 vuotta täyttäneet	3,8	5,4	4,9	4,1	3,4	5,9	4,4	
<i>VpL-matkat työhön ja opintoihin</i>								
(Tietolähde)	Päätös määrä				Kuljetusteno hjauskeskus			
3.1.5 Kuljetuspalveluja käyttäneistä työ- ja opiskelumatkoja käyttäneet asiakkaat	550	310	162	79	212	140	1 453	
3.1.5.1 Työmatkoja käyttäneet asiakkaat	304	..	..	62	120	96	582	
3.1.5.2 Opiskelumatkoja käyttäneet asiakkaat	260	..	..	17	92	44	413	
Työ- ja opiskelumatkoja käyttäneiden osuus kuljetuspalveluja käyttäneistä asiakkaista, %	6,7	9,7	4,6	3,1	6,1	4,8	6,1	
3.1.6 Työ- ja opiskelumatkojen määrä yhteensä	79 529	59 950	32 335	12 116	35 592	0	219 522	
Työ- ja opiskelumatkojen osuus yhdensuuntaisista matkoista, %	14,9	18,4	11,3	5,9	13,4	0,0	12,5	
<i>VpL-kustannukset</i>								
3.1.10 Kuljetuspalvelujen bruttokustannukset, €	17 588 904	11 106 926	9 053 160	4 343 352	6 786 564	4 943 239	53 822 145	
3.1.11 Kuljetuspalveluista perityt asiakasmaksut, €	300 146	102 749	105 811	23 135	53 368	23 488	608 697	
Asiakasmaksujen osuus bruttokustannuksista, %	1,7	0,9	1,2	0,5	0,8	0,5	1,1	
3.1.12 Kuljetuspalvelujen nettokustannukset, €	17 288 758	11 004 177	8 947 349	4 320 217	6 733 196	4 919 751	53 213 448	
Kuljetuspalvelujen nettokustannusten osuus VpL-nettokustannuksista, %	22,1	38,2	42,0	28,6	25,0	22,8	27,7	
Kuljetuspalvelujen nettokustannukset € / myönteisten päätösten määrä	1 563,3	2 943,1	2 155,5	1 282,3	1 341,5	1 673,4	1 757,6	
Kuljetuspalvelujen nettokustannukset € / kuljetuspalveluja käyttänyt asiakas	2 096,1	3 437,7	2 546,9	1 670,6	1 935,9	1 673,4	2 220,4	
Keskimääräinen matkan nettokustannus, €	32,3	33,8	31,3	21,2	25,4	33,9	30,2	

VUODEN 2016 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
3.2 SOSIAALIHUOLTOLAIN MUKAISET KULJETUSPALVELUT								
<i>ShL-asiakkaat</i>								
3.2.1 Asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös ShL:n mukaisista kuljetuspalveluista, yhteensä	4 117	1 338	723	713	738	1 262	8 891	
Kuljetuspalvelujen myönteisen päätöksen omaavien asiakkaiden osuus väestöstä, %	0,65	0,49	0,33	0,38	0,32	0,63	0,51	
3.2.2 Kokonaan kielteisen päätöksen saaneet asiakkaat	122	88	168	150	44	0	572	
Kokonaan kielteisen päätöksen saaneiden osuus asiakkaista, joilla on päätös ShL-kuljetuspalveluista, %	2,9	6,2	18,9	17,4	5,6	0,0	6,4	
(Tietolähde)								
3.2.3 Kuljetuspalveluja käyttäneet asiakkaat	2 189	1 006	573	610	562	1 262	6 202	
3.2.3.1 alle 65-vuotiaat	68	93	93	99	82	299		
3.2.3.2 65 vuotta täyttäneet	2 121	913	480	511	480	963	5 468	
3.2.3.2.1 65–74-vuotiaat	356	168	121	102	107	156	1 010	
3.2.3.2.2 75–84-vuotiaat	679	358	183	155	128	359	1 862	
3.2.3.2.3 85 vuotta täyttäneet	1 086	387	176	254	245	448	2 596	
Kuljetuspalveluja käyttäneiden osuus myönteisen ShL:n mukaisen päätöksen omaavista asiakkaista, %	53,2	75,2	79,3	85,6	76,2	100,0	69,8	
ShL-kuljetuspalveluja käyttäneiden osuus väestöstä, %	0,34	0,37	0,26	0,33	0,25	0,63	0,36	
<i>ShL-matkat</i>								
3.2.4 Yhdensuuntaisten matkojen määrä yhteensä	38 535	42 425	25 004	32 990	24 372	29 300	192 626	
3.2.4.1 alle 65-vuotiaiden matkat	1 598	4 559	4 373	5 951	..	0	16 481	
3.2.4.2 65 vuotta täyttäneiden matkat	36 937	37 866	20 631	27 039	0	20 510	142 983	
3.2.4.2.1 65–74-vuotiaiden matkat	6 769	8 296	5 365	5 801	..	3 281	29 512	
3.2.4.2.2 75–84-vuotiaiden matkat	13 099	15 061	8 288	8 174	..	7 588	52 210	
3.2.4.2.3 85 vuotta täyttäneiden matkat	17 069	14 509	6 978	13 064	..	9 641	61 261	
65 vuotta täyttäneiden matkojen osuus matkojen kokonaismäärästä, %	95,9	89,3	82,5	82,0	0,0	70,0	85,0	
Matkat myönteisen päätöksen omaavaa kohti keskimäärin / kk	0,8	2,6	2,9	3,9	2,8	1,9	1,8	
Matkat matkoja käyttänyttä kohti keskimäärin / kk	1,5	3,5	3,6	4,5	3,6	1,9	2,6	
<i>ShL-kustannukset</i>								
3.2.8 Kuljetuspalvelujen bruttokustannukset, €	2 115 980	543 285	496 893	315 895	367 619	573 014	4 412 686	
3.2.9 Kuljetuspalveluista perityt asiakasmaksut, €	0	0	0	0	0	0	0	
Asiakasmaksujen osuus bruttokustannuksista, %	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	
3.2.10 Kuljetuspalvelujen nettokustannukset, €	2 115 980	543 285	496 893	315 895	367 619	573 014	4 412 686	
Kuljetuspalvelujen nettokustannukset € / myönteisten päätösten määrä	514,0	406,0	687,3	443,1	498,1	454,1	496,3	
Kuljetuspalvelujen nettokustannukset € / kuljetuspalveluja käyttänyt asiakas	966,6	540,0	867,2	517,9	654,1	454,1	711,5	
Keskimääräinen matkan nettokustannus, €	54,9	12,8	19,9	9,6	15,1	19,6	22,9	

VUODEN 2016 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
3.3 KULJETUSPALVELUKESKUKSET								
<i>Kuljetuspalvelukeskusten kautta tehdyt matkat</i>								
3.3.1 Kuljetuspalvelukeskuksen kautta tehtyjen VpL- ja ShL-matkojen määrä	533 990	-	0	-	298 186	172 800	1 004 976	
3.3.1.1 Joista VpL-matkoja	495 455	-	-	-	273 862	143 500	912 817	
3.3.1.2 Joista ShL-matkoja	38 535	-	-	-	24 324	29 300	92 159	
Kuljetuspalvelukeskusten kautta tehtyjen matkojen osuus kaikista VpL- ja ShL-matkoista, %	93,1	-	0,0	-	102,8	99,1	96,8	
3.3.2 Yhdistettyjen yhdensuuntaisten VpL- ja ShL-matkojen määrä	112 418	-	0	-	77 351	50 225	239 994	
3.3.2.1 Joista VpL-matkoja	101 457	-	-	-	68 787	50 225	220 469	
3.3.2.2 Joista ShL-matkoja	10 961	-	-	-	8 564	0	19 525	
Kuljetuspalvelukeskusten kautta tehtyjen yhdistettyjen matkojen osuus kaikista VpL- ja ShL-matkoista, %	19,6	-	0,0	-	26,7	28,8	23,1	
Yhdistettyjen matkojen osuus kaikista kuljetuspalvelukeskusten kautta tehdyistä VpL- ja ShL-matkoista, %	21,1	-	0,0	-	25,9	29,1	23,9	
<i>Kuljetuspalvelukeskusten kustannukset</i>								
3.3.3 Kuljetuspalvelukeskusten matkojen välityksen ja yhdistelyn nettokustannukset, €	2 193 000	329 500	-	-	733 836	408 444	3 664 780	
Kuljetuspalvelukeskusten kustannusten osuus VpL- ja ShL-kuljetuspalveluiden kustannuksista, %	11,3	2,9	0,0	-	10,3	7,4	8,4	
Kuljetuspalvelukeskusten nettokustannukset € / välitetty matka	4,1	0,0	0,0	-	2,5	2,4	3,6	
<i>Poikkeukset kuljetuspalvelukeskusten käytössä</i>								
3.3.4 VpL-asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös vakiotaksin käytöstä ja/tai jotka on vapautettu eli irrotettu keskitetystä tilausjärjestelmästä	340	388	257	333	592	159	2 069	
Vakiotaksia käyttävien ja/tai vapautettujen eli irrotettujen asiakkaiden osuus VpL-kuljetuspalveluja käyttäneistä asiakkaista, %	4,1	12,1	7,3	12,9	17,0	5,4	8,6	
3.3.5 VpL-asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös oikeudesta matkustaa yksin	1 169	-	0	0	465	101	1 735	
Yksin matkustavien asiakkaiden osuus VpL-kuljetuspalveluja käyttäneistä, %	14,2	0,0	0,0	0,0	13,4	3,4	8,4	
3.3.6 VpL-asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös kuljetuspalvelukeskuksen palveluista vapautuksesta eli irrotuksesta	340	-	0	0	..	58	398	
Vapautuksen eli irrotuksen saaneiden osuus VpL-kuljetuspalveluja käyttäneistä, %	4,1	0,0	0,0	0,0	0,0	2,0	2,3	
3.4 PALVELULINJAT		0	0	0	0	0		
3.4.1 Palvelulinjojen bruttokustannukset sosiaalitoimelle, €	10 961	-	397 016	0	1 339 919	283 423	2 031 319	
3.4.2 Palvelulinjojen käytöstä perityt asiakasmaksut sosiaalitoimelle, €	20	-	8 941	0	186 854	25 823	221 638	
3.4.3 Palvelulinjojen käytön nettokustannukset sosiaalitoimelle, €	10 941	0	388 075	0	1 153 065	257 600	1 809 681	
3.4.4 Kunnan muiden hallintokuntien nettokustannukset, €	0	..	0	0	..	316 880	316 880	
3.4.5 Palvelulinjojen nettokustannukset kunnalle yhteensä, €	10 941	0	388 075	0	1 153 065	574 480	2 126 561	
3.4.6 Palvelulinjojen nettokustannukset yhteensä, €	10 941	0	388 075	0	1 153 065	574 480	2 126 561	

UUDEEN 2016 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
4 ASUNNON MUUTOSTYÖT VUODEN AIKANA								
4.1 Asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös asunnon muutostöistä tai huoltotöitä	443	218	337	79	271	238	1 586	
4.1.1 0–17-vuotiaat	39	19	17	6	10	26	117	
4.1.2 18–64-vuotiaat	208	102	248	41	106	120	825	
4.1.3 65 vuotta täyttäneet	196	97	72	32	155	92	644	
Asunnon muutostöiden asiakkaiden osuus kaikista VpL-asiakkaista,	3,7	4,6	7,1	2,2	4,5	7,0	4,6	
Asunnon muutostöiden asiakkaiden osuus väestöstä, %	0,07	0,08	0,15	0,04	0,12	0,12	0,09	
Asunnon muutostöiden asiakkaat ikäryhmittäin yhteensä, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
0–17-vuotiaat	8,8	8,7	5,0	7,6	3,7	10,9	7,4	
18–64-vuotiaat	47,0	46,8	73,6	51,9	39,1	50,4	52,0	
65 vuotta täyttäneet	44,2	44,5	21,4	40,5	57,2	38,7	40,6	
4.2 Asunnon muutostöiden nettokustannukset, €	621 458	307 666	318 172	82 255	443 637	304 630	2 077 818	
Asunnon muutostöiden nettokustannusten osuus VpL-nettokustannuksista, %	0,8	1,1	1,5	0,5	1,6	1,4	1,1	
Nettokustannukset € / asunnon muutostöiden asiakas	1 402,8	1 411,3	944,1	1 041,2	1 637,0	1 280,0	1 310,1	
5 ASUNNON VÄLINEET JA LAITTEET VUODEN AIKANA								
5.1 Asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös asunnon välineistä ja laitteista tai huoltotöitä	564	116	104	120	410	245	1 559	Espoo: Tiedonkeruuta tarkistettu 2016. Historiatiedot korjattu vuoteen 2010 asti.
Asunnon välineiden ja laitteiden asiakkaiden osuus kaikista VpL-asiakkaista, %	4,70	0,00	2,20	3,32	6,84	7,22	4,53	
Asunnon välineiden ja laitteiden asiakkaiden osuus väestöstä, %	0,09	0,00	0,05	0,06	0,18	0,12	0,09	
5.2 Asunnon välineiden ja laitteiden nettokustannukset, €	490 424	114 909	240 868	102 889	525 826	205 618	1 680 534	Vantaa: Asunnon välineisiin ja laitteisiin on siirtynyt lääkinällisestä kuntoutuksista sähköiset ovikoneistot eli niiden korjaus-, huolto- ja asennuskustannukset.
Asunnon välineiden ja laitteiden nettokustannusten osuus VpL-nettokustannuksista, %	0,6	0,4	1,1	0,7	2,0	1,0	0,9	
Nettokustannukset € / asunnon välineiden ja laitteiden asiakas	869,5	990,6	2 316,0	857,4	1 282,5	839,3	1 078,0	

UUDEEN 2016 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
6 VAIKEAVAMMAISTEN PALVELUASUMINEN VUODEN AIKANA								
6.1 Vaikeavammaisten palveluasumisen asukkaat asumisyksiköissä yhteensä	408	132	102	140	145	122	1 049	
6.1.1 0–17-vuotiaat	1	0	0	0	1	0	2	
6.1.2 18–64-vuotiaat	302	113	81	112	99	86	793	
6.1.3 65 vuotta täyttäneet	105	19	21	28	45	36	254	
Palveluasumisen asukkaiden osuus kaikista VpL-asiakkaista, %	3,4	2,8	2,2	3,9	2,4	3,6	3,0	
Palveluasumisen asukkaiden osuus väestöstä, %	0,06	0,05	0,05	0,07	0,06	0,06	0,06	
Palveluasumisen asukkaat ikäryhmittäin yhteensä, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
0–17-vuotiaat	0,2	0,0	0,0	0,0	0,7	0,0	0,2	
18–64-vuotiaat	74,0	85,6	79,4	80,0	68,3	70,5	75,6	
65 vuotta täyttäneet	25,7	14,4	20,6	20,0	31,0	29,5	24,2	
6.2 Asumisyksiköiden pitkäaikaiset asukkaat	398	123	102	140	138	122	1 023	
6.3 Asumisyksiköiden lyhytaikaiset asukkaat	11	10	0	8	7	0	36	
Palveluasumisen lyhytaikaisten asukkaiden osuus kaikista	2,7	7,6	0,0	5,7	4,8	0,0	3,4	
6.4 Vaikeavammaisten palveluasumisen asumisyksiköiden nettokustannukset, €	20 873 370	6 615 787	5 281 398	5 395 526	6 032 424	5 925 738	50 124 243	
Palveluasumisen asumisyksiköiden nettokustannusten osuus VpL-nettokustannuksista, %	26,6	23,0	24,8	35,7	22,4	27,4	26,1	
Nettokustannukset €/ palveluasumisen asumisyksikön asukas	51 160,2	50 119,6	51 778,4	38 539,5	41 602,9	48 571,6	47 782,9	
6.5 Asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös palveluasumisesta yksittäiseen asuntoon	229	77	33	73	108	128	648	
6.5.1 Palveluasumista yksittäiseen asuntoon kotihoidon tuella saavat	0	65	22	32	0	0	119	Espoo: Asiakas kertaalleen 65
6.5.1.1 Palveluasumista oman kotihoidon tuella saavat	0	58	21	32	0	0	111	
6.5.1.2 Palveluasumista ostetun kotihoidon tuella saavat	0	35	1	0	..	0	36	
Kotihoidon tuella palveluasumista saavien osuus päätöksen palveluasumisesta yksittäiseen asuntoon omaavista, %	0,0	84,4	66,7	43,8	0,0	0,0	18,4	
6.6 Nettokustannukset ostetun kotihoidon tuella yksittäiseen asuntoon toteutettavasta palveluasumisesta, €	0	-	..	0	3 149 918	803 612	3 953 530	
Nettokustannukset ostetun kotihoidon tuella yksittäiseen asuntoon toteutettavasta palveluasumisesta € / asiakas	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	109 820,3	
6.7 Asumisyksiköiden ja yksittäiseen asuntoon toteuttavan palveluasumisen asiakkaat yhteensä	637	209	135	213	253	250	1 697	
Asumisyksikössä asuvat asiakkaat, %	64,1	63,2	75,6	65,7	57,3	48,8	61,8	

UUDEEN 2016 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
7 VAIKEAVAMMAISTEN PÄIVÄTOIMINTA UUDEEN AIKANA								
7.1 Päivätoiminnan asiakkaat yhteensä	215	152	53	37	116	42	615	
Päivätoiminnan asiakkaiden osuus kaikista VpL-asiakkaista, %	1,8	3,2	1,1	1,0	1,9	1,2	1,8	
Päivätoiminnan asiakkaiden osuus väestöstä, %	0,03	0,06	0,02	0,02	0,05	0,02	0,04	
7.2 Päivätoiminnan nettokustannukset	2 550 402	676 990	193 269	255 532	425 902	187 800	4 289 895	
Päivätoiminnan nettokustannusten osuus VpL-nettokustannuksista, %	3,3	2,3	0,9	1,7	1,6	0,9	2,2	
Nettokustannukset €/ päivätoiminnan asiakas	11 862,3	4 453,9	3 646,6	6 906,3	3 671,6	4 471,4	6 975,4	
8 HENKILÖKOHTAINEN APU UUDEEN AIKANA								
8.1 Asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös henkilökohtaisesta avusta	2 467	803	638	685	918	866	6 377	
8.1.1 0–17-vuotiaat	85	72	21	63	28	59	328	
8.1.2 18–64-vuotiaat	1 604	562	460	446	604	583	4 259	
8.1.3 65 vuotta täyttäneet	778	169	157	176	286	224	1 790	
8.1.3.1 65-74-vuotiaat	467	124	104	117	164	0	976	
8.1.3.2 75-84-vuotiaat	245	32	51	47	80	0	455	
8.1.3.3 85 vuotta täyttäneet	66	12	2	12	42	0	134	
Henkilökohtaisen avun asiakkaiden osuus kaikista VpL-asiakkaista, %	20,5	17,1	13,5	19,0	15,3	25,5	110,9	
Henkilökohtaisen avun asiakkaiden osuus väestöstä, %	0,39	0,29	0,29	0,37	0,40	0,43	2,17	
Henkilökohtaisen avun asiakkaat ikäryhmittäin yhteensä, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
0–17-vuotiaat	3,4	9,0	3,3	9,2	3,1	6,8	5,1	
18–64-vuotiaat	65,0	70,0	72,1	65,1	65,8	67,3	66,8	
65 vuotta täyttäneet	31,5	21,0	24,6	25,7	31,2	25,9	28,1	
65-74-vuotiaat	18,9	15,4	16,3	17,1	17,9	0,0	15,3	
75-84-vuotiaat	9,9	4,0	8,0	6,9	8,7	0,0	7,1	
85 vuotta täyttäneet	2,7	1,5	0,3	1,8	4,6	0,0	2,1	
8.1.4 Asiakkaat, joilla yhtenä järjestämistapana työnantajamalli	1 039	443	587	565	442	603	3 679	
8.1.5 Asiakkaat, joilla yhtenä järjestämistapana palveluseteli	1 129	432	0	64	226	23	1 874	
8.1.6 Asiakkaat, joilla yhtenä järjestämistapana ostopalvelu	597	37	51	63	427	263	1 438	
8.1.7 Kunnan omana toimintana (avustaja kunnan työntekijä)	0	-	0	-	-	17	17	
8.1.8 Henkilökohtaisen avun eri järjestämistapojen asiakkuudet yhteensä, voi sisältää saman asiakkaan useampaan kertaan	2 765	912	638	692	1 095	906	7 008	
Henkilökohtainen apu järjestämistavoittain yhteensä, %	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Palvelussa asiakas työnantajana	37,6	48,6	92,0	81,6	40,4	66,6	52,5	
Palveluseteli, jolla asiakas hankkii palvelun	40,8	47,4	0,0	9,2	20,6	2,5	26,7	
Palvelut hankitaan ostopalveluna	21,6	4,1	8,0	9,1	39,0	29,0	20,5	
Palvelut omana toimintana (avustaja kunnan työntekijä)	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,9	0,2	

VUODEN 2016 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
8 HENKILÖKOHTAINEN APU VUODEN AIKANA								
Eri tuntimääriä sisältävät päätökset henkilökohtaisesta avusta yhteensä	2 902	935	638	685	1 095	866	7 121	
8.1.9 Korkeintaan 20 h / viikko	2 128	699	480	591	913	638	5 449	
8.1.10 21–30 h / viikko	293	99	72	41	69	99	673	
8.1.11 31–40 h / viikko	171	75	50	33	70	65	464	
8.1.12 Yli 40 h / viikko	310	62	36	20	43	64	535	
Henkilökohtaisen avun päätökset tuntimäärittäin yhteensä, %								
Korkeintaan 20 h / viikko	86,3	87,0	75,2	86,3	99,5	73,7	85,4	
21–30 h / viikko	11,9	12,3	11,3	6,0	7,5	11,4	10,6	
31–40 h / viikko	6,9	9,3	7,8	4,8	7,6	7,5	7,3	
Yli 40 h / viikko	12,6	7,7	5,6	2,9	4,7	7,4	8,4	
8.2 Henkilökohtaisen avun asiakkaat, joilla on ollut voimassa myönteinen päätös palveluasumisesta yksittäiseen asuntoon sisältäen henkilökohtaisen avun tuen								
	200	67	25	41	86	159	578	
Yksittäiseen asuntoon järjestyn palveluasumisen asiakkaiden osuus henkilökohtaisen avun asiakkaista, %	8,1	8,3	3,9	6,0	9,4	18,4	9,1	
Yksittäiseen asuntoon järjestyn asiakkaiden osuus palveluasumista yksittäiseen asuntoon saavista asiakkaista, %	87,3	87,0	75,8	56,2	79,6	124,2	89,2	
8.3 Kokonaan kielteisen päätöksen saaneet								
	98	37	3	11	33	66	248	
Kokonaan kielteisen päätöksen saaneiden osuus henkilökohtaisen avun asiakkaista, joilla päätös henkilökohtaisesta avusta, %	3,8	4,4	0,5	1,6	3,5	7,1	3,7	
8.4 Henkilökohtaisen avun nettokustannukset, €								
	35 751 688	9 061 251	6 085 676	4 883 224	9 465 266	9 200 472	74 447 577	
Henkilökohtaisen avun nettokustannusten osuus VpL-nettokustannuksista, %	45,6	31,4	28,5	32,3	35,1	42,6	38,7	
Nettokustannukset € / henkilökohtaisen avun asiakas	14 492,0	11 284,2	9 538,7	7 128,8	10 310,7	10 624,1	11 674,4	
9 VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET PALVELUSUUNNITELMAT VUODEN AIKANA								
9.1 VpL-palvelusuunnitelmat vuoden aikana								
	1 020	958	..	397	577	3 106	6 058	

VUODEN 2016 TIEDOT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO	HUOMAUTUKSET
10 MUUT VAMMAISPALVELULAIN MUKAISET PALVELUT VUODEN AIKANA								
10.1 Lyhytaikaisen avustajapalvelun ja näkövammaisten opaspalvelun asiakkaat	0	0	0	0	385	0	385	
10.2 Lyhytaikaisen avustajapalvelun ja näkövammaisten opaspalvelun kustannukset	0	0	0	0	122 893	0	122 893	
10.3 Muiden Vpl-palvelujen nettokustannukset yhteensä, €	769 802	1 044 091	256 350	82 592	164 268	59 351	2 376 454	
Muiden palvelujen nettokustannusten osuus Vpl-	1,0	3,6	1,2	0,5	0,6	0,3	1,2	
10.4. Vpl-palvelut ja -tukitoimet, jotka muodostavat muiden Vpl-palvelujen nettokustannukset kohdassa 10.1.								
10.4.1 Helsinki	Sopeutumisvalmennus, harkinnanvaraiset apuvälineet ja laitteet, erityisvaatetus ja muu taloudellinen tuki.							
10.4.2 Espoo	Ympäri vuorokautinen lyhytaikainen hoito ostopalveluna, tuntiperusteinen hoito kotiin lapsille, avustukset liikkumisvälineisiin ja niiden apuvälineisiin, tukiviittomaopetus ja muu taloudellinen tuki.							
10.4.3 Vantaa	Sopeutumisvalmennus, liikkumisvälineet, erityisvaatteet, muut vammaisavustukset							
10.4.4 Turku	Sopeutumisvalmennus; harkinnanvaraiset välineet ja laitteet; vaatetus- ja erityisravintokustannukset; avustajakeskuksen avustus.							
10.4.5 Tampere	sopeutumisvalmennus, harkinnanvaraiset välineet ja laitteet, vaatetus- ja erityisravintokustannukset, muut tukitoimet							
10.4.6 Oulu	0							
MUITA VAMMAISPALVELUJA KOSKEVIA TIETOJA								
11 KOTIKUNTALAIN SEKÄ SOSIAALIHUOLTOLAIN MUUTOSTEN SEURAUKSENA KOITUNEET KUSTANNUKSET VUODEN AIKANA								
11.1 Kotikuntalain ja ShL:n muutoksiin perustuvat tulot Vpl-asiakkaista, €	937 079	13 206	214 482	249 213	621 631	528 708	2 564 319	
11.2 Kotikuntalain ja ShL:n muutoksiin perustuvat menot Vpl-asiakkaista, €	289 249	98 779	90 694	93 493	1 236 671	136 465	1 945 351	
Erutus tulot - menot, €	647 830	-85 573	123 788	155 720	-615 040	392 243	618 968	

Liite 9. Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tukitoimien asiakkaat ja kustannukset 2012–2016

		HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSIKKO	
			Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %
Väestö yhteensä 31.12.	2012	603 968	1,4	256 824	1,7	205 312	1,1	180 225	0,9	217 421	1,0	146 473	1,8	1 610 223	1,4
	2013	612 664	1,4	260 753	1,5	208 098	1,4	180 225	0,0	220 446	1,4	193 798	32,3	1 675 984	4,1
	2014	620 715	1,3	265 543	-19,2	210 803	1,3	183 824	23,7	223 004	1,2	196 291	1,3	1 700 180	1,4
	2015	628 208	1,2	269 802	-19,2	214 605	1,8	185 908	22,5	225 118	0,9	198 525	1,1	1 722 166	1,3
	2016	635 181	1,1	274 583	-18,7	219 341	2,2	187 604	22,8	228 274	1,4	200 526	1,0	1 745 509	1,4
Vammaispalvelujen asiakkaat ja kustannukset 2012–2016															
VpL:n mukaista palvelua tai taloudellista tukea saaneet asiakkaat	2012	12 455	3,6	3 994	-0,1	4 963	4,6	4 310	-5,5	6 834	-2,1	3 037	7,8	35 593	1,4
	2013	12 518	0,5	3 976	-0,5	4 730	-4,7	4 052	-6,0	6 484	-5,1	3 725	22,7	35 485	-0,3
	2014	12 775	2,1	4 365	9,8	5 006	5,8	3 798	-6,3	6 220	-4,1	3 732	0,2	35 896	1,2
	2015	12 302	-3,7	4 515	3,4	4 904	-2,0	3 676	-3,2	6 017	-3,3	3 449	-7,6	34 863	-2,9
	2016	12 012	-2,4	4 691	3,9	4 728	-3,6	3 613	-1,7	5 997	-0,3	3 393	-1,6	34 434	-1,2
Muutos 2012–2016, %		-3,6	17,5	-4,7	-16,2	-12,2	11,7	-3,3	11,7	-3,3	11,7	-3,3	-3,3		
VpL:n mukaista palvelua tai taloudellista tukea saaneiden %-osuus väestöstä	2012	2,06	2,2	1,56	-1,8	2,42	3,4	2,39	-6,4	3,14	-3,1	2,07	5,9	2,21	0,0
	2013	2,04	-0,9	1,52	-2,0	2,27	-6,0	2,25	-6,0	2,94	-6,4	1,92	-7,3	2,12	-4,2
	2014	2,06	0,7	1,64	7,8	2,37	4,5	2,07	-8,1	2,79	-5,2	1,90	-1,1	2,11	-0,3
	2015	1,96	-4,9	1,67	1,8	2,29	-3,8	1,98	-4,3	2,67	-4,2	1,74	-8,6	2,02	-4,1
	2016	1,89	-3,4	1,71	2,1	2,16	-5,7	1,93	-2,6	2,63	-1,7	1,69	-2,6	1,97	-2,6
VpL:n mukaisten palvelujen nettokustannukset	2012	63 292 527	10,6	22 786 583	10,7	19 739 522	6,6	13 180 078	8,6	21 019 735	17,0	14 551 710	21,1	154 570 155	11,6
	2013	71 160 501	12,4	24 455 542	7,3	20 525 572	4,0	12 604 920	-4,4	22 039 462	4,9	20 363 864	39,9	171 149 861	10,7
	2014	76 839 858	8,0	26 690 457	9,1	22 355 906	8,9	13 516 294	7,2	23 973 895	8,8	21 964 745	7,9	185 341 155	8,3
	2015	76 601 998	-0,3	28 578 174	7,1	22 176 331	-0,8	14 580 700	7,9	25 428 577	6,1	21 322 900	-2,9	188 688 680	1,8
	2016	78 345 902	2,3	28 824 871	0,9	21 323 082	-3,8	15 122 235	3,7	26 940 437	5,9	21 606 972	1,3	192 163 499	1,8
Muutos 2012–2016, %		23,8	26,5	8,0	14,7	28,2	48,5	24,3							
Vammaispalvelujen kokonaiskustannukset euroa / asiakas	2012	5 082	6,7	5 705	10,7	3 977	1,9	3 058	14,9	3 076	19,4	4 791	12,3	4 343	10,1
	2013	5 685	11,9	6 151	7,8	4 339	9,1	3 111	1,7	3 399	10,5	5 467	14,1	4 823	11,1
	2014	6 015	5,8	6 115	-0,6	4 466	2,9	3 559	14,4	3 854	13,4	5 886	7,7	5 163	7,1
	2015	6 227	3,5	6 330	3,5	4 522	1,3	3 966	11,5	4 226	9,6	6 182	5,0	5 412	4,8
	2016	6 522	4,7	6 145	-2,9	4 510	-0,3	4 186	-5,5	4 492	6,3	6 368	3,0	5 581	3,1
Muutos 2012–2016, %		28,3	7,7	13,4	36,9	46,1	32,9	28,5							
Vammaispalvelujen kokonaiskustannukset euroa / väestö	2012	105	9,0	89	8,8	96	5,4	73	7,6	97	15,7	99	18,9	96	10,1
	2013	116	10,8	94	5,7	99	2,6	70	-4,4	100	3,4	105	5,8	102	6,4
	2014	124	6,6	101	7,2	106	7,5	74	5,1	108	7,5	112	6,5	109	6,8
	2015	122	-1,5	106	5,4	103	-2,6	78	6,7	113	5,1	107	-4,0	110	0,5
	2016	123	1,2	105	-0,9	97	-5,9	81	2,8	118	4,5	108	0,3	110	0,5
Muutos 2012–2016, %		17,7	18,3	1,1	10,2	22,1	8,5	14,7							
Vammaisten subjektiivisten palvelujen nettokustannukset (ks. määritelmät)	2012	61 550 164	10,1	22 078 694	10,6	19 199 890	6,6	12 982 408	8,9	20 767 009	17,0	14 462 899	23,0	151 041 064	11,6
	2013	69 400 732	12,8	23 708 110	7,4	20 077 823	4,6	12 469 515	-4,0	21 798 203	5,0	20 287 503	40,3	167 741 733	11,1
	2014	75 579 546	8,9	25 907 787	9,3	21 842 363	8,8	13 414 408	7,6	23 760 544	8,8	21 925 480	8,1	182 430 128	8,8
	2015	75 547 398	0,0	27 633 148	6,7	21 775 544	-0,3	14 464 639	7,8	25 265 583	8,8	21 237 044	-3,1	185 923 356	1,9
	2016	77 576 100	2,7	27 780 780	0,5	21 066 732	-3,3	15 039 643	4,0	26 776 169	6,1	21 547 621	1,5	189 787 045	2,1
Muutos 2012–2016, %		25,8	25,5	8,0	14,7	28,2	48,5	24,3							
Vammaisten subjektiivisten palvelujen kustannusten %-osuus kokonais-kustannuksista	2012	97,2	-0,5	96,9	-0,1	97,3	0,0	98,5	0,3	98,8	0,1	99,4	1,6	97,7	0,0
	2013	97,5	0,3	96,9	0,1	97,8	0,6	98,9	0,4	98,9	0,1	99,6	0,2	98,0	0,3
	2014	98,4	0,9	97,1	0,1	97,7	-0,1	99,2	0,3	99,1	0,2	99,8	0,2	98,4	0,4
	2015	98,6	0,3	96,7	-0,4	98,2	0,5	99,2	0,0	99,4	0,3	99,6	-0,2	98,5	0,1
	2016	99,0	0,4	96,4	-0,3	98,8	0,6	99,5	0,3	99,4	0,0	99,7	0,1	98,8	0,2
Määrärahasidonnaisten palvelujen kustannukset (kokonaiskust. – subjektiiviset kust.)	2012	1 742 363	32,1	707 889	13,2	539 632	5,8	197 670	-8,7	252 726	10,8	88 811	-66,1	3 529 091	11,6
	2013	1 759 769	1,0	747 432	5,6	447 749	-17,0	135 405	-31,5	241 259	-4,5	76 514	-13,8	3 408 128	-3,4
	2014	1 260 312	-28,4	782 670	4,7	513 543	14,7	101 886	-24,8	213 352	-11,6	39 265	-48,7	2 911 027	-14,6
	2015	1 054 600	-16,3	945 026	20,7	400 787	-22,0	116 061	13,9	162 994	-23,6	85 856	118,7	2 765 324	-5,0
	2016	769 802	-27,0	1 044 091	10,5	256 350	-36,0	82 592	-28,8	164 268	0,8	59 351	-30,9	2 376 454	-14,1
Määrärahasidonnaisten palvelujen %-osuus VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien kokonais-kustannuksista	2012	2,8	19,4	3,1	2,3	2,7	-0,7	1,5	-16,0	1,2	-5,3	0,6	-72,0	2,3	0,0
	2013	2,5	-10,2	3,1	-1,6	2,2	-20,2	1,1	-28,4	1,1	-9,0	0,4	-38,4	2,0	-12,8
	2014	1,6	-33,7	2,9	-4,1	2,3	5,3	0,8	-29,8	0,9	-18,7	0,2	-52,4	1,6	-21,1
	2015	1,4	-16,1	3,3	12,8	1,8	-21,3	0,8	5,6	0,6	-28,0	0,4	125,2	1,5	-6,7
	2016	1,0	-28,6	3,6	9,5	1,2	-33,5	0,5	-31,4	0,6	-4,9	0,3	-31,8	1,2	-15,6
Vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen asiakkaat, matkat ja kustannukset 2012–2016															
Asiakkaat, joilla on vuoden aikana voimassa päätös VpL:n mukaisesta kuljetuspalvelusta	2012	11 577	3,4	3 450	-3,3	4 861	3,7	4 048	-5,4	5 917	-3,3	2 746	7,8	32 599	0,6
	2013	11 557	-0,2	3 405	-1,3	4 732	-2,7	3 797	-6,2	5 574	-5,8	3 341	21,7	32 406	-0,6
	2014	11 778	1,9	3 763	10,5	4 857	2,6	3 612	-4,9	5 304	-4,8	3 323	-0,5	32 637	0,7
	2015	11 346	-3,7	3 671	-2,4	4 937	1,6	3 431	-5,0	5 106	-3,7	3 043	-8,4	31 534	-3,4
	2016	11 059	-2,5	3 739	1,9	4 151	-15,9	3 369	-1,8	5 019	-1,7	2 940	-3,4	30 277	-4,0
Muutos 2012–2016, %		-4,5	8,4	-14,6	-16,8	-15,2	7,1	-7,1							
VpL-kuljetuspalvelu-päätöksen omaavien asiakkaiden %-osuus kaikista VpL:n asiakkaista	2012	93,0	-0,2	86,4	-3,2	97,9	-0,8	93,9	0,2	86,6	-1,2	90,4	0,0	91,6	-0,7
	2013	92,3	-0,7	85,6	-0,9	100,0	2,1	93,7	-0,2	86,0	-0,7	89,7	-0,8	91,3	-0,3
	2014	92,2	-0,1	86,2	0,7	97,0	-3,0	95,1	1,5	85,3	-0,8	89,0	-0,7	90,9	-0,4
	2015	92,2	0,0	81,3	-5,7	100,7	3,8	93,3	-1,9	84,9	-0,5	88,2	-0,9	90,5	-0,5
	2016	92,1	-0,2	79,7	-2,0	87,8	-12,8	93,2	-0,1	83,7	-1,4	86,6	-1,8	87,9	-2,8
VpL-kuljetuspalveluja käyttäneet asiakkaat	2012	7 236	3,7	2 776	-3,5	3 633	-1,0	3 337	-8,5	4 155	-3,3	2 746	7,8	23 883	-0,6
	2013	8 332	15,1	2 938	5,8	3 566	-1,8	2 999	-10,1	3 688	-11,2	3 341	21,7	24 864	4,1
	2014	8 459	1,5	3 115	6,0	3 490	-2,1	2 837	-5,4	3 720	0,9	3 323	-0,5	24 944	0,3
	2015	8 513	0,6	3 177	2,0	3 532	1,2	2 637	-7,0	3 541	-4,8	3 043	-8,4	24 443	-2,0
	2016	8 248	-3,1	3 201	0,8	3 513	-0,5	2 586	-1,9	3 478	-1,8	2 940	-3,4	23 966	-2,0
Muutos 2012–2016, %		14,0	15,3	-3,3	-22,5	-16,3	7,1	0,3							

		HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSIKKO	
		Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %
Vammaispalveluin mukaisten kuljetuspalvelujen asiakkaat, matkat ja kustannukset 2012-2016															
VpL-kuljetuspalveluja käyttäneiden asiakkaiden %-osuus kaikista VpL:n asiakkaista	2012	58,1	0,1	69,5	-3,5	73,2	-5,4	77,4	-3,2	60,8	-1,2	90,4	0,0	67,1	-1,9
	2013	66,6	14,6	73,9	6,3	75,4	3,0	74,0	-4,4	56,9	-6,4	89,7	-0,8	70,1	4,4
	2014	66,2	-0,5	71,4	-3,4	69,7	-7,5	74,7	0,9	59,8	5,1	89,0	-0,7	69,5	-0,8
	2015	69,2	4,5	70,4	-1,4	72,0	3,3	71,7	-4,0	58,8	-1,6	88,2	-0,9	70,1	0,9
	2016	68,7	-0,8	68,2	-3,0	74,3	3,2	71,6	-0,2	58,0	-1,5	86,6	-1,8	69,6	-0,7
VpL-kuljetuspalveluja käyttäneiden asiakkaiden %-osuus väestöstä	2012	1,20	2,2	1,08	-5,2	1,77	-2,1	1,85	-9,3	1,91	-4,3	1,87	5,9	1,48	-1,9
	2013	1,36	13,5	1,13	4,2	1,71	-3,2	1,66	-10,1	1,67	-12,5	1,72	-8,0	1,48	0,0
	2014	1,36	0,2	1,17	4,1	1,66	-3,4	1,54	-7,3	1,67	-0,3	1,69	-1,8	1,47	-1,1
	2015	1,36	-0,6	1,18	0,4	1,65	-0,6	1,42	-8,1	1,57	-5,7	1,53	-9,5	1,42	-3,3
	2016	1,30	-4,2	1,17	-1,0	1,60	-2,7	1,38	-2,8	1,52	-3,1	1,47	-4,3	1,37	-3,3
VpL-kuljetuspalveluja käyttäneistä asiakkaista työ- ja opiskelumatkoja käyttäneiden määrä	2012	524	3,6	233	-6,0	159	8,9	136	16,2	205	-28,3	106	-2,8	1 363	-3,5
	2013	512	-2,3	258	10,7	157	-1,3	117	-14,0	209	2,0	118	11,3	1 371	0,6
	2014	508	-0,8	266	3,1	147	-6,4	108	-7,7	218	4,3	101	-14,4	1 348	-1,7
	2015	530	4,3	279	4,9	141	-4,1	87	-19,4	203	-6,9	141	39,6	1 381	2,4
	2016	550	3,8	310	11,1	162	14,9	79	-9,2	212	4,4	140	-0,7	1 453	5,2
Muutos 2012-2016, %		5,0		33,0		1,9		-41,9		3,4		32,1		6,6	
VpL-kuljetuspalveluja käyttäneistä asiakkaista työ- ja opiskelumatkoja käyttäneiden % osuus	2012	7,2	-0,1	8,4	-2,6	4,4	10,0	4,1	27,1	4,9	-25,9	3,9	-9,8	5,7	-2,9
	2013	6,1	-15,1	8,8	4,6	4,4	0,6	3,9	-4,3	5,7	14,9	3,5	-8,5	5,5	-3,4
	2014	6,0	-2,3	8,5	-2,8	4,2	-4,3	3,8	-2,4	5,9	3,4	3,0	-13,9	5,4	-2,0
	2015	6,2	3,7	8,8	2,8	4,0	-5,2	3,3	-13,3	5,7	-2,2	4,6	52,4	5,6	4,5
	2016	6,7	7,1	9,7	10,3	4,6	15,5	3,1	-7,4	6,1	6,3	4,8	2,8	6,1	7,3
Yhdensuuntaiset VpL-matkat	2012	585 535	2,3	270 100	0,7	325 433	-2,9	268 987	-8,7	302 125	0,1	144 470	5,7	1 896 650	-0,6
	2013	597 621	2,1	290 446	7,5	328 169	0,8	236 978	-11,9	265 923	-12,0	159 375	10,3	1 878 512	-1,0
	2014	601 710	0,7	313 249	7,9	319 132	-2,8	221 596	-6,5	279 798	5,2	160 113	0,5	1 895 598	0,9
	2015	574 498	-4,5	324 143	3,5	323 358	1,3	225 629	1,8	274 501	-1,9	166 562	4,0	1 888 691	-0,4
	2016	535 174	-6,8	325 374	0,4	286 045	-11,5	203 764	-9,7	265 556	-3,3	145 100	-12,9	1 761 013	-6,8
Muutos 2012-2016, %		-8,6		20,5		-12,1		-24,2		-12,1		0,4		-7,2	
VpL-matkat / matkoja käyttänyt asiakas / kk	2012	6,7	-1,4	8,1	4,3	7,5	-1,9	6,7	-0,2	6,1	3,5	4,4	-1,9	6,6	-0,1
	2013	6,0	-11,4	8,2	1,6	7,7	2,7	6,6	-2,0	6,0	-0,8	4,0	-9,3	6,3	-4,9
	2014	5,9	-0,8	8,4	1,7	7,6	-0,6	6,5	-1,2	6,3	4,3	4,0	1,0	6,3	0,6
	2015	5,6	-5,1	8,5	1,5	7,6	0,1	7,1	9,5	6,5	3,1	4,6	13,6	6,4	1,7
	2016	5,4	-3,9	8,5	-0,4	6,8	-11,1	6,6	-7,9	6,4	-1,5	4,1	-9,8	6,1	-4,9
Myönnettyjen VpL-kuljetuspalvelujen nettokustannukset	2012	18 557 071	2,3	8 346 681	6,8	9 017 700	-0,2	5 410 005	-5,1	6 908 881	4,6	3 522 144	10,2	51 762 482	2,5
	2013	19 888 477	7,2	8 946 756	7,2	8 993 921	-0,3	4 138 293	-23,5	6 881 617	-0,4	4 694 493	33,3	53 543 556	3,4
	2014	20 582 737	3,5	10 210 525	14,1	9 537 267	6,0	4 121 074	-0,4	6 986 924	1,5	4 825 953	2,8	56 264 480	5,1
	2015	18 238 636	-11,4	11 211 663	9,8	9 400 749	-1,4	4 312 969	4,7	6 801 520	-2,7	4 961 455	2,8	54 926 992	-2,4
	2016	17 288 758	-5,2	11 004 177	-1,9	8 947 349	-4,8	4 320 217	0,2	6 733 196	-1,0	4 919 751	-0,8	53 213 448	-3,1
Muutos 2012-2016, %		-6,8		31,8		-0,8		-20,1		-2,5		39,7		2,8	
VpL-kuljetuspalvelujen kustannusten %-osuus vammaispalvelujen kokonaiskustannuksista	2012	29,3	-7,4	36,6	-3,5	45,7	-6,4	41,0	-12,6	32,9	-10,5	24,2	-9,0	33,5	-8,1
	2013	27,9	-4,7	36,6	-0,1	43,8	-4,1	32,8	-20,0	31,2	-5,0	23,1	-4,8	31,3	-6,6
	2014	26,8	-4,2	38,3	4,6	42,7	-2,6	30,5	-7,1	29,1	-6,7	22,0	-4,7	30,4	-3,0
	2015	23,8	-11,1	39,2	2,6	42,4	-0,6	29,6	-3,0	26,7	-8,2	23,3	5,9	29,1	-4,1
	2016	22,1	-7,3	38,2	-2,7	42,0	-1,0	28,6	-3,4	25,0	-6,6	22,8	-2,1	27,7	-4,9
VpL-kuljetuspalvelujen kustannukset euroa / asiakas (palvelua käyttänyt)	2012	2 565	-1,3	3 007	10,7	2 482	0,8	1 621	3,7	1 663	8,2	1 283	2,3	2 167	3,1
	2013	2 387	-6,9	3 045	1,3	2 522	1,6	1 380	-14,9	1 866	12,2	1 405	9,5	2 153	-0,6
	2014	2 433	1,9	3 278	7,6	2 733	8,4	1 453	5,3	1 878	0,7	1 452	3,4	2 256	4,7
	2015	2 142	-12,0	3 529	7,7	2 662	-2,6	1 636	12,6	1 921	2,3	1 630	12,3	2 247	-0,4
	2016	2 096	-2,2	3 438	-2,6	2 547	-4,3	1 671	2,1	1 936	0,8	1 673	2,6	2 220	-1,2
Muutos 2012-2016, %		-18,3		14,3		2,6		3,0		16,4		30,5		2,4	
VpL-kuljetuspalvelujen kustannukset euroa / väestö	2012	30,7	0,9	32,5	5,0	43,9	-1,3	30,0	-6,0	31,8	3,5	24,0	8,3	32,1	1,1
	2013	32,5	5,7	34,3	5,6	43,2	-1,6	23,0	-23,5	31,2	-1,8	24,2	0,7	31,9	-0,6
	2014	33,2	2,1	38,5	12,1	45,2	4,7	22,4	-2,4	31,3	0,4	24,6	1,5	33,1	3,6
	2015	29,0	-12,4	41,6	8,1	43,8	-3,2	23,2	3,5	30,2	-3,6	25,0	1,7	31,9	-3,6
	2016	27,2	-6,2	40,1	-3,6	40,8	-6,9	23,0	-0,7	29,5	-2,4	24,5	-1,8	30,5	-4,4
Muutos 2012-2016, %		-11,4		23,3		-7,1		-23,3		-7,2		2,0		-5,2	
Keskimääräinen VpL-matkan hinta (nettokustannukset)	2012	30,5	-0,2	30,4	6,3	27,7	2,7	20,1	3,9	22,7	3,8	24,4	4,1	26,8	3,0
	2013	32,0	4,8	30,4	0,0	27,4	-1,1	17,5	-13,2	25,8	13,6	29,4	20,8	28,0	4,4
	2014	33,7	5,4	32,6	7,3	29,9	9,0	18,6	6,5	24,8	-3,9	30,1	2,3	29,5	5,3
	2015	31,7	-5,9	34,6	6,1	29,1	-2,7	19,1	2,8	24,6	-0,7	29,8	-1,1	29,1	-1,5
	2016	32,3	1,8	33,8	-2,2	31,3	7,6	21,2	10,9	25,4	3,0	33,9	13,8	29,1	0,0
Muutos 2012-2016, %		5,8		11,3		12,9		5,4		11,7		39,2		8,3	
Sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetuspalvelujen asiakkaat, matkat ja kustannukset 2012-2016															
Asiakkaat, joilla on vuoden aikana voimassa päätös SHL:n mukaisesta kuljetuspalvelusta	2012	5 645	5,3	1 204	-0,7	1 337	14,9	536	4,7	602	-6,1	513	5,1	9 837	4,9
	2013	5 534	-2,0	1 348	12,0	1 253	-6,3	605	12,9	672	11,6	883	72,1	10 295	4,7
	2014	5 206	-5,9	1 324	-1,8	1 329	6,1	650	7,4	618	-8,0	986	11,7	10 113	-1,8
	2015	4 289	-17,6	1 360	2,7	1 168	-12,1	709	9,1	707	14,4	1 044	5,9	9 277	-8,3
	2016	4 117	-4,0	1 338	-1,6	723	-38,1	713	0,6	738	4,4	1 262	20,9	8 891	-4,2
Muutos 2012-2016, %		-27,1		11,1		-45,9		33,0		22,6		146,0		-9,6	
SHL-kuljetuspalvelu-asiakkaiden %-osuus väestöstä	2012	0,93	3,8	0,47	-2,4	0,65	13,6	0,30	3,8	0,28	-7,1	0,35	3,3	0,61	3,5
	2013	0,90	-3,4	0,52	10,3	0,60	-7,5	0,34	12,9	0,30	10,1	0,46	30,1	0,61	0,5
	2014	0,84	-7,1	0,50	-3,6	0,63	4,7	0,35	5,3	0,28	-9,1	0,50	10,2	0,59	-3,2
	2015	0,68	-18,6	0,50	1,1	0,54	-13,7	0,38	7,9	0,31	13,3	0,53	4,7	0,54	-9,4
	2016	0,65	-5,1	0,49	-3,3	0,33	-39,4	0,38	-0,3	0,32	2,9	0,63	19,7	0,51	-5,4
SHL-kuljetuspalveluja käyttäneet asiakkaat	2012	3 644	-32,0	940	9,7	817	22,3	536	4,7	542	6,5	513	5,1	6 992	-16,7
	2013	3 515	-3,5	989	5,2	843	3,2	554	3,4	530	-2,2	883	72,1	7 314	4,6
	201														

		HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSIKKO	
		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %	
Sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetuspalvelujen asiakkaat, matkat ja kustannukset 2012-2016															
ShL-kuljetuspalvelujen nettokustannukset	2012	3 366 411	4,1	519 115	15,8	549 794	52,5	276 731	62,1	297 176	5,3	173 559	7,9	5 182 786	11,3
	2013	4 633 678	37,6	512 109	-1,3	597 229	8,6	296 206	7,0	343 000	15,4	366 158	111,0	6 748 381	30,2
	2014	4 520 425	-2,4	532 035	3,9	586 830	-1,7	311 389	5,1	399 962	16,6	487 631	33,2	6 838 272	1,3
	2015	3 458 418	-23,5	575 938	8,3	466 198	-20,6	310 462	-0,3	360 057	-10,0	542 546	11,3	5 713 619	-16,4
	2016	2 115 980	-38,8	543 285	-5,7	496 893	6,6	315 895	1,7	367 619	2,1	573 014	5,6	4 412 686	-22,8
Muutos 2012-2016, %		-37,1		4,7		-9,6		14,2		23,7		230,2		-14,9	
ShL-kuljetuspalvelujen kustannukset euroa / asiakas (matkoja käytänty)	2012	924	53,1	552	5,6	673	24,7	516	54,8	548	-1,1	338	2,7	741	33,6
	2013	1 318	42,7	518	-6,2	708	5,3	535	3,6	647	18,0	415	22,6	923	24,5
	2014	1 391	5,5	541	4,4	729	2,9	537	0,4	694	7,3	495	19,3	952	3,2
	2015	1 408	1,2	577	6,6	665	-8,8	512	-4,6	629	-9,3	520	5,1	896	-5,9
	2016	967	-31,3	540	-6,3	867	30,4	518	1,1	654	3,9	454	-12,6	711	-20,6
Muutos 2012-2016, %		4,6		-2,2		28,9		0,3		19,3		34,2		-4,0	
ShL-kuljetuspalvelujen kustannukset euroa / väestö	2012	5,6	2,6	2,0	13,8	2,7	50,8	1,5	60,7	1,4	4,2	1,2	6,0	3,2	9,8
	2013	7,6	35,7	2,0	-2,8	2,9	7,2	1,6	7,0	1,6	13,8	1,9	59,5	4,0	25,1
	2014	7,3	-3,7	2,0	2,0	2,8	-3,0	1,7	3,1	1,8	15,3	2,5	31,5	4,0	-0,1
	2015	5,5	-24,4	2,1	6,5	2,2	-22,0	1,7	-1,4	1,6	-10,8	2,7	10,0	3,3	-17,5
	2016	3,3	-39,5	2,0	-7,3	2,3	4,3	1,7	0,8	1,6	0,7	2,9	4,6	2,5	-23,8
Muutos 2012-2016, %		-40,2		-2,1		-15,4		9,7		17,8		141,2		-21,5	
Keskimääräinen ShL-matkan hinta (nettokustannukset)	2012	23,4	0,1	13,5	4,4	14,0	8,3	9,6	8,8	15,9	6,6	24,4	4,4	15,3	-24,7
	2013	33,5	43,3	12,7	-5,9	14,1	0,5	9,9	2,5	16,8	5,5	26,2	7,3	24,4	59,3
	2014	45,1	34,7	13,5	5,8	15,1	7,0	11,4	15,7	18,1	7,9	25,1	-4,3	27,9	14,5
	2015	76,5	69,4	13,8	2,6	14,7	-2,7	10,9	-4,1	15,6	-14,1	24,0	-4,0	29,6	6,2
	2016	54,9	-28,2	12,8	-7,3	19,9	35,4	9,6	-12,4	15,1	-3,1	19,6	-18,6	29,6	0,0
Muutos 2012-2016, %		134,8		-5,3		41,7		-0,4		-5,3		-19,9		93,7	
Vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetuspalvelut yhteensä 2012-2016															
Kuljetuspalveluja käyttäneiden asiakkaiden määrä yhteensä	2012	10 880	-11,8	3 716	-0,5	4 450	2,6	3 873	-6,9	4 697	-2,2	3 259	7,3	30 875	-4,7
	2013	11 847	8,9	3 927	5,7	4 409	-0,9	3 553	-8,3	4 218	-10,2	4 224	29,6	32 178	4,2
	2014	11 709	-1,2	4 099	4,4	4 295	-2,6	3 417	-3,8	4 296	1,8	4 309	2,0	32 125	-0,2
	2015	10 970	-6,3	4 176	1,9	4 233	-1,4	3 243	-5,1	4 113	-4,3	4 087	-5,2	30 822	-4,1
	2016	10 437	-4,9	4 207	0,7	4 086	-3,5	3 196	-1,4	4 040	-1,8	4 202	2,8	30 168	-2,1
Muutos 2012-2016, %		-4,1		13,2		-8,2		-17,5		-14,0		28,9		-2,3	
VpL-asiakkaiden %-osuus	2012	66,5	17,6	74,7	-3,0	81,6	-3,5	86,2	-1,7	88,5	-1,1	84,3	0,4	77,4	4,4
	2013	70,3	5,7	74,8	0,1	80,9	-0,9	84,4	-2,0	87,4	-1,2	79,1	-6,1	77,3	-0,1
	2014	72,2	2,7	76,0	1,6	81,3	0,5	83,0	-1,6	86,6	-1,0	77,1	-2,5	77,6	0,5
	2015	77,6	7,4	76,1	0,1	83,4	2,7	81,3	-2,1	86,1	-0,6	74,5	-3,5	79,3	2,1
	2016	79,0	1,8	76,1	0,0	86,0	3,0	80,9	-0,5	86,1	0,0	70,0	-6,0	79,4	0,2
Muutos 2012-2016, %		18,8		1,9		5,3		-6,1		-2,7		-17,0		2,7	
ShL-asiakkaiden %-osuus	2012	33,5	-22,9	25,3	10,2	18,4	19,3	13,8	12,4	11,5	8,9	15,7	-2,1	22,6	-12,6
	2013	29,7	-11,4	25,2	-0,4	19,1	4,1	15,6	12,7	12,6	8,9	20,9	32,8	22,7	0,4
	2014	27,8	-6,4	24,0	-4,7	18,7	-2,0	17,0	8,9	13,4	6,7	22,9	9,5	22,4	-1,7
	2015	22,4	-19,3	23,9	-0,3	16,6	-11,6	18,7	10,1	13,9	3,7	25,5	11,6	20,7	-7,4
	2016	21,0	-6,4	23,9	0,0	14,0	-15,3	19,1	2,1	13,9	0,0	30,0	17,6	20,6	-0,7
Muutos 2012-2016, %		-37,4		-5,5		-23,6		37,9		20,6		90,8		-9,2	
Kuljetuspalvelumatkojen määrä yhteensä	2012	712 938	2,7	308 493	1,9	364 637	0,5	297 761	-5,2	320 792	0,0	151 583	5,6	2 156 204	0,8
	2013	720 573	1,1	330 680	7,2	370 533	1,6	267 036	-10,3	286 346	-10,7	173 360	14,4	2 148 528	-0,4
	2014	698 159	-3,1	352 749	6,7	358 051	-3,4	248 900	-6,8	301 868	5,4	179 578	3,6	2 139 305	-0,4
	2015	619 722	-11,2	365 832	3,7	355 133	-0,8	254 030	2,1	297 632	-1,4	189 133	5,3	2 081 482	-2,7
	2016	573 709	-7,4	367 799	0,5	311 049	-12,4	236 754	-6,8	289 928	-2,6	174 400	-7,8	1 953 639	-6,1
Muutos 2012-2016, %		-19,5		19,2		-14,7		-20,5		-9,6		15,1		-9,4	
Kuljetuspalvelujen kustannukset yhteensä	2012	21 923 482	2,6	8 865 796	7,3	9 567 494	1,8	5 686 736	-3,2	7 206 057	4,7	3 695 703	10,1	56 945 268	3,3
	2013	24 522 155	11,9	9 458 865	6,7	9 591 150	0,2	4 434 499	-22,0	7 224 617	0,3	5 060 651	36,9	60 291 937	5,9
	2014	25 103 162	2,4	10 742 560	13,6	10 124 097	5,6	4 432 463	0,0	7 386 886	2,2	5 313 584	5,0	63 102 752	4,7
	2015	21 697 054	-13,6	11 787 601	9,7	9 866 947	-2,5	4 623 431	4,3	7 161 576	-3,1	5 504 001	3,6	60 640 611	-3,9
	2016	19 404 738	-10,6	11 547 462	-2,0	9 444 242	-4,3	4 636 112	0,3	7 100 815	-0,8	5 492 765	-0,2	57 626 134	-5,0
Muutos 2012-2016, %		-11,5		30,2		-1,3		-18,5		-1,5		48,6		1,2	
Kuljetuspalvelukeskusten toiminta 2012-2016															
Kuljetuspalvelukeskusten kautta tehdyt matkat	2012	616 108	7,6	-	0,0	-	0,0	-	0,0	321 299	0,2	140 835	4,9	1 078 242	4,9
	2013	609 793	-1,0	-	0,0	-	0,0	-	0,0	311 834	-2,9	163 360	16,0	1 084 987	0,6
	2014	600 089	-1,6	-	0,0	0	0,0	-	0,0	302 432	-3,0	169 428	3,7	1 071 949	-1,2
	2015	537 656	-10,4	-	0,0	0	0,0	-	0,0	299 522	-1,0	173 733	2,5	1 010 911	-5,7
	2016	533 990	-0,7	-	0,0	0	0,0	-	0,0	298 186	-0,4	172 800	-0,5	1 004 976	-0,6
Muutos 2012-2016, %		-13,3		0,0		0,0		0,0		-7,2		22,7		-6,8	
Asunnon muutostöiden asiakkaat ja kustannukset 2012-2016															
Asunnon muutostöiden asiakkaat	2012	391	1,3	248	15,9	224	17,3	94	51,6	398	5,0	242	-9,0	1 597	6,6
	2013	410	4,9	351	41,5	256	14,3	72	-23,4	311	-21,9	317	31,0	1 717	7,5
	2014	495	20,7	428	21,9	261	2,0	67	-6,9	363	16,7	244	-23,0	1 858	8,2
	2015	448	-9,5	210	-50,9	314	20,3	89	32,8	298	-17,9	237	-2,9	1 596	-14,1
	2016	443	-1,1	218	3,8	337	7,3	79	-11,2	271	-9,1	238	0,4	1 586	-0,6
Muutos 2012-2016, %		13,3		-12,1		50,4		-16,0		-31,9		-1,7		-0,7	
Asunnon muutostöitä saaneiden %-osuus väestöstä	2012	0,06	-0,1	0,10	13,9	0,11	16,0	0,05	50,3	0,18	3,9	0,17	-10,6	0,10	5,2
	2013	0,07	3,4	0,13	39,4	0,12	12,8	0,04	-23,4	0,14	-22,9	0,16	-1,0	0,10	3,3
	2014	0,08	19,2	0,16	19,7	0,12	0,6	0,04	-8,8	0,16	15,4	0,12	-24,0	0,11	6,7
	2015	0,07	-10,6	0,08	-51,7	0,15	18,2	0,05	31,3	0,13	-18,7	0,12	-4,0	0,09	-15,2
	2016	0,07	-2,2	0,08	2,0	0,15	5,0	0,04	-12,0	0,12	-10,3	0,12	-0,6	0,09	-2,0
Asunnon muutostöiden asiakkaiden %-osuus kaikista VpL:n asiakkaista	2012	3,1	-2,3	6,2	15,9	4,5	12,1	2,2	60,5	5,8	7,2	8,0	-15,6	4,5	5,2
	2013	3,3	4,3	8,8	42,2	5,4	19,9	1,8	-18,5	4,8	-17,6	8,5	6,8	4,8	7,8
	2014	3,9	18,3	9,8	11,1	5,2	-3,7	1,8	-0,7	5,8	21,7	6,5	-23,2	5,2	

		HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSIKKO	
		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %	
Asunnon muutostöiden asiakkaita ja kustannukset 2012-2016															
Asunnon muutostöiden kustannusten %-osuus vammaispalvelujen kokonaiskustannuksista	2012	0,9	-20,4	1,4	20,3	2,3	0,4	0,7	17,0	4,0	-22,2	1,7	-7,7	1,6	-10,6
	2013	0,7	-20,0	1,2	-16,1	2,3	-2,1	1,0	32,5	2,4	-39,2	2,4	35,7	1,4	-14,3
	2014	0,9	22,7	1,4	15,6	2,2	-1,0	0,5	-47,9	1,9	-20,2	0,9	-60,6	1,2	-12,3
	2015	0,9	-4,4	1,1	-21,6	1,8	-19,3	0,6	9,1	2,1	10,3	1,3	33,8	1,2	-3,4
	2016	0,8	-8,6	1,1	0,6	1,5	-17,2	0,5	-3,3	1,6	-22,6	1,4	12,8	1,1	-9,6
Kustannukset euroa / asunnon muutostöiden asiakas	2012	1 495	-13,2	1 280	14,9	2 032	-8,8	1 047	-16,2	2 101	-13,4	1 050	22,9	1 594	-6,4
	2013	1 283	-14,2	815	-36,3	1 809	-11,0	1 732	65,4	1 713	-18,5	1 522	44,9	1 407	-11,8
	2014	1 408	9,8	843	3,5	1 913	5,7	1 041	-39,9	1 274	-25,7	841	-44,7	1 235	-12,2
	2015	1 483	5,3	1 444	71,2	1 273	-33,5	922	-11,4	1 816	42,6	1 125	33,7	1 414	14,5
	2016	1 403	-5,4	1 411	-2,2	944	-25,8	1 041	13,0	1 637	-9,8	1 280	13,8	1 310	-7,4
Muutos 2012-2016, %		-6,2		10,2		-53,5		-0,6		-22,1		21,9		-17,8	
Kustannukset euroa / asunnon muutostöiden asiakas	2012	1,0	-13,3	1,2	30,8	2,2	5,8	0,5	25,9	3,8	-10,0	1,7	9,8	1,6	-1,6
	2013	0,9	-11,3	1,1	-11,3	2,2	0,4	0,7	26,7	2,4	-37,2	2,5	43,5	1,4	-8,9
	2014	1,1	30,8	1,4	23,9	2,4	6,4	0,4	-45,2	2,1	-14,2	1,0	-58,0	1,3	-6,3
	2015	1,1	-5,8	1,1	-17,3	1,9	-21,4	0,4	16,3	2,4	15,9	1,3	28,4	1,3	-2,9
	2016	1,0	-7,5	1,1	-0,3	1,5	-22,1	0,4	-0,6	1,9	-19,1	1,5	13,1	1,2	-9,2
Muutos 2012-2016, %		1,1		-9,4		-34,6		-19,7		-49,5		-12,4		-24,7	
Asunnon välineiden ja laitteiden asiakkaita sekä kustannukset 2012-2016															
Asunnon välineiden ja laitteiden asiakkaat	2012	660	8,0	137	-3,5	95	23,4	263	1,2	247	-28,8	198	1,0	1 600	-2,0
	2013	609	-7,7	168	22,6	73	-23,2	209	-20,5	346	40,1	228	15,2	1 633	2,1
	2014	690	13,3	205	22,0	88	20,5	102	-51,2	325	-6,1	256	12,3	1 666	2,0
	2015	609	-11,7	89	-56,6	99	12,5	105	2,9	442	36,0	221	-13,7	1 565	-6,1
	2016	564	-7,4	108	21,3	104	5,1	120	14,3	410	-7,2	245	10,9	1 551	-0,9
Muutos 2012-2016, %		-14,5		-21,2		9,5		-54,4		66,0		23,7		-3,1	
Asuntoon kuuluvia laitteita ja välineitä saaneiden %-osuus väestöstä	2012	0,11	6,5	0,05	-5,2	0,05	22,0	0,15	0,3	0,11	-29,6	0,14	-0,7	0,10	-3,3
	2013	0,10	-9,0	0,06	20,8	0,04	-24,0	0,12	-20,5	0,16	38,2	0,12	-13,0	0,10	-1,9
	2014	0,11	11,8	0,08	19,8	0,04	19,0	0,06	-52,2	0,15	-7,1	0,13	10,9	0,10	0,6
	2015	0,10	-12,8	0,03	-57,3	0,05	10,5	0,06	1,8	0,20	34,7	0,11	-14,6	0,09	-7,3
	2016	0,09	-8,4	0,04	19,2	0,05	2,8	0,06	13,3	0,18	-8,5	0,12	9,8	0,09	-2,2
Asunnon muutostöiden asiakkaiden %-osuus kaikista VpL:n asiakkaista	2012	5,3	4,2	3,4	-3,5	1,9	18,0	6,1	7,1	3,6	-27,3	6,5	-6,3	4,5	-3,3
	2013	4,9	-8,2	4,2	23,2	1,5	-19,4	5,2	-15,5	5,3	47,6	6,1	-6,1	4,6	2,4
	2014	5,4	11,0	4,7	11,1	1,8	13,9	2,7	-47,9	5,2	-2,1	6,9	12,1	4,6	0,9
	2015	5,0	-8,3	2,0	-58,0	2,0	14,8	2,9	6,4	7,3	40,6	6,4	-6,6	4,5	-3,3
	2016	4,7	-5,2	2,3	16,8	2,2	9,0	3,3	16,3	6,8	-6,9	7,2	12,7	4,5	0,3
Asunnon välineiden ja laitteiden nettokustannukset	2012	586 082	17,6	41 448	-34,6	98 137	7,0	166 238	4,9	512 188	16,2	113 939	3,4	1 518 032	11,4
	2013	583 018	-0,5	30 964	-25,3	83 871	-14,5	156 558	-5,8	388 577	-24,1	174 961	53,6	1 417 950	-6,6
	2014	587 612	0,8	87 421	182,3	130 851	56,0	76 081	-51,4	303 181	-22,0	183 207	4,7	1 368 353	-3,5
	2015	477 773	-18,7	73 662	-15,7	76 923	-41,2	78 494	3,2	412 710	36,1	146 661	-19,9	1 266 223	-7,5
	2016	490 424	2,6	114 909	56,0	240 868	213,1	102 889	31,1	525 826	27,4	205 618	40,2	1 680 534	32,7
Muutos 2012-2016, %		-16,3		177,2		145,4		-38,1		2,7		80,5		10,7	
Asunnon välineiden ja laitteiden kustannusten %-osuus vammaispalvelujen kokonaiskustannuksista	2012	0,9	6,4	0,2	-40,9	0,5	0,4	1,3	-3,4	2,4	-0,7	0,8	-14,6	1,0	-0,2
	2013	0,8	-11,5	0,1	-30,4	0,4	-17,8	1,2	-1,5	1,8	-27,6	0,9	9,7	0,8	-15,6
	2014	0,8	-6,7	0,3	158,7	0,6	43,2	0,6	-54,7	1,3	-28,3	0,8	-2,9	0,7	-10,9
	2015	0,6	-18,4	0,3	-21,3	0,3	-40,7	0,5	-4,4	1,6	28,3	0,7	-17,5	0,7	-9,1
	2016	0,6	0,4	0,4	54,7	1,1	225,7	0,7	26,4	2,0	20,3	1,0	38,4	0,9	30,3
Kustannukset euroa / asunnon välineitä ja laitteita saanut asiakas	2012	888	8,9	303	-32,2	1 033	-13,3	632	3,7	2 074	63,2	575	2,4	949	13,7
	2013	957	7,8	184	-39,1	1 149	11,2	749	18,5	1 123	-45,8	767	33,4	868	-8,5
	2014	852	-11,0	426	131,4	1 487	29,4	746	-0,4	933	-16,9	716	-6,7	821	-5,4
	2015	785	-7,9	828	94,1	777	-47,7	748	0,2	934	0,1	664	-7,3	809	-1,5
	2016	870	10,8	1 064	28,6	2 316	198,1	857	14,7	1 283	37,4	839	26,5	1 084	33,9
Muutos 2012-2016, %		-2,1		251,7		124,2		35,6		-38,2		45,8		14,2	
Kustannukset euroa / väestö	2012	1,0	15,9	0,2	-35,7	0,5	5,8	0,9	4,0	2,4	15,0	0,8	1,6	0,9	9,9
	2013	1,0	-1,9	0,1	-26,4	0,4	-15,7	0,9	-5,8	1,8	-25,2	0,9	16,1	0,8	-10,3
	2014	0,9	-0,5	0,3	177,2	0,6	54,0	0,4	-52,4	1,4	-22,9	0,9	3,4	0,8	-4,9
	2015	0,8	-19,7	0,3	-17,1	0,4	-42,3	0,4	2,0	1,8	34,8	0,7	-20,8	0,7	-8,6
	2016	0,8	1,5	0,4	53,3	1,1	206,4	0,5	29,9	2,3	25,6	1,0	38,8	1,0	30,9
Muutos 2012-2016, %		-20,4		159,3		129,7		-40,5		-2,2		31,8		2,1	
Vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaita ja kustannukset 2012-2016															
Vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaat	2012	380	-0,5	115	16,2	84	-5,6	114	7,5	140	18,6	93	10,7	926	5,5
	2013	402	5,8	130	13,0	100	19,0	117	2,6	134	-4,3	112	20,4	995	7,5
	2014	414	3,0	134	3,1	114	14,0	126	7,7	141	5,2	128	14,3	1 057	6,2
	2015	414	0,0	134	0,0	108	-5,3	130	3,2	140	-0,7	128	0,0	1 054	-0,3
	2016	408	-1,4	132	-1,5	102	-5,6	140	7,7	145	3,6	122	-4,7	1 049	-0,5
Muutos 2012-2016, %		7,4		14,8		21,4		22,8		3,6		31,2		13,3	
Vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaiden osuus % väestöstä	2012	0,06	-1,9	0,04	14,2	0,04	-6,7	0,06	6,6	0,06	17,4	0,06	8,8	0,06	4,0
	2013	0,07	4,3	0,05	11,3	0,05	17,5	0,06	2,6	0,06	-5,6	0,06	-9,0	0,06	3,2
	2014	0,07	1,6	0,05	1,2	0,05	12,5	0,07	5,6	0,06	4,0	0,07	12,8	0,06	4,7
	2015	0,07	-1,2	0,05	-1,6	0,05	-6,9	0,07	2,0	0,06	-1,6	0,06	-1,1	0,06	-1,6
	2016	0,06	-2,5	0,05	-3,2	0,05	-7,6	0,07	6,7	0,06	2,1	0,06	-5,6	0,06	-1,8
Vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaiden %-osuus VpL-asiakkaista	2012	3,1	-4,0	2,9	16,2	1,7	-9,8	2,6	13,8	2,0	21,1	3,1	2,7	2,6	4,1
	2013	3,2	5,3	3,3	13,6	2,1	24,9	2,9	9,2	2,1	0,9	3,0	-1,8	2,8	7,8
	2014	3,2	0,9	3,1	-6,1	2,3	7,7	3,3	14,9	2,3	9,7	3,4	14,1	2,9	5,0
	2015	3,4	3,8	3,0	-3,3	2,2	-3,3	3,5	6,6	2,3	2,6	3,7	8,2	3,0	2,7
	2016	3,4	0,9	2,8	-5,2	2,2	-2,0	3,9	9,6	2,4	3,9	3,6	-3,1	3,0	0,8
Vaikeavammaisten palveluasumisen nettokustannukset	2012	19 376 658	5,4	6 033 278	11,7	4 382 420	10,8	4 695 184	25,7	6 136 623	14,0	3 543 606	10,9	44 167 769	10,3
	2013	20 386 337	5,2	6 527 492	8,2	4 746 953	8,3	4 839 490	3,1	6 358 750	3,6	4 585 300	29,4	47 444 322	7,4
	2014	20 719 902	1,6	6 666 973	2,1	5 226 315	10,1	5 319 122	9,9	6 375 540	0,3	5 908 716	28,9	50 216 568	5,8
	2015														

		HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSIKKO	
		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %	
Vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaat ja kustannukset 2012–2016															
Palveluasumisen kustannusten %-osuus vammaispalvelujen kokonaiskustannuksista	2012	30,6	-4,7	26,5	0,9	22,2	4,0	35,6	15,7	29,2	-2,5	24,4	-8,4	28,6	-1,2
	2013	28,6	-6,4	26,7	0,8	23,1	4,2	38,4	7,8	28,9	-1,2	22,5	-7,5	27,7	-3,0
	2014	27,0	-5,9	25,0	-6,4	23,4	1,1	39,4	2,5	26,6	-7,8	26,9	19,5	27,1	-2,3
	2015	27,7	2,7	24,8	-0,7	24,7	5,7	36,7	-6,6	24,1	-9,2	28,3	5,0	27,2	0,3
	2016	26,6	-3,8	23,0	-7,5	24,8	0,3	35,7	-2,9	22,4	-7,2	27,4	-2,9	26,1	-4,1
Kustannukset euroa / palveluasumisen asiakas	2012	50 991	5,9	52 463	-3,9	52 172	17,4	41 186	16,8	43 833	-3,9	38 103	0,2	47 697	4,5
	2013	50 712	-0,5	50 211	-4,3	47 470	-9,0	41 363	0,4	47 453	8,3	40 940	7,4	47 683	0,0
	2014	50 048	-1,3	49 754	-0,9	45 845	-3,4	42 215	2,1	45 217	-4,7	46 162	12,8	47 509	-0,4
	2015	51 240	2,4	52 903	6,3	50 728	10,7	41 218	-2,4	43 837	-3,1	47 074	2,0	48 674	2,5
	2016	51 160	-0,2	50 120	-5,3	51 778	2,1	38 539	-6,5	41 603	-5,1	48 572	3,2	47 783	-1,8
Muutos 2012–2016, %		0,3	-4,5	-4,5	-0,8	-6,4	-6,4	-5,1	-5,1	27,5	0,2	2,4	8,8		
Kustannukset euroa / väestö	2012	32,1	3,9	23,5	9,8	21,3	9,6	26,1	24,5	28,2	12,8	24,2	9,0	27,4	8,8
	2013	33,3	3,7	25,0	6,6	22,8	6,9	26,9	3,1	28,8	2,2	23,7	-2,2	28,3	3,2
	2014	33,4	0,3	25,1	0,3	24,8	8,7	28,9	7,8	28,6	-0,9	30,1	27,2	29,5	4,3
	2015	33,8	1,2	26,3	4,7	25,5	3,0	28,8	-0,4	27,3	-4,6	30,4	0,8	29,8	0,9
	2016	32,9	-2,7	24,1	-8,3	24,1	-5,7	28,8	-0,2	26,4	-3,1	29,6	-2,6	28,7	-3,6
Muutos 2012–2016, %		2,4	2,6	12,8	10,4	10,4	-6,4	22,1	2,1	22,1	4,7				
Nettokustannukset ostetun kotihoidon tuella yksittäiseen asuntoon toteutettavasta palveluasumisesta, €	2012	-	0,0	-	0,0	...	0,0	-	0,0	1 202 507	99,3	1 153 206	32,7	2 355 713	60,0
	2013	-	0,0	0	0,0	...	0,0	0	0,0	1 430 544	19,0	1 595 949	38,4	3 026 493	28,5
	2014	-	0,0	-	0,0	...	0,0	0	0,0	1 798 085	25,7	1 340 202	-16,0	3 138 287	3,7
	2015	0	0,0	-	0,0	...	0,0	0	0,0	2 394 653	33,2	793 382	-40,8	3 188 035	1,6
	2016	0	0,0	-	0,0	...	0,0	0	0,0	3 149 918	31,5	803 612	1,3	3 953 530	24,0
Muutos 2012–2016, %		0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	161,9	-30,3	67,8					
Vaikeavammaisten päivätoiminnan asiakkaat ja kustannukset 2012–2016															
Päivätoiminnan asiakkaat	2012	204	12,1	115	6,5	36	20,0	35	16,7	67	9,8	45	-10,0	502	8,9
	2013	216	5,9	130	13,0	42	16,7	37	5,7	63	-6,0	33	-26,7	521	3,8
	2014	219	1,4	148	13,8	50	19,0	39	5,4	64	1,6	41	24,2	561	7,7
	2015	206	-5,9	163	10,1	54	8,0	36	-7,7	107	67,2	40	-2,4	606	8,0
	2016	215	4,4	152	-6,7	53	-1,9	37	2,8	116	8,4	42	5,0	615	1,5
Muutos 2012–2016, %		5,4	32,2	47,2	5,7	73,1	-6,7	22,5							
Päivätoiminnan asiakkaiden %-osuus väestöstä	2012	0,03	10,5	0,04	4,7	0,02	18,6	0,02	15,6	0,03	8,7	0,03	-11,6	0,03	7,4
	2013	0,04	4,4	0,05	11,3	0,02	15,1	0,02	5,7	0,03	-7,3	0,02	-44,6	0,03	-0,3
	2014	0,04	0,1	0,06	11,8	0,02	17,5	0,02	3,3	0,03	0,4	0,02	22,7	0,03	6,1
	2015	0,03	-7,1	0,06	8,4	0,03	6,1	0,02	-8,7	0,05	65,6	0,02	-3,5	0,04	6,6
	2016	0,03	3,2	0,06	-8,4	0,02	-4,0	0,02	1,8	0,05	6,9	0,02	4,0	0,04	0,1
Päivätoiminnan asiakkaiden %-osuus kaikista Vpl:n asiakkaista	2012	1,6	8,1	2,9	6,5	0,7	14,7	0,8	23,5	1,0	12,2	1,5	-16,5	1,4	7,4
	2013	1,7	5,3	3,3	13,6	0,9	22,4	0,9	12,4	1,0	-0,9	0,9	-40,2	1,5	4,1
	2014	1,7	-0,7	3,4	3,7	1,0	12,5	1,0	12,5	1,0	5,9	1,1	24,0	1,6	6,4
	2015	1,7	-2,3	3,6	6,5	1,1	10,2	1,0	-4,6	1,8	72,8	1,2	5,6	1,7	11,2
	2016	1,8	6,9	3,2	-10,2	1,1	1,8	1,0	4,6	1,9	8,8	1,2	6,7	1,8	2,7
Päivätoiminnan nettokustannukset	2012	1 326 819	6,0	611 591	-0,1	143 345	6,2	145 236	13,8	319 231	7,7	111 446	16,1	2 657 668	5,5
	2013	1 276 229	-3,8	735 111	20,2	191 456	33,6	198 814	36,9	368 191	15,3	131 172	17,7	2 900 973	9,2
	2014	1 658 939	30,0	681 846	-7,2	238 350	24,5	205 686	3,5	359 098	-2,5	210 425	60,4	3 354 344	15,6
	2015	2 071 921	24,9	704 884	3,4	192 244	-19,3	200 214	-2,7	436 207	21,5	222 891	5,9	3 828 361	14,1
	2016	2 550 402	23,1	676 990	-4,0	193 269	0,5	255 532	27,6	425 902	-2,4	187 800	-15,7	4 289 895	12,1
Muutos 2012–2016, %		92,2	10,7	34,8	75,9	33,4	68,5								
Päivätoiminnan kustannusten %-osuus vammaispalvelujen kokonaiskustannuksista	2012	2,1	-4,1	2,7	-9,7	0,7	-0,4	1,1	4,9	1,5	-7,9	0,8	-4,1	1,7	-5,5
	2013	1,8	-14,4	3,0	12,0	0,9	28,4	1,6	43,1	1,7	10,0	0,6	-15,9	1,7	-1,4
	2014	2,2	20,4	2,6	-15,0	1,1	14,3	1,5	-3,5	1,5	-10,3	1,0	48,7	1,8	6,8
	2015	2,7	25,3	2,5	-3,4	0,9	-18,7	1,4	-9,8	1,7	14,5	1,0	9,1	2,0	12,1
	2016	3,3	20,4	2,3	-4,8	0,9	4,6	1,7	23,1	1,6	-7,8	0,9	-16,9	2,2	10,0
Kustannukset euroa / päivätoiminnan asiakas	2012	6 504	-5,4	5 318	-6,2	3 982	-11,5	4 150	-2,4	4 765	-1,9	2 477	29,0	5 294	-3,1
	2013	5 908	-9,2	5 655	6,3	4 558	14,5	5 373	29,5	5 844	22,7	3 975	60,5	5 568	5,2
	2014	7 575	28,2	4 607	-18,5	4 767	4,6	5 274	-1,8	5 611	-4,0	5 132	29,1	5 979	7,4
	2015	10 058	32,8	4 324	-6,1	3 560	-25,3	5 562	5,5	4 077	-27,3	5 572	8,6	6 317	5,7
	2016	11 862	17,9	4 454	3,0	3 647	2,4	6 906	24,2	3 672	-9,9	4 471	-19,8	6 975	10,4
Muutos 2012–2016, %		82,4	-16,3	-8,4	66,4	-22,9	80,5	31,8							
Kustannukset euroa / väestö	2012	2,2	4,5	2,4	-1,8	0,7	5,0	0,8	12,8	1,5	6,6	0,8	14,1	1,7	4,1
	2013	2,1	-5,2	2,8	18,4	0,9	31,8	1,1	36,9	1,7	13,8	0,7	-11,0	1,7	4,9
	2014	2,7	28,3	2,6	-8,9	1,1	22,9	1,1	1,4	1,6	-3,6	1,1	58,4	2,0	14,0
	2015	3,3	23,4	2,6	1,7	0,9	-20,8	1,1	-3,8	1,9	20,3	1,1	4,7	2,2	12,7
	2016	4,0	21,7	2,5	-5,6	0,9	-1,6	1,4	26,5	1,9	-3,7	0,9	-16,6	2,5	10,6
Muutos 2012–2016, %		82,8	3,5	26,2	69,0	27,1	23,1	48,9							

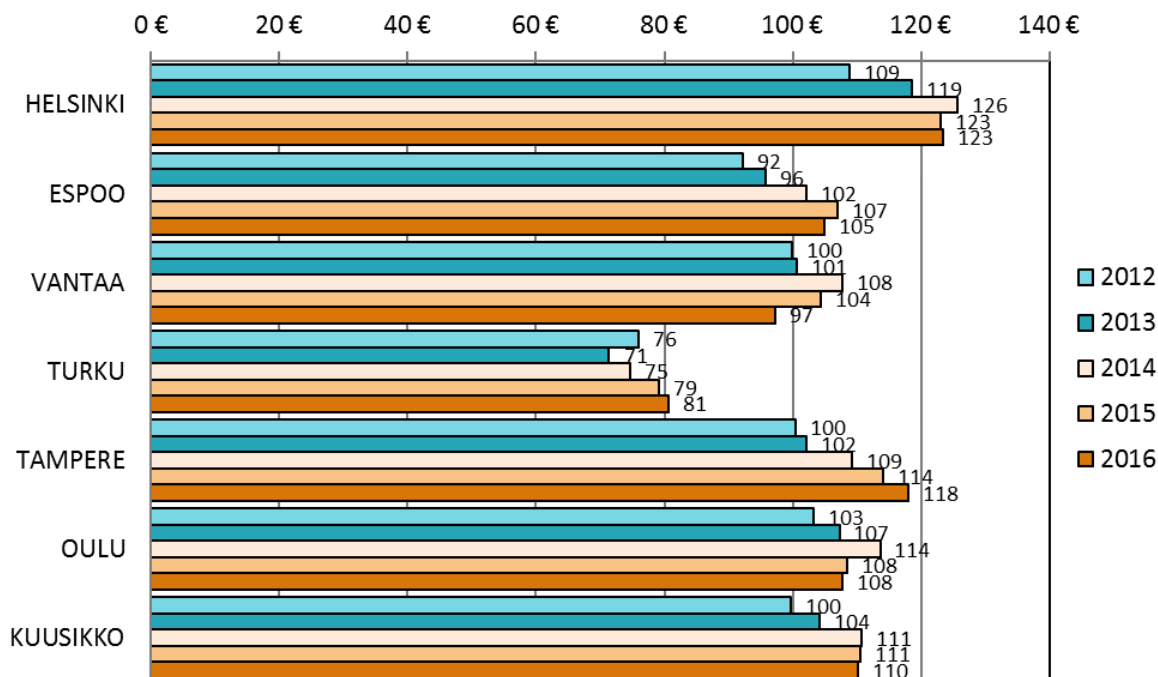
		HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSIKKO	
		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %		Muutos, %	
Henkilökohtaisen avun asiakkaat ja kustannukset 2012–2016															
VpL:n mukaisen henkilökohtaisen avun asiakkaat	2012	1 601	30,6	472	12,4	460	10,3	373	19,6	565	32,3	573	32,9	4 044	25,1
	2013	1 940	21,2	555	17,6	490	6,5	409	9,7	628	11,2	689	20,2	4 711	16,5
	2014	2 141	10,4	663	19,5	586	19,6	468	14,4	728	15,9	792	14,9	5 378	14,2
	2015	2 280	6,5	726	9,5	609	3,9	598	27,8	804	10,4	861	8,7	5 878	9,3
	2016	2 467	8,2	803	10,6	638	4,8	685	14,5	918	14,2	866	0,6	6 377	8,5
Muutos 2012–2016, %		54,1		70,1		38,7		83,6		62,5		51,1		57,7	
Henkilökohtaisen avun asiakkaiden %-osuus väestöstä	2012	0,27	28,7	0,18	10,5	0,22	9,1	0,21	18,5	0,26	30,9	0,39	30,6	0,25	23,4
	2013	0,32	19,5	0,21	15,8	0,24	5,1	0,23	9,7	0,28	9,6	0,36	-9,1	0,28	11,9
	2014	0,34	8,9	0,25	17,3	0,28	18,1	0,25	12,2	0,33	14,6	0,40	13,5	0,32	12,5
	2015	0,36	5,2	0,27	7,8	0,28	2,1	0,32	26,3	0,36	9,4	0,43	7,5	0,34	7,9
	2016	0,39	7,0	0,29	8,7	0,29	2,5	0,37	13,5	0,40	12,6	0,43	-0,4	0,37	7,0
Henkilökohtaisen avun asiakkaiden %-osuus kaikista VpL:n asiakkaista	2012	12,9	26,0	11,8	12,4	9,3	5,5	8,7	26,5	8,3	35,1	18,9	23,3	11,4	23,4
	2013	15,5	20,6	14,0	18,1	10,4	11,8	10,1	16,6	9,7	17,2	18,5	-2,0	13,3	16,8
	2014	16,8	8,1	15,2	8,8	11,7	13,0	12,3	22,1	11,7	20,8	21,2	14,7	15,0	12,9
	2015	18,5	10,6	16,1	5,9	12,4	6,1	16,3	32,0	13,4	14,2	25,0	17,6	16,9	12,5
	2016	20,5	10,8	17,1	6,5	13,5	8,7	19,0	16,5	15,3	14,6	25,5	2,2	18,5	9,8
Henkilökohtaisen avun nettokustannukset	2012	21 118 942	24,3	6 728 163	15,3	5 103 138	17,0	2 467 328	16,4	4 851 400	38,7	5 764 402	41,8	46 033 373	24,9
	2013	26 740 768	26,6	7 181 699	6,7	5 598 491	9,7	3 011 643	22,1	5 837 699	20,3	8 622 915	20,3	56 993 216	23,8
	2014	31 333 360	17,2	7 900 042	10,0	6 210 305	10,9	3 622 725	20,3	7 475 353	28,1	9 251 723	7,3	65 793 508	15,4
	2015	32 881 358	4,9	8 250 715	4,4	6 227 315	0,3	4 432 599	22,4	8 542 216	14,3	8 820 540	-4,7	69 154 743	5,1
	2016	35 751 688	8,7	9 061 251	9,8	6 085 676	-2,3	4 883 224	10,2	9 465 266	10,8	9 200 472	4,3	74 447 577	7,7
Muutos 2012–2016, %		69,3		34,7		19,3		97,9		95,1		59,6		61,7	
Henkilökohtaisen avun kustannusten %-osuus VpL:n kokonaiskustannuksista	2012	33,4	12,4	29,5	4,2	25,9	9,7	18,7	7,2	23,1	18,6	39,6	17,1	29,8	11,9
	2013	37,6	12,6	29,4	-0,5	27,3	5,5	23,9	27,6	26,5	14,8	42,3	6,9	33,3	11,8
	2014	40,8	8,5	29,6	0,8	27,8	1,8	26,8	12,2	31,2	17,7	42,1	-0,5	35,5	6,6
	2015	42,9	5,3	28,9	-2,5	28,1	1,1	30,4	13,4	33,6	7,7	41,4	-1,8	36,7	3,2
	2016	45,6	6,3	31,4	8,9	28,5	1,6	32,3	6,2	35,1	4,6	42,6	2,9	38,7	5,7
Kustannukset euroa / henkilökohtaisen avun asiakas	2012	13 191	-4,8	14 255	2,6	11 094	6,1	6 615	-2,6	8 587	4,8	10 060	6,6	11 383	-0,2
	2013	13 784	4,5	12 940	-9,2	11 425	3,0	7 363	11,3	9 296	8,3	12 515	24,4	12 098	6,3
	2014	14 635	6,2	11 916	-7,9	10 598	-7,2	7 741	5,1	10 268	10,5	11 681	-6,7	12 234	1,1
	2015	14 422	-1,5	11 365	-4,6	10 225	-3,5	7 412	-4,2	10 625	3,5	10 245	-12,3	11 765	-3,8
	2016	14 492	0,5	11 284	-0,7	9 539	-6,7	7 129	-3,8	10 311	-3,0	10 624	3,7	11 674	-0,8
Muutos 2012–2016, %		9,9		-20,8		-14,0		7,8		20,1		5,6		2,6	
Kustannukset euroa / väestö	2012	35,0	22,5	26,2	13,4	24,9	15,7	13,7	15,4	22,3	37,2	39,4	39,3	28,6	23,2
	2013	43,6	24,8	27,5	5,1	26,9	8,2	16,7	22,1	26,5	18,7	44,5	13,1	34,0	19,0
	2014	50,5	15,7	29,8	8,0	29,5	9,5	19,7	17,9	33,5	26,6	47,1	5,9	38,7	13,8
	2015	52,3	3,7	30,6	2,8	29,0	-1,5	23,8	21,0	37,9	13,2	44,4	-5,7	40,2	3,8
	2016	56,3	7,5	33,0	7,9	27,7	-4,4	26,0	9,2	41,5	9,3	45,9	3,3	42,7	6,2
Muutos 2012–2016, %		61,0		26,0		11,6		90,1		85,8		16,6		49,2	
Muiden vammaispalvelulain mukaisten palvelujen kustannukset 2012–2016															
Kaikkien muiden VpL:n mukaisten palvelujen nettokustannukset yhteensä	2012	1 742 363	32,1	707 889	13,2	539 632	5,8	197 670	-8,7	252 726	10,8	88 811	-66,1	3 529 091	11,6
	2013	1 759 769	1,0	747 432	5,6	447 749	-17,0	135 405	-31,5	241 259	-4,5	76 514	-13,8	3 408 128	-3,4
	2014	1 260 312	-28,4	782 670	4,7	513 543	14,7	101 886	-24,8	213 352	-11,6	39 265	-48,7	2 911 027	-14,6
	2015	1 054 600	-16,3	945 026	20,7	400 787	-22,0	116 061	13,9	162 994	-23,6	85 856	118,7	2 765 324	-5,0
	2016	769 802	-27,0	1 044 091	10,5	256 350	-36,0	82 592	-28,8	164 268	0,8	59 351	-30,9	2 376 454	-14,1
Muutos 2012–2016, %		-55,8		47,5		-52,5		-58,2		-35,0		-33,2		-32,7	
Muut kustannukset euroa / VpL:n mukaista palvelua ja taloudellista tukea saanut asiakas	2012	140	27,4	177	13,2	109	1,2	46	-3,4	37	13,1	29	-68,6	99	10,1
	2013	141	0,5	188	6,1	95	-12,9	33	-27,1	37	0,6	21	-29,8	96	-3,1
	2014	99	-29,8	179	-4,6	103	8,4	27	-19,7	34	-7,8	11	-48,8	81	-15,6
	2015	86	-13,1	209	16,7	82	-20,3	32	17,7	27	-21,0	25	136,6	79	-2,2
	2016	64	-25,2	223	6,3	54	-33,7	23	-27,6	27	1,1	17	-29,7	69	-13,0
Muutos 2012–2016, %		-54,2		25,6		-50,1		-50,2		-25,9		-40,2		-30,4	
Muiden kustannusten %-osuus VpL:n kokonaiskustannuksista	2012	2,8	19,4	3,1	2,3	2,7	-0,7	1,5	-16,0	1,2	-5,3	0,6	-72,0	2,3	0,0
	2013	2,5	-10,2	3,1	-1,6	2,2	-20,2	1,1	-28,4	1,1	-9,0	0,4	-38,4	2,0	-12,8
	2014	1,6	-33,7	2,9	-4,1	2,3	5,3	0,8	-29,8	0,9	-18,7	0,2	-52,4	1,6	-21,1
	2015	1,4	-16,1	3,3	12,8	1,8	-21,3	0,8	5,6	0,6	-28,0	0,4	125,2	1,5	-6,7
	2016	1,0	-28,6	3,6	9,5	1,2	-33,5	0,5	-31,4	0,6	-4,9	0,3	-31,8	1,2	-15,6
Kustannukset euroa / väestö	2012	2,9	30,2	2,8	11,2	2,6	4,6	1,1	-9,6	1,2	9,6	0,6	-66,7	2,2	10,1
	2013	2,9	-0,4	2,9	4,0	2,2	-18,1	0,8	-31,5	1,1	-5,8	0,4	-34,9	2,0	-7,2
	2014	2,0	-29,3	2,9	2,8	2,4	13,2	0,6	-26,2	1,0	-12,6	0,2	-49,3	1,7	-15,8
	2015	1,7	-17,3	3,5	18,8	1,9	-23,3	0,6	12,6	0,7	-24,3	0,4	116,2	1,6	-6,2
	2016	1,2	-27,8	3,8	8,6	1,2	-37,4	0,4	-29,5	0,7	-0,6	0,3	-31,6	1,4	-15,2
Muutos 2012–2016, %		-58,0		38,0		-55,5		-59,9		-38,1		-51,2		-37,9	

Liite 10. Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tukitoimien deflatoidut kustannukset 2012–2016

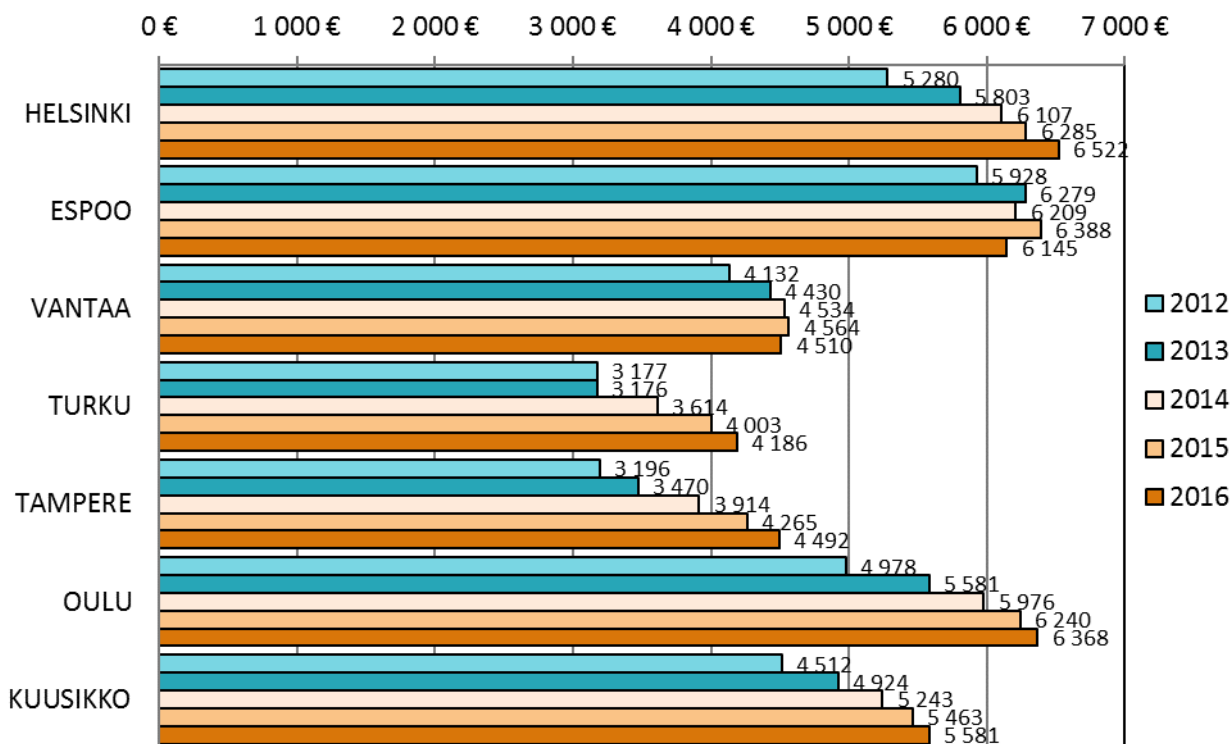
		HELSINKI		ESPOO		VANTAA		TURKU		TAMPERE		OULU		KUUSIKKO	
		Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %	Muutos, %
Vpl:n mukaisten palvelujen nettokustannukset, DEFL 2016	2012	65 760 157	7,3	23 674 979	7,4	20 509 120	3,5	13 693 939	5,4	21 839 246	13,5	15 119 048	17,5	160 596 488	8,3
	2013	72 643 011	10,5	24 965 032	5,4	20 953 188	2,2	12 867 523	-6,0	22 498 617	3,0	20 788 111	37,5	174 715 483	8,8
	2014	78 021 219	7,4	27 100 805	8,6	22 699 613	8,3	13 724 098	6,7	24 342 478	8,2	22 302 438	7,3	188 190 651	7,7
	2015	77 314 575	-0,9	28 844 018	6,4	22 382 622	-1,4	14 716 334	7,2	25 665 122	5,4	21 521 253	-3,5	190 443 924	1,2
	2016	78 345 902	1,3	28 824 871	-0,1	21 323 082	-4,7	15 122 235	2,8	26 940 437	5,0	21 606 972	0,4	192 163 499	0,9
Muutos 2012–2016, €		12 585 745		5 149 892		813 962		1 428 296		5 101 191		6 487 924		31 567 011	
Muutos 2012–2016, %		19,1		21,8		4,0		10,4		23,4		42,9		19,7	
Vammaispalvelujen kokonaiskustannukset euroa / asiakas, DEFL 2016	2012	5 280	3,5	5 928	7,5	4 132	-1,1	3 177	11,5	3 196	15,9	4 978	9,0	4 512	6,9
	2013	5 803	9,9	6 279	5,9	4 430	7,2	3 176	-0,1	3 470	8,6	5 581	12,1	4 924	9,1
	2014	6 107	5,2	6 209	-1,1	4 534	2,4	3 614	13,8	3 914	12,8	5 976	7,1	5 243	6,5
	2015	6 285	2,9	6 388	2,9	4 564	0,7	4 003	10,8	4 265	9,0	6 240	4,4	5 463	4,2
	2016	6 522	3,8	6 145	-3,8	4 510	-1,2	4 186	4,5	4 492	5,3	6 368	2,1	5 581	2,2
Muutos 2012–2016, €		1 242		217		378		1 008		1 297		1 390		1 069	
Muutos 2012–2016, %		23,5		3,7		9,1		31,7		40,6		27,9		23,7	
Vammaispalvelujen kokonaiskustannukset euroa / väestö, DEFL 2016	2012	109	5,8	92	5,6	100	2,3	76	4,4	100	12,3	103	15,4	100	6,9
	2013	119	8,9	96	3,9	101	0,8	71	-6,0	102	1,6	107	3,9	104	4,5
	2014	126	6,0	102	6,6	108	6,9	75	4,6	109	7,0	114	5,9	111	6,2
	2015	123	-2,1	107	4,8	104	-3,1	79	6,0	114	4,4	108	-4,6	111	-0,1
	2016	123	0,2	105	-1,8	97	-6,8	81	1,8	118	3,5	108	-0,6	110	-0,4
Muutos 2012–2016, €		14		13		-3		5		18		5		10	
Muutos 2012–2016, %		13,3		13,9		-2,7		6,1		17,5		4,4		10,4	
Subjektivisten etuuskien nettokustannukset, DEFL 2016	2012	63 949 863	6,8	22 939 491	7,3	19 948 449	3,5	13 488 562	5,7	21 576 667	13,6	15 026 774	19,4	156 929 806	8,3
	2013	70 846 581	10,8	24 202 029	5,5	20 496 111	2,7	12 729 297	-5,6	22 252 332	3,1	20 710 003	37,8	171 236 352	9,1
	2014	76 741 531	8,3	26 306 102	8,7	22 178 174	8,2	13 620 645	7,0	24 125 846	8,4	22 262 570	7,5	185 234 869	8,2
	2015	76 250 164	-0,6	27 890 201	6,0	21 978 107	-0,9	14 599 194	7,2	25 500 612	5,7	21 434 598	-3,7	187 652 876	1,3
	2016	77 576 100	1,7	27 780 780	-0,4	21 066 732	-4,1	15 039 643	3,0	26 776 169	5,0	21 547 621	0,5	189 787 045	1,1
Muutos 2012–2016, €		13 626 237		4 841 289		1 118 283		1 551 081		5 199 502		6 520 847		32 857 240	
Muutos 2012–2016, %		21,3		21,1		5,6		11,5		24,1		43,4		20,9	
Määrärahasidonnaisten etuuskien kustannukset (kokonaiskustannukset – subjektiiviset etuudet), DEFL 2016	2012	1 810 294	28,2	735 488	9,9	560 671	2,7	205 377	-11,4	262 579	7,5	92 274	-67,1	3 666 682	8,3
	2013	1 796 431	-0,8	763 003	3,7	457 077	-18,5	138 226	-32,7	246 285	-6,2	78 108	-15,4	3 479 131	-5,1
	2014	1 279 688	-28,8	794 703	4,2	521 438	14,1	103 452	-25,2	216 632	-12,0	39 869	-49,0	2 955 782	-15,0
	2015	1 064 410	-16,8	953 817	20,0	404 515	-22,4	117 141	13,2	164 510	-24,1	86 655	117,4	2 791 048	-5,6
	2016	769 802	-27,7	1 044 091	9,5	256 350	-36,6	82 592	-29,5	164 268	-0,1	59 351	-31,5	2 376 454	-14,9
Muutos 2012–2016, €		-1 040 492		308 603		-304 321		-122 785		-98 311		-32 923		-1 290 228	
Muutos 2012–2016, %		-57,5		42,0		-54,3		-59,8		-37,4		-35,7		-35,2	
Vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen deflatoidut kustannukset 2012–2016															
Myönnettyjen Vpl-kuljetuspalvelujen nettokustannukset, DEFL 2016	2012	19 280 569	-0,7	8 672 099	3,7	9 369 279	-3,2	5 620 929	-7,9	7 178 242	1,5	3 659 464	7,0	53 780 582	-0,5
	2013	20 302 820	5,3	9 133 147	5,3	9 181 294	-2,0	4 224 507	-24,8	7 024 984	-2,1	4 792 295	31,0	54 659 047	1,6
	2014	20 899 183	2,9	10 367 505	13,5	9 683 896	5,5	4 184 433	-0,9	7 094 344	1,0	4 900 149	2,3	57 129 509	4,5
	2015	18 408 298	-11,9	11 315 958	9,1	9 488 198	-2,0	4 353 090	4,0	6 864 790	-3,2	5 007 608	2,2	55 437 940	-3,0
	2016	17 288 758	-6,1	11 004 177	-2,8	8 947 349	-5,7	4 320 217	-0,8	6 733 196	-1,9	4 919 751	-1,8	53 213 448	-4,0
Muutos 2012–2016, €		-1 002 821		2 951 298		-186 830		-1 751 466		-204 214		1 587 005		1 392 972	
Muutos 2012–2016, %		-5,2		35,3		-1,9		-28,7		-2,9		46,4		2,6	
Vpl-kuljetuspalvelujen kustannukset euroa / palvelua käyttänyt asiakas, DEFL 2016	2012	2 665	-4,2	3 124	7,4	2 579	-2,1	1 684	0,7	1 728	5,0	1 333	-0,7	2 252	0,1
	2013	2 437	-8,5	3 109	-0,5	2 575	-0,2	1 409	-16,4	1 905	10,3	1 434	7,6	2 198	-2,4
	2014	2 471	1,4	3 328	7,1	2 775	7,8	1 475	4,7	1 907	0,1	1 475	2,8	2 290	4,2
	2015	2 162	-12,5	3 562	7,0	2 686	-3,2	1 651	11,9	1 939	1,7	1 646	11,6	2 268	-1,0
	2016	2 096	-3,1	3 438	-3,5	2 547	-5,2	1 671	1,2	1 936	-0,1	1 673	1,7	2 220	-2,1
Muutos 2012–2016, €		-568		314		-32		-14		208		341		-31	
Muutos 2012–2016, %		-21,3		10,0		-1,2		-0,8		12,1		25,6		-1,4	
Keskimääräinen Vpl-matkan nettokustannus, DEFL 2016	2012	31,7	-3,1	31,6	3,2	28,8	-0,3	20,9	0,9	23,6	0,7	25,3	1,1	27,9	0,0
	2013	32,7	2,9	31,0	-1,7	28,0	-2,8	17,8	-14,7	26,3	11,6	30,0	18,7	28,6	2,6
	2014	34,3	4,8	33,1	6,7	30,3	8,5	18,9	5,9	25,2	-4,4	30,6	1,8	30,0	4,7
	2015	32,0	-6,4	34,9	5,5	29,3	-3,3	19,3	2,2	24,8	-1,3	30,1	-1,7	29,3	-2,1
	2016	32,3	0,8	33,8	-3,1	31,3	6,6	21,2	9,9	25,4	2,1	33,9	12,8	29,1	-0,9
Muutos 2012–2016, €		1		2		2		0		2		9		1	
Muutos 2012–2016, %		1,8		7,2		8,6		1,5		7,5		34,0		4,2	
Sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetuspalvelujen deflatoidut kustannukset 2012–2016															
SHL-kuljetuspalvelujen nettokustannukset, DEFL 2016	2012	3 497 660	1,0	539 354	12,4	571 229	48,1	287 520	57,3	308 762	2,2	180 326	4,8	5 384 851	8,0
	2013	4 730 213	35,2	522 778	-3,1	609 672	6,7	302 377	5,2	350 146	13,4	373 786	107,3	6 888 972	27,9
	2014	4 589 924	-3,0	540 215	3,3	595 853	-2,3	316 176	4,6	406 111	16,0	495 127	32,5	6 943 406	0,8
	2015	3 490 589	-24,0	581 296	7,6	470 535	-21,0	313 350	-0,9	363 406	-10,5	547 593	10,6	5 766 769	-16,9
	2016	2 115 980	-39,4	543 285	-6,5	496 893	5,6	315 895	0,8	367 619	1,2	573 014	4,6	4 412 686	-23,5
Muutos 2012–2016, €		-1 381 680		3 931		-74 336		28 375		58 857		392 688		-972 165	
Muutos 2012–2016, %		-39,5		0,7		-13,0		9,9		19,1		217,8		-18,1	
SHL-kuljetuspalvelujen kustannukset euroa / asiakas, DEFL 2016	2012	960	48,6	574	2,5	699	21,1	536	50,3	570	-4,0	352	-0,4	770	29,7
	2013	1 346	40,2	529	-7,9	723	3,4	546	1,8	661	16,0	423	20,4	942	22,3
	2014	1 412	4,9	549	3,9	740	2,3	545	-0,1	705	6,7	502	18,6	967	2,7
	2015	1 421	0,6	582	6,0	671	-9,3	517	-5,1	635	-9,9	525	4,5	904	-6,5
	2016	967	-32,0	540	-7,2	867	29,2	518	0,2	654	3,0	454	-13,4	711	-21,3
Muutos 2012–2016, €		7		-34		168		-19		84		103		-59	
Muutos 2012–2016, %		0,7		-5,9		24,0		-3,5		14,8		29,2		-7,6	
Keskimääräinen SHL-matkan nettokustannus, DEFL 2016	2012	24,3	-2,8	14,0	1,3	14,6	5,1	10,0	5,6	16,5	3,5	25,4	1,3	15,9	-26,9
	2013	34,2	40,8	13,0	-7,5	14,4	-1,2	10,1	0,7	17,1	3,7	26,7	5,4	24	

		HELSINKI	Muutos, %	ESPOO	Muutos, %	VANTAA	Muutos, %	TURKU	Muutos, %	TAMPERE	Muutos, %	OULU	Muutos, %	KUUSIKKO	Muutos, %
Vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain mukaisten kuljetuspalvelujen deflatoidut kustannukset yhteensä 2012-2016															
Kustannukset yhteensä (Vpl ja ShL), DEFL 2016	2012	22 778 228	-0,4	9 211 453	4,1	9 940 508	-1,2	5 908 449	-6,0	7 487 005	1,6	3 839 790	6,9	59 165 433	0,2
	2013	25 033 033	9,9	9 655 925	4,8	9 790 965	-1,5	4 526 884	-23,4	7 375 130	-1,5	5 166 081	34,5	61 548 019	4,0
	2014	25 489 106	1,8	10 907 720	13,0	10 279 748	5,0	4 500 609	-0,6	7 500 455	1,7	5 395 277	4,4	64 072 915	4,1
	2015	21 898 887	-14,1	11 897 253	9,1	9 958 733	-3,1	4 666 440	3,7	7 228 196	-3,6	5 555 201	3,0	61 204 709	-4,5
	2016	19 404 738	-11,4	11 547 462	-2,9	9 444 242	-5,2	4 636 112	-0,6	7 100 815	-1,8	5 492 765	-1,1	57 626 134	-5,8
Muutos 2012-2016, €		-3 373 490		2 336 009		-496 267		-1 272 337		-386 189		1 652 975		-1 539 299	
Muutos 2012-2016, %		-14,8		25,4		-5,0		-21,5		-5,2		43,0		-2,6	
Asunnon muutostöiden deflatoidut kustannukset 2012-2016															
Asunnon muutostöiden nettokustannukset, DEFL 2016	2012	607 384	-14,6	329 913	29,2	472 895	3,9	102 254	23,3	868 780	-11,7	264 065	8,5	2 645 290	-3,2
	2013	536 859	-11,6	292 048	-11,5	472 779	0,0	127 315	24,5	543 926	-37,4	492 613	86,6	2 465 540	-6,8
	2014	707 712	31,8	366 530	25,5	506 951	7,2	70 791	-44,4	469 471	-13,7	208 409	-57,7	2 329 865	-5,5
	2015	670 724	-5,2	305 980	-16,5	403 359	-20,4	82 796	17,0	546 149	16,3	269 090	29,1	2 278 099	-2,2
	2016	621 458	-7,3	307 666	0,6	318 172	-21,1	82 255	-0,7	443 637	-18,8	304 630	13,2	2 077 818	-8,8
Muutos 2012-2016, €		14 074		-22 247		-154 723		-19 999		-425 143		40 565		-567 472	
Muutos 2012-2016, %		2,3		-6,7		-32,7		-19,6		-48,9		15,4		-21,5	
Kustannukset euroa / asunnon muutostöiden avustuksen saaja, DEFL 2016	2012	1 553	-15,7	1 330	11,5	2 111	-11,4	1 088	-18,7	2 183	-15,9	1 091	19,3	1 656	-9,2
	2013	1 309	-15,7	832	-37,5	1 847	-12,5	1 768	62,6	1 749	-19,9	1 554	42,4	1 436	-13,3
	2014	1 430	9,2	856	2,9	1 942	5,2	1 057	-40,2	1 293	-26,1	854	-45,0	1 254	-12,7
	2015	1 497	4,7	1 457	70,1	1 285	-33,9	930	-12,0	1 833	41,7	1 135	32,9	1 427	13,8
	2016	1 403	-6,3	1 411	-3,1	944	-26,5	1 041	11,9	1 637	-10,7	1 280	12,7	1 310	-8,2
Muutos 2012-2016, €		-151		81		-1 167		-47		-546		189		-346	
Muutos 2012-2016, %		-9,7		6,1		-55,3		-4,3		-25,0		17,3		-20,9	
Asunnon välineiden ja laitteiden deflatoidut kustannukset 2012-2016															
Asunnon välineiden ja laitteiden nettokustannukset, DEFL 2016	2012	608 932	14,1	43 064	-36,5	101 963	3,9	172 719	1,8	532 157	12,8	118 381	0,4	1 577 217	8,1
	2013	595 164	-2,3	31 609	-26,6	85 619	-16,0	159 820	-7,5	396 672	-25,5	178 606	50,9	1 447 490	-8,2
	2014	596 646	0,2	88 765	180,8	132 863	55,2	77 251	-51,7	307 842	-22,4	186 023	4,2	1 389 391	-4,0
	2015	482 217	-19,2	74 347	-16,2	77 639	-41,6	79 224	2,6	416 549	35,3	148 025	-20,4	1 278 002	-8,0
	2016	490 424	1,7	114 909	54,6	240 868	210,2	102 889	29,9	525 826	26,2	205 618	38,9	1 680 534	31,5
Muutos 2012-2016, €		-118 508		71 845		138 905		-69 830		-6 331		87 237		103 317	
Muutos 2012-2016, %		-19,5		166,8		136,2		-40,4		-1,2		73,7		6,6	
Kustannukset euroa / asunnon välineitä ja laitteita saanut asiakas, DEFL 2016	2012	923	5,7	314	-34,2	1 073	-15,8	657	0,7	2 154	58,4	598	-0,7	986	10,3
	2013	977	5,9	188	-40,1	1 173	9,3	765	16,4	1 146	-46,8	783	31,0	886	-10,3
	2014	865	-11,5	433	130,1	1 510	28,7	757	-1,0	947	-17,4	727	-7,2	834	-5,9
	2015	792	-8,4	835	92,9	784	-48,1	755	-0,4	942	-0,5	670	-7,8	817	-2,1
	2016	870	9,8	1 064	27,4	2 316	195,3	857	13,6	1 283	36,1	839	25,3	1 084	32,7
Muutos 2012-2016, €		-53		750		1 243		201		-872		241		98	
Muutos 2012-2016, %		-5,8		238,5		115,8		30,6		-40,5		40,4		9,9	
Vaikeavammaisten palveluasumisen deflatoidut kustannukset 2012-2016															
Vaikeavammaisten palveluasumisen nettokustannukset, DEFL 2016	2012	20 132 109	2,3	6 268 502	8,4	4 553 280	7,6	4 878 238	22,0	6 375 876	10,7	3 681 763	7,7	45 889 768	7,0
	2013	20 811 052	3,4	6 663 481	6,3	4 845 848	6,4	4 940 313	1,3	6 491 224	1,8	4 680 827	27,1	48 432 746	5,5
	2014	21 038 457	1,1	6 769 474	1,6	5 306 666	9,5	5 400 900	9,3	6 473 559	-0,3	5 999 559	28,2	50 988 614	5,3
	2015	21 410 500	1,8	7 155 009	5,7	5 529 635	4,2	5 408 175	0,1	6 194 252	-4,3	6 081 556	1,4	51 779 127	1,6
	2016	20 873 370	-2,5	6 615 787	-7,5	5 281 398	-4,5	5 395 526	-0,2	6 032 424	-2,6	5 925 738	-2,6	50 124 243	-3,2
Muutos 2012-2016, €		741 261		347 286		728 118		517 288		-343 452		2 243 975		4 234 476	
Muutos 2012-2016, %		3,7		5,5		16,0		10,6		-5,4		60,9		9,2	
Kustannukset euroa / palveluasumisen asiakas, DEFL 2016	2012	52 979	2,8	54 509	-6,7	54 206	14,0	42 792	13,4	45 542	-6,7	39 589	-2,7	49 557	1,5
	2013	51 769	-2,3	51 258	-6,0	48 458	-10,6	42 225	-1,3	48 442	6,4	41 793	5,6	48 676	-1,8
	2014	50 818	-1,8	50 518	-1,4	46 550	-3,9	42 864	1,5	45 912	-5,2	46 872	12,2	48 239	-0,9
	2015	51 716	1,8	53 396	5,7	51 200	10,0	41 601	-2,9	44 245	-3,6	47 512	1,4	49 126	1,8
	2016	51 160	-1,1	50 120	-6,1	51 778	1,1	38 539	-7,4	41 603	-6,0	48 572	2,2	47 783	-2,7
Muutos 2012-2016, €		-1 819		-4 389		-2 427		-4 252		-3 939		8 983		-1 774	
Muutos 2012-2016, %		-3,4		-8,1		-4,5		-9,9		-8,6		22,7		-3,6	
Nettokustannukset ostetun kotihoidon tuella yksittäiseen asuntoon toteutettavasta palveluasumisesta, DEFL 2016	2012	#ARVO!	0,0	#ARVO!	0,0	#ARVO!	0,0	#ARVO!	0,0	1 249 390	93,4	1 198 167	28,8	2 447 557	55,3
	2013	#ARVO!	0,0	0	0,0	#ARVO!	0,0	0	0,0	1 460 347	16,9	1 629 198	36,0	3 089 545	26,2
	2014	#ARVO!	0,0	#ARVO!	0,0	#ARVO!	0,0	0	0,0	1 825 730	25,0	1 360 807	-16,5	3 186 536	3,1
	2015	0	0,0	#ARVO!	0,0	#ARVO!	0,0	0	0,0	2 416 929	32,4	800 762	-41,2	3 217 691	1,0
	2016	0	0,0	#ARVO!	0,0	#ARVO!	0,0	0	0,0	3 149 918	30,3	803 612	0,4	3 953 530	22,9
Muutos 2012-2016, €		#ARVO!		#ARVO!		#ARVO!		#ARVO!		1 900 528		-394 555		1 505 973	
Muutos 2012-2016, %		#ARVO!		#ARVO!		#ARVO!		#ARVO!		152,1		-32,9		61,5	
Vaikeavammaisten päivätoiminnan deflatoidut kustannukset 2012-2016															
Päivätoiminnan kustannukset euroa, DEFL 2016	2012	1 378 549	2,9	635 436	-3,0	148 933	3,1	150 898	10,5	331 677	4,6	115 791	12,7	2 761 284	2,4
	2013	1 302 817	-5,5	750 426	18,1	195 444	31,2	202 956	34,5	375 862	13,3	133 905	15,6	2 961 409	7,2
	2014	1 684 444	29,3	692 329	-7,7	242 014	23,8	208 849	2,9	364 619	-3,0	213 660	59,6	3 405 915	15,0
	2015	2 091 195	24,1	711 441	2,8	194 033	-19,8	202 076	-3,2	440 264	20,7	224 964	5,3	3 863 974	13,4
	2016	2 550 402	22,0	676 990	-4,8	193 269	-0,4	255 532	26,5	425 902	-3,3	187 800	-16,5	4 289 895	11,0
Muutos 2012-2016, €		1 171 853		41 554		44 336		104 634		94 225		72 009		1 528 611	
Muutos 2012-2016, %		85,0		6,5		29,8		69,3		28,4		62,2		55,4	
Kustannukset euroa / päivätoiminnan asiakas, DEFL 2016	2012	6 758	-8,2	5 526	-8,9	4 137	-14,1	4 311	-5,3	4 950	-4,8	2 573	25,2	5 501	-5,9
	2013	6 032	-10,7	5 773	4,5	4 653	12,5	5 485	27,2	5 966	20,5	4 058	57,7	5 684	3,3
	2014	7 692	27,5	4 678	-19,0	4 840	4,0	5 355	-2,4	5 697	-4,5	5 211	28,4	6 071	6,8
	2015	10 151	32,0	4 365	-6,7	3 593	-25,8	5 613	4,8	4 115	-27,8	5 624	7,9	6 376	5,0
	2016	11 862	16,9	4 454	2,0	3 647	1,5	6 906	23,0	3 672	-10,8	4 471	-20,5	6 975	9,4
Muutos 2012-2016, €		5 105		-1 072		-490		2 595		-1 279		1 898		1 475	
Muutos 2012-2016, %		75,5		-19,4		-11,9		60,2		-25,8		73,8		26,8	
Henkilökohtaisen avun deflatoidut kustannukset 2012-2016															
Henkilökohtaisen avun nettokustannukset, DEFL 2016	2012	21 942 321	20,6												

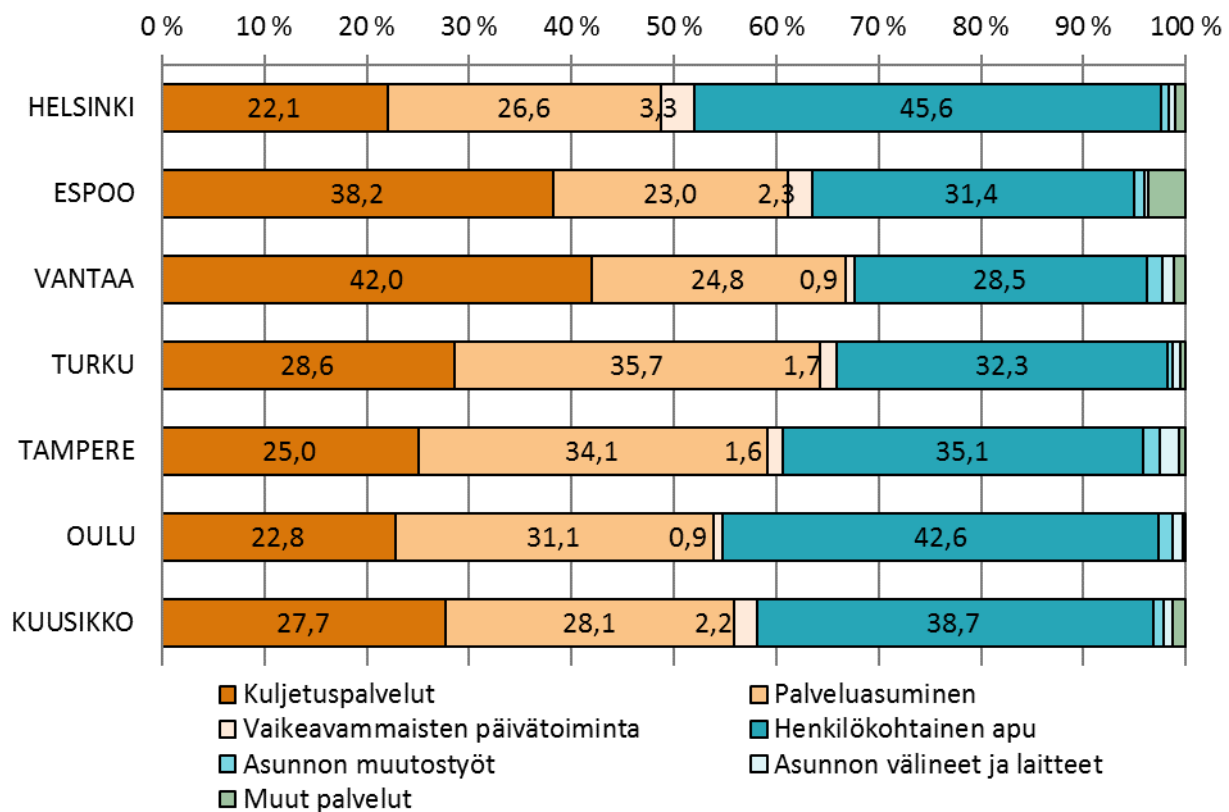
Liite 11. Kuviaita vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tukitoimien käytöstä ja kustannuksista sekä niiden kehityksestä 2012–2016

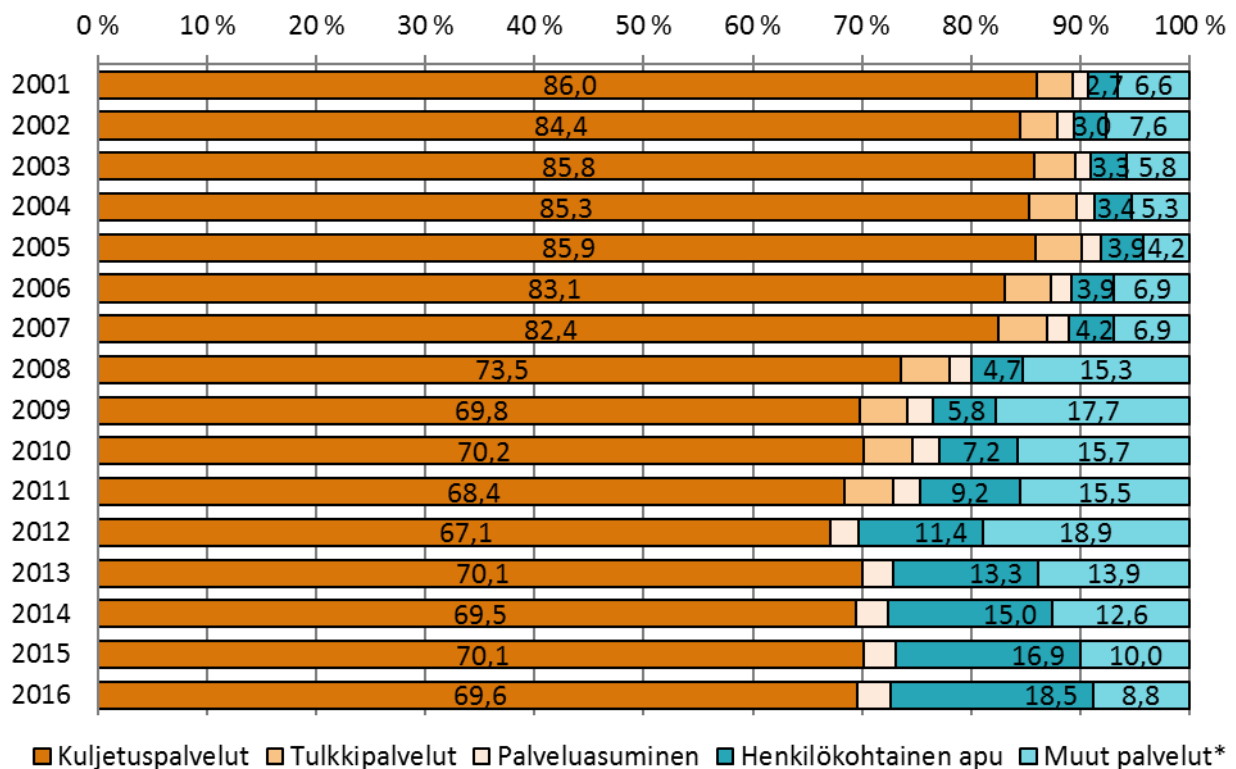
Kuvio 1. Vuosikustannukset VpL:n palveluista ja tukitoimista väestöä kohti vuosina 2012–2016 vuoden 2016 rahan arvossa

Kuvio 2. Vuosikustannukset VpL:n palveluista ja tukitoimista asiakasta kohti vuosina 2012–2016 vuoden 2016 rahan arvossa

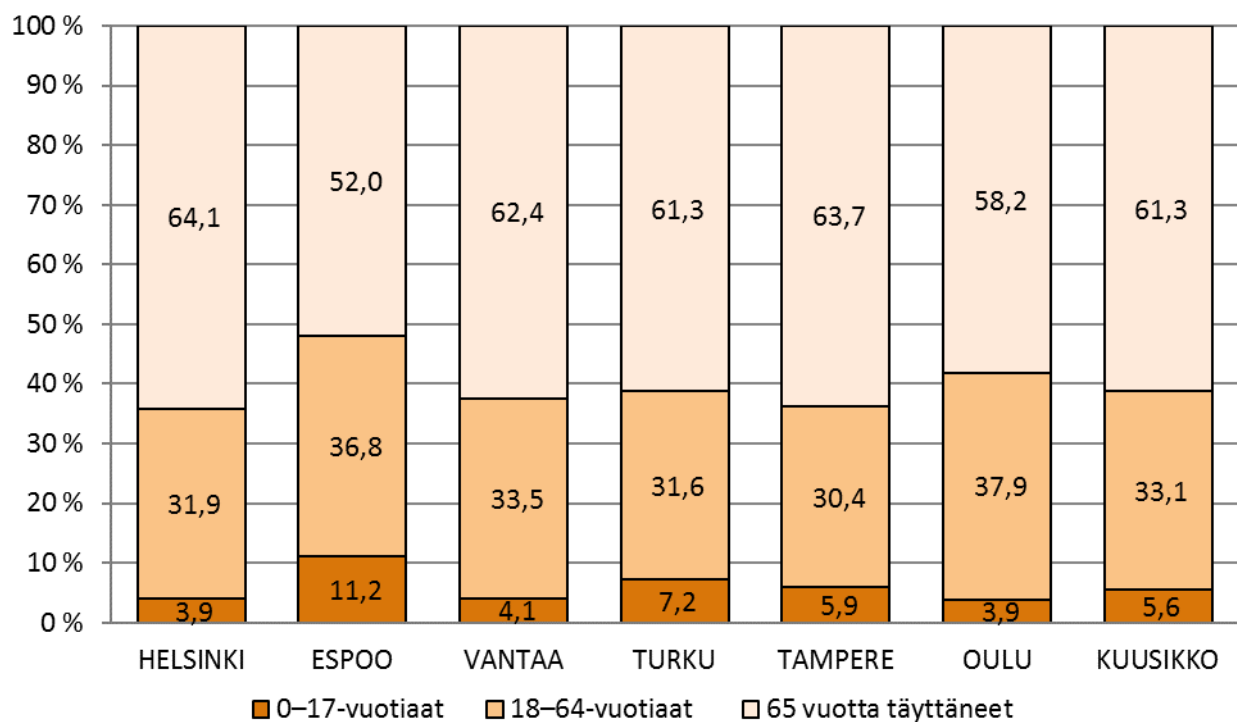

Kuvio 3. VpL:n mukaisten palvelujen ja tukitoimien kustannusten jakautuminen palveluittain kuutoskaupungeissa vuonna 2016

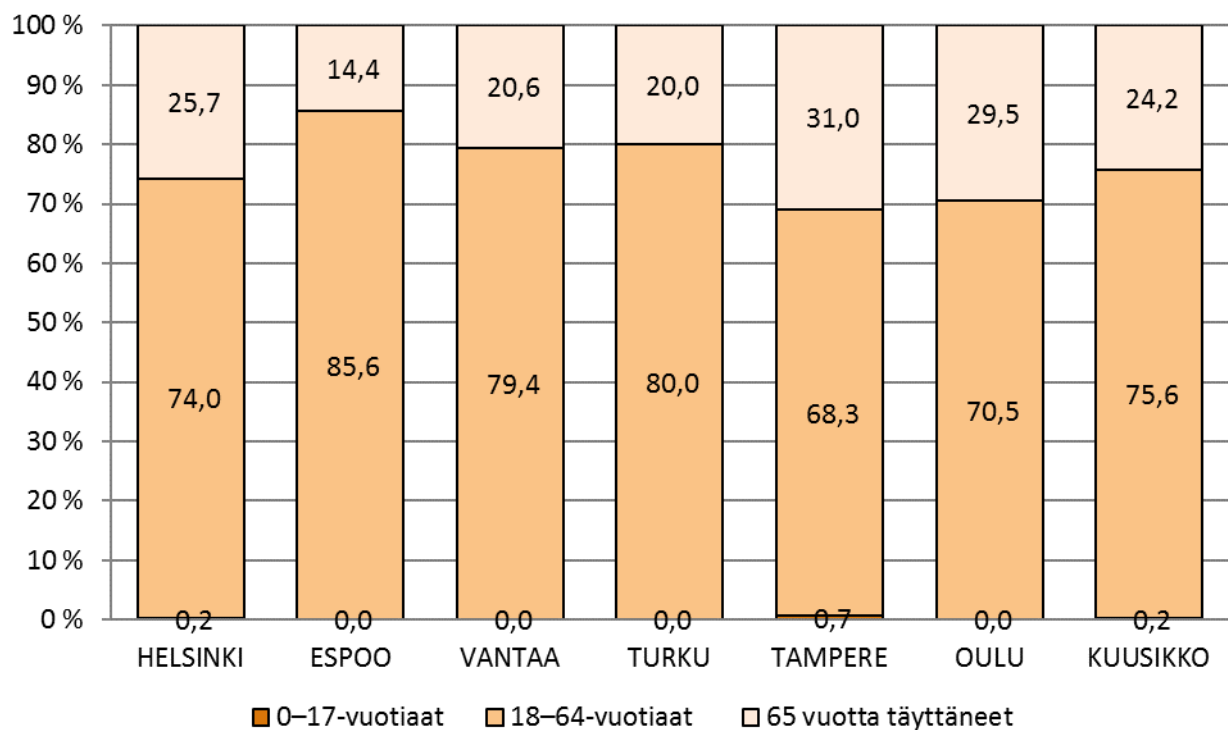

Kuvio 4. VpL:n palvelujen ja tukitoimien asiakkaiden osuus kokonaisasiakasmäärästä vuosina 2001–2016

*Muodostettu laskennallisesti

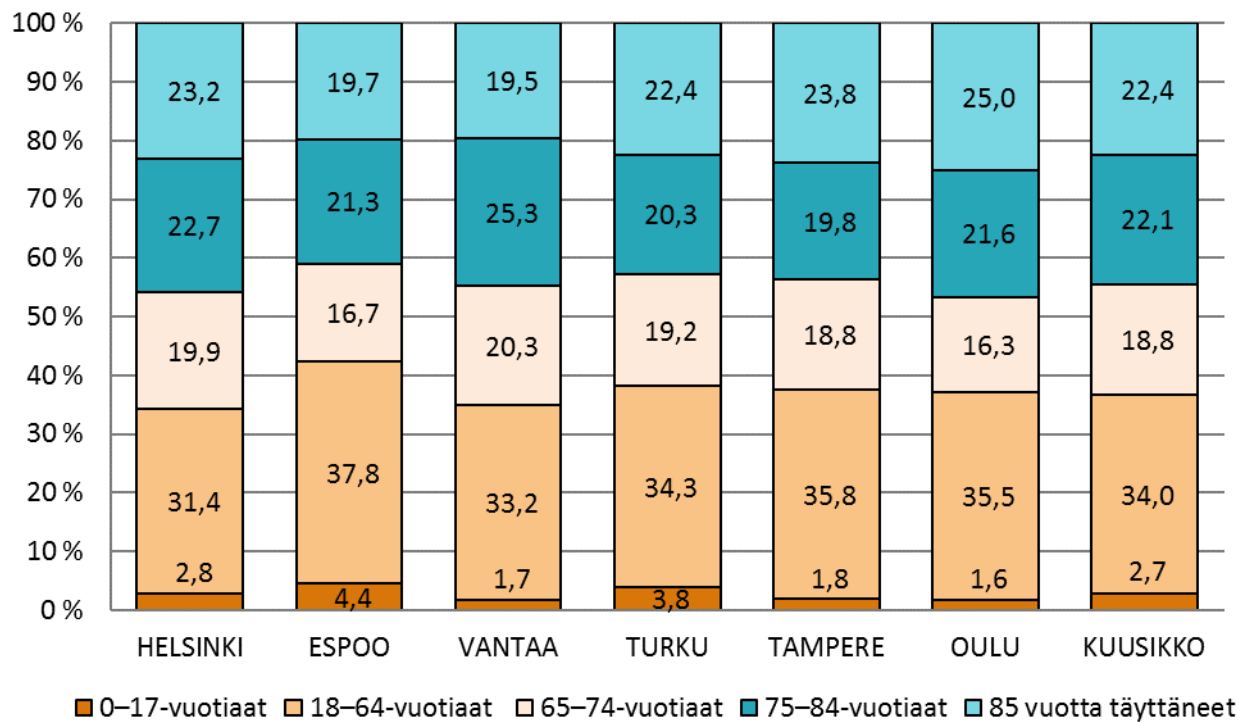

Kuvio 5. VpL-asiakkaiden jakautuminen ikäryhmittäin, %-osuus kaikista asiakkaista vuonna 2016

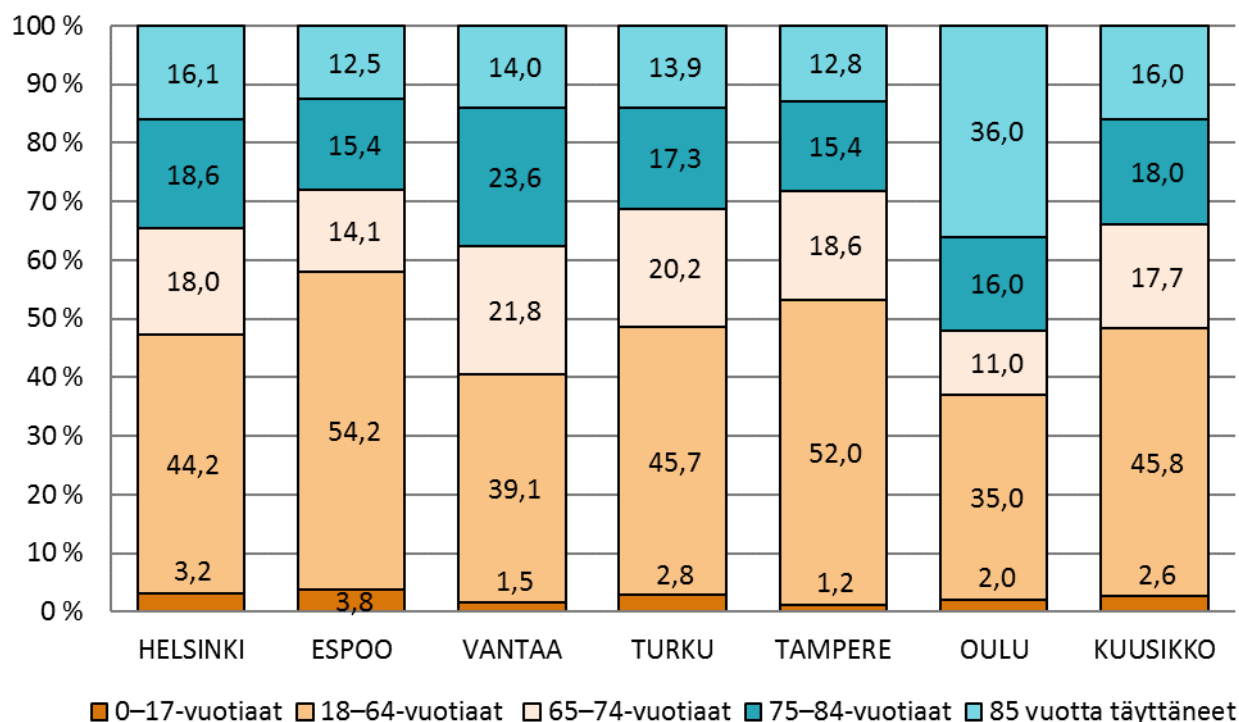
Kuvio 6. Vaikeavammaisten palveluasumisen asiakkaat ikäryhmittäin, %-osuus kaikista palveluasumisen asiakkaista vuonna 2016

Ikäryhmä	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
65 vuotta täyttäneet	65,8	57,7	65,1	61,9	62,4	62,9	63,3

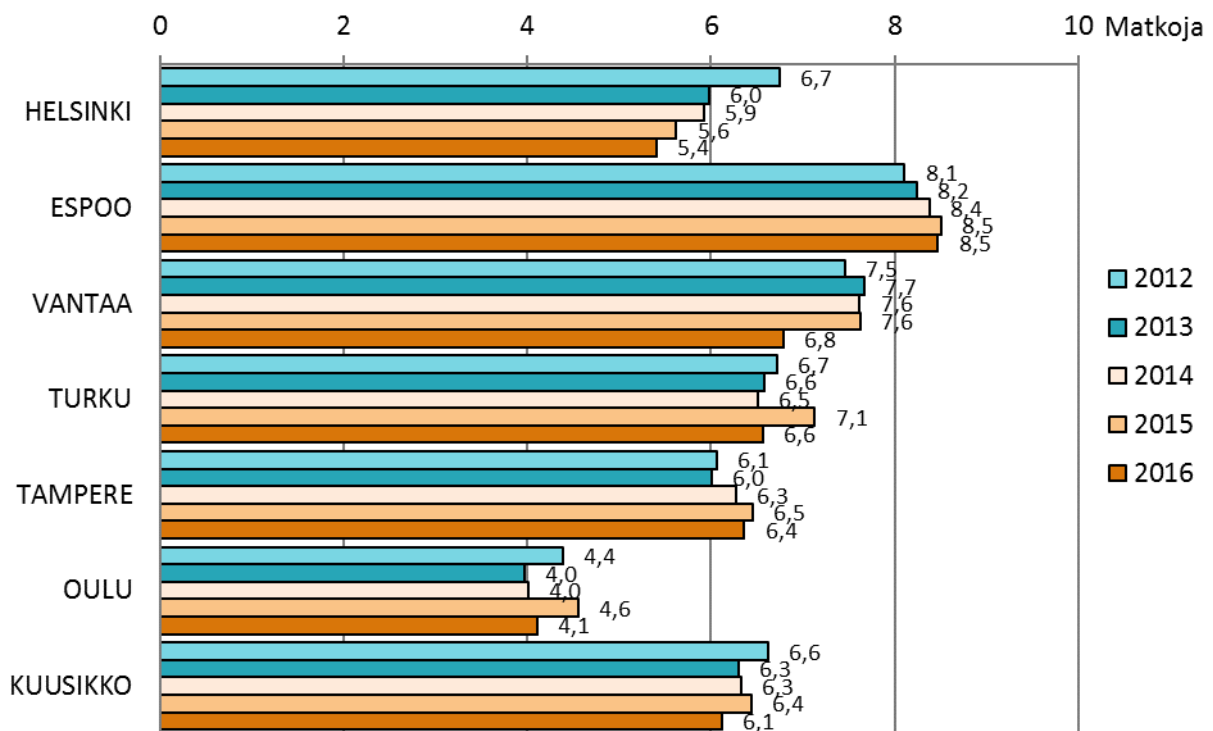

Kuvio 7. VpL:n mukaisia kuljetuspalveluja käyttäneet asiakkaat ikäryhmittäin, %-osuus kaikista kuljetuspalveluasiakkaista vuonna 2016 (Oulun osalta päätösten määrä)

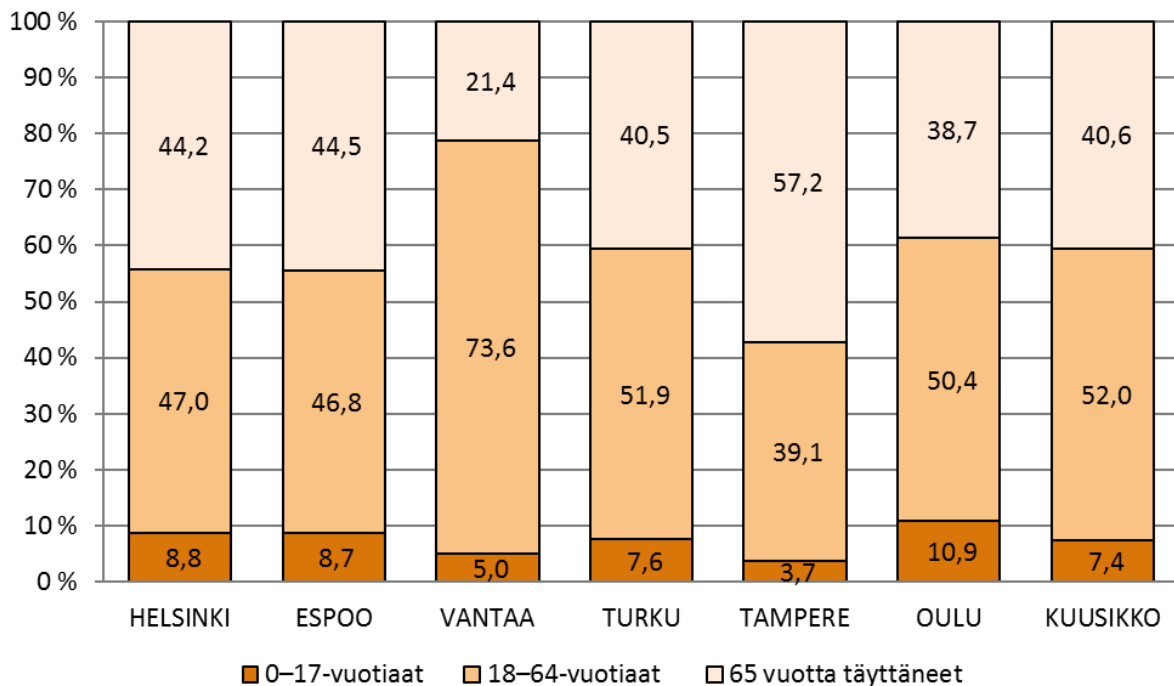
Ikäryhmä	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
65 vuotta täyttäneet	52,6	42,1	59,4	51,5	46,8	63,0	51,6

Kuvio 8. Eri ikäryhmien tekemien matkojen %-osuudet kaikista VpL:n mukaisista yhdensuuntaisista matkoista vuonna 2016

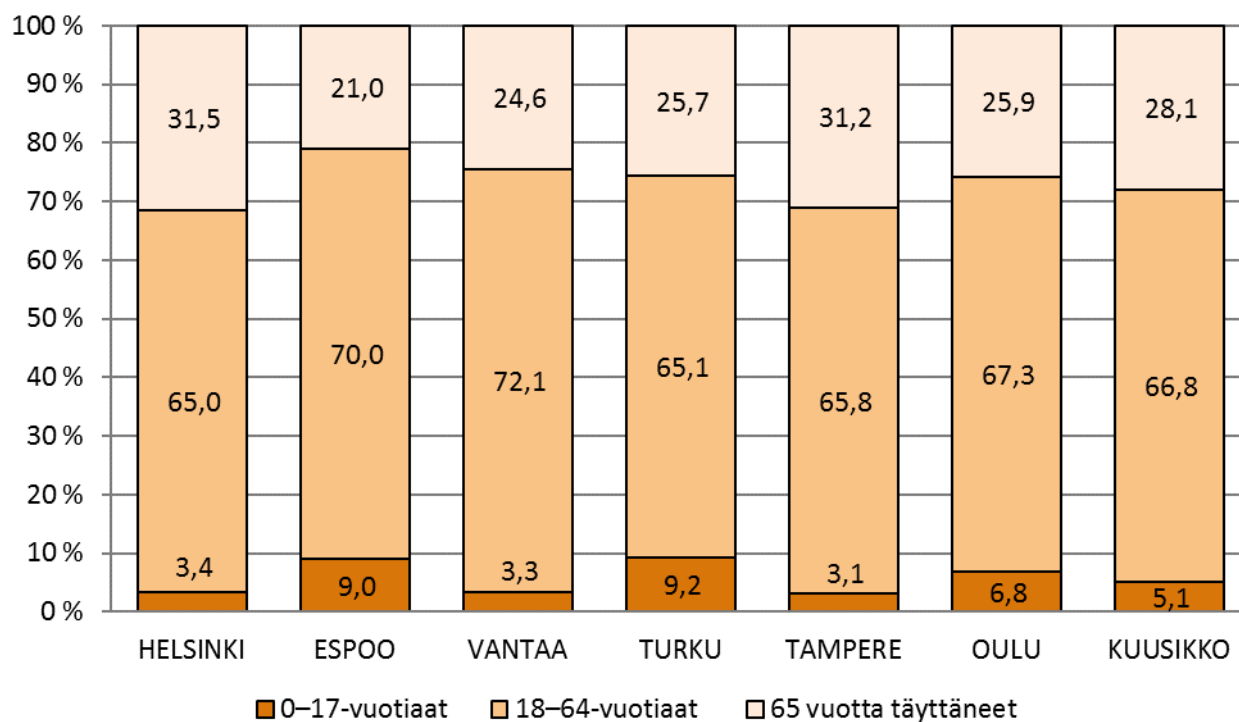

Kuvio 9. VpL:n mukaisten yhdensuuntaisten matkojen määrä palvelua käyttänyttä asiakasta kohti kuukaudessa vuosina 2012–2016 (Oulun osalta ne asiakkaat, joilla on voimassa päätös)

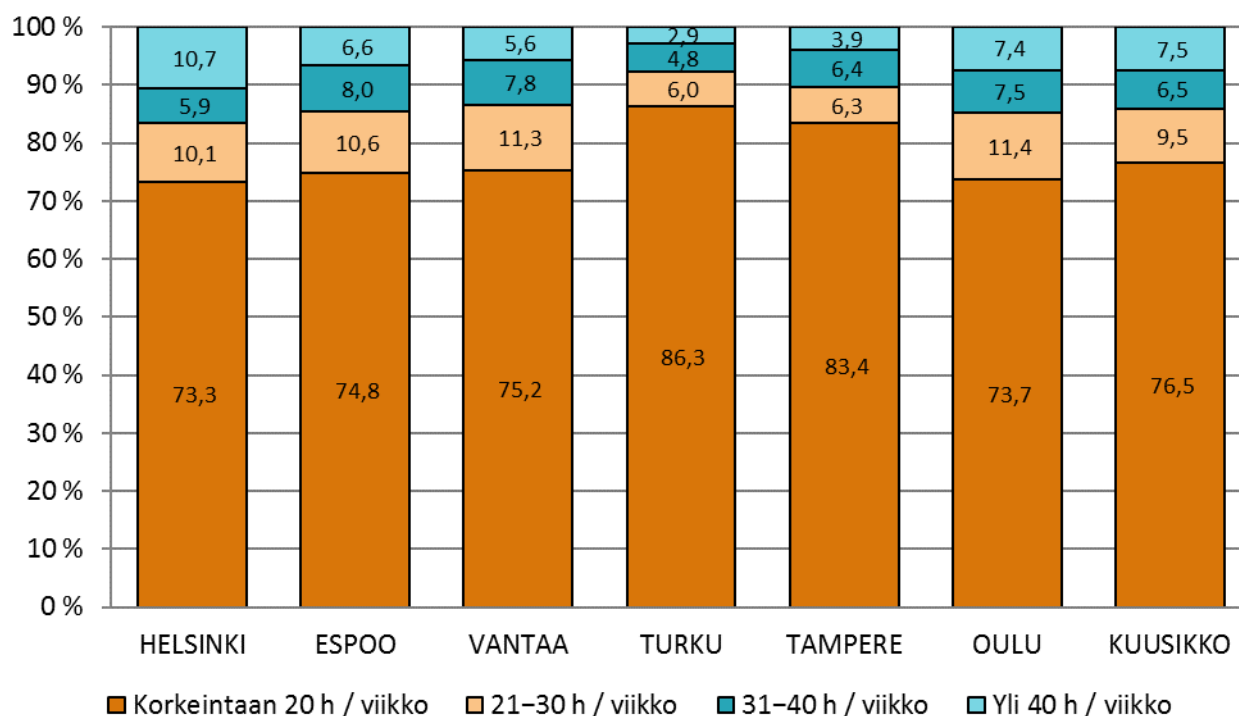

Kuvio 10. VpL:n mukaisten asunnon muutostöiden asiakkaat ikäryhmittäin, %-osuus kaikista asunnon muutostöiden asiakkaista vuonna 2016

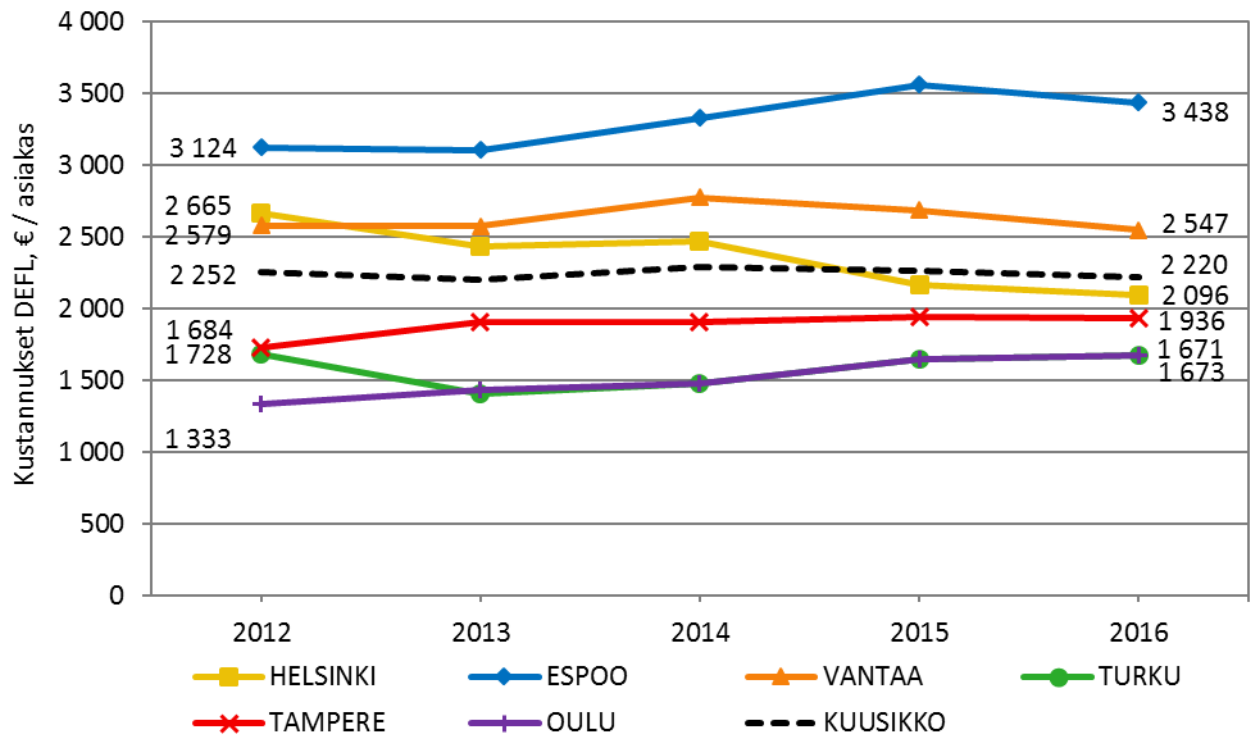

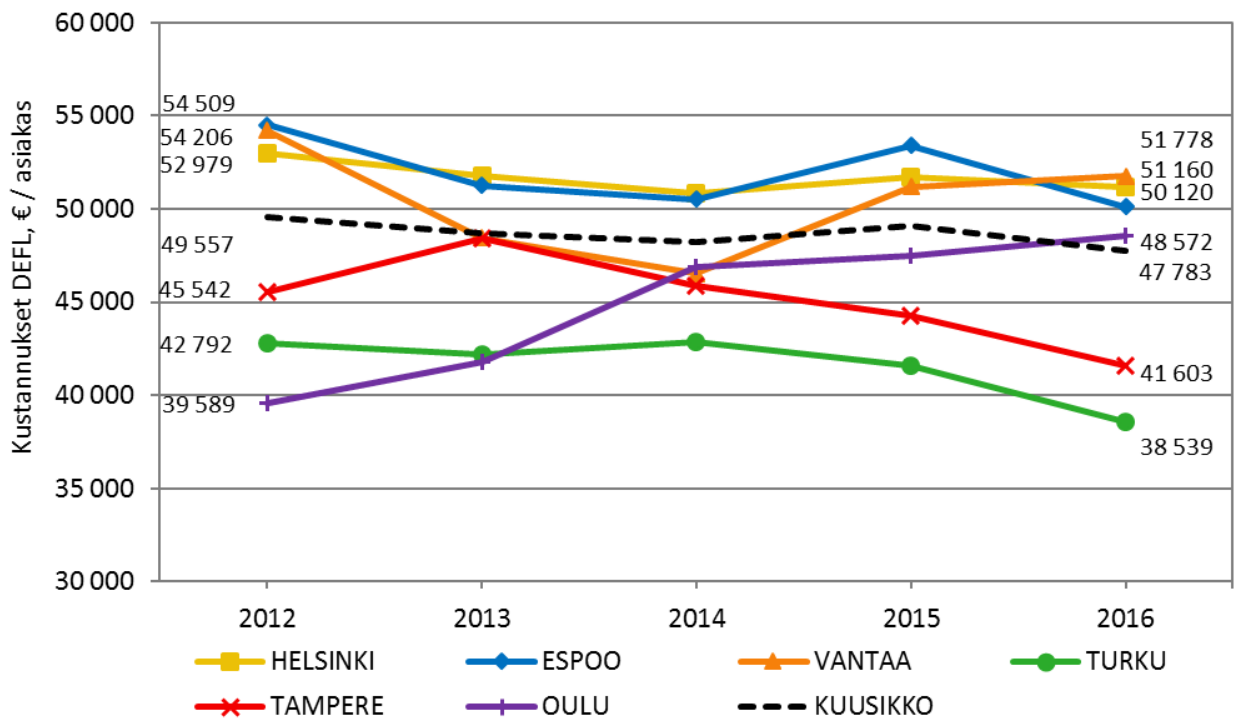
Kuvio 11. Henkilökohtaisen avun asiakkaiden %-osuudet ikäryhmittäin vuonna 2016

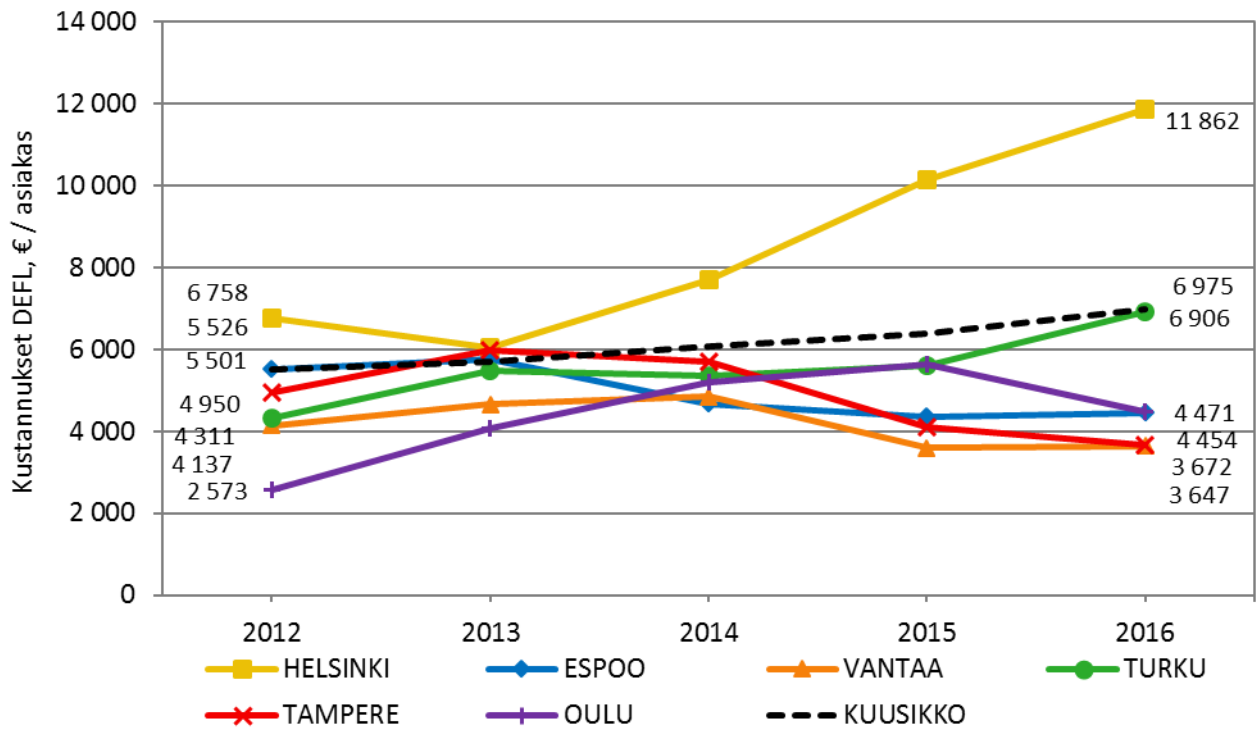
Kuvio 12. Henkilökohtaisen avun asiakkaille myönnettyjen avustustuntien %-osuudet neljässä eri luokassa vuonna 2016

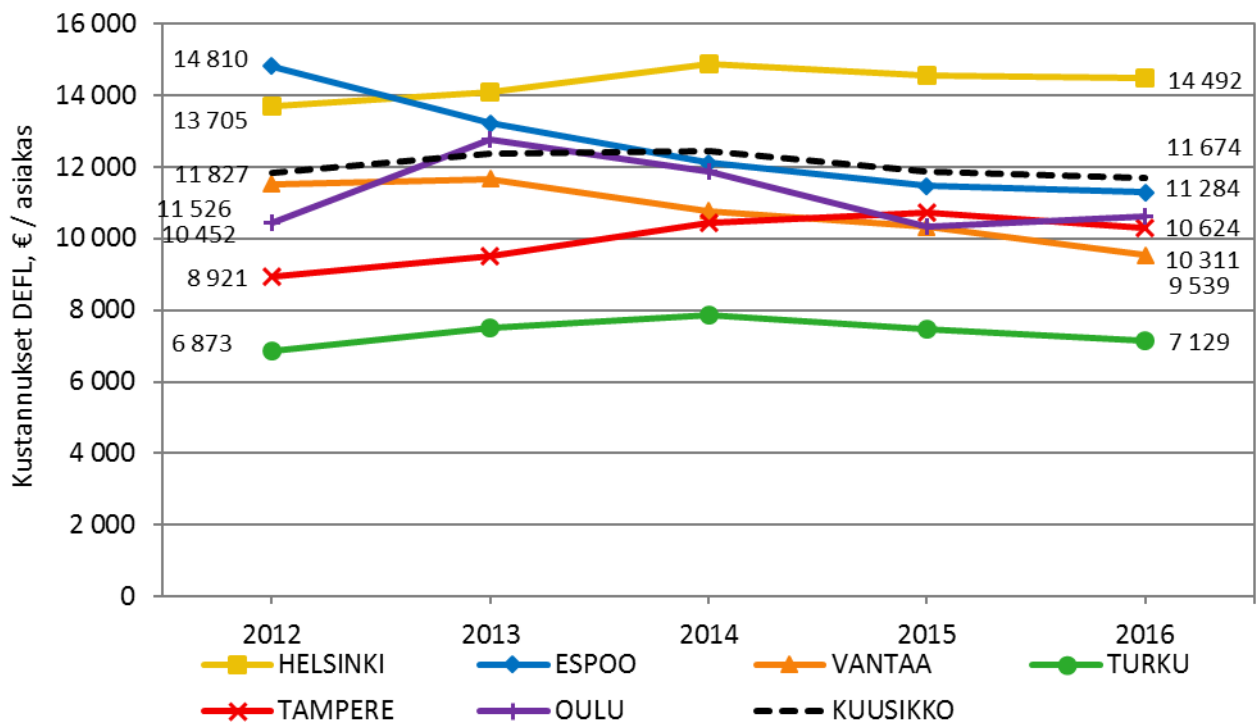
Kuvio 13. VpL:n mukaisten kuljetuspalvelujen vuosikustannukset, palvelua käyttänyttä asiakasta kohti, vuosina 2012–2016 vuoden 2016 rahan arvossa kuutoskaupungeissa

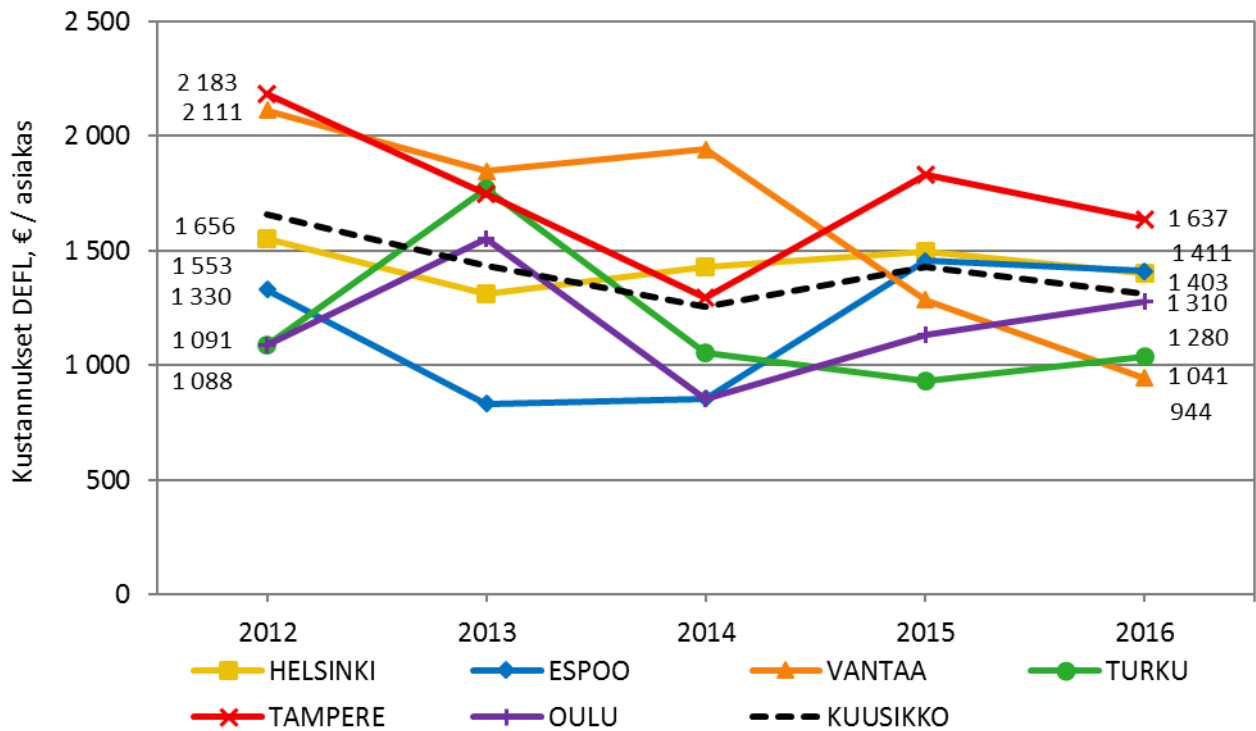
Kuvio 14. VpL:n mukaisen palveluasumisen vuosikustannukset asiakasta kohti asumisyksiköissä vuosina 2012–2016 vuoden 2016 rahan arvossa kuutoskaupungeissa

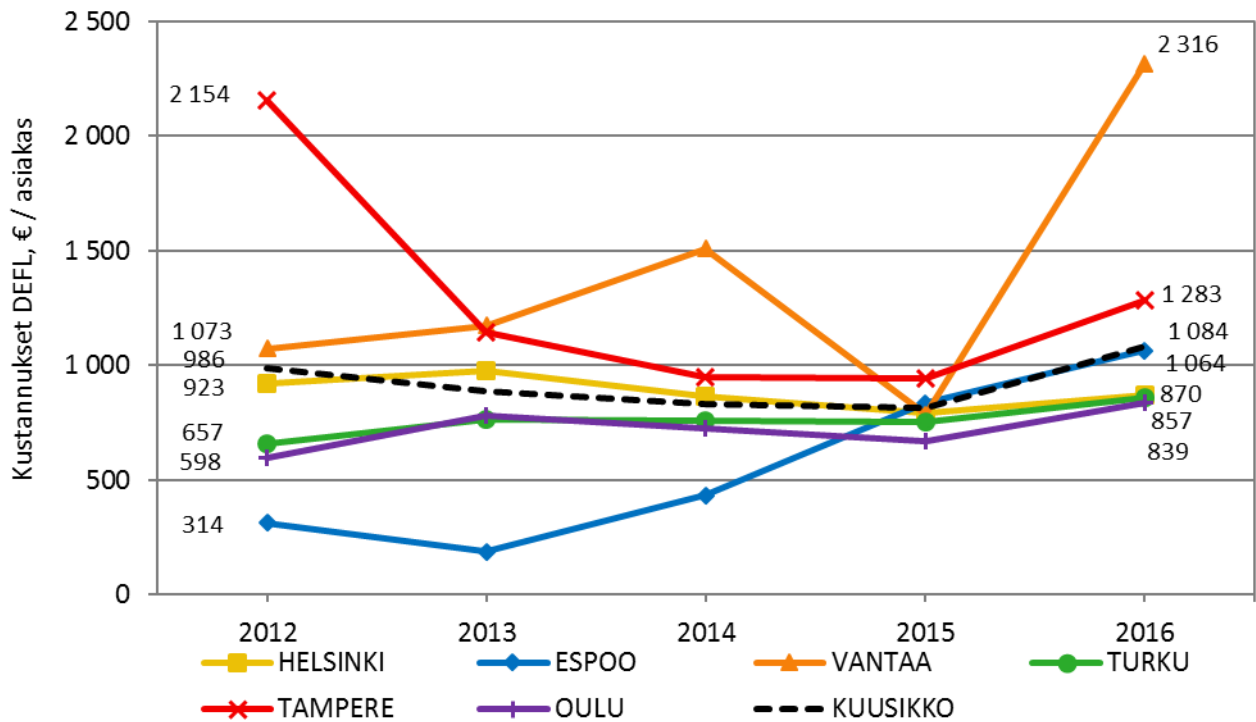
Kuvio 15. VpL:n mukaisen päivätoiminnan vuosikustannukset asiakasta kohti vuosina 2012–2016 vuoden 2016 rahan arvossa kuutoskaupungeissa

Kuvio 16. VpL:n mukaisen henkilökohtaisen avun vuosikustannukset asiakasta kohti vuosina 2012–2016 vuoden 2016 rahan arvossa kuutoskaupungeissa

Kuvio 17. VpL:n mukaisten asunnon muutostöiden vuosikustannukset asiakasta kohti vuosina 2012–2016 vuoden 2016 rahan arvossa kuutoskaupungeissa

Kuvio 18. VpL:n mukaisten asunnon välineiden ja laitteiden vuosikustannukset asiakasta kohti vuosina 2012–2016 vuoden 2016 rahan arvossa kuutoskaupungeissa

Liite 12. Yhteenvedo Kuusikko-mittarin sisältävistä vammaispalvelujen asiakas-kyselyistä

Kyselyn tiedot		
Kunta	Vantaa	Turku
Selvityksen nimi	Vantaan kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan asiakastytyväisyyskysely	Vammaispalvelujen asiakastytyväisyyskysely
Selvityksen kohde	Vammaispalvelut	Päätöksen saaneet vpl-asiakkaat
Kyselyn toteutusajankohta	Helmi-kuu 2016	1.3. - 31.5.2016
Tulosten julkaisu vuosi	2016	2016
Kyselyn kohderyhmä	Vammaispalvelujen asiakkaat / omaiset	VpL-asiakkaat
Kyselyn toteutustapa	Paperilomake tai sähköinen lomake	Postitse lähetetty kysely (460 kpl)
Vastaajamäärä	85	164
Vastausprosentti		0,37
Kuusikko-mittarilla arvioitu palvelu / arvioidut palvelut		
Tulokset		
1. Olen saanut riittävästi tietoa ja neuvontaa	4,4	3,8
2. Olen saanut asiallista kohtelua	4,7	4,5
3. Saamani palvelu on ollut asiantuntevaa	4,5	4,3
4. Saamani palvelu on vastannut tarpeitani	4,6	3,9
5. Olen saanut palvelua riittävän nopeasti	4,4	3,9
6. Olen voinut osallistua nykyisen palveluni suunnitteluun ja arviointiin	4,2	3,8
7. Saamani palvelu on parantanut elämäntilannettani	4,3	4,1
Yleisarvosana palvelusta (kouluarvosana)	9,0	8,3
Muuta huomioitavaa kyselystä	Kyselyn tulokset koskevat Vantaan vammaispalveluja kokonaisuutena, vastaajissa on sekä kehitysvammaisten että vammaispalvelujen asiakkaita.	

*Asteikko: 1 = täysin eri mieltä, 2 = osittain eri mieltä, 3 = ei samaa eikä eri mieltä, 4 = osittain samaa mieltä, 5 = täysin samaa mieltä

Liite 13. Vammaispalvelujen Kuusikko-työryhmän jäsenten yhteystiedot 2015

Jonna Weckström, puheenjohtaja

Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden
Perhe- ja sosiaalipalvelut, Vammaistyö
PL 6050, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. 050 348 1313
etunimi.sukunimi@hel.fi

Anne Lappalainen

Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden
Tietohallinto- ja viestintäpalvelut
Tietohuolto- ja tilastopalvelut
PL 7011, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. 09 310 43527, 040 334 4642
etunimi.sukunimi@hel.fi

Minna Eronen

Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden
Perhe- ja sosiaalipalvelut, Vammaistyö
PL 6050, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. 09-310 24859
etunimi.sukunimi@hel.fi

Merja Jäntti (vara)

Helsingin sosiaali- ja terveystieteiden
Kehittämisen ja toiminnan tuki
PL 6009, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. 09 310 43715
etunimi.sukunimi@hel.fi

Osmo Raaska

Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Vammaispalvelut
PL 2513, 02070 Espoon kaupunki
Puh. 050 592 2713
etunimi.sukunimi@espoo.fi

Anu Autio

Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Vammaispalvelut
PL 2513, 02070 Espoon kaupunki
Puh. 043 825 9890
etunimi.sukunimi@espoo.fi

Arja Mäkinen

Vantaan kaupunki
Vammaispalveluyksikkö
Puh. 09 8392 2628
etunimi.h.sukunimi@vantaa.fi

Helena Lindell

Vantaan kaupunki
Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala
Puh. 09 8393 4097, 050 312 1773
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Tanja Järvinen

Vantaan kaupunki
Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala
Vanhus- ja vammaispalvelut
Puh. 050 312 1781
etunimi.m.sukunimi@vantaa.fi

Kaisa Kiiski

Turun kaupungin hyvinvointitoimiala
Vammaispalvelut
PL 364, 20101 Turku
Puh. 050 559 9023
etunimi.sukunimi@turku.fi

Anita Lehtonen (vara)

Turun kaupungin hyvinvointitoimiala
Vammaispalvelut
PL 364, 20101 Turku
Puh. 050 342 4542
etunimi.sukunimi@turku.fi

Anna Lemmetyinen

Tampereen kaupunki
Vammaispalvelut
PL 98, 33201 Tampere
Puh. 0400 800 4041
etunimi.sukunimi@tampere.fi

Timo Rahkonen

Tampereen kaupunki
Vammaispalvelut
PL 98, 33201 Tampere
Puh. 040 667 1171
etunimi.sukunimi@tampere.fi

Raimo Ojanlatva

Oulun hyvinvointipalvelut
PL 27, 90015 Oulun kaupunki
Puh. 044 703 4753
etunimi.sukunimi@ouka.fi

Auri Lyly, sihteeri

Helsingin kaupungin tietokeskus
PL 8502, 00099 Helsingin kaupunki
Puh. 040 159 7441
etunimi.sukunimi@hel.fi

